

פרויקט גוטנברג: הספר "גאוה ודעה קדומה" (Pride and Prejudice)

ספר דיגיטלי זה מיועד לשימוש של כל אדם, בכל מקום בארצות הברית וברוב חלקי העולם האחרים, ללא עלות וכמעט ללא הגבלות כלשהן. ניתן להעתיק אותו, להעניק אותו במתנה או לעשות בו שימוש חוזר תחת תנאי הרישיון של פרויקט גוטנברג הכלול בספר זה או באופן מקוון בכתובת www.gutenberg.org. אם אינך נמצא בארצות הברית, עליך לבדוק את חוקי המדינה בה אתה נמצא לפני השימוש בספר דיגיטלי זה.

כותרת: גאוה ודעה קדומה

מחברת: ג'ין אוסטן

תאריך הוצאה: 1 ביוני 1998 [ספר דיגיטלי מס' 1342]

עדכון אחרון: 22 בספטמבר 2025

שפה: אנגלית

קרדיטים: צ'אק גרייף וצוות הגהת ההפצה המקוונת בכתובת <http://www.pgdp.net> (קובץ זה הופק מתמונות הזמינות בארכיון האינטרנט)

*** תחילת הספר הדיגיטלי של פרויקט גוטנברג: גאוה ודעה קדומה ***

גאוה ודעה קדומה

(Pride and Prejudice)

מאת

ג'ין אוסטן

עם הקדמה מאת

ג'ורג' סיינטסברי

ואיורים מאת

יו סטיוארט תומסון

בית ראסקין.

רחוב צ'רינג קרוס 156.

לונדון

ג'ורג' אלן.

דפוס צ'יזוויק: צ'ארלס וויטינגהאם ושות'.

טוקס קורט, צ'נסרי ליין, לונדון.

וולט ויטמן הבחין פעם הבחנה דקה וצודקת בין "לאהוב מתוך רשות" לבין "לאהוב באהבה אישית". הבחנה זו תקפה לגבי ספרים בדיוק כשם שהיא תקפה לגבי גברים ונשים; ובמקרה של אותם סופרים לא רבים שהם מושא לחיבה אישית, היא מביאה עמה תוצאה מעניינת. קיים הבדל גדול בהרבה בנוגע ליצירתם הטובה ביותר מאשר במקרה של אחרים האהובים "מתוך רשות" – מתוך מוסכמה, ובגלל התחושה שזהו הדבר הנכון והראוי לאהוב אותם. ובכת – הגדולה למדי אך הנבחרת באופן יוצא דופן – של ה"אוסטיאנים" או ה"ג'יניטים", ימצאו כנראה חסידים לטענת הבכורה של כמעט כל אחד מהרומנים. עבור חלק, הרעננות וההומור המענגים של "מנזר נורת'אנגר", שלמותו וקצבו, מאפילים על העובדות הביקורתיות הבלתי מעורערות שקנה המידה שלו קטן, ותוכניתו היא, אחרי הכל, של בורלסקה או פרודיה – סוגה שבה קשה להגיע לדרגה הראשונה. "ל"השפעה", העדין יחסית בטון שלו ואינו מרתק בעליל בעניין שהוא מעורר, יש חסידים המרוממים מעל כל היתר את עדינותו המופלאה ואת אחידותו. הקטסטרופה של "מנספילד פארק" היא אמנם תיאטרלית, הגיבור והגיבורה תפלים, והמחברת כמעט באכזריות הרסה כל עניין רומנטי בכך שהודתה במפורש שאדמונד לקח את פאני רק משום שמרי זיעזעה אותו, ושפאני הייתה עשויה מאוד לקחת את קרופורד לו היה קצת יותר שקדן; ובכל זאת, סצנות החזרות שאין להן מתחרה ודמויותיהן של גברת נוריס ואחרים הבטיחו לו, אני מאמין, קהל תומכים ניכר. ל"תבונה ורגישות" יש אולי הכי מעט מעריצים מושבעים; אך הוא אינו חסר אותם.

אני מניח, עם זאת, שרוב הקולות המוסמכים לפחות יתחלקו, בהתחשב בכל הגורמים, בין "אמה" לבין הספר הנוכחי; ואולי פסק הדין העממי (אם אכן חיבה לעלמה אוסטן אינה בעצמה כתב פטור מכל אשמה אפשרית של עממיות) יילך לטובת "אמה". הוא גדול יותר, מגוון יותר, פופולרי יותר; המחברת ראתה בזמן כתיבתו מעט יותר מהעולם, ושיפרה את הדיאלוג הכללי שלה, אם כי לא את המיוחד והאופייני ביותר לה; דמויות כמו מיס בייטס או בני זוג אלטון אינן יכולות אלא לאחד את קולותיהם של כולם. מנגד, אני, מצדי, מכריז על "גאוה ודעה קדומה" ללא היסוס. הוא נראה לי היצירה המושלמת ביותר, האופיינית ביותר והתמציתית ביותר של מחברתה; ובמסגרת הצרה המוקצבת לי, אני מציע כאן לנמק טענה זו.

ראשית, יש להזכיר לקורא כי הספר נכתב בצורתו הראשונה מוקדם מאוד, בסביבות 1796, כשמיס אוסטן הייתה בת פחות מעשרים ואחת; אף על פי שהוא שונה ולוטש בצ'וטון כחמש עשרה שנים מאוחר יותר, ולא פורסם עד 1813, ארבע שנים בלבד לפני מותה. אינני יודע אם בשילוב הזה של החזון הרענן והנמרץ של הנעורים לבין העריכה הביקורתית של אמצע החיים, ניתן למצוא את המקור לעלינות המובהקת במבנה שלו, שלדעתי הוא מחזיק על פני כל היתר. העלילה, אף שאינה מורכבת, כמעט סדורה מספיק עבור פילדינג; כמעט אף דמות, כמעט אף תקרית לא יכלו להיגרע ללא הפסד לסיפור. בריחתם של לידיה וויקהאם אינה, כמו זו של קרופורד וגברת ראשוורת', מהלך תיאטרלי; היא מתחברת בדרך המחמירה ביותר למהלך הסיפור הקודם, ומביאה את ההתרה בנאותות מוחלטת. כל קטעי המשנה – אהבתם של ג'יין ובינגלי, הופעתו של מר קולינס, הביקור בהאנספורד, הסיור בדרכישייר – משתלבים באותה אופנה לא מתלהמת אך מופתית. אין ניסיון למשחקי מחבואים מורכבים, שבעיניים שבין פרנק צ'רצ'יל לג'יין פיירפוקס תורמים ללא ספק רבות לתכני "אמה", אך עושים זאת בדרך שאיני מחשיב כתכונה הטובה ביותר של אותו ספר ראוי להערצה. למרות שמיס אוסטן תמיד אהבה אי-הבנות מסוימות, שסיפקו לה הזדמנויות להפגנת הכישרון הייחודי וחסר ההשוואה שיצוין מיד, היא הסתפקה כאן בנסיבות הטבעיות לחלוטין שמספק הדיווח השקרי על התנהגותו של דארסי שנתן וויקהאם, ובמבוכה (הנובעת בטבעיות שווה) מהשינוי ההדרגתי ברגשותיה של אליזבת עצמה מסלידה מוחלטת לאהבה של ממש. אינני יודע אם ידו של מחזאי הונחה אי פעם על "גאוה ודעה קדומה"; ואני מעז לומר שאם הייתה מונחת, הסיטואציות היו מתגלות כלא מדהימות או צעקניות מספיק עבור אורות הבמה, ומבנה הדמויות כדק ועדין מדי עבור הקהל. אך לו היה נעשה הניסיון, הוא בוודאי לא היה נתקל באותם רפיונות מבניים המופיעים לעיתים על הבמה.

אני חושב, עם זאת – אף שהמחשבה תיראה ללא ספק ככפירה ליותר מאסכולת ביקורת אחת – שהמבנה אינו המעלה הגבוהה ביותר או המתנה המובחרת ביותר של הסופר. הוא מבליט את מתנותיו האחרות בצורה הטובה ביותר לעין הביקורתית; וחסרוננו עלול לעיתים לפגום באותם חסדים – באופן מורגש, אם כי לא מודע לחלוטין – בעיניים שאינן אולטרה-ביקורתיות. אך רומן בנוי רע מאוד המצטיין בדמות מעוררת חמלה או הומוריסטית, או המפגין שליטה מושלמת בדיאלוג – אולי הנדירה שבכל הכישרונות – יהיה דבר טוב לאין

שיעור מעלילה ללא רבב המבוצעת ומסופרת על ידי בובות. ולמרות היכולת שהפגינה מיס אוסטן בבניית הסיפור, אני אישית הייתי מציב את "גאוה ודעה קדומה" נמוך בהרבה לו לא היה מכיל את מה שנראות לי כיצירות המופת הגדולות ביותר של ההומור של מיס אוסטן ושל יכולתה ליצור דמויות.

מאפייני ההומור של מיס אוסטן כה עדינים ודקים, עד שהם כנראה תמיד קלים יותר לתפיסה מאשר לביטוי. בעיניי, להומור זה יש זיקה גדולה יותר, בסך הכל, לזה של אדיסון מאשר לכל סוג אחר בסוגה הבריטית הגדולה הזו. ההבדלים בתוכנית, בזמן, בנושא ובמוסכמות הספרותיות הם כמובן ברורים מספיק; הבדל המין אולי אינו נחשב הרבה, שכן היה אלמנט נשי מובהק ב"מר ספקטטור", ובגאונותה של ג'יין אוסטן היה הרבה מן הגברי, אם כי דבר לא מן ה"גבר-גבר". אך הדמיון באיכות מורכב ממספר רב של תתי-איכויות משותפים – צניעות, מגע זעיר במיוחד, והימנעות מטונים גבוהים ואפקטים צעקניים. כמו כן, בשניהם ישנה אכזריות מסוימת, לא בלתי אנושית או בלתי נעימה. נהוג בקרב השופטים באופן גס להשוות בין טוב הלב של אדיסון לפראות של סוויפט, ובין העדינות של מיס אוסטן לקולניות של פילדינג וסמולט. עם זאת, גם אצל מר אדיסון וגם אצל מיס אוסטן קיימת הנאה בלתי נדלית וחסרת רחמים ב"צליה" וחיתוך של טיפשים.

מבחינת האמנות שלה באופן כללי, מר גולדווין סמית' ציין בצדק כי "המטפורות מוצו בתיאור שלמותה, בשילוב עם צרות השדה שלה"; והוא הוסיף בצדק שאין לנו צורך ללכת מעבר להשוואה שלה עצמה לאמנותו של צייר מיניאטורות. כדי להפוך תצפית אחרונה זו למדויקת לחלוטין, עלינו לא להשתמש במונח מיניאטורה במובנו המצומצם, אלא לחשוב על ממלינג בקצה אחד של תולדות הציור ועל מייסוניה בקצה השני. ואני עצמי איני כה בטוח שהייתי משתמש במילה "צרה" בהקשר אליה. אם עולמה הוא מיקרוקוסמוס, הרי שהאיכות הקוסמית שבו בולטת לפחות כמו הקטנות. היא אינה נוגעת במה שלא חשה עצמה נקראת לצייר; איני כה בטוח שלא יכלה לצייר את מה שלא חשה עצמה נקראת לגעת בו.

שכן אם הידע שלה לא היה מורחב מאוד, היא ידעה שני דברים שרק גאונות יודעת. האחד היה האנושות, והשני היה האמנות. בראשון היא לא יכלה לטעות; הגברים שלה, אף שהם מוגבלים, הם אמיתיים, ונשיה הן "מוחלטות". באשר לאמנות, אם מעולם לא ניסתה אידיאליזם, הרי שהריאליזם שלה הוא אמיתי בדרגה שהופכת את הריאליזם המזויף של ימינו למת-חי גרידא. אצל מיס אוסטן אינספור המשיכות הקטנות והלא מאולצות בונות את התמונה כמו קסם. דבר אינו מזויף; דבר אינו מיותר. כפי שקורה בספר הנוכחי, כאשר מר קולינס משנה את דעתו מג'יין לאלזבת "בזמן שגברת בנט בחרשה באש", המגע בכל מקרה הוא כמו זה של סוויפט – מגע שהרשים אפילו את תאקרי.

איכות סוויפטית זו מופיעה ברומן הנוכחי כפי שאינה מופיעה בשום מקום אחר בדמותו של מר קולינס בן האלמוות. מר קולינס הוא באמת גדול; גדול בהרבה מכל מה שאדיסון עשה אי פעם. נאמר שאיש מעולם לא היה כמוהו. אך ראשית, הוא היה כמוהו; הוא שם – חי, בלתי נשכח, אמיתי יותר ממאות ראשי ממשלה וארכיבישופים. שנית, לדעתי זה פזיז להסיק שמר קולינס ממשי היה בלתי אפשרי בסוף המאה השמונה-עשרה. מר קולינס הוא טבעי לחלוטין וחי לחלוטין. למעשה, למרות ה"מיניאטורה", יש משהו ענק בדרך שבה צד מסוים של האנושות – הפלסטיניות שלה, המוסר המוגבל שלה, הקטנוניות הרשמית שלה והכבוד הזוחל לתואר – מקבלים ביטוי.

אך גדולתו של מר קולינס לא הייתה יכולה להיות מוצגת באופן כה משביע רצון לו המחברת לא הייתה מתאימה לו בכישרון כה רב את דמויותיהם של מר בנט וליידי קתרין דה ברג. האחרונה, כמו מר קולינס עצמו, הואשמה בהגזמה. אולי יש שמץ של הצדקה לאשמה; אך הוא נראה לי קלוש ביותר. אפילו עכשיו איני חושב שיהיה בלתי אפשרי למצוא אנשים, ובמיוחד נשים, לאו דווקא ממוצא אצילי, שהן כה שתלטניות וחסרות נימוסים כמו ליידי קתרין. לפני מאה שנה, לבת של רוזן, היו הזדמנויות לפתח את המאפיינים ה"נעימים" הללו שמעטים פוגשים היום. באשר למר בנט, מיס אוסטן, ומר דארסי, ואפילו מיס אליזבת עצמה, נטו לדעת להחמיר איתו על "חוסר הנאותות" שבהתנהגותו. אשתו הייתה ללא ספק, ותמיד הייתה חייבת להיות, טיפשה חסרת תקנה; אלא אם כן היה יורה בה או בעצמו, לא הייתה דרך מוצא עבור אדם בעל שכל ורוח מלבד האירוניה.

הטוב שבשאר הדמויות ב"גאווה ודעה קדומה" כבר הוזכר. גברת בנט – קשה לומר אם היא משעשעת יותר או אמיתית באופן מחריד יותר. הרבה מזה ניתן לומר על קיטי ולידיה. עם מרי, מיס אוסטן השקיעה מעט פחות מאמץ, אם כי הייתה אפילו פחות נחמדה אליה. הבנגליז והגרדינרס והלוקאסים, מיס דארסי ומיס דה ברג, ג'יין, וויקהאם והשאר, חייבים לעבור ללא הערה מיוחדת, מעבר לציון ששרלוט לוקאס היא מחקר מבריק להפליא של אפור מסוג אחד, וויקהאם הוא רישום לא פחות בולט באפור מסוג אחר. רק גאונות יכולה להפוך את שרלוט למה שהיא, ובכל זאת לא לבלתי נעימה; ואת וויקהאם למה שהוא, מבלי להלבישו במשיכה זולה של דון ז'ואן או בנבזיות מגעילה. אך הגיבור והגיבורה אינם גוונים שניתן לפטור בלא כלום.

דארסי תמיד נראה לי כטוב והמעניין ביותר מבין גיבוריה של מיס אוסטן. לעיתים נטען שגאווה אינה טבעית בביטוייה בהתחלה ובכניעתה מאוחר יותר, בעוד שעצם התאהבותו אינה סבירה במיוחד. גם כאן איני יכול להסכים. התיאור של דארסי עצמו על הדרך שבה גאווה טופחה הוא רציונלי ומספיק לחלוטין. שום דבר אצל מחברתנו אינו מעודן יותר מהשינוי בהתנהגותו בפגישה הפתאומית באחוזת פמברלי. באשר להתאהבותו, אליזבת נתנה הסבר צודק לגורמי התופעה הזו בדיוק כפי שדארסי הסביר את תנאי מצבו הבלתי-מתקן.

סוד הקסם הזה הורגש על ידי גברים רבים ולא מעט נשים, ממיס אוסטן עצמה ומטה, וכמו רוב סוגי הקסם, זהו דבר שיש להרגיש יותר מאשר להסביר. אליזבת כמובן שייכת לחטיבת ה"אלגרו" של צבא ונוס. מיס אוסטן תמיד קמצה בתיאור יופיין של גיבורותיה; מלבד העיניים היפות, ושמש או שניים על כך שהיה לה לעיתים עור פנים בהיר, ושלא הייתה גבוהה מאוד, איננו שומעים דבר על המראה שלה. אך ההבדל העיקרי שלה מגיבורות אחרות מהסוג המלא חיים נראה כטמון ראשית בהיותה פיקחית במובהק – כמעט בעלת דעה חזקה – ושנית בהיותה נטולת רוע לב לחלוטין למרות נטייתה להקניט וחדות לשונה. אליזבת יודעת להחזיר כגמולה כשמתקיפים אותה; אך היא לעולם אינה "שורטת", ולעולם אינה תוקפת ראשונה.

בכל זאת, כל זה אינו מסביר את קסמה, שעשוי אולי להיות מורכב מהתוספת לשובבותה, לשנינותה ולטבעה האוהב, של חוסר פחד מסוים שאינו שכיח אצל גיבורות מסוגה ובגילה. כמעט כולן היו חשות יראת כבוד משתקת כלפי דארסי המפואר; כמעט כולן היו רוטטות ומתרגשות מהרעיון של הצעות מהוויקהאם המקסים. אליזבת, ללא שום דבר פוגעני או "גברי", ניחנה בטבעיות במה שיש לנשים המודרניות הטובות ביותר מכוח חינוך וניסיון – חופש מושלם מהרעיון שכל הגברים רשאים להציק לה אם ירצו.

ואחרי הכל, מה הטעם בחיפוש אחר הסיבה לקסם? – הוא פשוט שם. ברומנים של מאה השנים האחרונות יש מספר עצום של נשים צעירות שזה עשוי להיות תענוג להתאהב בהן; יש לפחות חמש שאיתן, כפי שנדמה לי, אף אדם בעל טעם ורוח אינו יכול שלא לעשות זאת. שמותיהן, לפי סדר כרונולוגי, הם אליזבת בנט, דיאנה ורנון, ארג'מון לאבינגטון, ביאטריקס אסמונד וברברה גרנט. הייתי מתאהב ביותר בביאטריקס ובארג'מון; הייתי מעדיף, נדמה לי, לחברה מזדמנת בלבד, את דיאנה וברברה. אך כדי לחיות איתה ולהינשא לה, איני יודע אם מישהי מהארבע יכולה להתחרות באליזבת.

ג'ורג' סיינטסברי.

רשימת איורים.

עמוד השער הקדמי iv

דף השער v

הקדשה vii

כותרת להקדמה ix

כותרת לרשימת האיורים xxv

כותרת לפרק א' 1

"הוא ירד כדי לראות את המקום" 2

מר וגברת בנט 5

"אני מקווה שמר בינגלי יאהב זאת" 6

"אני הגבוהה ביותר" 9

"הוא רכב על סוס שחור" 10

"כאשר החבורה נכנסה" 12

"היא נסבלת" 15

כותרת לפרק ד' 18

כותרת לפרק ה' 22

"מבלי לפתוח את שפתיו ולו פעם אחת" 24

סיומת לפרק ה' 26

כותרת לפרק ו' 27

"תחנוניהם של כמה וכמה" 31

"פתק עבור מיס בנט" 36

"תחזיות עליזות" 40

"הרוקח הגיע" 43

"מכסה פרגוד" 45

"גברת בנט ושתי בנותיה הצעירות ביותר" 53

כותרת לפרק י' 60

"לא, לא; הישארו היכן שאתם" 67

"מזין את האש" 69

כותרת לפרק י"ב 75

כותרת לפרק י"ג 78

כותרת לפרק י"ד 84

- "הצהיר שמעולם לא קרא רומנים" 87
- כותרת לפרק ט"ו 89
- כותרת לפרק ט"ז 95
- "קציני חיל ה—שייר" 97
- "מרוצים לראות שוב את חברם היקר" 108
- כותרת לפרק י"ח 113
- "ריקוד כה מעולה לא נראה לעיתים קרובות" 118
- "להבטיח לך בשפה הנמרצת ביותר" 132
- כותרת לפרק כ' 139
- "הם נכנסו לחדר ארוחת הבוקר" 143
- כותרת לפרק כ"א 146
- "חזר איתם בצעידה" 148
- כותרת לפרק כ"ב 154
- "כל כך הרבה אהבה ורהיטות" 156
- "הצהיר שהוא ודאי טועה לחלוטין" 161
- "בכל פעם שדיברה בקול נמוך" 166
- כותרת לפרק כ"ד 168
- כותרת לפרק כ"ה 175
- "העליב שתיים או שלוש עלמות צעירות" 177
- "האם תבואי לבקרני?" 181
- "על המדרגות" 189
- "בדלת" 194
- "בשיחה עם הגברות" 198
- "ליידי קתרין", אמרה, "הענקת לי אוצר" 200
- כותרת לפרק ל' 209
- "הוא מעולם לא שכח ליידע אותם" 211

"הג'נטלמנים ליוו אותו" 213

כותרת לפרק ל"א 215

כותרת לפרק ל"ב 221

"מלווים על ידי דודתם" 225

"במבט למעלה" 228

כותרת לפרק ל"ד 235

"שומעת את שמה נקרא" 243

כותרת לפרק ל"ו 253

"מפגש מקרי בעיר" 256

"קידת הפרידה שלו" 261

"דוסון" 263

"רוממות רגשותיו" 267

"הם שכחו להשאיר הודעה כלשהי" 270

"כמה יפה אנחנו דחוסים כאן!" 272

כותרת לפרק מ' 278

"אני נחושה בדעתי לעולם לא לדבר על כך שוב" 283

"כאשר רגימנט של קולונל מילר עזב" 285

"פטרטוט רך" 290

הגעתם של בני זוג גרדינר 294

"משערים לגבי התאריך" 301

כותרת לפרק מ"ד 318

"להפוך עצמה לנעימה עבור כולם" 321

"עסוקים ליד הנהר" 327

כותרת לפרק מ"ו 334

"אין לי רגע לאבד" 339

"הסימן המשמח הראשון לקבלת הפנים שלהם" 345

"למי שסיפרתי לו את העניין" 363

כותרת לפרק מ"ט 368

"אבל אולי תרצה לקרוא זאת" 370

"הגברות הזקנות והצרות" 377

"בחיוך מלא חיבה" 385

"אני בטוחה שהיא לא הקשיבה" 393

"מר דארסי עמו" 404

"במקרה ג'יין הביטה לאחור" 415

"גברת לונג ואחייניתיה" 420

"ליזי, יקירתי, אני רוצה לדבר איתך" 422

כותרת לפרק נ"ו 431

"לאחר סקירה קצרה" 434

"אבל עכשיו זה מתגלה" 442

"מאמציה של דודתו" 448

"לא מסוגל להוציא הברה" 457

"האדיבות המתרפסת" 466

כותרת לפרק ס"א 472

הסוף 476

פרק א'

זוהי אמת המוסכמת על כולם, שרווק בעל הון נאה ודאי זקוק לאישה.

יהיו רגשותיו או השקפותיו של אדם כזה מעורפלים ככל שיהיו עם בואו לראשונה לשכונה כלשהי, אמת זו נטועה כה עמוק בתודעתן של המשפחות הסובבות, עד שהוא נחשב לרכושן החוקי של זו או אחרת מבנותיהן.

"מר בנט היקר שלי," אמרה לו רעייתו יום אחד, "האם שמעת שפארק נת'רפילד הושכר סוף סוף?"

מר בנט השיב שלא שמע על כך.

"אך הוא אכן הושכר," ענתה היא; "שכן גברת לונג הייתה כאן זה עתה, והיא סיפרה לי הכל."

מר בנט לא השיב דבר.

"האם אינך רוצה לדעת מי שכר אותו?" קראה אשתו בחוסר סבלנות.

"את הרי רוצה לספר לי, ואין לי התנגדות לשמוע זאת."

"הוא ירד כדי לראות את המקום"

[זכויות יוצרים 1894, ג'ורג' אלן]

הזמנה זו הספיקה.

"ובכן, יקירי, דע לך, גברת לונג אומרת שנת'רפילד נשכר על ידי בחור צעיר בעל הון רב מצפון אנגליה; שהוא הגיע ביום שני בכרכרה רתומה לארבעה כדי לראות את המקום, וכל כך התלהב ממנו עד שהסכים עם מר מוריס מיד; שהוא עתיד לקבל את החזקה לפני חג המיכאלשטיין, וחלק ממשרתיו אמורים להגיע לבית כבר בסוף השבוע הבא."

"מה שמו?"

"בינגלי."

"האם הוא נשוי או רווק?"

"הו, רווק, יקירי, בוודאי! רווק בעל הון רב; ארבעה או חמישה אלפים בשנה. איזה דבר נפלא זה עבור בנותינו!"

"כיצד? איך זה נוגע להן?"

"מר בנט היקר, השיבה אשתו, "איך אתה יכול להיות כל כך מעייף? עליך להבין שאני חושבת על כך שיישא אחת מהן לאישה."

"האם זו כוונתו בהשתקעותו כאן?"

"כוונה? שטויות, איך אתה יכול לדבר כך! אבל סביר מאוד שהוא עשוי להתאהב באחת מהן, ולכן עליך לבקר אותו מיד עם בואו."

"איני רואה כל סיבה לכך. את והבנות יכולות ללכת – או שתוכלי לשלוח אותן בעצמן, וזה אולי יהיה אף טוב יותר; שכן כיוון שאת יפה לא פחות מכל אחת מהן, מר בינגלי עשוי לחבב אותך יותר מכל החבורה."

"יקירי, אתה מחמיא לי. ללא ספק היה לי חלקי ביופי, אך איני מתימרת להיות דבר יוצא דופן כעת. כשלאישה יש חמש בנות בוגרות, עליה להפסיק לחשוב על יופיה שלה."

"במקרים כאלה, לא נותר לאישה יופי רב לחשוב עליו."

"אבל, יקירי, אתה באמת חייב ללכת לראות את מר בינגלי כשיגיע לשכונה."

"זה יותר ממה שאני מוכן להתחייב לו, אני מבטיח לך."

"אבל חשוב על בנותיך. רק חשוב איזו משענת זו תהיה עבור אחת מהן. סר ויליאם וליידי לוקאס נחושים בדעתם ללכת, רק בשל סיבה זו; שהרי בדרך כלל, כידוע לך, הם אינם מבקרים אנשים חדשים. באמת שעליך ללכת, שכן יהיה זה בלתי אפשרי עבורנו לבקרו, אם אתה לא תעשה זאת."

"את ודאי מדקדקת מדי. אני מעז לומר שמר בינגלי ישמח מאוד לראותך; ואני אשלח איתך כמה שורות כדי להבטיח לו את הסכמתי המלאה לכך שיישא לאישה את מי מהבנות שיבחר – אם כי עליי להוסיף מילה טובה עבור ליזי הקטנה שלי."

"אני מבקשת שלא תעשה דבר כזה. ליזי אינה טובה במאומה מהאחרות; ואני בטוחה שהיא אינה יפה כמו ג'יין אפילו במחצית, ואינה נעימת מזג כמו לידיה אפילו במחצית. אך אתה תמיד מעדיף אותה."

"לאף אחת מהן אין הרבה מה להמליץ עליה," השיב הוא; "כולן אווזות פותות ובורות כמו שאר הבנות; אבל לליזי יש מעט יותר פיקחות מאשר לאחיותיה."

"מר בנט, איך אתה יכול להעליב את ילדיך שלך בדרך כזו? אתה נהנה להרגיז אותי. אין בך חמלה כלפי העצבים האומללים שלי."

"את טועה בהבנתך אותי, יקירתי. יש לי כבוד רב לעצבים שלך. הם חבריי הוותיקים. שמעתי אותך מזכירה אותם בהתחשבות כבר עשרים שנה לפחות."

"אה, אינך יודע מה אני סובלת."

"אך אני מקווה שתתגברי על כך, ותזכי לראות בחורים צעירים רבים בעלי הכנסה של ארבעת אלפים בשנה מגיעים לשכונה."

"זה לא יועיל לנו כלל, גם אם יגיעו עשרים כאלה, כיוון שאתה מסרב לבקר אותם."

"סמכי עליי, יקירתי, שכאשר יהיו עשרים, אבקר את כולם."

מר בנט היה תערובת כה מוזרה של פיקחות, הומור סרקסטי, איפוק וגחמנות, עד שניסיון של עשרים ושלוש שנים לא הספיק לאשתו כדי להבין את אופיו. את דעתה שלה היה קל יותר לפענח. היא הייתה אישה בעלת בינה דלה, ידע מועט ומזג הפכפך. כאשר לא הייתה מרוצה, דמיינה שהיא סובלת מעצבים. עיסוק חייה היה להשיא את בנותיה; נחמתה הייתה ביקורים וחדשות.

הוא רכב על סוס שחור.

פרק ג'.

כל מה שגברת בנט, בסיוען של חמש בנותיה, יכלה לשאול בנושא, לא הספיק כדי לחלץ מבעלה תיאור מספק כלשהו של מר בינגלי. הן תקפו אותו בדרכים שונות, בשאלות חצופות, בהנחות מחוכמות ובהשערות עקיפות; אך הוא חמק מכולן, ובסופו של דבר הן נאלצו להסתפק במידע מכלי שני משכנתן, ליידי לוקאס. הדיווח שלה היה אוהד ביותר. סר ויליאם התלהב ממנו מאוד. הוא היה צעיר למדי, יפה תואר להפליא, נעים הליכות באופן קיצוני, וכדי להכתיר את הכל, הוא התכוון להגיע לנשף הקהילתי הבא עם חבורה גדולה. שום דבר לא יכול היה להיות מענג יותר! חיבה לריקודים הייתה צעד בטוח לקראת התאהבות; ותקוות חיות מאוד בנוגע לליבו של מר בינגלי החלו להתפתח.

"אם רק אוכל לראות את אחת מבנותיי מסודרת באושר בנת'רפילד," אמרה גברת בנט לבעלה, "ואת כל האחרות נשואות היטב באותה מידה, לא יהיה לי דבר נוסף לבקש."

כעבור ימים אחדים השיב מר בינגלי למר בנט ביקור, וישב כעשר דקות איתו בספרייתו. הוא קיווה שיוכל לראות את העלמות הצעירות, שעל יופיין שמע רבות; אך הוא ראה רק את האב. הגברות היו בנות מזל מעט יותר, שכן היה להן היתרון לוודא, מחלון עליון, שהוא לובש מעיל כחול ורוכב על סוס שחור.

הזמנה לארוחת ערב נשלחה זמן קצר לאחר מכן; וגברת בנט כבר תכננה את המנות שיביאו כבוד לניהול משק הבית שלה, כאשר הגיעה תשובה שדחתה את הכל. מר בינגלי נאלץ לשהות בעיר ביום המחרת, ולכן לא היה ביכולתו לקבל את הכבוד שבהזמנתו וכו'. גברת בנט הייתה נסערת לגמרי. היא לא יכלה לדמיין איזה עסק עשוי להיות לו בעיר זמן קצר כל כך לאחר הגעתו להרטפורדשייר; והיא החלה לחשוש שמא הוא יהיה תמיד בתנועה ממקום למקום, ולעולם לא ישתקע בנת'רפילד כפי שעליו לעשות. לידי לוקאס הרגיעה את חששותיה מעט כשהעלתה את הרעיון שייתכן כי נסע ללונדון רק כדי לאסוף חבורה גדולה לנשף; ודיווח הגיע במהרה שמר בינגלי עתיד להביא עמו שתי-עשרה גברות ושבעה ג'נטלמנים לנשף. הבנות הצטערו על מספר כזה של גברות; אך התנחמו יום לפני הנשף כששמעו שבמקום שתי-עשרה, הוא הביא עמו רק שש מלונדון – חמש אחיותיו ובת דודה. וכאשר החבורה נכנסה לאולם הנשפים, היא כללה רק חמישה בסך הכל: מר בינגלי, שתי אחיותיו, בעלה של הבכורה, ובחור צעיר נוסף.

מר בינגלי היה נאה ובעל חזות של ג'נטלמן; היה לו פנים נעימים ונימוסים קלילים וטבעיים. אחיותיו היו נשים מרשימות, בעלות חזות אופנתית מובהקת. גיסו, מר הרסט, רק נראה כג'נטלמן; אך חברו, מר דארסי, משך במהרה את תשומת הלב של הנוכחים בחדר בזכות קומתו התמירה והמרשימה, תווי פניו הנאים, הופעתו האצילית, והדיווח, שהופץ בחדר תוך חמש דקות מרגע כניסתו, על כך שהכנסתו היא עשרת אלפים פאונד בשנה. הג'נטלמנים קבעו כי הוא דמות גברית מרשימה, הגברות הצהירו שהוא נאה בהרבה ממר בינגלי, והביטו בו בהערצה גדולה במשך כמחצית הערב, עד שנימוסיו עוררו סלידה שהפכה את גל הפופולריות שלו; שכן התגלה שהוא גאוותן, שהוא מרגיש מעל החברה שבה הוא נמצא, ומעל ליכולת להיות מרוצה; וכל אחוזתו הגדולה בדרכישייר לא יכלה להציל אותו מלהיות בעל חזות דוחה ובלתי נעימה ביותר, ומלהיות בלתי ראוי להשוואה לחברו.

מר בינגלי הכיר במהרה את כל האנשים החשובים בחדר: הוא היה תוסס וגלוי לב, רקד בכל ריקוד, כעס על כך שהנשף הסתיים מוקדם כל כך, ודיבר על כך שיארגן נשף בעצמו בנת'רפילד. תכונות חביבות כאלה מדברות בעד עצמן. איזה ניגוד בינו לבין חברו! מר דארסי רקד רק פעם אחת עם גברת הרסט ופעם אחת עם מיס בינגלי, סירב שיוצג בפני כל גברת אחרת, ובילה את שאר הערב בהליכה בחדר, תוך שהוא מדבר מדי פעם עם אחד מבני חבורתו שלו. אופיו נחתם. הוא היה האיש הגאוותן והבלתי נעים ביותר בעולם, וכולם קיוו שלעולם לא יגיע לשם שוב. בין הקיצוניים ביותר נגדו הייתה גברת בנט, שסלידתה מהתנהגותו הכללית הוחרפה לכדי טינה מיוחדת בשל העובדה שזלזל באחת מבנותיה.

אליזבת בנט נאלצה, בשל המחסור בג'נטלמנים, לשבת במשך שני ריקודים; ובחלק מהזמן הזה, מר דארסי עמד קרוב מספיק כדי שהיא תשמע במקרה שיחה בינו לבין מר בינגלי, שניגש מהריקוד לכמה דקות כדי להפציר בחברו להצטרף אליו.

"בוא, דארסי", אמר, "אני חייב שתירקוד. אני שונא לראות אותך עומד כאן לבדך בצורה טיפשית כזו. מוטב שתירקוד."

"בוודאי שלא אעשה זאת. אתה יודע כמה אני מתעב זאת, אלא אם כן אני מכיר מקרוב את בת זוגי לריקוד. בנשף כזה, זה יהיה בלתי נסבל. אחיותיך תפוסות, ואין אישה אחרת בחדר שלא תהיה עבורי עונש לקום ולרקוד איתה."

"לא הייתי בררן כמורך", קרא בינגלי, "אפילו לא תמורת ממלכה! נשבע לך, מעולם לא פגשתי כל כך הרבה בנות נעימות בחיי כמו הערב; ויש כמה מהן, כפי שאתה רואה, יפות באופן יוצא מן הכלל."

"אתה רוקד עם הבחורה היחידה בחדר שהיא יפה", אמר מר דארסי, מביט במיס בנט הבכורה.

"הו, היא היצור היפה ביותר שראיתי מעודי! אבל ישנה אחת מאחיותיה שיושבת ממש מאחורייך, שהיא יפה מאוד, ואני מעז לומר שגם נעימה מאוד. הרשה לי לבקש מבת זוגי להציג אותך בפניה."

"היא נסבלת"

[זכויות יוצרים 1894, ג'ורג' אלן]

"למי אתה מתכוון?" הוא הסתובב והביט לרגע באלִיזבת, עד שכשנפגשו עיניהם, הוא הסיט את מבטו ואמר בקרירות: "היא נסבלת; אך לא יפה מספיק כדי לפתות אותי; ואיני במצב רוח כעת להעניק חשיבות לעלמות צעירות שזכו להתעלמות מגברים אחרים. מוטב שתחזור לבת זוגך ותיהנה מחיוכיה, שכן אתה מבזבז את זמנך איתי."

מר בינגלי פעל לפי עצתו. מר דארסי התרחק; ואלִיזבת נותרה ללא רגשות לבביים במיוחד כלפיו. היא סיפרה את הסיפור, עם זאת, ברוח גדולה בין חברותיה; שכן הייתה לה נטייה תוססת ומשתובבת, שהתענגה על כל דבר מגוחך.

הערב בכללותו עבר בנעימים על המשפחה כולה. גברת בנט ראתה את בתה הבכורה זוכה להערצה רבה מצד חברות נ'רפילד. מר בינגלי רקד איתה פעמיים, והיא זכתה ליחס מיוחד מאחיותיו. ג'יין הייתה מרוצה מכך לא פחות מאימה, אם כי בדרך שקטה יותר. אליזבת חשה בשמחתה של ג'יין. מרי שמעה את שמה מוזכר בפני מיס בינגלי כנערה המשכילה ביותר בסביבה; וקתרין ולידיה היו בנות מזל מספיק כדי שלא יישארו ללא בני זוג לריקוד, שזה היה כל מה שלמדו עד כה שחשוב בנשף. הן חזרו, לפיכך, במצב רוח מרומם ללונגבוון, הכפר שבו חיו ובו היו התושבים המכובדים ביותר. הן מצאו את מר בנט עדיין ער. עם ספר בידו, הוא לא היה מודע לזמן; ובהזדמנות הנוכחית הייתה לו סקרנות רבה לגבי אירועי הערב שעורר ציפיות כה מזהירות. הוא קיווה למדי שכל תוכניותיה של אשתו לגבי הזר ייכשלו; אך מהר מאוד גילה שיש לו סיפור שונה לחלוטין לשמוע.

"הו, מר בנט היקר שלי," אמרה כשנכנסה לחדר, "היה לנו הערב המענג ביותר, נשף מצוין ביותר. הלוואי שהיית שם. ג'יין זכתה להערצה כזו, ששום דבר לא משתווה לה. כולם אמרו כמה טוב היא נראתה; ומר בינגלי חשב שהיא יפהפייה ממש, ורקד איתה פעמיים. רק תחשוב על זה, יקירי: הוא ממש רקד איתה פעמיים; והיא הייתה היצור היחיד בחדר שהוא ביקש לרקוד איתו פעם שנייה. קודם כל, הוא ביקש את מיס לוקאס. כל כך התעצבנתי לראות אותו קם לרקוד איתה; אבל, בכל זאת, הוא לא העריץ אותה כלל; באמת, אף אחד לא יכול, אתה יודע; והוא נראה המום ממש מג'יין כשהיא עברה בריקוד. אז הוא בירר מי היא, והוצג בפניה, וביקש ממנה לרקוד בשני הריקודים הבאים. אחר כך, בשני הריקודים השלישיים הוא רקד עם מיס קינג, ובשני הרביעיים עם מריה לוקאס, ובשני החמישיים שוב עם ג'יין, ובשני השישיים עם ליזי, וב'בולאנדה'—"

"לו הייתה לו חמלה כלשהי כלפיי, קרא בעלה בחוסר סבלנות, "הוא לא היה רוקד אפילו מחצית מזה! למען השם, אל תגידי לי יותר מילה על בנות הזוג שלו. הלוואי שהיה נקע לו הקרסול בריקוד הראשון!"

"הו, יקירי," המשיכה גברת בנט, "אני פשוט מוקסמת ממנו. הוא כל כך יפה תואר בצורה מוגזמת! ואחיותיו הן נשים מקסימות. מעולם לא ראיתי בחיי דבר אלגנטי יותר מהשמלות שלהן. אני מעזה לומר שהתחרה על שמלתה של גברת הרסט—"

כאן היא נקטעה שוב. מר בנט מחה נגד כל תיאור של מחלצות. היא נאלצה, לפיכך, לחפש ענף אחר של הנושא, וסיפרה, במרירות רבה ובמידה מסוימת של הגזמה, על גסות הרוח המזעזעת של מר דארסי.

"אבל אני יכולה להבטיח לך," היא הוסיפה, "שליזי לא מפסידה הרבה מכך שהיא לא מצאה חן בעיניו; שכן הוא אדם בלתי נעים ביותר, נורא, שבכלל לא שווה לנסות לרצותו. כל כך יהיר וכל כך גאוותן, שאי אפשר היה לשאת אותו! הוא הלך לכאן והלך לשם, מדמיין שהוא אדם כל כך גדול! לא יפה מספיק כדי לרקוד איתה! הלוואי שהיית שם, יקירי, כדי להעמיד אותו במקומו כמו שאתה יודע. אני פשוט מתעבת את האיש."

פרק ד'

כאשר ג'יין ואלִיזבת נותרו לבדן, האחרונה, שקודם לכן נהגה בזירות בשבחיה למר בינגלי, הביעה בפני אחותה עד כמה היא מעריצה אותו.

"הוא בדיוק כפי שגבר צעיר צריך להיות", אמרה, "נכון, נעים מזג, תוסס; ומעולם לא ראיתי גינונים כה משמחים! נינוחות כזו, עם חינוך מושלם כל כך!"

"הוא גם נאה", השיבה אליזבת, "מה שגבר צעיר צריך להיות גם כן, אם הדבר עולה בידו. בכך אופיו מושלם."

"החמיאה לי מאוד העובדה שביקש ממני לרקוד פעם שנייה. לא ציפיתי למחמאה כזו."

"את לא? אני ציפיתי לה עבורך. אך זהו הבדל גדול בינינו. מחמאות תמיד מפתיעות אותך, ואותי לעולם לא. מה יכול להיות טבעי יותר מכך שביקש ממך שוב? הוא לא יכול היה שלא להבחין שאת יפה פי חמישה מכל אישה אחרת בחדר. אין להודות לאדיבותו על כך. ובכן, הוא בהחלט נעים מאוד, ואני מרשה לך לחבב אותו. חיבבת כבר אנשים טיפשים ממנו בהרבה."

"ליזי היקרה!"

"הו, את נוטה הרבה יותר מדי, כידוע לך, לחבב אנשים באופן כללי. את לעולם אינך רואה פגם באיש. כל העולם טוב ונעים בעיניך. מעולם לא שמעתי אותך מדברת רעה על בן אנוש בחיי."

"הייתי רוצה לא להזדרז לגנות איש; אך אני תמיד אומרת את מה שאני חושבת."

"אני יודעת שאת עושה זאת: וזה מה שמעורר פליאה. עם התבונה שלך, להיות עיוורת בכנות כזו לטיפשות ולשטויות של אחרים! העמדת פנים של יושר היא נפוצה מספיק; נתקלים בה בכל מקום. אך להיות ישרה ללא ראוותנות או כוונה – לקחת את הטוב באופיו של כל אחד ולהפוך אותו לטוב עוד יותר, ולא לומר דבר על הרע – זה שייך לך לבדך. ואם כן, את מחבבת גם את אחיותיו של האיש הזה, נכון? הגינונים שלהן אינם משתווים לשלו."

"בהחלט לא, בתחילה; אך הן נשים נעימות מאוד כשמשוחחים איתן. מיס בינגלי עתידה לגור עם אחיה ולנהל את ביתו; ואני טועה מאוד אם לא נמצא בה שכנה מקסימה ביותר."

אליזבת הקשיבה בשתיקה, אך לא השתכנעה: התנהגותן בנשף לא הייתה מכוונת לרצות את הכלל; ועם כושר הבחנה מהיר יותר ומזג פחות גמיש מזה של אחותה, ועם שיפוט שלא הושפע מכל תשומת לב כלפי עצמה, היא לא נטתה כלל לאהוד אותן. הן היו, למעשה, גברות מהודרות מאוד; לא חסרו נעימות כשמבוקשן ניתן להן, ולא את הכוח להיות חביבות כשבחרו בכך; אך הן היו גאוותניות ויהירות. הן היו נאות למדי; התחנכו באחד המוסדות הפרטיים המובילים בעיר; החזיקו בהון של עשרים אלף פאונד; נהגו לבזבז יותר מכפי שהיו צריכות ולהתרועע עם אנשי מעלה; ולפיכך חשו מכל בחינה זכאיות לחשוב טובות על עצמן ורעות על אחרים. הן היו ממשפחה מכובדת מצפון אנגליה; עובדה שהייתה חקוקה בזיכרון עמוק יותר מאשר העובדה שהונם של אחיהן ושלחן נרכש באמצעות מסחר.

מר בינגלי ירש רכוש בסך קרוב למאה אלף פאונד מאביו, שהתכוון לרכוש אחוזה אך לא זכה לעשות זאת. מר בינגלי התכוון לכך גם כן, ולעיתים אף בחר במחוז; אך כיוון שכעת עמדו לרשותו בית טוב וחירות של אדון אחוזה, היה ספק בלב רבים מאלו שהכירו את קלות מזגו, שמא יעביר את שארית ימיו בנת'רפילד וישאיר את הרכישה לדור הבא.

אחיותיו השתוקקו מאוד שתהיה לו אחוזה משלו; אך למרות שכעת התבסס כשוכר בלבד, מיס בינגלי לא התנגדה כלל לשבת בראש שולחן; וכך גם גברת הרסט, שנישאה לאיש שהיה בעל אופנתיות רבה יותר מאשר הו, לא נטתה פחות לראות בביתו את ביתה כשנוח היה לה. מר בינגלי טרם מלאו לו שנתיים לבגרות כאשר פיתתה אותו המלצה מקרית לבחון את בית נת'רפילד. הוא אכן בחן אותו, ובתוכו, במשך חצי שעה; היה מרוצה מהמיקום ומהחדרים העיקריים, הסתפק במה שאמר הבעלים בשבחו, ושכר אותו מיד.

בינו לבין דארסי שררה ידידות איתנה מאוד, למרות ניגוד אופי גדול. בינגלי היה חביב על דארסי בשל קלותו, פתיחותו וגמישות מזגו, אף ששום אופי לא יכול היה להציב ניגוד גדול יותר לשלו, ולמרות שמעולם לא נראה

לא מרוצה מאופיו שלו. בחוזק הערכתו של דארסי נתן בינגלי את מבטחו המלא, ובשיפוטו החזיק בדעה הגבוהה ביותר. בביתה, דארסי היה הנעלה. בינגלי לא היה חסר בינה כלל; אך דארסי היה מבריק. הוא היה בעת יחיד, מאופק ובררן; גינניו, אף שהיו מחונכים, לא היו מזמינים. מבחינה זו היה לחברו יתרון גדול. בינגלי היה בטוח שחבבו אותו בכל מקום בו הופיע; דארסי עורר טינה ללא הרף.

האופן שבו דיברו על הנשף במריטון היה אופייני להם למדי. בינגלי מעולם לא פגש בחייו אנשים נעימים יותר או נערו יפות יותר; כולם היו ידידים וקשובים אליו ביותר; לא הייתה רשמיות, לא נוקשות; הוא חש מהר מאוד בנוח עם כל הנוכחים; ובאשר למיס בנט, הוא לא יכול היה לדמין מלאך יפה ממנה. דארסי, לעומת זאת, ראה אוסף של אנשים שבהם היה מעט יופי ואפס אופנתיות, איש מהם לא עורר בו עניין קלוש ביותר, ומאיש לא קיבל תשומת לב או הנאה. ביופיה של מיס בנט הודה; אך היא חייכה יותר מדי.

גברת הרסט ואחותה הסכימו לכך; אך בכל זאת העריצו אותה וחיבבו אותה, וקבעו שהיא נערה מתוקה, כזו שלא יתנגדו להכיר טוב יותר. מיס בנט הוגדרה אפוא כנערה מתוקה; ואחיהן הרגיש מוסמך מהמלצה זו לחשוב עליה ככל שחפץ.

פרק ה'

במרחק הליכה קצרה מלונגבורן חיה משפחה שעמה היו בני בנט ביחסי קרבה מיוחדים. סר ויליאם לוקאס עסק בעבר במסחר במריטון, שם צבר הון סביר, וזכה לתואר אבירות בזכות פנייה למלך בתקופת כהונתו כראש עיר. ההבחנה הזו, אולי, הורגשה אצלו חזק מדי. היא עוררה בו סלידה מעסקיו וממגוריו בעיירת שוק קטנה; ובעוזבו את שניהם, עבר עם משפחתו לבית המרוחק כחצי קילומטר ממריטון, שנקרא מאותה עת "אחוזה לוקאס"; שם יכול היה להרהר בהנאה בחשיבותו שלו, וכשהוא משוחרר מעסקים, לעסוק אך ורק בלהיות אדיב כלפי כל העולם. שכן, למרות שהתגאה במעמדו, הדבר לא הפך אותו ליהיר; נהפוך הוא, הוא היה כולו תשומת לב לכולם. בהיותו מטבעו אדם לא פוגעני, ידידותי ונוח לבריות, הצגתו בחצר סנט ג'יימס הפכה אותו לאדם מנומס ביותר.

ליידי לוקאס הייתה אישה טובה מאוד, שלא הייתה פיקחית מדי מכדי להיות שכנה יקרת ערך לגברת בנט. היו להם כמה ילדים. הבכורה שבהם, אישה צעירה, נבונה ואינטליגנטית כבת עשרים ושבע, הייתה חברתה הקרובה של אליזבת.

המפגש בין בנות לוקאס לבנות בנט כדי לשוחח על הנשף היה הכרחי לחלוטין; והבוקר שאחרי האספה הביא את הראשונות לונגבורן כדי לשמוע ולהשמיע.

"התחלת את הערב היטב, שרלוט," אמרה גברת בנט באיפוק מנומס למיס לוקאס. "היית בחירתו הראשונה של מר בינגלי."

"כן; אבל נראה היה שהוא מחבב את השנייה יותר."

"הו, את מתכוונת לג'יין, אני מניחה, כיוון שרקד איתה פעמיים. ללא ספק זה נראה כאילו הוא מעריך אותה – למעשה, אני נוטה להאמין שאכן כך – שמעתי משהו על זה – אבל אני בקושי יודעת מה – משהו על מר רובינסון."

"אולי את מתכוונת למה ששמעתי במקרה בינו לבין מר רובינסון: האם לא הזכרתי זאת בפנייך? מר רובינסון שאל אותנו איך הוא מוצא את האספות שלנו במריטון, והאם אינו חושב שיש הרבה נשים יפות בחדר, ומי לדעתו היפה ביותר? והוא השיב מיד לשאלה האחרונה, 'הו, מיס בנט הבכורה, ללא ספק; לא יכולות להיות שתי דעות בנושא'."

"בחייל! ובכן, זה היה החלטי מאוד, באמת – זה אכן נראה כאילו – אבל, בכל זאת, הכל יכול להיגמר בלא כלום, את יודעת."

"הדברים שאני שמעתי היו רלוונטיים יותר משלך, אלייזה", אמרה שרלוט. "לא כדאי להקשיב למר דארסי כמו לחברו, נכון? אלייזה המסכנה! להיות רק 'נסבלת' בקושי."

"אני מבקשת שלא תכניסי לראשה של ליזי את הרעיון להתרגז מהתנהגותו הרעה, שכן הוא אדם כה בלתי נעים שזה יהיה ממש אסון למצוא חן בעיניו. גברת לונג אמרה לי אמש שהוא ישב לידה במשך חצי שעה מבלי לפתוח את שפתיו ולו פעם אחת."

"מבלי לפתוח את שפתיו ולו פעם אחת"

[זכויות יוצרים 1894, ג'ורג' אלן]

"האם את בטוחה לגמרי, גבירתי? האם אין כאן טעות קטנה?" אמרה ג'יין. "אני בהחלט ראיתי את מר דארסי מדבר אליה."

"אה, כי היא שאלה אותו סוף סוף איך הוא מוצא את נת'רפילד, והוא לא יכול היה שלא לענות לה; אבל היא אמרה שהוא נראה כועס מאוד על כך שפנו אליו."

"מיס בינגלי אמרה לי, 'אמרה ג'יין, 'שהוא מעולם לא מדבר הרבה אלא אם כן הוא בקרב מכריו הקרובים. איתם הוא נעים הליכות באופן יוצא דופן'."

"איני מאמינה למילה מזה, יקירתי. אילו היה כה נעים, הוא היה משוחח עם גברת לונג. אבל אני יכולה לנחש איך זה היה; כולם אומרים שהוא אכול גאווה, ואני מעזה לומר שהוא שמע איכשהו שלגברת לונג אין כרכרה משלה, והיא נאלצה להגיע לנשף בכרכרה שכורה."

"לא אכפת לי שאינו מדבר עם גברת לונג, אמרה מיס לוקאס, 'אך הלוואי שהיה רוקד עם אלייזה'."

"בפעם אחרת, ליזי, אמרה אימה, 'לא הייתי רוקדת איתו, לו הייתי במקומך'."

"אני מאמינה, גבירתי, שאוכל להבטיח לך בביטחון שלעולם לא ארקוד איתו."

"גאוותו, אמרה מיס לוקאס, 'אינה מעליבה אותי כפי שגאוה מעליבה לעיתים קרובות, כיוון שיש לה תירוץ. אי אפשר להתפלא שגבר צעיר כה מרשים, עם ייחוס, הון וכל דבר לטובתו, יחזיק בדעה גבוהה על עצמו. אם יורד לי להתבטא כך, יש לו זכות להיות גאוותן'."

"זה נכון מאוד, השיבה אליזבת, 'והייתי יכולה לסלוח בקלות על גאוותו, אלמלא פגע בזו שלי'."

"גאווה, העירה מרי, שהתגאתה בעומק הרהוריה, 'היא פגם נפוץ מאוד, אני מאמינה. מכל מה שקראתי אי פעם, אני משוכנעת שהיא אכן נפוצה מאוד; שהטבע האנושי נוטה לה במיוחד, ושיש מעטים מאיתנו שאינם מטפחים רגש של שביעות רצון עצמית בשל תכונה זו או אחרת, אמיתית או דמיונית. יוהרה וגאווה הן דברים שונים, למרות שהמילים משמשות לעיתים קרובות כמילים נרדפות. אדם יכול להיות גאוותן מבלי להיות יהיר. גאווה נוגעת יותר לדעה שלנו על עצמנו; יוהרה למה שהיינו רוצים שאחרים יחשבו עלינו'."

"לו הייתי עשיר כמו מר דארסי, קרא לוקאס הצעיר, שהגיע עם אחיותיו, 'לא היה אכפת לי כמה גאוותן אהיה. הייתי מחזיק להקת כלבי ציד ושותה בקבוק יין בכל יום'."

"אז היית שותה הרבה יותר מכפי שאתה צריך, אמרה גברת בנט; 'ואם הייתי רואה אותך עושה זאת, הייתי לוקחת ממך את הבקבוק מיד'."

הילד מחה על כך שלא תעשה זאת; היא המשיכה להצהיר שתעשה זאת; והוויכוח הסתיים רק עם סיום הביקור.

פרק ו'

הגברות מלונגבורן ביקרו במהרה אצל אלו מנת'רפילד. הביקור הושב כמתחייב. נימוסיה הנעימים של מיס בנט חיבבו אותה יותר ויותר על גברת הרסט ומיס בינגלי; ולמרות שהאם נמצאה בלתי נסבלת, והאחיות הצעירות כמי שאינן ראויות לשיחה, הובע הרצון להכיר טוב יותר את השתיים הבוגרות. מצד ג'יין, תשומת לב זו התקבלה בהנאה רבה; אך אליזבת עדיין ראתה התנשאות ביחסן לכל אדם, כמעט ללא יוצא מן הכלל אפילו לאחותה, ולא יכלה לחבב אותן; אם כי לטוב ליבן כלפי ג'יין, כפי שהיה, היה ערך, שכן נבע ככל הנראה מהשפעת הערצתו של אחיהן. היה ניכר בדרך כלל, בכל פעם שנפגשו, שהוא אכן מעריך אותה; ועבור אליזבת היה ניכר באותה מידה שג'יין נכנעת להעדפה שהחלה לחוש כלפיו מהרגע הראשון, ונמצאת בדרך להיות מאוהבת מאוד; אך היא שקלה בהנאה כי אין זה סביר שהדבר יתגלה לעולם הרחב, שכן ג'יין שילבה עם עוצמת רגשות רבה איפוק של מזג ועליזות קבועה, שיגנו עליה מפני חשדותיהם של החצופים. היא הזכירה זאת בפני חברתה, מיס לוקאס.

"זה עשוי להיות נעים, אולי," השיבה שרלוט, "להיות מסוגלת להטעות את הציבור במקרה כזה; אך לעיתים זהו חיסרון להיות כה זהירה. אם אישה מסתירה את חיבתה באותה מיומנות גם ממושא החיבה, היא עלולה לאבד את ההזדמנות לקשור אותו אליה; ואז תהיה זו נחמה דלה להאמין שהעולם שרוי באותה אפלה. יש כל כך הרבה מהכרת תודה או מיוהרה כמעט בכל התקשרות, שאין זה בטוח להשאיר רגש לנפשו. כולנו יכולים להתחיל בחופשיות – העדפה קלה היא טבעית מספיק; אך יש מעטים מאיתנו בעלי לב רחב מספיק כדי להיות מאוהבים באמת ללא עידוד. בתשעה מתוך עשרה מקרים, מוטב לאישה להראות יותר חיבה מכפי שהיא חשה. בינגלי מחבב את אחותך ללא ספק; אך הוא עשוי לעולם לא לעשות יותר מאשר לחבב אותה, אם היא לא תסייע לו."

"אבל היא כן מסייעת לו, ככל שטבעה מאפשר לה. אם אני יכולה להבחין בהערכתה כלפיו, הוא חייב להיות פתי גמור אם לא יגלה זאת גם הוא."

"זכרי, אלייזה, שהוא אינו מכיר את אופייה של ג'יין כפי שאת מכירה."

"אך אם אישה נוטה לטובת גבר, ואינה מתאמצת להסתיר זאת, הוא חייב לגלות זאת."

"אולי הוא חייב, אם הוא רואה אותה מספיק. אך למרות שבינגלי וג'יין נפגשים לעיתים קרובות למדי, זה מעולם לא קורה לשעות רבות יחד; וכיוון שהם תמיד רואים זה את זה בחבורות מעורבות גדולות, בלתי אפשרי שכל רגע יוקדש לשיחה ביניהם. על ג'יין, אם כן, לנצל את המרב מכל חצי שעה שבה היא זוכה לתשומת ליבו. כשהוא יהיה מובטח לה, יהיה פנאי להתאהב כמה שתחפוץ."

"תוכניתך טובה," השיבה אליזבת, "כאשר אין על הפרק דבר מלבד הרצון להינשא היטב; ואילו הייתי נחושה להשיג בעל עשיר, או כל בעל שהוא, אני מעזה לומר שהייתי מאמצת אותה. אך אלו אינם רגשותיה של ג'יין; היא אינה פועלת לפי תכנון. נכון לעכשיו היא אינה יכולה אפילו להיות בטוחה בדרגת הערכתה שלה, ולא בסבירותה. היא מכירה אותו רק שבועיים. היא רקדה איתו ארבעה ריקודים במריטון; היא ראתה אותו בוקר אחד בביתו, ומאז סעדה בחברתו ארבע פעמים. זה לא מספיק כדי לגרום לה להבין את אופיו."

"לא כפי שאת מציגה זאת. לו הייתה רק סועדת איתו, אולי הייתה מגלה רק אם יש לו תיאבון טוב; אך עלייך לזכור שגם ארבעה ערבים בילו יחד – וארבעה ערבים יכולים לעשות רבות."

"כן: ארבעת הערבים הללו אפשרו להם לוודא ששניהם מעדיפים 'ואנט-אן' על פני 'קומרס', אך ביחס לכל מאפיין מוביל אחר, איני מדמינת שדבר רב נחשף."

"ובכן," אמרה שרלוט, "אני מאחלת לג'יין הצלחה בכל ליבי; ואילו הייתה נישאת לו מחר, הייתי חושבת שיש לה סיכוי טוב לאושר בדיוק כפי שהיה לה לו הייתה לומדת את אופיו במשך שנה תמימה. אושר בנישואין הוא עניין של מזל גרידא. גם אם אופי הצדדים מוכר היטב זה לזה, או דומה מאוד מראש, אין זה מקדם את אושרם

במעט. הם תמיד ממשיכים להפוך שונים מספיק לאחר מכן כדי לקבל את חלקם בעוגמת הנפש; ומוטב לדעת מעט ככל האפשר על חסרונותיו של האדם איתו את עתידה להעביר את חייו.

"את מצחיקה אותי, שרלוט; אך זה אינו נכון. את יודעת שזה אינו נכון, ושמעולם לא היית פועלת בדרכך זו בעצמך."

כשהיא עסוקה בהתבוננות בתשומת הלב של מר בינגלי לאחותה, אליזבת הייתה רחוקה מלחשוד שהיא עצמה הופכת למושא עניין בעיני חברו. מר דארסי בקושי הודה בתחילה שהיא נאה: הוא הביט בה ללא הערצה בנשף; וכשנפגשו שוב, הביט בה רק כדי לבקר. אך לא חלף זמן רב מאז שהבהיר לעצמו ולחבריו כי אין בפניה כמעט אף תו יפה, והוא החל לגלות שהם ניחנים באינטליגנציה בלתי רגילה בזכות ההבעה היפה של עיניה הכהות. לתגלית זו נלוו כמה אחרות, מעליבות באותה מידה. למרות שזיהה בעין ביקורתית יותר מפגם אחד בסימטריה המושלמת של דמותה, הוא נאלץ להודות שגזרתה קלילה ונעימה; ולמרות קביעתו כי גינוניה אינם של העולם האופנתי, הוא נשבה בשובבותם הקלילה. היא לא הייתה מודעת לכך כלל: עבורה הוא היה רק האיש שאינו מוצא חן בעיני איש בשום מקום, ושלא חשב שהיא יפה מספיק כדי לרקוד איתה.

הוא החל לרצות לדעת עליה יותר; וכצעד לקראת שיחה איתה בעצמו, הקשיב לשיחותיה עם אחרים. עשייתו זו משכה את תשומת ליבה. היה זה בבית סר ויליאם לוקאס, שם התאספה חבורה גדולה.

"למה מתכוון מר דארסי," אמרה לשרלוט, "בהאזנה לשיחתי עם קולונל פורסטר?"

"זו שאלה שרק מר דארסי יכול לענות עליה."

"אבל אם יעשה זאת שוב, אבהיר לו בהחלט שאני רואה מה הוא מעולל. יש לו עין סאטירית מאוד, ואם לא אתחיל בלהיות חצופה בעצמי, מהר מאוד אתחיל לפחד ממנו."

כאשר ניגש אליהם זמן קצר לאחר מכן, אף שלא נראה שבכוונתו לדבר, קראה מיס לוקאס לחברתה להעלות נושא זה בפניו; דבר זה התגרה באליזבת לעשות זאת מיד, היא פנתה אליו ואמרה:—

"האם אינך חושב, מר דארסי, שהתבטאתי יפה באופן בלתי רגיל זה עתה, כשניסיתי לשדל את קולונל פורסטר לערוך עבורנו נשף במריטון?"

"במרץ רב; אך זהו נושא שתמיד הופך גברת לנמרצת."

"אתה מחמיר איתנו."

"בקרוב יגיע תורה להיות משודלת," אמרה מיס לוקאס. "אני הולכת לפתוח את כלי הנגינה, אלייזה, ואת יודעת מה יבוא בעקבות זאת."

"את יצור מוזר מאוד בתור חברה!—תמיד רוצה שאנגן ואשיר בפני כל אחד וכל אחת! לו היומרנות שלי הייתה פונה לכיוון מוזיקלי, היית יקרת ערך; אך במצב הנוכחי, באמת הייתי מעדיפה שלא לשבת בפני אלו שבוודאי רגילים לשמוע את טובי המבצעים." אולם, נוכח עקשנותה של מיס לוקאס, הוסיפה, "טוב ויפה; אם כך חייב להיות, כך יהיה." ובמבט רציני לעבר מר דארסי אמרה, "ישנו פתגם ישן ומשובח, שבוודאי כולם כאן מכירים—'שמור את נשימתך כדי לצנן את דיסתך'—ואני אשמור את נשימתי כדי לנפח את שירי."

ביצועה היה נעים, אם כי בשום אופן לא מעולה. לאחר שיר או שניים, ובטרם הספיקה להשיב לתחנוניהם של כמה נוכחים שתשיר שוב, הוחלפה בלהיטות ליד כלי הנגינה על ידי אחותה מרי, אשר כתוצאה מהיותה היחידה שאינה יפת תואר במשפחה, עמלה קשות לרכישת ידע וכישרים, ותמיד הייתה קצרת רוח להפגנים.

למרי לא היו כישרון או טעם; ואף שהיומרנות העניקה לה שקדנות, היא העניקה לה גם חזות פדנטית ונימוסים יהירים, שהיו פוגמים גם ברמה גבוהה יותר של מצוינות מזו שהגיעה אליה. לאליזבת, הנינוחה והטבעית,

הקשיבו בהנאה רבה הרבה יותר, אף שלא ניגנה מחצית טוב ממנה; ומרי, בתום קונצ'רטו ארוך, שמחה לזכות בשבחים ובהכרת תודה באמצעות נעימות סקוטיות ואיריות, לבקשת אחיותיה הצעירות, אשר יחד עם חלק מבני לוקאס ושניים או שלושה קצינים, הצטרפו בלהיטות לריקוד בקצהו האחד של החדר.

מר דארסי עמד בקרבתם בתרעומת שקטה על דרך זו של העברת הערב, תוך הדרה של כל שיחה, והיה שקוע כל כך במחשבותיו עד שלא הבחין כי סר ויליאם לוקאס עומד לצידו, עד אשר סר ויליאם פתח ואמר:—

"איזה שעשוע מקסים זה לצעירים, מר דארסי! אין דבר כריקוד, בסופו של דבר. אני מחשיב זאת כאחד העידונים הראשונים של חברות תרבותיות."

"בוודאי, אדוני; ויש לכך גם היתרון של היות הדבר פופולרי בקרב החברות הפחות תרבותיות בעולם: כל פרא אדם יכול לרקוד."

סר ויליאם רק חייך. "חברך מבצע זאת להפליא," המשיך לאחר הפוגה, כשראה את בינגלי מצטרף לקבוצה; "ואין לי ספק שאתה עצמך מומחה במדע זה, מר דארסי."

"ראית אותי רוקד במריטון, אני מאמין, אדוני."

"כן, אכן, ושאבתי הנאה ניכרת מהמראה. האם אתה רוקד לעיתים קרובות בסנט ג'יימס?"

"לעולם לא, אדוני."

"האם אינך חושב שזו תהיה מחמאה ראויה למקום?"

"זוהי מחמאה שמעולם איני חולק לשום מקום אם אני יכול להימנע מכך."

"יש לך בית בעיר, אני מסיק?"

מר דארסי קד קידה.

"לי עצמי היו פעם מחשבות להשתקע בעיר, שכן אני חובב חברה נעלה; אך לא הייתי בטוח לגמרי שהאוויר של לונדון ייטב עם ליידי לוקאס."

הוא עצר בתקווה לתשובה: אך בן לווייתו לא נטה להשיב; ובאותו רגע אליזבת נעה לעברם, והוא נתפס לרעיון לעשות מעשה אדיב מאוד, וקרא לעברה, —

"מיס אלייזה היקרה, מדוע אינך רוקדת? מר דארסי, עליך להרשות לי להציג בפניך את העלמה הצעירה הזו בבת זוג רצויה מאוד לריקוד. אני בטוח שלא תוכל לסרב לרקוד כשיופי כזה ניצב לפניך."

הוא נטל את ידה וביקש למסרה למר דארסי, אשר למרות שהופתע מאוד, לא נטה לסרב לקבלה, כאשר היא נסוגה מיד ואמרה במבוכה מסוימת לסר ויליאם, —

"באמת, אדוני, אין לי כל כוונה לרקוד. אני מפצירה בך שלא תניח שנעתי לכאן כדי לבקש בן זוג."

מר דארסי, בנימוס רציני, ביקש שיוענק לו הכבוד שבידה, אך לשווא. אליזבת הייתה נחושה; וסר ויליאם לא ערער כלל את החלטתה בניסיונות השכנוע שלו.

"את מצטיינת כל כך בריקוד, מיס אלייזה, שזה אכזרי למנוע ממני את האושר שבצפייה בך; ואף שג'נטלמן זה אינו מחבב את השעשוע באופן כללי, אין לי ספק שלא תהיה לו התנגדות להיעתר לנו למשך חצי שעה."

"מר דארסי הוא כולו נימוס," אמרה אליזבת בחיור.

"הוא אכן כזה: אך בהתחשב בתמריץ, מיס אלייזה היקרה, איננו יכולים להתפלא על אדיבותו; שכן מי יתנגד לבת זוג שכזו?"

אליזבת שלחה מבט שובבי ופנתה לדרכה. התנגדותה לא פגעה בערכה בעיני הג'נטלמן, והוא הרהר בה בשביעות רצון מסוימת, כשפנתה אליו מיס בינגלי כך, —

"אני יכולה לנחש את נושא הרהוריך."

"אני מניח שלא."

"אתה שוקל עד כמה בלתי נסבל יהיה להעביר ערבים רבים בצורה כזו, — בחברה כזו; ובאמת, אני שותפה מלאה לדעתך. מעולם לא הייתי מוטרדת יותר! הטיפשות, ובכל זאת הרעש — האפסיות, ובכל זאת החשיבות העצמית של כל האנשים הללו! מה הייתי נותנת כדי לשמוע את ביקורתך עליהם!"

"השערך מוטעית לחלוטין, אני מבטיח לך. מוחי היה עסוק בצורה נעימה יותר. הרהרתי בהנאה הגדולה מאוד שזוג עיניים יפות בפניה של אישה נאה יכול להעניק."

מיס בינגלי נעצה מיד את עיניה בפניו, וביקשה שיספר לה מי הגברת שזכתה להשראת הרהורים כאלו.

מר דארסי השיב, באומץ רב, —

"מיס אליזבת בנט."

"מיס אליזבת בנט!" חזרה מיס בינגלי. "אני כולי פליאה. ממתי היא מועדפת כל כך? ואמור לי, מתי עליי לברך אותך על המוגמר?"

"זוהי בדיוק השאלה שציפיתי שתשאל. דמיונה של גברת הוא מהיר מאוד; הוא קופץ מהערצה לאהבה, ומאהבה לנישואין, ברגע אחד. ידעתי שתבקשי לברך אותי."

"נו, אם אתה כה רציני לגבי זה, אחשיב את העניין כסגור לחלוטין. תהיה לך חמות מקסימה באמת, וכמובן שהיא תהיה תמיד בפמברלי איתכם."

הוא הקשיב לה באדישות מוחלטת בזמן שבחרה לשעשע את עצמה בדרך זו; וכיוון שקור רוחו שכנע אותה שהכל בטוח, שנינותה המשיכה לזרום.

פתק עבור מיס בנט.

פרק ז'

רכושו של מר בנט הורכב כמעט כולו מאחוזה שהניבה אלפיים פאונד בשנה, אשר לרוע מזלן של בנותיו, הייתה כפופה לחוק ירושה הקובע כי בהיעדר יורשים זכרים, היא תעבור לקרוב משפחה רחוק; והונה של אימן, אף שהיה מכובד למעמדה, בקושי יכול היה לפצות על המחסור בהונו שלו. אביה היה עורך דין במריטון, והוריש לה ארבעת אלפים פאונד.

הייתה לה אחות הנשואה למר פיליפס, שהיה פקיד של אביה וירש את עסקיו, ואח שהשתקע בלונדון בתחום מסחר מכובד.

הכפר לונגבורן היה מרוחק מייל אחד בלבד ממריטון; מרחק נוח ביותר עבור העלמות הצעירות, שפיתוין משך אותן לשם שלוש או ארבע פעמים בשבוע, כדי לחלוק כבוד לדודתן ולחנות קובעים הנמצאת ממש ממול. השתיים הצעירות במשפחה, קתרין ולידיה, הרבו במיוחד בביקורים אלו: מוחן היה פנוי יותר מאשר זה של אחיותיהן, וכששום דבר טוב יותר לא הוצע, הליכה למריטון הייתה הכרחית כדי לשעשע את שעות הבוקר

ולספק נושאי שיחה לערב; ויהיה המחוז דל בחדשות ככל שיהיה, הן תמיד הצליחו ללמוד משהו מדודתן. כעת, אכן, הן היו מצוידות היטב הן בחדשות והן באושר בשל הגעתו האחרונה של רגימנט מיליציה לסביבה; הוא עתיד היה להישאר שם כל החורף, ומריטון הייתה המפקדה שלו.

ביקוריהן אצל גברת פיליפס הניבו כעת את המידע המעניין ביותר. כל יום הוסיף משהו לידיעתן על שמות הקצינים וקשריהם. מקומות מגוריהם לא נותרו סוד זמן רב, ולבסוף הן החלו להכיר את הקצינים עצמם. מר פיליפס ביקר את כולם, וזה פתח בפני אחייניותיו מקור של נחת שלא נודע כמותו לפני כן. הן לא יכלו לדבר על דבר מלבד קצינים; והונו הרב של מר בינגלי, שהזכרתו הפיחה חיים באימן, היה חסר ערך בעיניהן לעומת המדים של צוער.

לאחר שהקשיב בוקר אחד להשתפכיותיהן בנושא זה, העיר מר בנט בקרירות, —

"מכל מה שאני יכול להסיק מאופן דיבורכן, אתן ודאי שתי הבנות הטיפשות ביותר במדינה. חשדתי בכך זמן מה, אך כעת אני משוכנע."

קתרין נבוכה ולא ענתה; אך לידיה, באדישות מוחלטת, המשיכה להביע את הערצתה לקפטן קרט, ואת תקוותה לראותו במהלך היום, כיוון שהוא נוסע למחרת בבוקר ללונדון.

"אני נדהמת, יקירי," אמרה גברת בנט, "שאתה כה מוכן לחשוב שילדיך שלך טיפשים. לו הייתי רוצה לחשוב בזלזול על ילדיו של מישהו, לא היו אלה ילדיי שלי."

"אם ילדיי טיפשים, עליי לקוות שתמיד אהיה מודע לכך."

"כן; אבל כפי שקורה, כולן פיקחיות מאוד."

"זוהי הנקודה היחידה, אני מתחנף לעצמי לחשוב, שעליה אין אנו מסכימים. קיוויתי שרגשותינו חופפים בכל פרט, אך עלי לחלוק עליך עד כדי כך שאחשוב ששתי בנותינו הצעירות הן אוזות פותות באופן בלתי רגיל."

"מר בנט היקר, אינך יכול לצפות שבנות כאלו יהיו בעלות תבונה כמו של אביהן ואימן. כשיגיעו לגילן, אני מעזה לומר שלא יחשבו על קצינים יותר מאיתנו. אני זוכרת את התקופה שבה אני עצמי חיבבתי מאוד מעיל אדום—ובאמת, אני עדיין מחבבת זאת בליבי; ואם קולונל צעיר ונאה, עם חמישה או שישה אלפים בשנה, ירצה את אחת מבנותיי, לא אומר לו לא; וחשבתי שקולונל פורסטר נראה נאה מאוד בלילה ההוא אצל סר ויליאם במדיו."

"אמא," קראה לידיה, "דודתי אומרת שקולונל פורסטר וקפטן קרט אינם הולכים למיס ווטסון לעיתים קרובות כפי שעשו כשרק הגיעו; היא רואה אותם כעת לעיתים קרובות עומדים בספרייה של קלארק."

גברת בנט נמנעה מלהשיב בשל כניסתו של המשרת עם פתק עבור מיס בנט; הוא הגיע מנת'רפילד, והמשרת המתין לתשובה. עיניה של גברת בנט נצצו בהנאה, והיא קראה בלהיטות בזמן שבתה קראה, —

"ובכן, ג'יין, ממי זה? על מה זה? מה הוא אומר? ובכן, ג'יין, מהרי וספרי לנו; מהרי, אהובתי."

"זה ממיס בינגלי," אמרה ג'יין, ואז קראה זאת בקול.

"חברתי היקרה,

אם לא תהיי רחומה מספיק כדי לסעוד היום עם לואיזה ואיתי, נהיה בסכנה לשנוא אחת את השנייה עד סוף חיינו; שכן יום שלם של שיחה בארבע עיניים בין שתי נשים לעולם לא יוכל להסתיים ללא מריבה. בואי ברגע שתוכלי עם קבלת מכתב זה. אחי והג'נטלמנים סועדים עם הקצינים.

שלך תמיד,

קרוליין בינגלי."

"עם הקצינים!" קראה לידיה: "אני מתפלאת שדודתי לא סיפרה לנו על כך."

"סועדים בחוץ," אמרה גברת בנט; "זה חוסר מזל גדול."

"האם אוכל לקבל את הכרכרה?" שאלה ג'יין.

"לא, יקירתי, מוטב שתלכי ברכיבה על סוס, כיוון שנראה שעומד לרדת גשם; ואז תאלצי להישאר שם כל הלילה."

"זו תהיה תוכנית טובה," אמרה אליזבת, "לו היית בטוחה שהם לא יציעו לשלוח אותה הביתה."

"הו, אבל הג'נטלמנים ייקחו את הכרכרה של מר בינגלי למריטון; ולבני זוג הרסט אין סוסים עבור שלהם."

"הייתי מעדיפה בהרבה לנסוע בכרכרה הסגורה."

"אבל יקירתי, אביך אינו יכול לוותר על הסוסים, אני בטוחה. הם נחוצים בחווה, מר בנט, נכון?"

"הם נחוצים בחווה לעיתים קרובות הרבה יותר מכפי שאני יכול להשיגם."

"אבל אם השגת אותם היום," אמרה אליזבת, "מטרתה של אמי תושג."

לבסוף היא חילצה מאביה הודאה כי הסוסים תפוסים; ג'יין נאלצה, אם כן, לצאת ברכיבה, ואמה ליוותה אותה אל הדלת עם תחזיות עליזות רבות ליום גשום. תקוותיה נענו; ג'יין לא הרחיקה לכת בטרם החל לרדת גשם שוטף. אחיותיה דאגו לה, אך אמה הייתה מרוצה. הגשם נמשך כל הערב ללא הפוגה; ג'יין ודאי לא יכלה לחזור.

"זה באמת היה רעיון מוצלח שלי!" אמרה גברת בנט יותר מפעם אחת, כאילו הזכות על ירידת הגשם הייתה כולה שלה. אולם עד למחרת בבוקר, היא לא הייתה מודעת לכל האושר שהניבה תחבולתה. ארוחת הבוקר בקושי הסתיימה כשמשרת מנת'רפילד הביא את הפתק הבא עבור אליזבת:—

"ליזי יקירתי מכל,

אני מרגישה רע מאוד הבוקר, מה שיש לייחס, אני מניחה, לכך שנרטבתי עד לשד עצמותי אתמול. חבריי הטובים אינם מוכנים לשמוע על חזרתי הביתה עד שמצבי ישתפר. הם גם עומדים על כך שאראה את מר ג'ונס – לכן אל תיבהלי אם תשמעי שהוא ביקר אצלי – ומלבד כאב גרון וכאב ראש, אין לי דבר חמור במיוחד.

שלך, וכו'."

"ובכן, יקירתי," אמר מר בנט, לאחר שאלזבת קראה את הפתק בקול, "אם בתך תלקה במחלה מסוכנת – אם היא תמות – זו תהיה נחמה לדעת שהכל היה במרדף אחר מר בינגלי, ותחת פקודותייך."

"הו, איני פוחדת כלל שהיא תמות. אנשים אינם מתים מצינונים קטנים וחסרי חשיבות. יטפלו בה היטב. כל עוד היא נשארת שם, הכל טוב ויפה. הייתי הולכת לבקרה לו יכולתי לקבל את הכרכרה."

אליזבת, שחשה חרדה אמיתית, החליטה ללכת אליה אף שהכרכרה לא הייתה בנמצא; וכיוון שלא הייתה פרשית, הליכה הייתה הברירה היחידה שלה. היא הצהירה על החלטתה.

"איך את יכולה להיות כל כך טיפשה, קראה אמה, "לחשוב על דבר כזה בכל הלכלוך הזה! את לא תהיי ראויה להיראות כשתגיעי לשם."

"אהיה ראויה מאוד לראות את ג'יין – שזה כל מה שאני רוצה."

"האם זהו רמז עבורי, ליזי, אמר אביה, "לשלוח להביא את הסוסים?"

"לא, באמת. אני מעוניינת להימנע מההליכה. המרחק הוא לא כלום כשיש מניע; רק שלושה מיילים. אחזור עד ארוחת הערב."

"אני מעריצה את פעלתנותה של נדיבותך, העירה מרי, "אך כל דחף של רגש צריך להיות מונחה על ידי ההיגיון; ולדעת, המאמץ צריך להיות תמיד ביחס ישר למה שנדרש."

"נלך איתך עד מריטון, אמרו קתרין ולידיה. אליזבת קיבלה את חברתן, ושלוש העלמות הצעירות יצאו לדרך יחד.

"אם נמחר, אמרה לידיה בזמן שצעדו, "אולי נזכה לראות משהו מקפטן קרטל לפני שיילך."

במריטון הן נפרדו: שתי הצעירות פנו למעונה של אחת מנשות הקצינים, ואליזבת המשיכה בצעידתה לבדה, חוצה שדה אחר שדה בקצב מהיר, מנתרת מעל גדרות ומדלגת מעל שלוליות בפעילות חסרת סבלנות, ומוצאת את עצמה לבסוף אל מול הבית, עם קרסוליים עייפים, גרביים מלוכלכים ופנים זוהרים מחום המאמץ.

היא הוכנסה לחדר ארוחת הבוקר, שם היו כולם מלבד ג'יין, והופעתה עוררה פליאה רבה. העובדה שצעדה שלושה מיילים בשעה כה מוקדמת של היום במזג אוויר כה מלוכלך, ולבדה, הייתה כמעט בלתי נתפסת עבור גברת הרסט ומיס בינגלי; ואליזבת הייתה משוכנעת שהן בזות לה על כך. עם זאת, היא התקבלה על ידן בנימוס רב; ובנימוסיו של אחיהן היה משהו טוב יותר מנימוס – היו בהם טוב מזג וטוב לב. מר דארסי אמר מעט מאוד, ומר הרסט לא אמר דבר בכלל. הראשון היה חצוי בין הערצה לזוהר שהמאמץ העניק לעורה לבין ספק אם האירוע מצדיק את בואה למרחק כזה לבדה. האחרון חשב רק על ארוחת הבוקר שלו.

התעניינותה בשלומה של אחותה לא נענתה בתשובות מעודדות במיוחד. מיס בנט ישנה רע, ואף שקמה מהמיטה, הייתה קדחתנית מאוד ולא חשה בטוב מספיק כדי לעזוב את חדרה. אליזבת שמחה שהובלה אליה מיד; וג'יין, שרק החשש לעורר דאגה או אי-נוחות מנע ממנה להביע בפתק שלה עד כמה היא משתוקקת לביקור כזה, התמוגגה מבואה. אולם היא לא הייתה מסוגלת לשיחה מרובה; וכאשר מיס בינגלי הותירה אותן לבדן, יכלה בקושי לעשות דבר מלבד להביע הכרת תודה על טוב הלב יוצא הדופן שבו זכתה. אליזבת סעדה אותה בשתיקה.

"הרוקח הגיע"

כשארוחת הבוקר הסתיימה, הצטרפו אליהן האחיות; ואליזבת החלה לחבב אותן בעצמה כשראתה כמה חיבה ודאגה הן מפגינות כלפי ג'יין. הרוקח הגיע; ולאחר שבחן את החולה, אמר, כפי שניתן היה לצפות, שהיא לקחה צינון חריף וכי עליהם להשתדל להתגבר עליו; הוא יעץ לה לחזור למיטה והבטיח לה כמה שיקויים. העצה התקבלה ברצון, שכן תסמיני החום גברו וראשה כאב מאוד. אליזבת לא עזבה את חדרה לרגע, וגם הגברות האחרות לא נעדרו לעיתים קרובות; כיוון שהג'נטלמנים היו בחוץ, למעשה לא היה להן דבר לעשות במקום אחר.

כשהשעון הורה שלוש, אליזבת חשה כי עליה ללכת, ואמרה זאת באי-רצון רב. מיס בינגלי הציעה לה את הכרכרה, והיא נזקקה רק למעט הפצרות כדי להסכים, כאשר ג'יין הפגינה צער כה רב על הפרידה ממנה, עד שמיס בינגלי נאלצה להפוך את הצעת הכרכרה להזמנה להישאר בנתי'רפילד לעת עתה. אליזבת הסכימה בתודה רבה, ומשרת נשלח ללונגבורן כדי להודיע למשפחה על שהותה ולהביא לה בגדים.

פרק ח'

בשעה חמש פרשו שתי הגברות להתלבש, ובשש וחצי זומנה אליזבת לארוחת הערב. לשאלות המנומסות שזרמו אז, וביניהן היה לה העונג להבחין בדאגה הנעלה בהרבה של מר בינגלי, היא לא יכלה להשיב תשובה מעודדת במיוחד. מצבה של ג'יין לא השתפר כלל. האחיות, לשמע הדבר, חזרו שלוש או ארבע פעמים על צערן הרב, על כמה שזה מזעזע לסבול מצינון קשה, ועד כמה הן עצמן מתעבות להיות חולות; ואז לא חשבו עוד על העניין: וחוסר האכפתיות שלהן כלפי ג'יין, כשהיא לא הייתה לנגד עיניהן, השיב לאליזבת את כל הנאתה מסלידתה המקורית מהן.

אחיהן, אכן, היה היחיד בחבורה שיכלה להתבונן בו בשביעות רצון כלשהי. חרדתו לג'יין הייתה גלויה, ותשומת הלב שהעניק לה עצמה הייתה נעימה מאוד; והיא מנעה ממנה להרגיש כפולשת כפי שהאמינה שהאחרים מחשיבים אותה. היא זכתה לתשומת לב מועטה מאוד מאיש מלבד ממנו. מיס בינגלי הייתה שקועה במר דארסי, אחותה כמעט באותה מידה; ובאשר למר הרסט, שלידו ישבה אליזבת, הוא היה אדם עצל שחי רק כדי לאכול, לשתות ולשחק בקלפים, וכאשר גילה שהיא מעדיפה מנה פשוטה על פני נזיד בשר עשיר, לא היה לו דבר לומר לה.

כשהסתיימה הארוחה, היא חזרה מיד לג'יין, ומיס בינגלי החלה להשמיצה ברגע שיצאה מהחדר. נימוסיה הוגדרו כגורמים מאוד – תערובת של גאווה וחוצפה: אין לה שיחה, אין לה סגנון, אין לה טעם ואין לה יופי. גברת הרסט חשבה אותו הדבר והוסיפה, —

"אין בה דבר, בקיצור, שממליץ עליה, מלבד היותה מהלכת מצוינת. לעולם לא אשכח את הופעתה הבוקר. היא באמת נראתה כמעט פראית."

"היא אכן נראתה כך, לואיזה. בקושי יכולתי לשמור על פנים רציניות. זה היה שטותי לגמרי לבוא בכלל! למה עליה להתרוצץ ברחבי המחוז רק בגלל שלאחותה יש צינון? שיערה היה כה פרוע, כה מרושל!"

"כן, והחצאית התחתונה שלה; אני מקווה שראית את החצאית התחתונה שלה, מכוסה בבועץ בעומק שישה אינצ'ים, אני בטוחה לחלוטין, והשמלה שהורדה כדי להסתיר זאת לא עשתה את עבודתה."

"התיאור שלך עשוי להיות מדויק מאוד, לואיזה, "אמר בינגלי; "אבל כל זה נעלם מעיניי. חשבתי שמיס אליזבת בנט נראתה טוב להפליא כשנכנסה לחדר הבוקר. החצאית המלוכלכת שלה חמקה לגמרי מתשומת ליבי."

"אתה הבחנת בה, מר דארסי, אני בטוחה, "אמרה מיס בינגלי; "ואני נוטה לחשוב שלא היית רוצה לראות את אחותך מציגה הופעה כזו."

"בוודאי שלא."

"ללכת שלושה מיילים, או ארבעה מיילים, או חמישה מיילים, או כמה שזה לא יהיה, בבועץ עד מעל לקרסוליים, ולבד, לבד לגמרי! מה היא רצתה להשיג בזה? זה נראה לי כמעיד על סוג מתועב של עצמאות יהירה, על אדישות של עיירת שדה לכללי הנימוס."

"זה מעיד על חיבה לאחותה שהיא נעימה מאוד, "אמר בינגלי."

"אני חוששת, מר דארסי, "העירה מיס בינגלי בחצי לחישה, "שההרפתקה הזו פגמה מעט בהערצתך לעיניה היפות."

"כלל לא, "השיב הוא: "הן נצצו יותר מהמאמץ." הפוגה קצרה באה בעקבות דברים אלו, וגברת הרסט התחילה שוב, —

"יש לי הערכה רבה לג'יין בנט – היא באמת בחורה מתוקה מאוד – ואני מאחלת בכל ליבי שתסתדר היטב. אך עם אב ואם כאלה, וקשרים נחותים כל כך, אני חוששת שאין לכך סיכוי."

"נדמה לי ששמעתי אתכן אומרות שדודן הוא עורך דין במריטון?"

"כן; ויש להן עוד אחד, שגר אי שם ליד צ'יפסייד."

"זה פשוט מעולה, הוסיפה אחותה; ושתיכן צחקו בלבביות.

"לו היו להן מספיק דודים כדי למלא את כל צ'יפסייד", קרא בינגלי, "זה לא היה הופך אותן לפחות נעימות ולו בשמץ."

"אך זה חייב להפחית באופן מהותי את סיכוייהן להינשא לגברים בעלי חשיבות כלשהי בעולם, השיב דארסי.

על דברים אלו בינגלי לא ענה; אך אחיותיו נתנו להם את הסכמתן המלאה, והתענגו על צחוקן במשך זמן מה על חשבון קרובי המשפחה הוולגריים של חברתן היקרה.

אולם עם חידוש גילויי החיבה, הן פנו לחדרה עם עזיבתן את חדר האוכל, וישבו איתה עד שזומנו לקפה. מצבה של ג'יין היה עדיין דל, ואליזבת לא עזבה אותה כלל עד שעה מאוחרת בערב, כאשר זכתה לנחמה לראותה ישנה, וכאשר נראה לה נכון יותר מאשר נעים לרדת למטה בעצמה. עם כניסתה לחדר האורחים, היא מצאה את כל החבורה משחקת ב"לו" (משחק קלפים), ומיד הוזמנה להצטרף אליהם; אך כיוון שחשדה שהם משחקים על סכומים גבוהים, היא סירבה, ובתירוץ שזה למען אחותה, אמרה שתשעשע את עצמה בספר בזמן הקצר שתוכל להישאר למטה. מר הרסט הביט בה בפליאה.

"את מעדיפה קריאה על פני קלפים?" שאל; "זה די משונה."

"מיס אלייזה בנט, אמרה מיס בינגלי, "בזה לקלפים. היא קוראת גדולה, ואין לה הנאה בשום דבר אחר."

"איני ראויה לא לשבח כזה ולא לגינוי כזה, קראה אליזבת; "איני קוראת גדולה, ויש לי הנאה בדברים רבים."

"בטיפול באחותך אני בטוח שיש לך הנאה, אמר בינגלי; "ואני מקווה שהיא תגבר במהרה כשתראי אותה בריאה לגמרי."

אליזבת הודתה לו מכל הלב, ואז צעדה לעבר שולחן שעליו היו מונחים כמה ספרים. הוא מיד הציע להביא לה אחרים; כל מה שספרייתו הציעה.

"והלוואי שאוסף הספרים שלי היה גדול יותר לטובתך ולכבודי; אך אני אדם עצל; ואף שאין לי רבים, יש לי יותר משאי פעם עיינתי בהם."

אליזבת הבטיחה לו שתוכל להסתפק בהחלט באלו שנמצאים בחדר.

"אני נדהמת", אמרה מיס בינגלי, "שאבי הותיר אוסף ספרים כה קטן. איזו ספרייה מענגת יש לך בפמברלי, מר דארסי!"

"עליה להיות טובה, השיב: "זה היה מפעל של דורות רבים."

"ואז הוספת לה כל כך הרבה בעצמך – אתה תמיד קונה ספרים."

"איני יכול להבין הזנחה של ספרייה משפחתית בימים כאלו."

"הזנחה! אני בטוחה שאינך מזניח דבר שיכול להוסיף ליופי של המקום האצילי ההוא. צ'ארלס, כשתבנה את ביתך, הלוואי שיהיה חציו מענג כמו פמברלי."

"הלוואי שיהיה."

"אך באמת הייתי מיעצת לך לבצע את הרכישה בשכונה ההיא, ולקחת את פמברלי כמעין מודל. אין מחוז יפה יותר באנגליה מאשר דרבישייר."

"בכל ליבי: אקנה את פמברלי עצמה, אם דארסי יסכים למכור."

"אני מדברת על אפשרויות, צ'ארלס."

"בחיי, קרוליין, אני חושב שיותר אפשרי להשיג את פמברלי על ידי רכישה מאשר על ידי חיקוי."

אליזבת הייתה כה מרותקת למה שנאמר, עד שהקדישה לספרה תשומת לב מועטה מאוד; ומהר מאוד הניחה אותו הצידה לחלוטין, התקרבה לשולחן הקלפים והתייצבה בין מר בינגלי לאחותו הבכורה כדי להתבונן במשחק.

"האם מיס דארסי צמחה הרבה מאז האביב?" שאלה מיס בינגלי: "האם היא תהיה גבוהה כמוני?"

"אני חושב שכן. היא כעת בערך בגובהה של מיס אליזבת בנט, או אולי מעט גבוהה יותר."

"כמה אני משתוקקת לראותה שוב! מעולם לא פגשתי מישהי שהסבה לי הנאה כזו. פנים כאלו, גיזונים כאלו, וכל כך מוכשרת באופן קיצוני לגילה! נגינתה בפסנתר היא מעולה."

"זה מדהים בעיניי," אמר בינגלי, "איך לעלמות צעירות יכולה להיות סבלנות להיות כל כך מוכשרות כפי שכולן."

"כל העלמות הצעירות מוכשרות! צ'ארלס היקר, למה אתה מתכוון?"

"כן, כולן, לדעתי. כולן מצוירות על שולחנות, מכסות פרגודים וסורגות ארנקים. איני מכיר כמעט אף אחת שאינה יכולה לעשות את כל אלו; ואני בטוח שמעולם לא שמעתי על עלמה צעירה שדובר בה בפעם הראשונה מבלי שייאמר לי שהיא מוכשרת מאוד."

"לרשימה שלך על היקף הכישרונות הנפוץ," אמר דארסי, "יש יותר מדי מן האמת. המילה מוחלת על נשים רבות שאינן ראויות לה אלא בזכות סריגת ארנק או כיסוי פרגוד; אך אני רחוק מאוד מלהסכים איתך בהערכתך את הנשים בכלל. איני יכול להתגאות בהיכרות עם יותר מחצי תריסר בכל מעגל מכריי שהן באמת מוכשרות."

"גם אני לא, אני בטוחה," אמרה מיס בינגלי.

"אם כן," העירה אליזבת, "המושג שלך לאישה מוכשרת חייב לכלול דברים רבים מאוד."

"כן, הוא אכן כולל דברים רבים מאוד."

"הו, בוודאי," קראה עוזרתו הנאמנה, "איש אינו יכול להיחשב באמת למוכשר אם אינו עולה בהרבה על מה שפוגשים בדרך כלל. אישה חייבת להיות בעלת ידע מעמיק במוזיקה, שירה, ציור, ריקוד ושפות מודרניות כדי להיות ראויה למילה; ומלבד כל אלו, היא חייבת להחזיק ב'משהו' מסוים בחזותה ובאופן הליכתה, בטון קולה, בדרך פנייתה ובהבעותיה, אחרת היא תהיה ראויה למילה רק למחצה."

"את כל אלו עליה להחזיק," הוסיף דארסי; "ואל כל אלו עליה להוסיף עוד משהו מהותי יותר בשיפור מוחה על ידי קריאה נרחבת."

"כעת אני מופתעת עוד שאתה מכיר רק שש נשים מוכשרות. אני תמהה עכשיו איך אתה מכיר ולו אחת."

"האם את כה מחמירה עם בני מינך עד שאת מטילה ספק באפשרות של כל זה?"

"מעולם לא ראיתי אישה כזו. מעולם לא ראיתי יכולת כזו, וטעם, ושקדנות, ואלגנטיות כפי שאתם מתארים, כשהם מאוחדים יחד."

גברת הרסט ומיס בינגלי קראו שתיהן נגד חוסר הצדק שבספק המרומז שלה, ושתיהן הצהירו שהן מכירות נשים רבות העונות לתיאור זה, כאשר מר הרסט קרא להן לסדר בתלונות מרות על חוסר תשומת ליבן למה שקורה במשחק. כיוון שכל השיחה הגיעה בכך לקצה, אליזבת עצבה את החדר זמן קצר לאחר מכן.

"אלייזה בנט", אמרה מיס בינגלי כשהדלת נסגרה מאחוריה, "היא אחת מאותן עלמות צעירות המבקשות להמליץ על עצמן בפני המין השני על ידי המעטת ערכו של המין שלהן; ועם גברים רבים, אני מעזה לומר, זה מצליח; אך לדעתי, זוהי תחבולה עלובה, אמצעי מאוס מאוד."

"ללא ספק", השיב דארסי, שאליו הופנתה הערה זו בעיקר, "יש נבזות בכל האמצעים שגברות משפילות עצמן לעיתים להשתמש בהם כדי לשובות לבבות. כל דבר שיש לו זיקה לערמומיות הוא בזוי."

מיס בינגלי לא הייתה כה מרוצה מתשובה זו כדי להמשיך בנושא.

אליזבת הצטרפה אליהם שוב רק כדי לומר שמצבה של אחותה החמיר ושהיא אינה יכולה לעזוב אותה. בינגלי הפציר לשלוח לקרוא למר ג'ונס מיד; בעוד אחיותיו, משוכנעות ששום עצה מהפרובינציה לא תוכל להועיל, המליצו לשלוח שליח מהיר לעיר עבור אחד הרופאים הבולטים ביותר. היא לא רצתה לשמוע על כך; אך היא לא התנגדה כל כך להיעתר להצעתו של אחיהן; וסוכם שיישלחו להביא את מר ג'ונס מוקדם בבוקר, אם מצבה של מיס בנט לא ישתפר באופן מובהק. בינגלי היה חסר מנוחה לגמרי; אחיותיו הצהירו שהן אומללות. אולם הן ניחמו את אומללותן בנגינת דואטים לאחר ארוחת הערב; בעוד הוא לא מצא הקלה טובה יותר לרגשותיו מאשר לתת לסוכנת הבית שלו הוראות שכל תשומת לב אפשרית תינתן לגברת החולה ולאחותה.

גברת בנט ושותי בנותיה הצעירות.

פרק ט'

אליזבת העבירה את מרבית הלילה בחדרה של אחותה, ובבוקר זכתה לעונג לשלוח תשובה מניחה את הדעת לשאלות שקיבלה בשעה מוקדמת מאוד ממר בינגלי באמצעות משרתת, וכעבור זמן מה משתי הגברות ההדורות ששירתו את אחיותיו. למרות שיפור זה, היא ביקשה לשלוח פתק ללונגבורן, בו קראה לאימה לבקר את ג'יין ולגבש דעה משלה על מצבה. הפתק נשלח מיד, ותוכנו קוים במהירות דומה. גברת בנט, מלווה בשתי בנותיה הצעירות, הגיעה לנתי'רפילד זמן קצר לאחר ארוחת הבוקר המשפחתית.

לו מצאה את ג'יין בסכנה גלויה כלשהי, גברת בנט הייתה אומללה מאוד; אך משנוכחה לדעת שמחלתה אינה מעוררת דאגה, לא היה לה כל רצון שתחלים מיד, שכן שיבתה לבריאות ודאי תרחיק אותה מנתי'רפילד. היא לא רצתה לשמוע, לפיכך, על הצעת בתה להעבירה הביתה; וגם הרוקח, שהגיע בערך באותו זמן, לא חשב שהדבר מומלץ כלל. לאחר שישבו מעט עם ג'יין, ועם הופעתה והזמנתה של מיס בינגלי, ליוו אותה האם ושלוש הבנות אל חדר ארוחת הבוקר. בינגלי קיבל את פניהן בתקווה שגברת בנט לא מצאה את מיס בנט במצב גרוע מכפי שציפתה.

"באמת שמצאתי, אדוני", הייתה תשובתה. "היא חולה הרבה מכדי שניתן יהיה להיזהר. מר ג'ונס אומר שאסור לנו לחשוב על העברתה. עלינו לנצל את טוב לבך עוד זמן מה."

"להעבירה!" קרא בינגלי. "אין לחשוב על כך. אחותי, אני בטוח, לא תסכים לשמוע על עזיבתה."

"תוכלי לסמוך על כך, גבירתי," אמרה מיס בינגלי בנימוס צונן, "שמיס בנט תזכה לכל תשומת לב אפשרית כל עוד היא נשארת איתנו."

גברת בנט הפליגה בדברי תודה.

"אני בטוחה," הוסיפה, "אלמלא חברים טובים כל כך, איני יודעת מה היה עולה בגורלה, שכן היא חולה מאוד באמת וסובלת רבות, אם כי בסבלנות הגדולה ביותר בעולם, כדרכה תמיד, שכן יש לה, ללא יוצא מן הכלל, את המזג המתוק ביותר שפגשתי מעודי. אני אומרת לעיתים קרובות לבנותי האחרות שהן כאין וכאפס לעומתה. יש לכם כאן חדר מתוק, מר בינגלי, ונוף מקסים לעבר שביל החצץ ההוא. איני מכירה מקום במחוז המשתווה לנת'רפילד. אני מקווה שלא תחשוב לעזוב אותנו במהרה, למרות שיש לך חוזה שכירות קצר בלבד."

"כל מה שאני עושה נעשה בחיפזון," השיב הוא; "ולפיכך אם אחליט לעזוב את נת'רפילד, כנראה אצא לדרך בתוך חמש דקות. נכון לעכשיו, מכל מקום, אני רואה את עצמי כקבוע כאן לחלוטין."

"זה בדיוק מה שהייתי מניחה לגביך," אמרה אליזבת.

"את מתחילה להבין אותי, נכון?" קרא הוא כשהוא פונה לעברה.

"הו, כן – אני מבינה אותך היטב."

"הלוואי שיכולתי לראות בכך מחמאה; אך העובדה שקל כל כך לעמוד על קנקני היא, אני חושש, מעוררת רחמים."

"זה תלוי בנסיבות. לא בהכרח נובע מכך שאופי עמוק ומורכב הוא ראוי להערכה יותר או פחות מאופי כשלו."

"ליזי," קראה אימה, "זכרי היכן את נמצאת, ואל תדברי בדרכך הפרועה כפי שמרשים לך לעשות בבית."

"לא ידעתי קודם לכן," המשיך בינגלי מיד, "שאת חוקרת של אופי האדם. זו ודאי חקירה משעשעת."

"כן; אך דמויות מורכבות הן המשעשעות ביותר. יש להן לפחות את היתרון הזה."

"הכפר," אמר דארסי, "יכול לספק בדרך כלל רק נושאים מעטים לחקירה כזו. בשכנות כפרית אתה נע בחברה מוגבלת מאוד ונטולת שינויים."

"אך האנשים עצמם משתנים כל כך, שתמיד יש בהם משהו חדש שניתן להבחין בו."

"כן, באמת," קראה גברת בנט, שנעלבה מאופן אזכורו את השכנות הכפרית. "אני מבטיחה לך שיש לא פחות מכך בכפר מאשר בעיר."

כולם הופתעו; ודארסי, לאחר שהביט בה לרגע, פנה משם בשתיקה. גברת בנט, שדמיינה שנחלה ניצחון מוחץ עליו, המשיכה בניצחונה, —

"איני רואה שללונדון יש יתרון גדול כלשהו על הכפר, מצדי, מלבד החנויות והמקומות הציבוריים. הכפר נעים הרבה יותר, נכון, מר בינגלי?"

"כשאני בכפר," השיב הוא, "איני חפץ לעולם לעזוב; וכשאני בעיר, זה כמעט אותו דבר. לכל אחד מהם יתרונות משלו, ואני יכול להיות מאושר במידה שווה בשניהם."

"אה, זה משום שיש לך המזג הנכון. אך הג'נטלמן הזה," הביטה בדארסי, "נראה כמי שחושב שהכפר אינו נחשב לדבר."

"באמת, אמא, את טועה," אמרה אליזבת, מסמיקה בשל דברי אימה. "לא הבנת כלל את מר דארסי. הוא רק התכוון שאין מגוון של אנשים לפגוש בכפר כפי שיש בעיר, ועלייך להודות שזה נכון."

"בוודאי, יקירתי, איש לא אמר שיש; אך באשר לאי-פגישת אנשים רבים בשכונה הזו, אני מאמינה שיש מעט שכונות גדולות מזו. אני יודעת שאנו סועדים עם עשרים וארבע משפחות."

רק הדאגה לאליזבת אפשרה לבינגלי לשמור על פנים חתומות. אחותו הייתה עדינה פחות, והפנתה את מבטה לעבר מר דארסי בחיוך רב-משמעות. אליזבת, כדי לומר משהו שיסיח את דעתה של אימה, שאלה אותה כעת אם שרלוט לוקאס ביקרה בלונגבאון מאז שעזבה היא את הבית.

"כן, היא קפצה אתמול עם אביה. איזה אדם נעים הוא סר ויליאם, מר בינגלי – נכון? כה איש העולם הגדול! כה אצילי ונינוח! תמיד יש לו משהו לומר לכל אחד. זהו המושג שלי לחינוך טוב; ואותם אנשים המדמים בנפשם שהם חשובים מאוד ולעולם אינם פותחים את פיהם, טועים בדבר לחלוטין."

"האם שרלוט סעדה איתכם?"

"לא, היא רצתה ללכת הביתה. אני מניחה שהייתה נחוצה עבור פשטידות הבשר. מצדי, מר בינגלי, אני תמיד מחזיקה משרתים שיכולים לעשות את עבודתם; בנותי חונכו אחרת. אך כל אחד ישפוט בעצמו, ובנות לוקאס הן בחורות טובות מאוד, אני מבטיחה לך. חבל שאין יפות! לא שאני חושבת ששרלוט כה חסרת חן; אך בכל זאת היא חברתנו הקרובה."

"היא נראית אישה צעירה נעימה מאוד," אמר בינגלי.

"הו יקירי, כן; אך עליך להודות שהיא מאוד פשוטה למראה. לידי לוקאס עצמה אמרה זאת לעיתים קרובות, וקינאה בי על יופייה של ג'יין. איני אוהבת להתפאר בילדתי שלי; אך ללא ספק, ג'יין – לא רואים לעיתים קרובות מישהי שנראית טוב יותר. זה מה שכולם אומרים. איני סומכת על משוא הפנים שלי. כשהייתה רק בת חמש-עשרה היה ג'נטלמן אצל אחי גרדינר בעיר שהיה כה מאוהב בה, עד שגיסתי הייתה בטוחה שיציע לה נישואין לפני שעזבנו. אך מכל מקום, הוא לא עשה זאת. אולי חשב שהיא צעירה מדי. עם זאת, הוא כתב עליה כמה חרוזים, והם היו יפים מאוד."

"ובכך בא קץ לחיבתו," אמרה אליזבת בחוסר סבלנות. "היו רבים, אני מניחה, שהתגברו בדרך דומה. אני תוהה מי גילה לראשונה את יעילותה של השירה בגירוש האהבה!"

"אני רגיל הייתי להחשיב שירה כמזון לאהבה," אמר דארסי.

"לאהבה יפה, חסונה ובריא – אולי. הכל מזין את מה שחזק כבר. אך אם מדובר רק בנטייה קלה וקלושה, אני משוכנע שסונטה אחת טובה תרעוב אותה למוות לחלוטין."

דארסי רק חייך; והשתיקה הכללית שהשתררה גרמה לאליזבת לרעוד פן אימה תבזה את עצמה שוב. היא השתוקקה לדבר, אך לא מצאה מילה; ולאחר דממה קצרה החלה גברת בנט לחזור על תודותיה למר בינגלי על טוב ליבו כלפי ג'יין, תוך התנצלות על שהטרידה אותו גם עם ליזי. מר בינגלי היה אדיב ללא העמדת פנים בתשובתו, ואילץ את אחותו הצעירה להיות אדיבה גם כן, ולומר את מה שהאירוע דרש. היא מילאה את חלקה, אכן, ללא חן רב, אך גברת בנט הייתה מרוצה, וזמן קצר לאחר מכן הורתה להביא את כרכרתה. לאות זה, התייצבה הצעירה בבנותיה. שתי הבנות התלחשו ביניהן לאורך כל הביקור; והתוצאה הייתה שהצעירה נתבע ממר בינגלי לקיים את הבטחתו שנתן עם בואו לראשונה למחוז, לערוך נשף בנז'רפילד.

לידיה הייתה נערה חסונה ומפותחת בת חמש-עשרה, בעלת עור פנים נאה ומראה נעים מזג; מועדפת על אימה, שחיבתה הוציאה אותה לחברה בגיל צעיר. היא הייתה מלאת חיים ובעלת חשיבות עצמית טבעית, שתשומת הלב של הקצינים – להם המליצו עליה ארוחותיו הטובות של דודה וגינוניה הקלילים שלה – הגדילה לכדי ביטחון עצמי מופרז. היא הייתה מסוגלת בהחלט, לפיכך, לפנות למר בינגלי בנושא הנשף, והזכירה לו

בבוטות את הבטחתו; תוך שהיא מוסיפה שיהיה זה הדבר המביש ביותר בעולם אם לא יקיים אותה. תשובתו להתקפה פתאומית זו הייתה כצליל ערב לאוזני אימה.

"אני מוכן בהחלט, אני מבטיח לך, לקיים את התחייבותי; וכאשר אחותך תבריא, תוכלי את, אם תרצי, לקבוע את יום הנשף עצמו. אך ודאי לא תרצי לרקוד בעוד היא חולה?"

לידיה הצהירה כי היא מרוצה. "הו כן – יהיה זה טוב בהרבה להמתין עד שג'יין תבריא; ועד אז, ככל הנראה, קפטן קרטרי יהיה שוב במריטון. וכשתערוך את הנשף שלך, "הוסיפה, "אני אעמוד על כך שגם הם יערכו אחד. אומר לקולונל פורסטר שזה יהיה ממש בושה אם לא יעשה זאת."

גברת בנט ובנותיה עזבו אז, ואליזבת חזרה מיד לג'יין, מותירה את התנהגותה שלה ושל קרוביה להערוותיהן של שתי הגברות ומר דארסי; אולם האחרון לא הסכים בשום אופן להצטרף לגינוייהן כלפיה, למרות כל הלצותיה של מיס בינגלי על עיניים יפות.

פרק י'

היום עבר בדומה מאוד ליום שקדם לו. גברת הרסט ומיס בינגלי בילו שעות אחדות מהבוקר עם החולה, שמצבה הוסיף להשתפר, אם כי לאיטו; ובערב, הצטרפה אליזבת לחבורתם בחדר האורחים. אולם שולחן משחק ה"לו" לא הופיע. מר דארסי עסק בכתיבה, ומיס בינגלי, שישבה סמוך אליו, עקבה אחר התקדמות מכתבו, וקטעה שוב ושוב את ריכוזו בהודעות עבור אחותו. מר הרסט ומר בינגלי שיחקו "פיקט", וגברת הרסט התבוננה במשחקם.

אליזבת נטלה מעשה רקמה, ושיעשעה עצמה די הצורך בהקשבה למה שהתרחש בין דארסי לבת לווייתו. דברי השבח הבלתי פוסקים של הגברת, פעם על כתב ידו, פעם על ישירות שורותיו או על אורך מכתבו, בצד חוסר העניין המוחלט שבו התקבלו שבחיה, יצרו דיאלוג מוזר, שהלם בדיוק את דעתה על כל אחד מהם.

"כמה תשמח מיס דארסי לקבל מכתב כזה!"

הוא לא ענה.

"אתה כותב מהר באופן בלתי רגיל."

"את טועה. אני כותב לאט למדי."

"כמה מכתבים ודאי מזדמן לך לכתוב במהלך שנה! גם מכתבי עסקים! כמה מאוסים הם ודאי בעיניי!"

"מזל הוא, אם כן, שהם נופלים בחלקי ולא בחלקך."

"אנא אמור לאחותך שאני משתוקקת לראותה."

"כבר אמרתי לה זאת פעם אחת, לפי בקשתך."

"אני חוששת שאינך אוהב את העט שלך. הרשה לי לתקן אותו עבורך. אני מתקנת עטים היטב להפליא."

"תודה לך – אך אני תמיד מתקן את עטי בעצמי."

"איך אתה מצליח לכתוב ביושר כזה?"

הוא שתק.

"אמור לאחותך שאני מאושרת לשמוע על התקדמותה בנבל, ואנא הודע לה שאני פשוט מוקסמת מהעיצוב הקטן והיפה שלה לשולחן, ולדעתי הוא עולה לאין שיעור על זה של מיס גרנטלי."

"התואילי להרשות לי לדחות את הקסמתך עד שאכתוב שוב? נכון לעכשיו אין לי מקום כדי להעניק לה את הכבוד הראוי."

"הו, אין לך חשיבות. אראה אותה בינואר. אך האם אתה תמיד כותב לה מכתבים ארוכים ומקסימים כאלו, מר דארסי?"

"הם בדרך כלל ארוכים; אך באשר להיותם מקסימים תמיד, אין זה מתפקידי לקבוע."

"זהו כלל אצלי, שאדם היכול לכתוב מכתב ארוך בקלות אינו יכול לכתוב רע."

"זה לא יצלח כמחמאה לדארסי, קרוליין, קרא אחיה, 'משום שהוא אינו כותב בקלות. הוא מתאמץ יותר מדי בחיפוש אחר מילים בנות ארבע הברות. נכון, דארסי?'"

"סגנון הכתיבה שלי שונה מאוד משלך."

"הו, קראה מיס בינגלי, 'צ'ארלס כותב בדרך הרשלנית ביותר שניתן לדמיין. הוא מחסיר מחצית ממילותיו, ומכתים את השאר."

"רעיונותי זורמים במהירות כזו שאין לי פנאי להביעם; וכך קורה שמכתבי לעיתים אינם מעבירים שום רעיון כלל לנמעני."

"ענוותך, מר בינגלי, אמרה אליזבת, 'ודאי מקהה את עוקצה של כל נזיפה'."

"אין דבר מטעה יותר, אמר דארסי, 'מהופעה של ענווה. לעיתים קרובות אין זו אלא חוסר אכפתיות מדעתם של אחרים, ולפעמים זוהי התרברבות עקיפה'."

"ואיזה משני אלו אתה מכנה 'מעשה הצניעות הקטן' שלי מהעת האחרונה?"

"התרברבות עקיפה; שכן אתה גאה באמת במגרעות הכתיבה שלך, מכיוון שאתה רואה בהן תוצאה של מהירות מחשבה ורשלנות בביצוע, אשר אם אינן ראויות להערכה, אתה סבור כי הן לפחות מעניינות ביותר. היכולת לעשות דבר מה במהירות תמיד מוערכת מאוד על ידי בעליה, ולעיתים קרובות מבלי להקדיש כל תשומת לב לפגמים שבביצוע. כשאמרת לגברת בנט הבוקר, שאם אי פעם תחליט לעזוב את נתרפילד תצא לדרך בתוך חמש דקות, התכוונת שיהיה זה מעין שיר הלל, מחמאה לעצמך; ובכל זאת, מה כה ראוי לשבח בפזיזות שודאי מותירה עניינים נחוצים ללא טיפול, ושאינה יכולה להביא תועלת ממשית לך או לאיש מלבדך?"

"לא, קרא בינגלי, 'זה כבר יותר מדי, לזכור בלילה את כל דברי ההבל שנאמרו בבוקר. ובכל זאת, בחיי, האמנתי שמה שאמרתי על עצמי היה אמת, ואני מאמין בכך גם ברגע זה. לכל הפחות, אם כן, לא אימצתי לעצמי דמות של פזיזות מיותרת רק כדי להרשים את הגברות'."

"אני מעז לומר שהאמנתי בכך; אך איני משוכנע כלל שהיית עוזב במהירות כזו. התנהגותך תלויה ביד המקרה בדיוק כמו זו של כל אדם שאני מכיר; ואילו, בדיוק כשאתה עולה על סוסך, היה חבר אומר לך, 'בינגלי, מוטב שתישאר עד השבוע הבא', סביר שהיית עושה זאת – סביר שלא היית נוסע – ובמילה נוספת, אולי היית נשאר חודש'."

"הוכחת בכך רק דבר אחד, קראה אליזבת, 'שמר בינגלי לא עשה חסד עם מזגו שלו. אתה הצגת אותו כעת הרבה יותר מכפי שהציג הוא את עצמו'."

"אני מרוצה ביותר", אמר בינגלי, "מכך שאת הופכת את דברי חברי למחמאה על נועם מזגי. אך אני חושש שאת מעניקה להם פרשנות שג'נטלמן זה כלל לא התכוון אליה; שכן הוא ודאי היה מעריך אותי יותר לו הייתי, בנסיבות כאלו, משיב בסירוב מוחלט ורוכב לדרכי מהר ככל שאוכל."

"האם מר דארסי יחשיב אז את הפזיזות שבכוונתך המקורית ככזו שכופר עליה באמצעות עקשנותך לדבוק בה?"

"בחיי, איני יכול להסביר את העניין בדיוק – על דארסי לדבר בשם עצמו."

"את מצפה ממני לתת דין וחשבון על דעות שאת בוחרת לכנות 'שלי', אך מעולם לא הודיתי בהן. אולם, לו נניח שהדברים הם כפי שהצגת אותם, עלייך לזכור, מיס בנט, שהחבר שמניחים כי הוא חפץ בשובו אל הבית ובעיכוב תוכניתו, בסך הכל ביקש זאת, שאל זאת מבלי להציע ולו טיעון אחד בזכות ראויות הדבר."

"להיעתר בקלות – במהירות – לשכנועו של חבר, אינו נחשב למעלה בעיניך."

"להיעתר ללא שכנוע פנימי אינו מחמאה לבינתו של איש מהצדדים."

"נראה לי, מר דארסי, שאינך מייחס שום חשיבות להשפעתן של ידידות וחיבה. הערכה למבקש תגרום לעיתים קרובות לאדם להיעתר לבקשה בקלות, מבלי להמתין לטיעונים שישכנעו אותו בהגיונם. איני מדברת ספציפית על מקרה כפי שהנחת לגבי מר בינגלי. מוטב שנמתין, אולי, עד שהמקרה יתרחש, בטרם נדון בתבונה שבהתנהגותו בעקבותיו. אך במקרים כלליים ורגילים, בין חבר לחבר, כאשר האחד מתבקש על ידי האחר לשנות החלטה שאינה בעלת חשיבות רבה, האם תחשוב רעות על אותו אדם אם ייעתר לבקשה מבלי להמתין שישכנעו אותו בטיעונים?"

"האם לא יהיה זה מן הראוי, בטרם נמשיך בנושא זה, לקבוע בדיוק רב יותר את מידת החשיבות שיש לייחס לבקשה זו, כמו גם את מידת האינטימיות הקיימת בין הצדדים?"

"בהחלט!" קרא בינגלי; "הבה נשמע את כל הפרטים, ולא נשכח את גובהם ומידותיהם היחסיים, שכן לכך יהיה משקל רב יותר בטיעון, מיס בנט, מכפי שאת עשויה לשער. אני מבטיח לך שאילו דארסי לא היה בחור גבוה וגדול כל כך בהשוואה אליי, לא הייתי חולק לו מחצית מהכבוד שאני חולק לו. אני מצהיר שאיני מכיר מושא מעורר יראה יותר מדארסי באירועים מסוימים ובמקומות מסוימים; בביתו שלו במיוחד, ובערבי יום ראשון, כשאין לו דבר לעשות."

מר דארסי חייך; אך אליזבת סברה כי היא מבחינה שהוא נעלב מעט, ולפיכך כבשה את צחוקה. מיס בינגלי התרעמה בחום על העלבון שספג, ובדברי תוכחה פנתה לאחיה על שהוא מדבר דברי הבל כאלו.

"אני מבין את כוונתך, בינגלי," אמר חברו. "אתה סולד מוויכוחים, ורוצה להשתיק את זה הנוכחי."

"אולי אכן כך. ויכוחים דומים מדי למריבות. אם אתה ומיס בנט תדחו את שלכם עד שאצא מהחדר, אודה לכם מאוד; ואז תוכלו לומר עליי ככל העולה על רוחכם."

"מה שאתה מבקש," אמרה אליזבת, "אינו הקרבה מצדי; ומוטב למר דארסי שיסיים את מכתבו."

מר דארסי שמע לעצתה, ואכן סיים את מכתבו.

כשהסתיים עניין זה, הוא פנה למיס בינגלי ולאליזבת בבקשה להנעים את זמנם במוזיקה. מיס בינגלי נעה בזריזות אל הפסנתר, ולאחר בקשה מנומסת שאליזבת תפתח בנגינה – בקשה שנענתה בסירוב מנומס ונחרץ עוד יותר – התיישבה במקומה.

גברת הרסט שרה עם אחותה; ובעודן עסוקות בכך, אליזבת לא יכלה שלא להבחין, בעוד היא מדפדפת בכמה ספרי תווים שהיו מונחים על כלי הנגינה, בתכיפות שבה ננעצו בה עיניו של מר דארסי. היא בקושי ידעה כיצד להעלות על דעתה שהיא יכולה להיות מושא להערצה עבור אדם דגול כל כך, ובכל זאת, העובדה שיביט בה משום שהוא סולד ממנה נראתה מוזרה עוד יותר. היא יכלה רק לשער, בסופו של דבר, שהיא מושכת את תשומת ליבו משום שיש בה משהו פגום ומגונה יותר, לפי תפיסותיו על הטוב והראוי, מאשר בכל אדם אחר שנכח שם. ההשערה לא הכאיבה לה. היא חיבבה אותו מעט מדי מכדי שיהיה לה אכפת מאישורו.

לאחר שניגנה כמה שירים איטלקיים, גיוונה מיס בינגלי את הקסם בנעימה סקוטית עליזה; וזמן קצר לאחר מכן, ניגש מר דארסי אל אליזבת ואמר לה:—

"האם אינך חשה נטייה עזה, מיס בנט, לנצל הזדמנות זו כדי לרקוד 'ריל'?"

היא חייכה, אך לא ענתה. הוא חזר על השאלה, בהפתעה מסוימת נוכח שתיקתה.

"הו", אמרה, "שמעתי אותך קודם; אך לא יכולתי להחליט מיד מה לומר בתגובה. רצית שאגיד 'כן', אני יודעת, כדי שתוכל ליהנות מהבז כלפי טעמי; אך אני תמיד מתענגת על הכשלת תוכניות מסוג זה, ועל שלילת הבז המתוכנן מאדם. לפיכך, גמלה בלבי ההחלטה לומר לך שאיני רוצה לרקוד 'ריל' כלל; ועכשיו, בוז לי אם תעז."

"באמת שאיני מעז."

אליזבת, שציפתה דווקא להעליבו, נדהמה מאדיבותו; אך היה שילוב של נועם ושובבות בגימוניה שהקשה עליה להעליב איש, ודארסי מעולם לא הוקסם מאישה כפי שהוקסם ממנה. הוא האמין באמת ובתמים, שלולא נחיתות קשריה המשפחתיים, הוא היה נתון בסכנה מסוימת.

מיס בינגלי ראתה, או חשדה, די הצורך כדי לקנא; וחרדתה הגדולה להחלמתה של חברתה היקרה ג'יין קיבלה חיזוק מהרצון להיפטר מאליזבת.

היא ניסתה לעיתים קרובות להתגרות בדארסי כדי שיסלוד מאורחתם, בדיבורים על נישואיהם המשוערים ותכנון אושרו בברית כזו.

"אני מקווה", אמרה, בעודם מטיילים יחד בחורשה למחרת, "שתיתן לחמותך כמה רמזים, כשאירוע רצוי זה יתרחש, באשר ליתרון שבשמירה על לשונה; ואם תוכל להשיג זאת, לרפא את הבנות הצעירות מהריצה אחרי הקצינים. ואם יורד לי להזכיר נושא כה רגיש, השתדל לרסן את ה'משהו הקטן' הזה, הגובל בהירות ובחוצפה, שבו מחזיקה גבירתך."

"לא, לא; הישארו היכן שאתם."

"האם יש לך עוד משהו להציע למען אשרי הביתי?"

"הו, כן. דאג שדיוקנאותיהם של דודך ודודתך פיליפס יוצבו בגלריה בפמברלי. שים אותם ליד דוד-רבא שלך השופט. הם באותו מקצוע, אתה יודע, רק בתחומים שונים. באשר לתמונתה של אליזבת שלך, אל תנסה להזמינה, שכן איזה צייר יוכל לעשות חסד עם העיניים היפות ההן?"

"אכן, לא יהיה קל לתפוס את הבעתן; אך את צבען וצורתן, ואת הריסים המרהיבים כל כך, ניתן יהיה להעתיק."

באותו רגע פגשו אותם משביל אחר גברת הרסט ואליזבת עצמה.

"לא ידעתי שבכוונתן לטייל", אמרה מיס בינגלי, במבוכה מסוימת, פן דבריהם נשמעו.

"נהגתן בנו רע מאוד," ענתה גברת הרסט, "כשברחתן מבלי לומר לנו שאתן יוצאות."

אז, בנטלה את זרועו הפנויה של מר דארסי, הותירה את אליזבת ללכת לבדה. השביל איפשר מעבר לשלושה בלבד. מר דארסי חש בגסות רוחן, ומיד אמר:—

"שביל זה אינו רחב דיו עבור כולנו. מוטב שנפנה אל השדרה."

אך אליזבת, שלא היה לה כל רצון להישאר איתם, ענתה בצחוק:—

"לא, לא; הישארו היכן שאתם. אתם נראים כקבוצה מקסימה, וניצבים במיטבכם. המראה הציורי ייפגם אם יתווסף אדם רביעי. שלום לכם."

אז רצה לה משם בעליצות, מתענגת בשוטטותה על התקווה שתהיה שוב בבית בתוך יום או יומיים. ג'יין כבר החלימה די הצורך כדי להתכוון לעזוב את חדרה לשעתיים באותו ערב.

מזינה את האש.

פרק י"א.

כאשר הגברות פרשו לאחר ארוחת הערב, מיהרה אליזבת אל אחותה, ולאחר שווידאה כי היא מוגנת היטב מפני הצינה, ליוותה אותה אל חדר האורחים. שם התקבלה ג'יין על ידי שתי חברותיה בהצהרות רבות של עונג; ואליזבת מעולם לא ראתה אותן כה נעימות כפי שהיו במהלך השעה שחלפה בטרם הופיעו הג'נטלמנים. כישורי השיחה שלהן היו ניכרים. הן ידעו לתאר אירוע חברתי בדייקנות, לספר אנקדוטה בהומור, וללעוג למכריהן בשנינות.

אך כאשר נכנסו הג'נטלמנים, ג'יין לא הייתה עוד המושא המרכזי; עיניה של מיס בינגלי הופנו מיד לעבר דארסי, והיה לה דבר מה לומר לו בטרם צעד צעדים ספורים. הוא פנה ישירות אל מיס בנט בברכת מזל טוב מנומסת; מר הרסט קד לה קידה קלה ואמר שהוא "שמח מאוד"; אך אריכות דברים וחמימות נשמרו לברכתו של בינגלי. הוא היה מלא שמחה ותשומת לב. חצי השעה הראשונה הוקדשה להזנת האש באח, פן תסבול ג'יין מהשינוי בטמפרטורת החדר; והיא עברה, לפי בקשתו, לצדו השני של המוקד, כדי שתהיה רחוקה יותר מן הדלת. לאחר מכן התיישב לצדה ושוחח בקושי עם איש מלבד כמעט איתה. אליזבת, שעסקה במלאכת יד בפינה הנגדית, ראתה את כל זאת בעונג רב.

כאשר הסתיימה הגשת התה, הזכיר מר הרסט לגיסתו את שולחן הקלפים – אך לשווא. היא השיגה מידע חסוי שמר דארסי אינו חפץ בקלפים, ומר הרסט גילה במהרה שגם בקשתו הגלויה נדחית. היא הבטיחה לו שאיש אינו מתכוון לשחק, ושתיקתה של החבורה כולה בנושא נראתה כמאששת את דבריה. למר הרסט לא נותר, לפיכך, דבר לעשות אלא להשתרע על אחת הספות ולהירדם. דארסי נטל ספר. מיס בינגלי עשתה כמותו; וגברת הרסט, שהייתה עסוקה בעיקר במשחק בצמידיה ובטבעותיה, הצטרפה מדי פעם לשיחתו של אחיה עם מיס בנט.

תשומת לבו של מיס בינגלי הייתה נתונה למעקב אחר התקדמותו של מר דארסי בקריאת ספרו לא פחות מאשר לקריאת ספרה שלה; היא לא חדלה מלהפנות אליו שאלות או להציץ בדף שבו קרא. אולם היא לא הצליחה לפתות אותו לשום שיחה; הוא פשוט ענה על שאלותיה והמשיך לקרוא. לבסוף, מותשת לגמרי מהניסיון להשתעשע בספרה שלה – אותו בחרה רק משום שהיה הכרך השני של הספר שבידו – פלטה פיהוק גדול ואמרה: "כמה נעים להעביר ערב בצורה כזו! אני מצהירה שאין הנאה כמו קריאה! כמה מהר מתעייפים מכל דבר אחר מלבד ספר! כשיהיה לי בית משלי, אהיה אומללה אם לא תהיה בו ספרייה מעולה."

איש לא ענה. היא פיהקה שוב, השליכה את ספרה הצדה, והעבירה את מבטה בחדר בחיפוש אחר שעשוע כלשהו; כאשר שמעה את אחיה מזכיר נשף בפני מיס בנט, פנתה אליו לפתע ואמרה:—

"דרך אגב צ'ארלס, האם אתה באמת רציני בכוונתך לערוך ריקודים בנת'רפילד? הייתי מייעצת לך, בטרם תחליט על כך, להתחשב ברצונותיה של החבורה הנוכחית; אני טועה מאוד אם אין בינינו כאלו שנשף יהיה עבורם עונש יותר מאשר הנאה."

"אם את מתכוונת לדארסי, קרא אחיה, הוא מוזמן ללכת לישון, אם ירצה, בטרם הנשף יתחיל; אך באשר לנשף, העניין סגור ומחלט, וברגע שניקולס יכין מספיק 'מרק לבן', אשלח את ההזמנות."

"הייתי אוהבת נשפים לאין שיעור, השיבה, 'לו היו נערכים באופן שונה; אך יש משהו משעמם מנשוא בתהליך הרגיל של מפגשים כאלו. אין ספק שיהיה זה רציונלי הרבה יותר אם שיחה, ולא ריקודים, תהיה סדר היום."

"רציונלי הרבה יותר, קרוליין יקירתי, אני מניח שכן; אבל זה לא יהיה דומה כלל לנשף."

מיס בינגלי לא ענתה, וכעבור זמן קצר קמה והתהלכה בחדר. גזרתה הייתה אלגנטית והליכתה נאה; אך דארסי, שאליו כוון כל זה, נותר שקוד על ספרו ללא ניע. מתוך ייאוש, החליטה על ניסיון אחד נוסף; ובפנותה אל אליזבת, אמרה:—

"מיס אלייזה בנט, הרשי לי לשכנע אותך לנהוג כמותי ולעשות סיבוב בחדר. אני מבטיחה לך שזה מרענן מאוד לאחר ישיבה כה ממושכת בתנוחה אחת."

אליזבת הופתעה, אך הסכימה מיד. מיס בינגלי הצליחה בהשגת המטרה האמיתית של אדיבותה: מר דארסי הרים את עיניו. הוא היה ער לחידוש שבתשומת הלב בכיוון ההוא בדיוק כפי שהייתה אליזבת עצמה, ובאופן לא מודע סגר את ספרו. הוא הוזמן מיד להצטרף אליהן, אך הוא סירב, בציינו כי הוא יכול לדמיין רק שני מניעים לבחירתן לצעוד יחד בחדר, ובשני המקרים הצטרפותו רק תפריע. למה הוא התכוון? היא השתוקקה לדעת למה התכוון — ושאלה את אליזבת אם היא מבינה אותו בכלל.

"כלל לא," הייתה תשובתה; "אך סמכי על כך שהוא מתכוון להיות עוקצני כלפינו, והדרך הבטוחה ביותר לאכזב אותו תהיה לא לשאול על כך דבר."

מיס בינגלי, מכל מקום, לא הייתה מסוגלת לאכזב את מר דארסי בדבר, ולפיכך התעקשה לקבל הסבר לשני מניעיו.

"אין לי התנגדות קלה שבקלות להסבירם," אמר, ברגע שאיפשרה לו לדבר. "או שבחרתן בדרך זו להעביר את הערב משום שאתן בסוד ענייניה של זו ויש לכן נושאים סודיים לדון בהם, או משום שאתן מודעות לכך שגזרותיכן נראות במיטבן בשעת הליכה. אם המניע הוא הראשון, אני אפריע לכן לחלוטין; ואם השני, אני יכול להעריץ אתכן הרבה יותר בעודי יושב ליד האח."

"הו, מזעזע!" קראה מיס בינגלי. "מעולם לא שמעתי דבר כה מתועב. כיצד נעניש אותו על נאום כזה?"

"אין דבר קל מזה, אם רק תרצי," אמרה אליזבת. "כולנו יכולים להציק ולהעניש זה את זה. הקניטי אותו — צחקי עליו. כידידה קרובה שלו, את ודאי יודעת איך עושים זאת."

"אבל בחיי שאיני יודעת. אני מבטיחה לך שהידידות שלנו טרם לימדה אותי זאת. להקניט שלווה של מזג ונוכחות נפש כזו! לא, לא; אני מרגישה שהוא יכול להביס אותנו בכך. ובאשר לצחוק, לא נבזה את עצמנו, ברשותך, בניסיון לצחוק ללא סיבה. מר דארסי יכול להיות שבע רצון מעצמו."

"אסור לצחוק על מר דארסי!" קראה אליזבת. "זהו יתרון נדיר, ואני מקווה שיישאר נדיר, שכן יהיה זה הפסד גדול עבורי להכיר אנשים רבים כל כך מסוגו. אני אוהבת לצחוק בכל לבי."

"מיס בינגלי," אמר הוא, "ייחסה לי יותר מכפי שניתן לייחס לאיש. החכם והטוב שבאנשים — ואף החכמה והטובה שבפעולותיהם — עלולים להפוך לנלעגים בידי אדם שכל מטרתו בחיים היא בדיחה."

"בוודאי", השיבה אליזבת, "ישנם אנשים כאלו, אך אני מקווה שאיני אחת מהם. אני מקווה שמעולם איני מלעיגה על מה שהוא חכם או טוב. שטויות ואיוולת, גחמות וחוסר עקביות – אלו אכן משעשעים אותי, אני מודה, ואני צוחקת עליהם בכל הזדמנות. אך אלו, אני מניחה, הם בדיוק הדברים שמהם אתה חף."

"אולי זה בלתי אפשרי עבור איש. אך שאיפת חיי הייתה להימנע מאותן חולשות החושפות לעיתים קרובות בינה חזקה ללעג."

"כמו יהירות וגאווה."

"כן, יהירות היא אכן חולשה. אך גאווה – במקום שבו קיימת עליונות שכלית אמיתית – גאווה תהיה תמיד תחת שליטה נאותה."

אליזבת פנתה הצדה כדי להסתיר חיוך.

"חקירתך את מר דארסי הסתיימה, אני מניחה, אמרה מיס בינגלי; "ואם יורד לי לשאול, מה התוצאה?"

"אני משוכנעת לחלוטין שמר דארסי חסר פגמים. הוא מודה בכך בעצמו ללא כחל ושרק."

"לא, אמר דארסי, "לא טענתי טענה כזו. יש לי פגמים למכביר, אך הם אינם, אני מקווה, פגמים שבשכל. על מזגי איני מעז להתחייב. הוא, אני מאמין, נוקשה מדי; בוודאי נוקשה מדי עבור נוחותו של העולם. איני יכול לשכוח את פתיותם וחטאיהם של אחרים מהר כפי שראוי היה, וגם לא את פגיעותיהם בי. רגשותיי אינם מתנוודדים עם כל ניסיון להניעם. המזג שלי אולי ייקרא 'נוטר טינה'. דעתי הטובה, מרגע שאבדה, אובדת לנצח."

"זוהי אכן מגבלה!" קראה אליזבת. "טינה שאינה שוככת היא צל על האופי. אך בחרת היטב את פגם שלך. באמת איני יכולה לצחוק עליו. אתה בטוח מפניי."

"ישנה, אני מאמין, בכל מזג נטייה לרעה מסוימת, פגם טבעי, שגם החינוך הטוב ביותר אינו יכול להכניע."

"והפגם שלך הוא נטייה לשנוא את כולם."

"ושלך", השיב הוא בחיוך, "הוא להבין אותם שלא כהלכה במתכוון."

"הבה נשמע מעט מוזיקה," קראה מיס בינגלי, עייפה משיחה שלא היה לה בה חלק. "לואיזה, לא יהיה לך אכפת אם אעיר את מר הרסט."

אחותה לא הביעה שום התנגדות, והפסנתר נפתח; ודארסי, לאחר רגעים ספורים של הרהור, לא הצטער על כך. הוא החל לחוש בסכנה שבמתן תשומת לב מרובה מדי לאליזבת.

פרק י"ב

בעקבות הסכמה בין האחיות, כתבה אליזבת למחרת בבוקר לאמה וביקשה כי הכרכרה תישלח עבורן במהלך היום. אולם גברת בנט, שחישה כי בנותיה יישארו בנת'רפילד עד יום שלישי הבא – מה שישלים בדיוק שבוע לשהותה של ג'יין – לא יכלה להביא את עצמה לקבלן בשמחה קודם לכן. תשובתה, לפיכך, לא הייתה חיובית, לפחות לא עבור רצונותיה של אליזבת, שהשתוקקה כבר לשוב הביתה. גברת בנט שלחה להן הודעה כי בשום אופן לא יוכלו לקבל את הכרכרה לפני יום שלישי; ובתוספת למכתב צוין כי אם מר בינגלי ואחותו יפצירו בהן להישאר זמן רב יותר, היא תוכל לוותר על נוכחותן בבית בלב שלם. נגד השהות הממושכת, לעומת זאת, הייתה אליזבת נחושה בדעתה – והיא גם לא ציפתה במיוחד שיתבקשו להישאר; ומרצון להימנע מהחשש שמא ייראו כמי שכופות את נוכחותן זמן רב מדי, היא דחקה בג'יין לבקש את כרכרתו של מר בינגלי לאלתר. לבסוף סוכם כי כוונתן המקורית לעזוב את נת'רפילד באותו בוקר תוזכר, והבקשה תוגש.

ההודעה עוררה הצהרות דאגה רבות; ונאמר די על הרצון שיישאר לפחות עד למחרת כדי להשפיע על ג'יין, ואכן עזיבתה נדחתה עד ליום המחר. מיס בינגלי הצטערה אז על שהציעה את העיכוב; שכן קנאתה וסלידתה מאחות אחת עלו בהרבה על חיבתה לשנייה.

בעל הבית שמע בצער אמיתי כי עליהן ללכת כה מוקדם, וניסה שוב ושוב לשכנע את מיס בנט שהדבר לא יהיה בטוח עבורה – שהיא טרם החלימה די הצורך; אך ג'יין הייתה איתנה במקום שבו חשה שהצדק איתה.

עבור מר דארסי היו אלו חדשות מבורכות: אליזבת שהתה בנז'רפילד זמן רב מדי. היא משכה אותו יותר מכפי שאהב; ומיס בינגלי נהגה בה בחוסר נימוס והציקה לו עצמו יותר מהרגיל. הוא החליט בתבונה להיזהר במיוחד ששום סימן של הערצה לא יחמוק ממנו כעת – דבר שלא יעלה על דעתה את התקווה להשפיע על אושרו; הוא היה מודע לכך שאם רעיון כזה הועלה, הרי שהתנהגותו ביום האחרון חייבת להיות בעלת משקל מכריע באישורו או בריסוקו. נאמן למטרתו, הוא בקושי החליף איתה עשר מילים במהלך יום שבת כולו: ואף שפעם אחת נותרו שניהם לבדם למשך חצי שעה, הוא דבק בספרו במצפון נקי ולא העיף בה ולו מבט אחד.

ביום ראשון, לאחר תפילת הבוקר, התרחשה הפרידה, שהייתה נעימה כמעט לכולם. אדיבותה של מיס בינגלי כלפי אליזבת גברה לבסוף במהירות רבה, וכך גם חיבתה לג'יין; וכשנפרדו, לאחר שהבטיחה לאחרונה כי תמיד תשמח לראותה הן בלונגבון והן בנז'רפילד וחייבה אותה ברוך רב, היא אף לחצה את ידה של הראשונה. אליזבת נפרדה מהחבורה כולה במצב רוח מרומם ביותר.

הן לא התקבלו בבית בלבביות יתרה על ידי אימן. גברת בנט תהתה על בואן, וחשבה שטעו מאוד כשהטריחו כל כך, והייתה בטוחה שג'יין תצטנן שוב. אך אביהן, אף שהיה תמציתי מאוד בהבעת שמחתו, באמת שמח לראותן; הוא חש בחסרונן במעגל המשפחתי. שיחת הערב, כשכולם היו מאוחדים, איבדה הרבה מחיוניותה, וכמעט את כל הטעם שבה, בהיעדרן של ג'יין ואליזבת.

הן מצאו את מרי, כרגיל, שקועה בלימוד ה"באסו קונטינואו" וטבע האדם; היו לה כמה קטעים חדשים להקריא להן להערצה וכמה תצפיות חדשות על מוסר שחוק שעליהן היה להן להקשיב להן. לקתרין ולידיה היה מידע מסוג אחר עבורן. הרבה נעשה והרבה נאמר ברגימנט מאז יום רביעי הקודם; כמה מהקצינים סעדו לאחרונה עם דודן; חייל פשוט הולקה; ולמעשה נרמז כי קולונל פורסטר עומד להינשא.

פרק י"ג

"אני מקווה, יקירתי," אמר מר בנט לאשתו בעת שסעדו את ארוחת הבוקר למחרת, "שהזמנת ארוחת ערב טובה להיום, שכן יש לי סיבה לצפות לתוספת לחבורה המשפחתית שלנו."

"למי אתה מתכוון, יקירי? איני יודעת על איש שעומד לבוא, אני בטוחה, אלא אם כן שרלוט לוקאס תקפוץ במקרה; ואני מקווה שארוחות הערב שלי טובות מספיק עבורה. איני מאמינה שהיא זוכה לראות כמותן לעיתים קרובות בביתה."

"האדם עליו אני מדבר הוא ג'נטלמן זר."

עיניה של גברת בנט נצצו. "ג'נטלמן זר! זהו מר בינגלי, אני בטוחה. ובכן, ג'יין – מעולם לא רמזת על כך מילה – ערמומית שכמותך! ובכן, אני בטוחה שאשמח מאוד לראות את מר בינגלי. אבל – אלוהים אדירים! איזה חוסר מזל! אין להשיג ולו טיפת דג היום. לידיה, אהובתי, צלצלי בפעמון. אני חייבת לדבר עם היל ברגע זה."

"זה אינו מר בינגלי," אמר בעלה; "זהו אדם שמעולם לא ראיתי במהלך כל ימי חיי."

הדבר עורר תמיהה כללית; והיה לו העונג להישאל בשקיקה על ידי אשתו וחמש בנותיו בבת אחת.

לאחר ששיעשע עצמו זמן מה בסקרנות, הסביר כך: "לפני כחודש קיבלתי את המכתב הזה, ולפני כשבועיים עניתי עליו; שכן חשבתי כי זהו מקרה בעל עדינות מסוימת, הדורש תשומת לב מוקדמת. המכתב הוא מבן דודי, מר קולינס, אשר לכשאמות, יוכל לגרש את כולכן מהבית הזה ברגע שיחפוץ."

"הו, יקירי," קראה אשתו, "איני יכולה לשאת את אזכור הדבר. אנא אל תדבר על האיש המאוס הזה. אני באמת חושבת שזהו הדבר הקשה ביותר בעולם, שנחלתך תימסר בירושה הרחק מילדייך שלך; ואני בטוחה שאילו הייתי במקומך, הייתי מנסה כבר מזמן לעשות דבר מה בעניין."

ג'יין ו אליזבת ניסו להסביר לה את מהותה של "הסדרת ירושה" (entail). הן ניסו זאת פעמים רבות בעבר; אך היה זה נושא שבו גברת בנט הייתה מעבר להישג ידו של ההיגיון; והיא המשיכה להשתלח במרירות באכזריות שבקביעת נחלה הרחק ממשפחה בת חמש בנות, לטובת אדם שלאף אחד לא אכפת ממנו דבר.

"זהו אכן עניין מרושע ביותר," אמר מר בנט; "ודבר לא יוכל לנקות את מר קולינס מאשמת הירושה של לונגבורן. אך אם תסכימי להאזין למכתבו, אולי תתרככי מעט לנוכח האופן שבו הוא מתבטא."

"לא, אני בטוחה שלא אתרכך: ואני חושבת שזו הייתה חוצפה מצדו לכתוב לך בכלל, וצביעות רבה. אני שונאת חברי שווא כאלו. מדוע לא יכול היה להמשיך לריב איתך, כפי שעשה אביו לפניו?"

"ובכן, באמת, נראה שיש לו כמה נקיפות מצפון של כיבוד אב בעניין זה, כפי שתשמעי."

"האנספורד, ליד ווסטרהאם, קנט, 15 באוקטובר.

אדוני הנכבד,

חוסר ההסכמה ששרר בינך לבין אבי המנוח והמכובד תמיד גרם לי אי-נחת רבה; ומאז שפקד אותי חוסר המזל לאבדו, השתוקקתי תכופות לאחות את הקרע: אך במשך זמן מה, עוכבתי על ידי ספקותי שלי, מחשש שמא יראה הדבר כחוסר כבוד לזכרו אם אהיה ביחסים טובים עם אדם שעמו תמיד היה רצונו להיות במחלוקת. – 'שמעת, גברת בנט?' – "אולם כעת גמלה בליבי ההחלטה בנושא; שכן לאחר שהוסמכתי לכמורה בחג הפסחא, שפר עליי גורלי לזכות בחסותה של כבוד הליידי קתרין דה-ברג הנכבדה, אלמנתו של סר לואיס דה-ברג, אשר נדיבותה וחסדיה העדיפו אותי למשרת הכומר של קהילה יקרת ערך זו, שבה אעשה כמיטב יכולתי לנהוג בכבוד והכרת תודה כלפי הוד מעלתה, ולהיות מוכן תמיד לקיים את אותם טקסים ופולחנים שנקבעו על ידי כנסיית אנגליה. יתרה מכך, כאיש דת, אני מרגיש שחובתי לקדם ולבסס את ברכת השלום בכל המשפחות הנמצאות בטווח השפעתי; ועל סמך דברים אלו אני מתכבד להניח כי הצעותי הנוכחיות לרצון טוב הן ראויות לשבח, וכי העובדה שאני הבא בתור בירושת נחלת לונגבורן תזכה להתעלמות אדיבה מצדכם, ולא תוביל אתכם לדחות את עלה הזית המושט. איני יכול אלא להיות מודאג מכך שאני האמצעי לפגיעה בבנותיכם הנעימות, ומבקש רשות להתנצל על כך, כמו גם להבטיח לכם את נכוני לפצות בכל דרך אפשרית; אך על כך נדבר בהמשך. אם לא תהיה לכם התנגדות לקבלני אל ביתכם, אני מציע לעצמי את הסיפוק שבביקור אצלך ואצל משפחתך, ביום שני, ה-18 בנובמבר, בשעה ארבע, וכנראה אנצל את הכנסת האורחים שלכם עד ליום שבת בשבוע שלאחר מכן; דבר שאוכל לעשות ללא כל אי-נוחות, שכן ליידי קתרין רחוקה מלהתנגד להיעדרותי המזדמנת ביום ראשון, ובלבד שאיש דת אחר ימונה למלא את חובות היום. נשארתי, אדוני היקר, עם ברכות מכובדות לגברתך ולבנותיך, ידיך ומאחל טובתך,

ויליאם קולינס."

"בשעה ארבע, אם כן, אנו יכולים לצפות לג'נטלמן רודף שלום זה," אמר מר בנט בעודו מקפל את המכתב. "נראה שהוא בחר צעיר ומנומס ביותר, באמת; ואין לי ספק שיתגלה כמכר יקר ערך, במיוחד אם ליידי קתרין תהיה כה רחומה ותאפשר לו לבקרנו שוב."

"יש היגיון מסוים במה שהוא אומר על הבנות, בכל זאת; ואם הוא נוטה לפצותן בדרך כלשהי, אני לא אהיה זו שאייאש אותו."

"אף שקשה לשער, אמרה ג'יין, באיזו דרך הוא מתכוון להעניק לנו את הפיצוי שהוא חושב שראוי לנו, עצם הרצון ודאי נזקף לזכותו."

אליזבת התרשמה בעיקר מהכבוד יוצא הדופן שלו כלפי לידי קתרין, ומכוונתו הטובה להטביל, להשיא ולקבור את בני קהילתו בכל עת שיידרש.

"הוא ודאי טיפוס מוזר, כך אני חושבת," אמרה. "איני מצליחה לעמוד על קנקנו. יש משהו נפוח מאוד בסגנונו. ולמה הוא מתכוון בהתנצלותו על היותו הבא בתור בירושה? איננו יכולים להניח שהיה משנה זאת לו יכול היה. האם הוא יכול להיות אדם נבון, אבא?"

"לא, יקירתי; אני חושב שלא. יש לי תקוות גדולות למצוא אותו כהיפוכו הגמור. יש שילוב של התרפסות וחשיבות עצמית במכתבו המבטיח טובות. אני קצר רוח לראותו."

"מבחינת סגנון הכתיבה," אמרה מרי, "מכתבו אינו נראה פגום. הרעיון של עלה הזית אולי אינו חדש לגמרי, ובכל זאת אני חושבת שהוא מובע היטב."

עבור קתרין ולידיה, לא המכתב ולא כותבו היו מעניינים במידה כלשהי. היה זה כמעט בלתי אפשרי שבן דודן יגיע במעיל אדום (של קצין), וכבר חלפו כמה שבועות מאז ששאבו הנאה מחברתו של גבר בכל צבע אחר. באשר לאימן, מכתבו של מר קולינס העלים חלק ניכר מרצונה הרע, והיא התכוננה לראותו במידה של קור רוח שהפגיעה את בעלה ובנותיה.

מר קולינס דייק בזמנו, והתקבל בנימוס רב על ידי המשפחה כולה. מר בנט אמנם אמר מעט; אך הגברות היו מוכנות ומזומנות לדבר, ומר קולינס לא נראה כזקוק לעידוד, וגם לא כמי שנוטה לשתוק בעצמו. הוא היה בחור צעיר, גבוה וכבד מראה, בן עשרים וחמש. חזותו הייתה רצינית ומכובדת, וגינוניו היו רשמיים מאוד. לא עבר זמן רב מאז שהתיישב בטרם החמיא לגברת בנט על כך שיש לה משפחה כה נאה של בנות, אמר ששמע רבות על יופיין, אך שבמקרה זה, השמועה פיגרה אחרי האמת; והוסיף כי אין לו ספק שהיא תראה את כולן מסודרות היטב בנישואין בבוא העת. דברי חן אלו לא עלו יפה בקנה אחד עם טעמים של כמה ממאזיניו; אך גברת בנט, שמעולם לא רבה עם מחמאות, ענתה מיד:—

"אתה טוב לב מאוד, אדוני, אני בטוחה; ואני מקווה בכל לבי שאכן כך יהיה; שכן אחרת הן תהיינה חסרות כל. הדברים מוסדרים בצורה כה משונה."

"את רומזת, אולי, להסדר הירושה של נחלה זו."

"אה, אדוני, אכן כך. זהו עניין מצער עבור בנותי המסכנות, עליך להודות. לא שאני מתכוונת למצוא פגם בך, שכן דברים כאלו, אני יודעת, הם עניין של מזל בעולם הזה. אין לדעת לאן ילכו נחלות ברגע שהן מוסדרות בירושה."

"אני ער מאוד, גבירתי, לקושי של בנות דודתי היפות, ויכול הייתי לומר רבות בנושא, אלמלא הייתי נזהר מלהיראות פזיז ונדחף. אך יכול אני להבטיח לעלמות הצעירות כי באתי מוכן להעריץ. כעת לא אוסיף עוד, אך אולי, כשנכיר טוב יותר—"

הוא נקטע על ידי הזימון לארוחת הערב; והבנות חייכו זו לזו. הן לא היו המושאים היחידים להערצתו של מר קולינס. אולם הכניסה, חדר האוכל וכל רהיטיו נבחנו ושובחו; ושבחיו לכל דבר היו נוגעים ללבה של גברת בנט, אלמלא ההשערה המעציבה שהוא רואה בכל אלו את רכושו העתידי. גם ארוחת הערב, בתורה, זכתה להערצה רבה; והוא ביקש לדעת למי מבנות דודתו היפות יש לייחס את הצטיינות הבישול. אך כאן הוא הועמד על טעותו על ידי גברת בנט, שהבטיחה לו בקוצר רוח מסוים כי הן יכולות בהחלט להחזיק טבחית טובה, ושבתותיה אינן עושות דבר במטבח. הוא ביקש סליחה על שהכעיסה. בטון מרוכך הצהירה היא כי אינה נעלבת כלל; אך הוא המשיך להתנצל במשך כרבע שעה.

פרק י"ד

במהלך ארוחת הערב כמעט ולא פצה מר בנט את פיו; אך כאשר פרשו המשרתים, סבר כי הגיעה העת לנהל שיחה כלשהי עם אורחו, ולפיכך העלה נושא שבו ציפה כי הלה יבריק, בציינו כי נראה ששפר גורלו מאוד בכל הנוגע לפטרונית שלו. תשומת הלב של ליידי קתרין דה-ברג לרצונותיו והתחשבותה בנוחיותו נראו ראיות לציון. מר בנט לא יכול היה לבחור נושא טוב יותר. מר קולינס הפליג בשבחיה. הנושא רומם אותו לרצינות רבה מהרגיל; ובארשת חשיבות רבה הצהיר כי מעולם לא חזה בימי חייו בהתנהגות כזו מצד אדם רם מעלה – אדיבות וענווה כפי שחוה הוא עצמו מליידי קתרין. היא ניאותה בטובה לאשר את שתי הדרשות שכבר זכה לכבוד לשאת בפניה. היא אף הזמינה אותו פעמיים לסעוד ברוזינגס, ושלחה לקרוא לו רק בשבת האחרונה כדי להשלים את רביעיית משחק הקדרייל שלה בערב. ליידי קתרין נחשבה לגאוותנית בעיני אנשים רבים, הוא ידע, אך הוא מעולם לא ראה בה דבר מלבד נועם הליכות. היא תמיד דיברה אליו כפי שהייתה מדברת אל כל ג'נטלמן אחר; היא לא הביעה שמץ של התנגדות לכך שישתלב בחברת השכונה, ואף לא לכך שיעזוב את קהילתו מדי פעם לשבוע או שבועיים כדי לבקר את קרוביו. היא אף השפילה עצמה לייעץ לו להינשא מהר ככל שיכול, בתנאי שיבחר בתבונה; ופעם אחת אף ביקרה אותו בבית הכומר הצנוע שלו, שם אישרה לחלוטין את כל השינויים שערך, ואף הגדילה לעשות והציעה כמה בעצמה – כמה מדפים בארונות שבקומה למעלה.

"כל זה ראוי ומנומס מאוד, אני בטוחה," אמרה גברת בנט, "ואני מעזה לומר שהיא אישה נעימה מאוד. חבל שגבירות רמות בדרך כלל אינן דומות לה יותר. האם היא גרה קרוב אליך, אדוני?"

"הגן שבו ניצב מעוני הצנוע מופרד רק על ידי סמטה מפארק רוזינגס, מקום מגוריה של הוד מעלתה."

"נדמה לי שאמרת שהיא אלמנה, אדוני? האם יש לה משפחה?"

"יש לה בת יחידה, היורשת של רוזינגס ושל רכוש רב מאוד."

"אה," קראה גברת בנט, מנידה בראשה, "אם כן מצבה טוב מזה של נערות רבות. ואיזו מין עלמה צעירה היא? האם היא יפה?"

"היא עלמה צעירה מקסימה ביותר, באמת. ליידי קתרין עצמה אומרת שבכל הנוגע ליופי אמיתי, מיס דה-ברג עולה בהרבה על היפות שבבנות מינה; שכן יש בתוויה פניה דבר המעיד על היותה אישה צעירה ממוצא נעלה. לרוע המזל היא בעלת חוסן גופני חלוש, מה שמנע ממנה להתקדם בהישגים רבים שאלמלא כן לא הייתה נכשלת בהם, כפי שנמסר לי על ידי הגברת המפקחת על חינוכה, ועדיין מתגוררת עמם. אך היא נעימה לחלוטין, ולעיתים קרובות משפילה עצמה לנסוע ליד מעוני הצנוע בכרכרת הפאטון הקטנה שלה עם סוסי הפוני."

"האם היא הוצגה בחצר המלוכה? איני זוכרת את שמה בין הגבירות בחצר."

"מצבה הבריאותי הרעוע מונע ממנה, למרבה הצער, לשהות בעיר; ובכך, כפי שאמרתי לליידי קתרין עצמה יום אחד, נשלל מחצר המלוכה הבריטית עיטורה המבריק ביותר. הוד מעלתה נראתה מרוצה מהרעיון; ואתם יכולים לתאר לעצמכם שאני שמח בכל הזדמנות להציע את אותן מחמאות עדינות וקטנות שתמיד מתקבלות בברכה אצל גבירות. ציינתי יותר מפעם אחת בפני ליידי קתרין כי בתה המקסימה נראית כמי שנולדה להיות דוכסית; וכי הדרגה הרמה ביותר, במקום להעניק לה חשיבות, תתכבד בנוכחותה. אלו הם סוג הדברים הקטנים המשמחים את הוד מעלתה, וזוהי תשומת לב שאני רואה עצמי מחויב במיוחד להעניק."

"אתה שופט נכונה מאוד," אמר מר בנט; "ואשריך שנתברכת בכישרון להחמיא בעדינות. האם יורשה לי לשאול אם דברי תשומת הלב הנעימים הללו נובעים מדחף הרגע, או שהם פרי לימוד מוקדם?"

"הם נובעים בעיקר ממה שמתרחש באותה עת; ואף שלעיתים אני משעשע את עצמי בהצעה ובארגון של מחמאות קטנות ואלגנטיות כאלו שיכולות להתאים לאירועים רגילים, אני תמיד שואף להעניק להן חזות לא מעובדת ככל האפשר."

ציפיותיו של מר בנט נענו במלואן. בן דודו היה מגוחך כפי שקיווה; והוא הקשיב לו בהנאה מרובה, תוך שהוא שומר על ארשת פנים קפואה בהחלט, ומלבד מבט מזדמן לעבר אליזבת, לא נזקק לשותף להנאתו.

אולם עד שעת היתה, המנה הייתה גדושה דיה, ומר בנט שמח להוביל את אורחו שוב אל חדר האורחים. כשהסתיים היתה, שמח להזמין לקרא בקול בפני הגברות. מר קולינס נעתר ברצון, וספר הובא; אך למראהו (שכן הכל העיד עליו כי בא מספריית השאלה), נרתע לאחור, וביקש סליחה כשהוא מצהיר שמעולם אינו קורא רומנים. קיטי בהתה בו, ולידיה קראה בקול. ספרים אחרים הובאו, ולאחר התלבטות מסוימת בחר ב"דרשותיו של פורדייס". לידיה פערה פיה בשיעמום כשפתח את הכרך; ובטרם הספיק לקרוא שלושה דפים ברצינות מונוטונית ביותר, היא קטעה אותו:—

"האם את יודעת, אמא, שדודי פיליפס מדבר על פיטוריו של ריצ'רד? ואם יעשה זאת, קולונל פורסטר ישכור אותו. דודתי אמרה לי זאת בעצמה בשבת. אלך למריטון מחר כדי לשמוע עוד על כך, ולשאול מתי מר דני חוזר מהעיר."

לידיה נצטוותה על ידי שתי אחיותיה הגדולות לנצור את לשונה; אך מר קולינס, פגוע מאוד, הניח את ספרו ואמר:—

"נוכחתי לדעת לעיתים קרובות כמה מעט מתעניינות עלמות צעירות בספרים בעלי חותם רציני, אף שנכתבו אך ורק לטובתן. הדבר מדהים אותי, אני מודה; שכן ודאי אין דבר מועיל עבורן יותר מלימוד. אך לא אטריד עוד את בת דודתי הצעירה."

אז, בפנותו אל מר בנט, הציע עצמו כיריב למשחק שש-בש. מר בנט קיבל את האתגר, בצינו כי הוא נוהג בתבונה רבה כשהוא מותיר את הבנות לשעשועיהן קלי הערך. גברת בנט ובנותיה התנצלו בנימוס רב על הפרעתה של לידיה, והבטיחו כי הדבר לא יישנה אם ישוב לקרוא בספרו; אך מר קולינס, לאחר שהבטיח להן כי אינו נוטר טינה לבת דודתו הצעירה ולעולם לא יראה בהתנהגותה עלבון, התיישב בשולחן אחר עם מר בנט והתכונן למשחק.

פרק ט"ו

מר קולינס לא היה אדם נבון, וחסרונות הטבע שלו זכו לסיוע מועט בלבד מצד השכלה או חברה; את מרבית חייו בילה תחת הדרכתו של אב בער וכלי. אף שנמנה עם בוגרי אחת האוניברסיטאות, הוא רק העביר שם את הסמסטרם ההכרחיים מבלי ליצור שום היכרות מועילה. הכפיפות שבה גידל אותו אביו העניקה לו במקור ענווה רבה בגינוניו; אך כעת עמדה מולה תחושת חשיבות עצמית של ראש חלש החי בבדידות, ורגשות של חשיבות כתוצאה משגשוג מוקדם ובלתי צפוי. יד המקרה המזליחה המליצה עליו בפני לידי קתרין דה-ברג כאשר התפתנה משרת הכמורה בהאנספורד; והכבוד שחש כלפי מעמדה הרם, והערצתו אליה כפטרונית שלו, בשילוב עם דעה חיובית מאוד על עצמו, על סמכותו כאיש דת ועל זכויותיו ככומר הקהילה, הפכו אותו לתערובת של גאווה והתרפסות, חשיבות עצמית וענווה.

כעת, כשיש לו בית טוב והכנסה מספקת ביותר, התכוון להינשא; ובחיפוש הפיוס עם משפחת לונגבורן הייתה לו אישה לנגד עיניו, שכן התכוון לבחור באחת הבנות, אם ימצא אותן יפות ונעימות כפי שתיארה השמועה. זו הייתה תוכניתו לפיצוי – לכפרה – על ירושת נחלת אביהן; והוא חשב שזו תוכנית מצוינת, הולמת ומתאימה להפליא, ונדיבה וחסרת פניות באופן יוצא דופן מצדו.

תוכניתו לא השתנתה כשראה אותן. פניה המקסימים של מיס בנט אישרו את השקפותיו וביססו את כל תפיסותיו המחמירות ביותר לגבי הזכות השמורה לבכורה; ובערב הראשון היא הייתה בחירתו הסופית. אולם בבוקר למחרת חל שינוי; שכן בשיחה בת רבע שעה בארבע עיניים עם גברת בנט לפני ארוחת הבוקר – שיחה שהחלה בבית הכומר שלו והובילה באופן טבעי להודאה בתקוותיו כי עקרת בית עבורו תימצא בלונגבורן – הניבה ממנה, בין חיוכים מרוצים ועידוד כללי, אזהרה מפני אותה ג'יין שעליה ננעלה דעתו. "באשר לבנותיה

הצעירות יותר, לא תוכל לומר דבר – לא תוכל לענות בוודאות – אך היא אינה יודעת על שום נטייה מוקדמת; אולם על בתה הבכורה עליה רק לציין – היא חשה חובה לרמוז – כי סביר להניח שהיא תתארס בקרוב מאוד."

למר קולינס לא נותר אלא לעבור מג'יין לאליזבת – והדבר נעשה במהרה – נעשה בעוד גברת בנט בוחשת באש. אליזבת, שהייתה הבאה בתור אחרי ג'יין הן בלידתה והן ביופייה, ירשה את מקומה כטבע הדברים.

גברת בנט נצרה את הרמז בליבה, וקיוותה כי בקרוב יהיו לה שתי בנות נשואות; והאיש שלא יכלה לשאת את אזכורו יום קודם לכן, זכה כעת לחסד רב בעיניה.

כוונתה של לידיה ללכת למריטון לא נשכחה: כל אחות מלבד מרי הסכימה ללכת איתה; ומר קולינס היה אמור ללוותן, לבקשת מר בנט, שהשתוקק להיפטר ממנו ולהותיר את ספרייתו לעצמו; שכן לשם עקב אחריו מר קולינס לאחר ארוחת הבוקר, ושם המשיך לשהות, כשהוא עוסק כביכול באחד מספרי הפוליו הגדולים באוסף, אך למעשה מדבר אל מר בנט, ללא הרף, על ביתו וגנו בהאנספורד. מעשים אלו הוציאו את מר בנט משלוותו. בספרייתו תמיד היה בטוח בפנאי ובשקט; ואף שהיה מוכן, כפי שאמר לאליזבת, לפגוש באיוולת וביהירות בכל חדר אחר בבית, הוא היה רגיל להיות חופשי מהן שם. לפיכך, נימוסו היה מהיר ביותר בהזמנת מר קולינס להצטרף לבנותיו לטיול; ומר קולינס, שהיה למעשה מתאים הרבה יותר להליכה מאשר לקריאה, שמח מאוד לסגור את ספרו הגדול וללכת.

בדברי הבל נפוחים מצדו, ובהסכמות מנומסות מצד בנות דודו, עבר זמנם עד שנכנסו למריטון. אז לא יכול היה עוד לזכות בתשומת ליבן של הצעירות. עיניהן נדדו מיד במעלה הרחוב בחיפוש אחר הקצינים, ודבר לא פחות מכובע מהודר מאוד או בד מוסלין חדש באמת בחלון ראווה לא יכול היה להשיב את ריכוזן.

אך תשומת ליבה של כל גבירה נלכדה במהרה על ידי גבר צעיר, שמעולם לא ראו קודם לכן, בעל הופעה ג'נטלמנית ביותר, שהלך עם קצין בצדו השני של הרחוב. הקצין היה אותו מר דני שעל אודות שובו מלונדון באה לידיה לברר, והוא קד קידה כשחלפו על פניהם. כולם נדהמו מהופעתו של הזר, כולם תהו מי הוא עשוי להיות; וקיטי ולידיה, נחושות בדעתן לגלות זאת במידת האפשר, הובילו את הדרך מעבר לרחוב בתירוץ של צורך בדבר מה בחנות ממול, ולמרבה המזל הגיעו למדרכה בדיוק כשהשניים חזרו והגיעו לאותה נקודה. מר דני פנה אליהן ישירות, וביקש רשות להציג את חברו, מר ויקהאם, שחזר איתו יום קודם מהעיר, והוא שמח לבשר כי קיבל מינוי ביחידתם. זה היה בדיוק כפי שצריך להיות; שכן לאותו צעיר היו חסרים רק מדי הצבא כדי להפוך למקסים לחלוטין. הופעתו שיחקה מאוד לטובתו: היו לו כל המעלות של היופי, פנים נאות, גזרה טובה ודרך פנייה נעימה מאוד. ההיכרות לוותה מצדו בנכונות שמחה לשיחה – נכונות שהייתה בעת ובעונה אחת נכונה לחלוטין וצנועה; וכל החבורה עדיין עמדה ושוחחה יחד בנעימים, כאשר קול סוסים משך את תשומת ליבם, ודארסי ובינגלי נראו רוכבים במורד הרחוב. כשזיהו את הגברות בקבוצה, ניגשו שני הג'נטלמנים ישירות אליהן והחלו במילות הנימוס הרגילות. בינגלי היה הדובר העיקרי, ומיס בנט המושא העיקרי. הוא היה אז, כך אמר, בדרכו ללונגבורן במיוחד כדי לדרוש בשלומה. מר דארסי אישר זאת בקידה, והחל לגמול בליבו שלא למקד את עיניו באליזבת, כאשר אלו נלכדו לפתע למראה הזר; ואליזבת, שזכתה לראות את הבעת פניהם של שניהם כשהביטו זה בזה, נדהמה מהשפעת המפגש. שניהם שינו את צבע פניהם, האחד החוויר והשני האדים. מר ויקהאם, לאחר רגעים ספורים, נגע בכובעו – מחווה שמר דארסי בקושי ניאות להשיב לה. מה יכולה להיות המשמעות של זה? אי אפשר היה לדמיין; אי אפשר היה שלא להשתוקק לדעת.

כעבור דקה נוספת מר בינגלי, מבלי שנראה כי הבחין במתרחש, נפרד ורכב הלאה עם חברו.

מר דני ומר ויקהאם הלכו עם העלמות הצעירות עד לפתח ביתו של מר פיליפס, ואז קדו את קידתם, למרות הפצרותיה של מיס לידיה שייכנסו פנימה, ואפילו למרות שגברת פיליפס פתחה את חלון חדר האורחים והצטרפה בקול להזמנה.

גברת פיליפס תמיד שמחה לראות את אחייניותיה; ושתי הבכורות, בשל היעדרותן האחרונה, התקבלו בברכה מיוחדת; והיא הביעה בשקיקה את הפתעתה על שובן הפתאומי הביתה – שעליו לא הייתה יודעת דבר, מכיוון שכרכרתן שלהן לא אספה אותן, אלמלא פגשה במקרה ברחוב את הנער מחנותו של מר ג'ונס, שסיפר לה כי

אין לשלוח יותר תרופות לנז'רפילד משום שהבנות לבית בנט עזבו – כאשר נדרש נימוס כלפי מר קולינס בעקבות הצגתו על ידי ג'יין. היא קיבלה אותו באדיבות המיטבית, והוא השיב לה באדיבות רבה אף יותר, כשהוא מתנצל על התפרצותו ללא היכרות מוקדמת איתה – שאינו יכול שלא להחמיא לעצמו, בכל זאת, כי היא מוצדקת בשל קרבתו לעלמות הצעירות שהציגו אותו בפניה. גברת פיליפס התמללה יראה מעודף הליכות טובות שכזה; אך התבוננותה בזר אחד הגיעה לסיומה במהרה בשל קריאות ושאלות על האחר, שעליו יכלה רק לספר לאחייניותיה את מה שכבר ידעו: שמר דני הביא אותו מלונדון ושהוא עומד לקבל מינוי של סגן ברגימנט של המחוז. היא עקבה אחריו בשעה האחרונה, כך אמרה, בעודו מתהלך הלך ושוב ברחוב – ואילו מר ויקהאם היה מופיע, קיטי ולידיה ודאי היו ממשיכות בעיסוק זה; אך לרוע המזל איש לא חלף ליד החלונות כעת מלבד כמה קצינים, שבהשוואה לזר הפכו ל"בחורים טיפשים ובלתי נעימים". כמה מהם היו אמורים לסעוד עם משפחת פיליפס למחרת, ודודתן הבטיחה לגרום לבעלה לבקר את מר ויקהאם ולהזמין גם כן, אם המשפחה מלונגבורן תגיע בערב. הדבר סוכם; וגברת פיליפס הבטיחה שיהיה להם משחק נחמד, נוח ורועש של "כרטיסי לוטו", וארוחת ערב חמה קלה לאחר מכן. הסיכוי לתענוגות כאלו היה מעודד מאוד, והן נפרדו במצב רוח טוב הדדי. מר קולינס חזר על התנצלויותיו בצאתו מהחדר, והובטח לו, בנימוס בלתי נלאה, שהן מיותרות לחלוטין.

בעודן הולכות הביתה, סיפרה אליזבת לג'יין על מה שראתה מתרחש בין שני הג'נטלמנים; אך אף שג'יין הייתה מגנה על כל אחד מהם או על שניהם לו נראו כטועים, היא לא יכלה להסביר התנהגות כזו יותר מאחותה.

מר קולינס, עם שובו, גרם נחת רוח רבה לגברת בנט כששיבח את גינוניה ואדיבותה של גברת פיליפס. הוא הצהיר כי מלבד לידי קתרין ובתה, מעולם לא ראה אישה אלגנטית יותר; שכן היא לא רק קיבלה אותו באדיבות מופלגת, אלא אף כללה אותו במפורש בהזמנתה לערב המחר, למרות שלא היה מוכר לה כלל לפני כן. דבר מה, הניח, ניתן לייחס לקשרו איתן, ובכל זאת הוא מעולם לא זכה לתשומת לב רבה כל כך במהלך כל ימי חייו.

פרק ט"ז

מאחר ששום התנגדות לא הועלתה כנגד התחייבותם של הצעירים כלפי דודתם, וכל נקיפות המצפון של מר קולינס בנוגע לעזיבת מר וגברת בנט לערב יחיד במהלך ביקורו נהדפו בנחישות, הובילה הכרכרה אותו ואת חמש בנות דודו בשעה הולמת למריטון; והבנות זכו לשמוע עם כניסתן לחדר האורחים כי מר ויקהאם נענה להזמנת דודן והוא כבר נמצא בבית.

כאשר נמסר מידע זה וכולם תפסו את מקומותיהם, היה מר קולינס פנוי להביט סביבו ולהתפעל; הוא כל כך מגודלו ומריהוטו של החדר, עד שהצהיר כי כמעט יכול היה לדמיין שהוא נמצא בחדר ארוחת הבוקר הקטן של הקיץ ברוזינגס. השוואה זו לא הסבה נחת רוח רבה בתחילה; אך כאשר הבינה ממנו גברת פיליפס מהו רוזינגס ומי בעליו, ולאחר שהקשיבה לתיאור של חדר אורחים אחד בלבד של לידי קתרין וגילתה כי כרכוב האח לבדו עלה שמונה מאות פאונד, היא חשה בכל עוצמתה של המחמאה, וכמעט שלא הייתה נעלבת לו היה משווה את החדר למעונה של סוכנת הבית.

הוא היה עסוק בחדווה בתיאור כל פארן של לידי קתרין ואחוזתה בפניה, תוך סטיות מזדמנות לשבח את מעונו הצנוע שלו ואת השיפורים שנערכו בו, עד שהצטרפו אליהם הג'נטלמנים; הוא מצא בגברת פיליפס מאזינה קשובה מאוד, שדעתה על חשיבותו גדלה ככל ששמעה יותר, ואשר גמרה בליבה להפיץ את כל הפרטים בין שכניה בהקדם האפשרי. עבור הבנות, שלא יכלו להקשיב לבן דודן ושלא נותר להן דבר לעשות מלבד ליחל לכלי נגינה ולבחון את חיקויי החרסינה הבינוניים שעל מדף האח, נראתה ההמתנה ארוכה מאוד. אולם לבסוף היא הסתיימה. הג'נטלמנים אכן קרבו; וכאשר נכנס מר ויקהאם לחדר, חשה אליזבת כי לא בראייתו קודם לכן ולא במחשבותיה עליו מאז הייתה ולו מידה קטנה של הערצה חסרת בסיס. קציני הרגימנט של המחוז היו בדרך כלל חבורה מכובדת וג'נטלמנית, והטובים שבהם נכחו במפגש זה; אך מר ויקהאם עלה על כולם בהופעתו, בתווי פניו, בחזותו ובהליכתו, באותה מידה שבה הם עלו על הדוד פיליפס רחב הפנים והמיוזע, הנודף ריח של יין פורט, שפסע אחריהם לתוך החדר.

מר ויקהאם היה האיש המאושר שאליו הופנו כמעט כל עיני הנשים, ואליזבת הייתה האישה המאושרת שלצדה התיישב לבסוף; והאופן הנעים שבו פתח מיד בשיחה, אף שהייתה רק על היותו של הלילה גשום ועל הסבירות לעונה ברוכה בגשמים, גרם לה לחוש שגם הנושא הרגיל, המשעמם והשחוק ביותר יכול להפוך למעניין במיומנותו של הדובר.

לנוכח יריבים כאלו על תשומת לבן של העלמות כמו מר ויקהאם והקצינים, נראה היה שמר קולינס שוקע אל חוסר חשיבות; עבור העלמות הצעירות הוא ודאי לא היה דבר; אך עדיין מצא מדי פעם מאזינה אדיבה בדמותה של גברת פיליפס, ובזכות ערנותה זכה לאספקה שופעת ביותר של קפה ומאפינס.

כאשר הוצבו שולחנות הקלפים, ניתנה לו ההזדמנות לגמול לה בטובה ולהתיישב למשחק וויסט.

"כרגע ידיעותיי במשחק מועטות", אמר, "אך אשמח להשתפר; שכן במעמדי בחיים——" גברת פיליפס הודתה לו מאוד על היענותו, אך לא יכלה להמתין לשמיעת נימוקיו.

מר ויקהאם לא שיחק וויסט, ובשמחה גלויה התקבל בשולחן האחר בין אליזבת ללידיה. בתחילה נראה היה שקיים חשש שמא לידיה תשתלט עליו לחלוטין, שכן הייתה דברנית נחרצת ביותר; אך היות שהייתה גם חובבת מושבעת של משחקי הגרלה, היא שקעה במהרה במשחק, להוטה מדי בהימורים ובקריאות התפעלות על הפרסים מכדי להקדיש תשומת לב למישהו מסוים.

בהתחשב בדרישות הרגילות של המשחק, מר ויקהאם היה פנוי לשוחח עם אליזבת, והיא הייתה מוכנה מאוד להקשיב לו, אף שאת הדבר העיקרי שביקשה לשמוע לא יכלה לקוות שיסופר לה – תולדות היכרותו עם מר דארסי. היא אפילו לא העזה להזכיר את הג'נטלמן ההוא. אולם סקרנותה באה על סיפוקה באופן בלתי צפוי. מר ויקהאם פתח בנושא בעצמו. הוא בירר מה המרחק בין נת'רפילד למריטון; ולאחר שקיבל את תשובתה, שאל בהיסוס מה משך שהותו של מר דארסי שם.

"כחודש", אמרה אליזבת; ואז, מתוך חוסר רצון להניח לנושא לגווע, הוסיפה, "הבנתי שהוא בעל רכוש רב מאוד בדרכישייר."

"כן", השיב ויקהאם; "אחוזתו שם מפוארת. עשרת אלפים פאונד נקיים לשנה. לא יכולת לפגוש אדם המסוגל לתת לך מידע מהימן יותר בנושא זה ממני – שכן הייתי קשור למשפחתו באופן מיוחד מאז ינקותי."

אליזבת לא יכלה שלא להיראות מופתעת.

"את ודאי מופתעת, מיס בנט, מהצהרה כזו, לאחר שראית, כפי שודאי ראית, את האופן הקר מאוד של פגישתנו אתמול. האם את מכירה היטב את מר דארסי?"

"היכרות מספקת בהחלט מבחינתי", קראה אליזבת בחמימות. "ביליתי ארבעה ימים באותו בית איתו, ואני חושבת שהוא אדם בלתי נעים ביותר."

"אין לי זכות להביע את דעתי", אמר ויקהאם, "באשר להיותו נעים או לאו. איני כשיר לגבש דעה כזו. הכרתי אותו זמן רב מדי וטוב מדי מכדי להיות שופט הוגן. בלתי אפשרי עבורי להיות חסר פניות. אך אני מאמין שדעתך עליו תדהים את הכלל – ואולי לא היית מביעה אותה בעוצמה כזו בשום מקום אחר. כאן את בחיק משפחתך."

"בחיי, איני אומרת כאן דבר שלא הייתי אומרת בכל בית אחר בסביבה, מלבד בנת'רפילד. הוא אינו אהוד כלל בהרפורדשייר. כולם סולדים מגאוותו. לא תמצאי איש שידבר עליו בחיוב רב יותר."

"איני יכול להעמיד פנים שאני מצטער", אמר ויקהאם לאחר הפסקה קצרה, "על כך שהוא או כל אדם אחר אינם זוכים להערכה מעבר למגיע להם; אך במקרה שלו אני מאמין שזה לא קורה לעיתים קרובות. העולם מסונור מעושר ומחשיבותו, או מפוחד מגינויו הרמים והמרשימים, ורואה אותו רק כפי שהוא בוחר שייראה."

"הייתי מחשיבה אותו, גם על סמך היכרותי הקצרה, לאדם בעל מזג רע."

ויקהאם רק הניד בראשו.

"אני תוהה," אמר בהזדמנות הראשונה שניתנה לו לדבר, "האם סביר שיישאר באזור זה עוד זמן רב."

"איני יודעת כלל; אך לא שמעתי דבר על עזיבתו כשהייתי בנת'רפילד. אני מקווה שתוכניותיך בנוגע לרגימנט המחוז לא יושפעו מנוכחותו בסביבה."

"הוא לא – אין זה מתפקידי להיות מגורש על ידי מר דארסי. אם הוא חפץ להימנע מלראותי, עליו ללכת. איננו ביחסים ידידותיים, ותמיד כואב לי לפגוש בו, אך אין לי סיבה להימנע ממנו מלבד זו שיכול הייתי להצהיר בפני העולם כולו – תחושה של יחס גרוע מאוד, וחרטה כואבת על היותו מה שהוא. אביו, מיס בנט, מר דארסי המנוח, היה אחד האנשים הטובים ביותר שחיו אי פעם, והחבר האמיתי ביותר שהיה לי; ומעולם איני יכול לשהות במחיצת מר דארסי הנוכחי מבלי להצטער עד עמקי נשמתי בשל אלפי זיכרונות יקרים. התנהגותו כלפיי הייתה שערורייתית; אך באמת ובתמים אני מאמין שיכולתי לסלוח לו על הכל, מלבד על כך שאיכזב את תקוותיו של אביו וביזה את זכרו."

אליזבת חשה כי העניין בנושא גובר והקשיבה בכל לבה; אך עדינות הנושא מנעה ממנה להוסיף ולשאול.

מר ויקהאם החל לדבר על נושאים כלליים יותר – מריטון, הסביבה והחברה – ונראה מרוצה מאוד מכל מה שראה עד כה, כשהוא מדבר על האחרונה במיוחד בדברי חן עדינים אך ברורים מאוד.

"הסיכוי לחברה קבועה, וחברה טובה," הוסיף, "היה המניע העיקרי שלי להצטרף לרגימנט המחוז. ידעתי שזהו חיל מכובד ונעים ביותר; וחברי דני פיתה אותי עוד יותר בתיאורו את מגוריהם הנוכחיים ואת תשומת הלב הרבה וההיכריות המצוינות שמריטון זימנה להם. חברה, אני מודה, נחוצה לי. אני אדם מאוכזב, ונפשי אינה יכולה לשאת בדידות. אני זקוק לתעסוקה ולחברה. חיי צבא אינם מה שיועד לי במקור, אך הנסיבות הפכו אותם כעת לבחירה הולמת. הכנסייה הייתה אמורה להיות מקצועי – חונכתי עבור הכנסייה; וכעת הייתי אמור להחזיק במשרת כומר יקרת ערך ביותר, לו היה הדבר נראה לג'נטלמן שעליו דיברנו זה עתה."

"באמת!"

"כן – מר דארסי המנוח הוריש לי את המינוי הבא של משרת הכמורה הטובה ביותר שברשותו. הוא היה הסנדק שלי, וקשור אליי מאוד. איני יכול לתאר כראוי את טוב לבו. הוא התכוון לכלכל אותי בשפע, וחשב שעשה זאת; אך כשהמשרה התפנתה, היא ניתנה לאדם אחר."

"אלוהים אדירים!" קראה אליזבת; "אבל איך זה ייתכן? כיצד ניתן להתעלם מצוואתו? מדוע לא ביקשת סעד משפטי?"

"היה ליקוי טכני כזה בניסוח הירושה שלא נותר לי שום סיכוי בחוק. אדם של כבוד לא היה מפקפק בכוונה, אך מר דארסי בחר לפקפק בה – או להתייחס אליה כאל המלצה מותנית בלבד, ולטעון כי איבדתי כל זכות עליה בשל בזבזנות, פזיזות, ובקיצור, בגלל כל דבר או שום דבר. עובדה היא שהמשרה התפנתה לפני שנתיים, בדיוק כשהייתי בגיל המתאים להחזיק בה, ושהיא ניתנה לאדם אחר; ועובדה לא פחות ודאית היא שאיני יכול להאשים את עצמי בדבר שבאמת היה גורם לי להפסידה. אני בעל מזג חם ולא מרוסן, ואולי לעיתים הבעתי את דעתי עליו, ובפניו, בחופשיות רבה מדי. איני זוכר דבר גרוע מזה. אך העובדה היא שאנחנו אנשים שונים מאוד, ושהוא שונא אותי."

"זה פשוט מזעזע! הוא ראוי להיות מבוזז בפומבי."

"מתישהו זה יקרה – אך לא על ידי. כל עוד לא אשכח את אביו, לעולם לא אוכל להתייצב נגדו או לחשוף אותו."

אליזבת העריכה אותו על רגשות כאלו, וחשבה שהוא נראה יפה מתמיד כשהביע אותם.

"אך מה," אמרה לאחר שתיקה, "יכול היה להיות המניע שלו? מה יכול היה להניע אותו להתנהג באכזריות כזו?"

"סלידה מוחלטת ונחושה ממני – סלידה שאיני יכול אלא לייחס במידה מסוימת לקנאה. לו מר דארסי המנוח היה אוהב אותי פחות, ייתכן שבנו היה סובל אותי יותר; אך הקשר יוצא הדופן של אביו אליו הרגיז אותו, אני מאמין, כבר בשלב מוקדם בחיים. לא היה לו מזג שיכול היה לשאת את סוג התחרות שבה עמדנו – את סוג ההעדפה שניתנה לי לעיתים קרובות."

"לא חשבתי שמר דארסי רע עד כדי כך – אף שמעולם לא חיבבתי אותו, לא חשבתי עליו סרה כל כך – הנחתי שהוא בז לבני אדם בכלל, אך לא חשדתי בו שהוא מידרדר לנקמנות זדונית כזו, לאי-צדק כזה, לאי-אנושיות כזו!"

לאחר כמה דקות של הרהור, המשיכה בכל זאת: "אני אכן זוכרת אותו מתרברב יום אחד, בנת'רפילד, על כך שטינתו אינה שוככת לעולם, ושיש לו מזג שאינו סולח. אופיו ודאי נורא."

"לא ארשה לעצמי להרחיב בנושא," השיב ויקהאם; "קשה לי להיות הוגן כלפיו."

אליזבת שקעה שוב במחשבות עמוקות, ולאחר זמן מה קראה, "להתייחס באופן כזה לבן הסנדקות, לחבר, למועדף של אביו!" היא הייתה יכולה להוסיף, "ולבחור צעיר כמוך, שחזות פניו לבדה מעידה על כך שהוא נעים הליכות." אך היא הסתפקה ב—"ולאדם שודאי היה בן לווייתו מילדות, קשורים יחד, כפי שנדמה לי שאמרת, באופן ההדוק ביותר."

"נולדנו באותה קהילה, בתוך אותו פארק; רוב נעורינו עבר יחד: דיירים באותו בית, חולקים את אותם שעשועים, מושאים לאותה דאגה הורית. אבי החל את חייו במקצוע שדודך, מר פיליפס, מוסיף לו כבוד כה רב; אך הוא ויתר על הכל כדי להיות לעזר למר דארסי המנוח, והקדיש את כל זמנו לטיפול בנחלת פמברלי. הוא הוערך מאוד על ידי מר דארסי, חבר קרוב ואיש סוד. מר דארסי הודה תכופות שהוא חב חוב גדול לפיקוח הפעיל של אבי; וכאשר, מיד לפני מות אבי, נתן לו מר דארסי הבטחה מרצון לדאוג לכלכלתי, אני משוכנע שחש כי זהו חוב של הכרת תודה כלפיו לא פחות מחיבה כלפיו."

"כמה מוזר!" קראה אליזבת. "כמה נתעב! אני תוהה כיצד אפילו הגאווה של מר דארסי הזה לא גרמה לו לנהוג בכך בהגינות. אם לא ממניע טוב יותר, לפחות שלא יהיה גאה מדי מכדי להיות ישר – שכן חוסר יושר הוא השם שעליו לתת לכך."

"זה אכן מפליא," השיב ויקהאם; "שכן ניתן לייחס כמעט את כל פעולותיו לגאווה; והגאווה הייתה לעיתים קרובות חברתו הטובה ביותר. היא קשרה אותו למידות טובות יותר מכל רגש אחר. אך איש מאיתנו אינו עקבי; ובהתנהגותו כלפיו היו דחפים חזקים אפילו מהגאווה."

"האם גאווה נתעבת כשלו יכולה אי פעם להביא תועלת?"

"כן; היא הובילה אותו לעיתים קרובות להיות נדיב ורחב לב; לתת מכספו בחופשיות, להפגין הכנסת אורחים, לסייע לאריסיו ולעזור לעניים. גאווה משפחתית וגאוות בנים – שכן הוא גאה מאוד במה שהיה אביו – עשו זאת. הרצון שלא להיראות כממיט חרפה על משפחתו, כמי שנסוג מהתכונות הפופולריות או מאבד מהשפעתה של אחוזת פמברלי, הוא מניע רב עוצמה. יש בו גם גאוות אחים, אשר יחד עם חיבה מסוימת, הופכת אותו לאפטרופוס טוב ודואג לאחותו; ואת תשמעי עליו בדרך כלל שמשבחים אותו כאח המסור והטוב ביותר."

"איזו מין נערה היא מיס דארסי?"

הוא הניד בראשו. "הלוואי שיכולתי לקרוא לה נעימה. כואב לי לדבר סרה במי ממשפחת דארסי; אך היא דומה מדי לאחיה – גאה מאוד, מאוד. כילדה היא הייתה מלאת חיבה ונעימה, וקשורה אליי מאוד; והקדשתי שעות על גבי שעות לשעשועיה. אך כיום היא אינה דבר עבורי. היא נערה יפה, כבת חמש-עשרה או שש-עשרה, וכפי שהבנתי, בעלת הישגים רבים. מאז מות אביה ביתה הוא בלונדון, שם חיה עמה גברת המפקחת על חינוכה."

לאחר הפסקות רבות וניסיונות רבים לעבור לנושאים אחרים, אליזבת לא יכלה שלא לחזור פעם נוספת לנושא הראשון ולומר:—

"אני נדהמת מהידידות שלו עם מר בינגלי. כיצד מר בינגלי, שנראה כטוב לב בהתגלמותו והוא באמת, אני מאמינה, נעים הליכות באמת, יכול להיות חבר של אדם כזה? כיצד הם מתאימים זה לזה? האם אתה מכיר את מר בינגלי?"

"כלל לא."

"הוא אדם בעל מזג נוח, נעים ומקסים. הוא לא יכול לדעת מהו באמת מר דארסי."

"סביר להניח שלא; אך מר דארסי יכול למצוא חן במקום שבו הוא בוחר בכך. לא חסרים לו כישורים. הוא יכול להיות בן לוויה לשיחה אם הוא חושב שזה כדאי. בין אלו שהם שווים לו בחשיבותם, הוא אדם שונה מאוד ממה שהוא כלפי אלו ששפר עליהם גורלם פחות. גאוותו לעולם אינה נוטשת אותו; אך עם העשירים הוא רחב אופקים, הגון, כן, רציונלי, מכובד, ואולי אף נעים – אם מביאים בחשבון את עושרו ומעמדו."

משחק הוויסט הסתיים זמן קצר לאחר מכן, השחקנים התאספו סביב השולחן האחר, ומר קולינס תפס את מקומו בין בת דודתו אליזבת לגברת פיליפס. האחרונה ערכה את הבירורים הרגילים באשר להצלחתו. זו לא הייתה גדולה במיוחד; הוא הפסיד כל נקודה; אך כשגברת פיליפס החלה להביע את דאגתה מכך, הבטיח לה בכובד ראש רב שאין לזה חשיבות כלל; שהוא רואה בכסף דבר של מה בכך, וביקש שלא תטריד את עצמה.

"אני יודע היטב, גבירתי," אמר, "שכאשר אנשים מתיישבים לשולחן הקלפים עליהם לקבל את מזלם בדברים אלו – ולשמחתי אני נמצא בנסיבות שבהן חמישה שילינג הם עניין משמעותי. ישנם, ללא ספק, רבים שלא יכלו לומר את אותו הדבר; אך בזכות לידי קתרין דה-ברג, אני נמצא הרחק מעבר לצורך להתחשב בעניינים קטנים."

תשומת לבו של מר ויקהאם נלכדה; ולאחר שבחן את מר קולינס לכמה רגעים, שאל את אליזבת בקול נמוך האם קרובי משפחתה מכירים מקרוב את משפחת דה-ברג.

"לידי קתרין דה-ברג," השיבה, "העניקה לו רק לאחרונה משרת כומר. אני יודעת כיצד מר קולינס הובא לידיעתה לראשונה, אך הוא ודאי אינו מכיר אותה זמן רב."

"את יודעת כמובן שלידי קתרין דה-ברג ולידי אן דארסי היו אחיות; מכאן שהיא דודתו של מר דארסי הנוכחי." "לא, באמת שלא ידעתי. לא ידעתי דבר על קשריה המשפחתיים של לידי קתרין. מעולם לא שמעתי על קיומה עד שלשום."

"בתה, מיס דה-ברג, תזכה לירושה גדולה מאוד, ומאמינים שהיא ובן דודה יאחדו את שתי האחוזות."

מידע זה גרם לאליזבת לחייך, כשחשבה על מיס בינגלי המסכנה. שווא ודאי יהיו כל מאמציה, שווא ומיותרת חיבתה לאחותו ושבחיה לו עצמו, אם הוא כבר יועד לעצמו לאחרת.

"מר קולינס," אמרה, "מדבר בשבחים רבים הן על לידי קתרין והן על בתה; אך מכמה פרטים שסיפר על אודות הוד מעלתה, אני חושדת שהכרת התודה שלו מטעה אותו; ושעל אף היותה הפטרונית שלו, היא אישה יהירה ושחצנית."

"אני מאמין שהיא אכן שניהם במידה רבה, "השיב ויקהאם; "לא ראיתי אותה שנים רבות; אך אני זוכר היטב שמעולם לא חיבבתי אותה, ושגיגוניה היו דיקטטוריים ושחצניים. יש לה מוניטין של אישה נבונה וחכמה באופן יוצא דופן; אך אני מאמין שחלק מכישוריה נובעים ממעמדה ומעושרה, חלק מגישתה הסמכותית, והשאר מגאווות של אחיינה, שבוחר שכל מי שקשור אליו יהיה בעל בינה מהמעלה הראשונה."

אליזבת הסכימה שתיאורו היה רצינוני מאוד, והם המשיכו לשוחח בסיפוק הדדי עד שארוחת הערב שמה קץ לקלפים, והעניקה לשאר הגברות את חלקן בתשומת לבו של מר ויקהאם. לא ניתן היה לנהל שיחה ברעש של ארוחת הערב אצל גברת פיליפס, אך גינוניו של ויקהאם מצאו חן בעיני כולם. כל מה שאמר נאמר היטב; וכל מה שעשה, נעשה בחן. אליזבת הלכה משם כשראשה מלא בו. היא לא יכלה לחשוב על דבר מלבד מר ויקהאם ומה שסיפר לה כל הדרך הביתה; אך לא היה לה זמן אפילו להזכיר את שמו בלכתן, שכן לא לידיה ולא מר קולינס שתקו ולו לרגע. לידיה דיברה ללא הפסקה על כרטיסי הלוטו, על ה"דגים" שהפסידה ואלו שהרוויחה; ומר קולינס, בתארו את אדיבותם של מר וגברת פיליפס, בהצהירו כי לא אכפת לו כלל מהפסדיו בוויסט, בפירוט כל המנות בארוחת הערב, ובחשש חוזר ונשנה שהוא מצופף את בנות דודו, היה לו הרבה יותר לומר מכפי שיכול היה להספיק בטרם עצרה הכרכרה בבית לונגבורן.

פרק י"ז

אליזבת סיפרה לג'יין למחרת את כל מה שעבר בינה לבין מר ויקהאם. ג'יין הקשיבה בתדהמה ובדאגה: היא לא ידעה כיצד להאמין שמר דארסי עשוי להיות כה בלתי ראוי להערכתו של מר בינגלי; ועם זאת, לא היה זה מטבעה להטיל ספק ביושרתו של גבר צעיר בעל הופעה נעימה כל כך כשל ויקהאם. האפשרות שהוא אכן סבל מיחס כה חסר התחשבות הספיקה כדי לעורר את כל רגשותיה הרכים; ולא נותר לה לעשות דבר מלבד לחשוב טובות על שניהם, להצדיק את התנהגותו של כל אחד מהם, ולזקוף לזכות המקרה או הטעות כל דבר שלא ניתן היה להסבירו אחרת.

"שניהם," אמרה, "הולכו שולל, אני מעזה לומר, בדרך זו או אחרת שאיננו יכולות להעלות על דעתנו. ייתכן שאנשים בעלי אינטרס הציגו כל אחד מהם באור מסולף בפני השני. בקיצור, בלתי אפשרי עבורנו לשער את הסיבות או הנסיבות שגרמו לניכור ביניהם, ללא אשמה ממשית של אף אחד מהצדדים."

"נכון מאוד, אכן; וכעת, ג'יין יקירתי, מה יש לך לומר בזכותם של אותם אנשים בעלי אינטרס שהיו כנראה מעורבים בעניין? טהרי גם אותם, אחרת ניאלץ לחשוב רעה על מישהו."

"צחקי ככל שתרצי, אך לא תצליחי להניא אותי מדעתי בצחוקך. ליזי יקירתי, רק חשבי באיזה אור מחפיר זה מעמיד את מר דארסי, להתייחס כך לאדם שהיה מועדף על אביו – אדם שאביו הבטיח לדאוג לכלכלתו. זה בלתי אפשרי. שום אדם בעל אנושיות בסיסית, שום אדם המוקיר את שמו הטוב, לא היה מסוגל לכך. האם ייתכן שחבריו הקרובים ביותר טועים בו עד כדי כך? הו, לא."

"קל לי הרבה יותר להאמין שמר בינגלי הולך שולל מאשר שמר ויקהאם ימציא תולדות חיים כאלו כפי שסיפר לי אמש; שמות, עובדות, הכל הוזכר ללא גינונים. אם אין זה כך, שמר דארסי יכחיש זאת. מלבד זאת, האמת ניבטה ממבטו."

"זה אכן קשה – זה מצער. אדם לא יודע מה לחשוב."

"סלחי לי; אדם יודע בדיוק מה לחשוב."

אך ג'יין יכלה לחשוב בוודאות רק על נקודה אחת – שמר בינגלי, אם אכן הולך שולל, יסבול רבות כשהעניין ייודע ברבים.

שתי העלמות הצעירות נקראו מחורשת השיחים שבה התנהלה השיחה לרגל בואם של כמה מהאנשים שעליהם דיברו זה עתה; מר בינגלי ואחיותיו באו למסור הזמנה אישית לנשף המצופה בנתי'רפילד, שנקבע ליום שלישי הבא. שתי הגבירות שמחו לראות שוב את חברתן היקרה, אמרו שעבר נצח מאז שנפגשו, וחזרו

ושאלו מה מעשיה מאז פרידתן. לשאר בני המשפחה הן הקדישו תשומת לב מועטה; הן נמנעו מגברת בנט ככל האפשר, לא אמרו הרבה לאליזבת, ולא כלום לאחרים. הן מיהרו ללכת שוב, קמות ממושביהן בנמרצות שהפתיעה את אחיהן, ומסתלקות כאילו הן להוטות להימלט מגינוני הנימוס של גברת בנט.

הציפייה לנשף בנתי'רפילד הייתה נעימה ביותר לכל נשות המשפחה. גברת בנט בחרה לראות בו מחווה לבתה הבכורה, והוחמאה במיוחד מקבלת ההזמנה ממר בינגלי עצמו במקום בכרטיס רשמי. ג'יין דמינה לעצמה ערב מאושר בחברת שתי חברותיה ותחת תשומת לבו של אחיהן; ואליזבת חשבה בהנאה על ריקודים רבים עם מר ויקהאם, ועל קבלת אישור לכל השקפותיה במבטו ובהתנהגותו של מר דארסי. האושר שחזו קתרין ולידיה היה תלוי פחות באירוע בודד או באדם מסוים; שכן אף שכל אחת מהן, כמו אליזבת, התכוונה לרקוד מחצית מהערב עם מר ויקהאם, הוא לא היה בשום אופן בן הזוג היחיד שיכול היה לספק אותן, ונשף הוא, מכל מקום, נשף. ואפילו מרי יכלה להבטיח למשפחתה שאין לה שום הסתייגות ממנו.

"כל עוד הבקרים שלי עומדים לרשותי", אמרה, "זה מספיק. אני חושבת שאין זו הקרבה להצטרף מדי פעם למפגשי ערב. לחברה יש דרישות מכולנו; ואני מעידה על עצמי כאחת מאלו הרואים בפרקי זמן של בילוי ושעשוע דבר רצוי לכולם."

מצב רוחה של אליזבת היה כה מרומם באותה עת, שעל אף שלא הרבתה לדבר שלא לצורך עם מר קולינס, היא לא יכלה שלא לשאול אותו אם בכוונתו להיענות להזמנתו של מר בינגלי, ואם יעשה זאת, האם יחשוב שזה ראוי להשתתף בשעשועי הערב; והיא הופתעה למדי לגלות שאין לו שום נקיפות מצפון בעניין, ושהוא רחוק מאוד מלחשוש מנזיפה, הן מצד הארכיבישוף והן מצד לידי קתרין דה-ברג, בשל העזתו לרקוד.

"איני סבור כלל וכלל, אני מבטיח לך", אמר, "שנשף מסוג זה, הניתן על ידי גבר צעיר בעל שיעור קומה לאנשים מכובדים, יכול להיות בעל נטייה רעה כלשהי; ואני כה רחוק מהתנגדות לריקודים בעצמי, עד שאקווה לזכות בכבוד לרקוד עם כל בנות דודתי היפות במהלך הערב; ואני מנצל הזדמנות זו כדי לבקש את ידך, מיס אליזבת, במיוחד לשני הריקודים הראשונים; העדפה שאני בטוח שבת דודתי ג'יין תייחס לסיבה הנכונה, ולא לשום חוסר כבוד כלפיה."

אליזבת חשה כי הופלה לחלוטין בפח. היא תכננה לגמרי להיות מוזמנת על ידי ויקהאם לאותם ריקודים ממש; ולקבל את מר קולינס במקומו! – עליצותה מעולם לא הגיעה בתזמון גרוע יותר. אולם לא היה מנוס מכך. אושרו של מר ויקהאם ואושרה שלה נאלצו להידחות מעט, והצעתו של מר קולינס התקבלה בחן רב ככל שיכלה לגייס. היא לא הייתה מרוצה יותר מחיזוריו בשל הרעיון שעלה מהם לגבי הבאות. כעת הכתה בה לראשונה המחשבה כי היא נבחרה מבין אחיותיה כראויה להיות עקרת הבית של בית הכומר בהאנספורד, ולסייע בהרכבת שולחן קדרייל ברוזינגס בהיעדרם של מבקרים מתאימים יותר. הרעיון הפך במהרה לביטחון גמור, כשהבחינה באדיבותו הגוברת כלפיה ושמעה את ניסיונותיו התכופים להחמיא לשנינותה ולחיוניותה; ואף שהייתה מופתעת יותר מאשר מוחמאת מהשפעת קסמיה זו, לא עבר זמן רב בטרם נתנה לה אמה להבין כי האפשרות לנישואיהם נעימה לה ביותר. אליזבת, לעומת זאת, בחרה שלא להבין את הרמז, בידועה היטב שכל תגובה תוביל לוויכוח רציני. מר קולינס עשוי מעולם לא להציע את ההצעה, ועד שיעשה זאת, אין טעם לריב בגללו.

אלמלא היה נשף בנתי'רפילד להתכונן אליו ולדבר עליו, היו האחיות הצעירות לבית בנט במצב מעורר רחמים באותה עת; שכן מיום ההזמנה ועד יום הנשף ירדו גשמים כה רצופים שמנעו מהן ללכת למריטון ולו פעם אחת. לא דודה, לא קצינים ולא חדשות ניתן היה לחפש; אפילו קישוטי הנעליים לנשף הושגו באמצעות שליח. אפילו סבלנותה של אליזבת הועמדה למבחן במזג אוויר שהשבית לחלוטין את העמקת היכרותה עם מר ויקהאם; ודבר לא פחות מריקוד ביום שלישי לא יכול היה להפוך את ימי שישי, שבת, ראשון ושני לכאלו שניתן לשאתם עבור קיטי ולידיה.

פרק י"ח

עד לרגע שבו נכנסה אליזבת לחדר האורחים בנת'רפילד וחיפשה לשווא את מר ויקהאם בין שלל המעילים האדומים שנאספו שם, לא עלה בדעתה כל ספק לגבי נוכחותו. הוודאות שתפגוש אותו לא התערערה בשל אף אחד מאותם זיכרונות שבאופן סביר היו עשויים להדאיג אותה. היא התלבשה בקפידה רבה מהרגיל, והתכוננה במצב רוח מרומם ביותר לכיבוש כל מה שנותר מחוסן בליבו, בוטחת בכך שמה שנותר אינו רב מכדי שתוכל להשיגו במהלך הערב. אך כהרף עין עלה החשד הנורא כי הוא הושמט בכוונה, למען שביעות רצונו של מר דארסי, מהזמנתם של הבינגלים לקצינים; ואף שלא זה היה המקרה במדויק, העובדה המוחלטת על היעדרו הוכרזה על ידי חברו מר דני, שאליו פנתה לידיה בשקיקה, ואשר סיפר להן כי ויקהאם נאלץ לנסוע לעיר בענייני עסקים יום קודם לכן וטרם חזר; והוסיף בחיוך רב-משמעות:—

"איני מדמיין שעסקיו היו מחייבים אותו לנסוע בדיוק עכשיו, אלמלא ביקש להימנע ממפגש עם ג'נטלמן מסוים שנמצא כאן."

חלק זה במידע שלו, אף שלא נשמע באוזני לידיה, נקלט על ידי אליזבת; ומאחר שזה אישר לה שדארסי אינו פחות אחראי להיעדרו של ויקהאם מאשר אילו השערתה הראשונה הייתה נכונה, כל תחושת חוסר שביעות רצון כלפי הראשון הוחרפה כל כך בשל האכזבה המיידית, עד שבקושי יכלה לענות בנימוס נסבל לשאלות האדיבות שבהן ניגש אליה מיד לאחר מכן. תשומת לב, איפוק וסבלנות כלפי דארסי נראו בעיניה כפגיעה בוויקהאם. היא הייתה נחושה שלא לנהל איתו שום סוג של שיחה, ופנתה משם במידה של מצב רוח רע שלא יכלה להתגבר עליו לחלוטין אפילו כשדיברה עם מר בינגלי, שמשוא הפנים העיוור שלו הרגיז אותה.

אך אליזבת לא נוצרה למצבי רוח רעים; ואף שכל תוכניותיה לאותו ערב נהרסו, הדבר לא יכול היה להעיב על רוחה זמן רב; ולאחר שסיפרה את כל יגונה לשרלוט לוקאס, שאותה לא ראתה מזה שבוע, יכלה במהרה לעבור מרצונה לעסוק במוזרויותיו של בן דודה, ולהפנות אליו את תשומת ליבה המיוחדת. אולם שני הריקודים הראשונים השיבו את המצוקה: אלו היו ריקודים של השפלה. מר קולינס, מגושם וכבד ראש, מתנצל במקום להקפיד על הצעדים, ונע לעיתים קרובות בכיוון הלא נכון מבלי להיות מודע לכך, גרם לה לכל הבושה והאומללות שבן זוג בלתי נעים לצמד ריקודים יכול לגרום. רגע שחרורה ממנו היה בבחינת אקסטזה.

לאחר מכן רקדה עם קצין, וזכתה להתרעננות שבשיחה על ויקהאם ובשמיעה על כך שהוא אהוד על הכל. כשהסתיימו הריקודים ההם, שבה אל שרלוט לוקאס, והייתה עסוקה בשיחה עמה כאשר מצאה עצמה לפתע פונה אליה מר דארסי, שהפתיע אותה כל כך בבקשתו לרקוד עמה, שבתנועה חסרת מחשבה נענתה לו. הוא התרחק שוב מיד, והיא נותרה להתייטר על חוסר נוכחות המחשבה שלה: שרלוט ניסתה לנחם אותה.

"אני מעזה לומר שתמצאי אותו נעים מאוד."

"חס וחלילה! זה יהיה חוסר המזל הגדול מכולם! למצוא אדם נעים שגמלת בליבך לשנוא! אל תאחלי לי רעה כזו."

כשחודשו הריקודים, לעומת זאת, ודארסי ניגש לבקש את ידה, שרלוט לא יכלה שלא להזהיר אותה בלחישה שלא תהיה טיפשה ולא תאפשר לנטיית ליבה כלפי ויקהאם לגרום לה להיראות בלתי נעימה בעיני אדם שחשיבותו גדולה פי כמה וכמה. אליזבת לא ענתה, ותפסה את מקומה בשורה, נדהמת מהדרגה שאליה הגיעה בזכות האפשרות לעמוד מול מר דארסי, וקוראת במבטי שכניה תדהמה דומה למראה המחזה. הם עמדו זמן מה מבלי להוציא מילה; והיא החלה לדמיין ששתיקתם תימשך לאורך שני הריקודים, ובתחילה הייתה נחושה שלא להפר אותה; עד שלפתע עלה בדעתה שהעונש הגדול ביותר לבן זוגה יהיה לאלץ אותו לדבר, והיא העירה הערה קלה על הריקוד. הוא השיב, ושוב השתתק. לאחר הפסקה של כמה דקות, פנתה אליו בפעם השנייה:—

"עכשיו תורך לומר דבר מה, מר דארסי. אני דיברתי על הריקוד, ועליך להעיר הערה כלשהי על גודל החדר, או על מספר הזוגות."

הוא חייך, והבטיח לה שכל מה שתחפוץ שיאמר – ייאמר.

"טוב מאוד; התשובה הזו תספיק לעת עתה. אולי בעוד זמן מה אציין שנשפים פרטיים נעימים הרבה יותר מציבוריים; אך כעת אנו יכולים לשתוק."

"האם את מדברת לפי כללים, אם כן, בזמן שאת רוקדת?"

"לפעמים. חייבים לדבר מעט, אתה יודע. זה ייראה מוזר להיות שתקנים לחלוטין במשך חצי שעה רצופה; ובכל זאת, לטובתם של כמה, יש לארגן את השיחה כך שהם יטרחו לדבר מעט ככל האפשר."

"האם את מתייעצת עם רגשותייך שלך במקרה הנוכחי, או שמא את מדמינת שאת גורמת נחת לשלי?"

"שניהם," השיבה אליזבת בשובבות; "שכן תמיד ראיתי דמיון רב במבנה המחשבה שלנו. לשנינו יש מזג בלתי חברתי ושתקן, חסרי רצון לדבר, אלא אם כן אנו מצפים לומר דבר מה שידהים את החדר כולו ויימסר לדורות הבאים עם כל הדרת הכבוד של פתגם."

"זהו אינו תיאור מדויק של אופייך שלך, אני בטוח," אמר. "כמה קרוב הדבר לשלי, לא אעז לומר. את חושבת שזהו דיוקן נאמן, ללא ספק."

"אסור לי לחרוץ משפט על ביצועיי שלי."

הוא לא ענה; והם שבו לשתוק עד שסיימו את הצעדים לאורך השורה, ואז שאל אותה אם היא ואחיותיה אינן מרבות ללכת למריטון. היא ענתה בחיוב; ומבלי שיכלה לעמוד בפיתוי, הוסיפה, "כשפגשת אותנו שם לפני כמה ימים, בדיוק ערכנו היכרות חדשה."

ההשפעה הייתה מיידית. צל עמוק יותר של יהירות פשט על תווי פניו, אך הוא לא אמר מילה; ואליזבת, על אף שהאשימה את עצמה על חולשתה, לא יכלה להמשיך. לבסוף דיבר דארסי, ובאופן מאולץ אמר:—

"מר ויקהאם התברך בגינונים כה נעימים שעשויים להבטיח לו רכישת חברים; האם הוא מסוגל באותה מידה לשמור עליהם, זהו דבר פחות ודאי."

"הוא היה חסר מזל מספיק כדי לאבד את ידידותך," השיבה אליזבת בהדגשה, "ובאופן שכנראה יגרום לו לסבול כל חייו."

דארסי לא ענה, ונראה כמי שחפץ לשנות את הנושא. באותו רגע הופיע סר ויליאם לוקאס קרוב אליהם, בכוונה לעבור דרך שורת הרוקדים לצדו השני של החדר; אך כשראה את מר דארסי, עצר, בקידה של אדיבות יתרה, כדי להחמיא לו על ריקודו ועל בת זוגו.

"אכן זכיתי לנחת רוח רבה, אדוני היקר; ריקוד כה נעלה אינו נראה לעיתים קרובות. ניכר שאתה שייך לחוגים המורמים ביותר. הרשה לי לומר, עם זאת, שבת זוגך היפה אינה מביישת אותך; ועלי לקוות שהתענוג הזה יחזור על עצמו תכופות, במיוחד כאשר אירוע רצוי מסוים, מיס אליזה היקרה (כשהוא מביט לעבר אחותה ובינגלי), יתרחש. אילו ברכות יזרמו אז! אני פונה אל מר דארסי; – אך אל לי להפריע לך, אדוני. ודאי לא תודה לי על כך שאני מעכב אותך מהשיחה המכשפת של אותה עלמה צעירה, שעיניה המבריקות אף הן נוזפות בי."

חלקו האחרון של פנייה זו כמעט לא נשמע באוזני דארסי; אך הרמיזה של סר ויליאם לחברו נראתה כמי שהכתה בו בעוצמה, ועיניו הופנו, בהבעה רצינית מאוד, לעבר בינגלי וג'יין שרקדו יחד. אולם הוא התעשת במהרה, פנה לבת זוגו ואמר:—

"הפרעתו של סר ויליאם השכיחה ממני על מה שוחחנו."

"איני חושבת ששוחחנו כלל. סר ויליאם לא היה יכול להפריע לשני אנשים בחדר שיש להם פחות מה לומר לעצמם. כבר ניסינו שניים או שלושה נושאים ללא הצלחה, ועל מה נדבר הלאה – איני יכולה לדמיין."

"מה דעתך על ספרים?" שאל בחיור.

"ספרים – הו לא! – אני בטוחה שמעולם לא קראנו את אותם הספרים, או לפחות לא באותם הרגשות."

"אני מצטער שאת חושבת כך; אך אם זה המצב, לפחות לא יהיה מחסור בנושאים. נוכל להשוות את דעותינו השונות."

"לא – איני יכולה לדבר על ספרים באולם נשפים; ראשי תמיד מלא בדברים אחרים."

"ההווה תמיד מעסיק אותך בסצנות כאלו – הלא כן?" אמר במבט של ספק.

"כן, תמיד, השיבה, מבלי לדעת מה אמרה; שכן מחשבותיה נדדו הרחק מהנושא, כפי שהתברר זמן קצר לאחר מכן כשקראה לפתע: "אני זוכרת ששמעתי אותך אומר פעם, מר דארסי, שאתה כמעט אף פעם לא סולח; – שטינתך, מרגע שנוצרה, אינה ניתנת לשיכוך. אתה ודאי זהיר מאוד בנוגע להיווצרותה?"

"אני אכן זהיר," אמר בקול יציב.

"ולעולם אינך מרשה לעצמך להיות מסוננור מדעות קדומות?"

"אני מקווה שלא."

"מוטלת חובה מיוחדת על אלו שמעולם לא משנים את דעתם, להיות בטוחים שהם שופטים כראוי מלכתחילה."

"האם אוכל לשאול לאן השאלות הללו חותרות?"

"רק להמחשת אופיך," אמרה, מנסה להתנער מכובד ראשו. "אני מנסה לעמוד על קנקנך."

"ומהי הצלחתך?"

היא הנידה בראשה. "איני מתקדמת כלל. אני שומעת עליך עדויות כה שונות, שהן מבלבלות אותי לחלוטין."

"אני יכול להאמין בקלות," ענה בכובד ראש, "שהדיווחים עשויים להשתנות מאוד ביחס אליי; והייתי מייחל, מיס בנט, שלא תשרטטי את אופיי ברגע הנוכחי, שכן יש יסוד לחשש שהביצוע לא יביא כבוד לאף אחד מאיתנו."

"אך אם לא אתפוס את דמותך כעת, ייתכן שלא תהיה לי הזדמנות נוספת."

"לא הייתי רוצה לעכב שום תענוג שלך בשום אופן," השיב בקרירות.

היא לא הוסיפה דבר, והם סיימו את הריקוד הבא ונפרדו בשתיקה; שני הצדדים היו חסרי שביעות רצון, אם כי לא במידה שווה; שכן בליבו של דארסי פיעם רגש חזק למדי כלפיה, שמהר מאוד גרם לו לסלוח לה וכיוון את כל כעסו נגד אדם אחר.

הם לא נפרדו לזמן רב בטרם ניגשה אליה מיס בינגלי, ובהבעה של בוז מנומס, פנתה אליה כך:—

"אם כן, מיס אליזה, שמעתי שאת נלהבת מאוד מג'ורג' ויקהאם? אחותך דיברה איתי עליו ושאלה אותי אלף שאלות; וגיליתי שהבחור הצעיר שכח לספר לך, בין שאר דבריו, שהוא בנו של ויקהאם הזקן, סוכן הבית של מר דארסי המנוח. הרשי לי להמליץ לך, בתור חברה, לא לתת אמון מוחלט בכל הצהרותיו; שכן באשר לך שמר דארסי נהג בו רע, זהו שקר מוחלט: להיפך, הוא תמיד היה אדיב אליו באופן יוצא דופן, אף שג'ורג' ויקהאם נהג במר דארסי באופן בזוי ביותר. איני יודעת את הפרטים, אך אני יודעת היטב שמר דארסי אינו אשם כלל וכלל; שהוא אינו יכול לשאת את אזכור שמו של ג'ורג' ויקהאם; ושאיך חשב שלא יוכל להימנע

מהכללתו בהזמנה לקצינים, הוא שמח מאוד לגלות שהלה סילק את עצמו מהדרך. בואו לאזור הזה בכלל הוא מעשה חצוף ביותר, ואני תוהה איך הוא העז לעשות זאת. אני מרחמת עלייך, מיס אליזה, על הגילוי הזה של אשמת המועדף שלך; אך באמת, בהתחשב במוצאו, לא ניתן היה לצפות להרבה יותר."

"אשמתו ומוצאו נראים, לפי תיאורך, כדבר אחד," אמרה אליזבת בכעס; "שכן לא שמעתי אותך מאשימה אותו בדבר גרוע יותר מאשר היותו בנו של סוכן הבית של מר דארסי, ועל כך, אני יכולה להבטיח לך, הוא יידע אותי בעצמו."

"אני מבקשת את סליחתך," השיבה מיס בינגלי, פונה משם בגיחוך. "סלחי לי על התערבותי; היא נעשתה מתוך כוונה טובה."

"נערה חצופה!" אמרה אליזבת לעצמה. "את טועה מאוד אם את מצפה להשפיע עליי באמצעות התקפה עלובה כזו. אני רואה בה דבר מלבד בערותך המכוונת והזדוניות של מר דארסי." לאחר מכן חיפשה את אחותה הבכורה, שנטלה על עצמה לברר את אותו הנושא אצל בינגלי. ג'יין פגשה אותה בחיור של שביעות רצון מתוקה, בזוהר של הבעה מאושרת כל כך, שהעידו בבירור עד כמה היא מרוצה מאירועי הערב. אליזבת קראה מיד את רגשותיה; ובאותו רגע, הדאגה לוויקהאם, הטינה כלפי אויביו וכל השאר, פינו את מקומם בפני התקווה שג'יין נמצאת בדרך המלך אל האושר.

"אני רוצה לדעת," אמרה, בפנים מחייכות לא פחות מאלו של אחותה, "מה למדת על מר ויקהאם. אך אולי היית עסוקה בנעימים מדי מכדי לחשוב על אדם שלישי, ובמקרה כזה את יכולה להיות בטוחה בסליחתי."

"לא," השיבה ג'יין, "לא שכחתי אותו; אך אין לי דבר משביע רצון לספר לך. מר בינגלי אינו מכיר את כל תולדותיו, והוא בור לחלוטין בנוגע לנסיבות שפגעו בעיקר במר דארסי; אך הוא מוכן לערוב להתנהגות הטובה, ליושרתו ולכבודו של חברו, והוא משוכנע לחלוטין שמר ויקהאם היה ראוי להרבה פחות תשומת לב ממר דארסי מזו שקיבל; ואני מצטערת לומר שלפי תיאורו, כמו גם זה של אחותו, מר ויקהאם אינו בחור צעיר מכובד כלל. אני חוששת שהוא נהג בחוסר זהירות רב, והיה ראוי לאבד את הערכתו של מר דארסי."

"מר בינגלי אינו מכיר את מר ויקהאם בעצמו."

"לא; הוא מעולם לא ראה אותו עד אותו בוקר במריטון."

"אם כן, תיאור זה הוא מה שקיבל ממר דארסי. זה מספק אותי לחלוטין. אך מה הוא אומר על משרת הכמורה?"

"הוא אינו זוכר את הנסיבות במדויק, אף ששמע אותן ממר דארסי יותר מפעם אחת, אך הוא מאמין שהיא הושארה לו באופן מותנה בלבד."

"אין לי ספק בכנותו של מר בינגלי," אמרה אליזבת בחמימות, "אך עליך לסלוח לי על כך שאיני משתכנעת מהצהרות בלבד. הגנתו של מר בינגלי על חברו הייתה מוצלחת מאוד, אני מעזה לומר; אך מכיוון שהוא אינו מכיר כמה חלקים בסיפור, ולמד את השאר מאותו חבר עצמו, ארשה לעצמי להמשיך לחשוב על שני הג'נטלמנים כפי שחשבתי קודם."

לאחר מכן שינתה את נושא השיחה לכזה שהיה מהנה יותר לשתיהן, ושבנו לא הייתה יכולה להיות מחלוקת. אליזבת הקשיבה בתענוג לתקוות המאושרות אך הצנועות שטיפחה ג'יין לגבי הערכתו של בינגלי, ואמרה כל שביכולתה כדי לחזק את ביטחונה בכך. כאשר הצטרף אליהם מר בינגלי עצמו, נסוגה אליזבת אל מיס לוקאס; וקושי הספיקה להשיב לשאלתה האם בן זוגה האחרון היה נעים, בטרם ניגש אליהם מר קולינס וסיפר לה בהתרגשות רבה כי היה לו המזל לגלות גילוי חשוב ביותר.

"גיליתי," אמר, "במקרה מוזר, שנמצא כעת בחדר קרוב משפחה של הפטרונית שלי. הזדמן לי לשמוע את הג'נטלמן עצמו מזכיר בפני העלמה הצעירה המארכת בבית זה את שמותיהן של בת דודתו מיס דה-ברג, ושל

אמה, ליידי קתרין. כמה נפלא שדברים כאלו קורים! מי היה מאמין שאפגוש – אולי – באחיין של ליידי קתרין דה-ברג באספה זו! אני אסיר תודה שהגילוי נעשה בזמן כדי שאוכל לחלוק לו כבוד, דבר שאני הולך לעשות כעת, ואני בוטח שיסלח לי על שלא עשיתי זאת קודם לכן. בערותי המוחלטת לגבי הקשר המשפחתי תהיה התנצלותי."

"אינך מתכוון להציג את עצמך בפני מר דארסי?"

"בוודאי שכן. אבקש את סליחתו על שלא עשיתי זאת קודם. אני מאמין שהוא אחיינה של ליידי קתרין. יהיה בכוחי להבטיח לו שהוד מעלתה הייתה בקו הבריאות אתמול לפני שבוע."

אליזבת ניסתה ככל יכולתה להניא אותו מתוכנית כזו; היא הבטיחה לו שמר דארסי יראה בפנייתו אליו ללא היכרות רשמית חוצפה חסרת נימוס, ולא מחמאה לדודתו; שאין זה הכרחי כלל שתהיה הכרה כלשהי בין הצדדים, ואם כבר, הרי שעל מר דארסי, הנעלה במעמדו, לפתוח בהיכרות. מר קולינס הקשיב לה במבט נחוש ללכת בעקבות נטיית ליבו, וכשסיימה לדבר, השיב כך:—

"מיס אליזבת היקרה, יש לי את הדעה הגבוהה ביותר בעולם על שיפוטך המצוין בכל העניינים שבתחום בינתך, אך הרשי לי לומר שחייב להיות הבדל רב בין כללי הטקס המקובלים בקרב הדיוטות לבין אלו המסדירים את חיי הכמורה; שכן, הרשי לי לציין שאני רואה במשרת הכמורה שוות ערך בדרגתה למעמד הגבוה ביותר בממלכה – בתנאי שנשמרת בעת ובעונה אחת ענווה ראויה בהתנהגות. לפיכך, עלייך לאפשר לי ללכת בעקבות צו מצפוני בהזדמנות זו, המנחה אותי לבצע את מה שאני רואה כחובה. סלחי לי על שאיני מפיק תועלת מעצתך, אשר בכל נושא אחר תהיה מדריכתי הקבועה, אם כי במקרה שלפנינו אני רואה את עצמי כמתאים יותר בזכות השכלתי ולימודי להכריע מהו הדבר הנכון מאשר עלמה צעירה כמוך;" ובקידה עמוקה עזב אותה כדי "לתקוף" את מר דארסי. היא צפתה בשקיקה באופן קבלת פניו, ותדהמתו על כך שפונים אליו כך הייתה ניכרת לעין. בן דודה הקדים לדבריו קידה חגיגית, ואף שלא יכלה לשמוע מילה, היא חשה כאילו היא שומעת הכל, וראתה בתנועת שפתיו את המילים "התנצלות", "האנספורד" ו"ליידי קתרין דה-ברג". זה הרגיז אותה לראות אותו מבזה את עצמו בפני אדם כזה. מר דארסי הביט בו בתמיהה חסרת מעצורים; וכאשר לבסוף אפשר לו מר קולינס לדבר, השיב בארשת של נימוס מרוחק. מר קולינס, עם זאת, לא נרתע מלדבר שוב, ונראה שבזו של מר דארסי גבר והלך ככל שהתארך נאומו השני; ובסופו הוא רק קד לו קידה קלה ופנה לדרך אחרת. מר קולינס חזר אז אל אליזבת.

"אין לי שום סיבה, אני מבטיח לך," אמר, "להיות חסר שביעות רצון מקבלת הפנים שלי. נראה שמר דארסי היה מרוצה מאוד מתשומת הלב. הוא ענה לי בנימוס מרבי, ואפילו חלק לי מחמאה באומרו שהוא משוכנע כל כך בכושר ההבחנה של ליידי קתרין, עד שהוא בטוח שלעולם לא תעניק חסד למי שאינו ראוי לכך. זו הייתה באמת מחשבה יפה מאוד. בסך הכל, אני מרוצה ממנו מאוד."

מאחר שלאליזבת לא היה עוד עניין אישי לעסוק בו, היא הפנתה את תשומת ליבה כמעט לחלוטין לאחותה ולמר בינגלי; ושרשרת המחשבות הנעימות שעוררו בה תצפיותיה הפכה אותה אולי למאושרת כמעט כמו ג'יין. היא ראתה אותה בדמיונה כמי שהשתקעה באותו בית ממש, בכל האושר שנישואים של חיבת אמת יכולים להעניק; והיא חשה מסוגלת, בנסיבות כאלו, לנסות אפילו לחבב את שתי אחיותיו של בינגלי. היא ראתה בבירור שמחשבותיה של אמה פנו לאותו כיוון, וגמרה בליבה שלא להעז להתקרב אליה, שמא תשמע יותר מדי. לפיכך, כשניגשו לסעוד, היא ראתה בכך התעקשות מצערת של הגורל שהציבה אותן במרחק אדם אחד זו מזו; והיא התרגזה עמוקות לגלות שאמה מדברת אל אותו אדם (ליידי לוקאס) בחופשיות, בגלוי, ועל לא דבר מלבד ציפיית שג'יין תינשא בקרוב למר בינגלי. היה זה נושא מעורר חיים, ונראה היה שגברת בנט אינה מתעייפת מלמנות את יתרונות השידוך. העובדה שהוא בחור צעיר מקסים כל כך, ועשיר כל כך, וחי במרחק שלושה מיילים בלבד מהן, היו הנקודות הראשונות לשמחה; ואז זה היה כזה נחמה לחשוב כמה שתי האחיות מחבבות את ג'יין, ולהיות בטוחה שהן ודאי חפצות בקשר באותה מידה שהיא חפצה בו. יתרה מכך, זה היה דבר מבטיח כל כך עבור בנותיה הצעירות, שכן נישואיה המפוארים של ג'יין ודאי יציבו אותן בדרכם של אנשים עשירים אחרים; ולבסוף, זה היה כל כך נעים בשלב זה של חייה להיות יכולה להפקיד את בנותיה הרווקות בידי אחותן, כדי שלא תיאלץ לצאת לחברה יותר מכפי שהיא אוהבת. היה צורך להציג נסיבות אלו כעניין של

תענוג, משום שבאירועים כאלו הם כללי הטקס; אך איש לא היה רחוק יותר מגברת בנט מלמצוא נחמה בישיבה בבית בשום תקופה בחייה. היא סיימה באיחולים רבים שגם לידי לוקאס תזכה בקרוב למזל דומה, אם כי ניכר היה שהיא מאמינה בניצחון שאין לזה שום סיכוי.

לשוא ניסתה אליזבת לבלום את שטף מילותיה של אמה, או לשכנע אותה לתאר את אושרה בלחישה פחות נשמעת; שכן למורת רוחה שאין לתארה היא הבחינה שעיקרי הדברים נשמעו על ידי מר דארסי, שישב מולן. אמה רק גערה בה על שהיא מדברת שטויות.

"מהו מר דארסי עבורי, אני מבקשת לדעת, שאפחד ממנו? אני בטוחה שאיננו חבים לו נימוס מיוחד כזה שנאלץ לא לומר דבר שהוא לא יאהב לשמוע."

"למען השם, אמא, דברי חלש יותר. איזה יתרון יצמח לך מפגיעה במר דארסי? לעולם לא תמצאי חן בעיני חברו בדרך זו."

אולם לשום דבר שאמרה לא הייתה השפעה. אמה המשיכה לדבר על תוכניותיה באותה נימה ברורה. אליזבת הסמיקה שוב ושוב מבושה וממצוקה. היא לא יכלה שלא להביט תכופות לעבר מר דארסי, אף שכל מבט אישר את מה שחששה ממנו; שכן אף שלא תמיד הביט באמה, היא הייתה משוכנעת שתשומת ליבו רותקה אליה ללא הרף. הבעת פניו השתנתה בהדרגה מבוז זועם לכובד ראש שלו ויציב.

לבסוף, מכל מקום, לא היה לגברת בנט עוד מה לומר; ולידי לוקאס, שפיהקה זמן רב נוכח החזרה על התענוגות שלא ראתה סיכוי לחלוק בהם, נותרה עם הנחמה שבשינקה קרה ועוף. אליזבת החלה להתאושש. אך פרק הזמן של השקט לא ארך; שכן לאחר סיום הארוחה עלה נושא השירה, והיא נאלצה לסבול את המחזה שבו מרי, לאחר הפצרות מועטות בלבד, מתכוננת לשמח את החברה. במבטים רבי-משמעות רבים ובהפצרות שקטות ניסתה למנוע הוכחה כזו של נכונות לרצות – אך לשווא; מרי לא רצתה להבין אותן; הזדמנות כזו להפגין את כישוריה הייתה תענוג עבורה, והיא החלה בשירה. עיניה של אליזבת היו נעוצות בה, בתחושות מכאיבות ביותר; והיא עקבה אחר התקדמותה בין הבתים השונים בקוצר רוח שזכה לגמול דל בסיומם; שכן מרי, שקיבלה בין דברי התודה סביב השולחן רמז לתקווה שניתן יהיה לשכנע אותה לכבד אותם שוב, החלה בשיר נוסף לאחר הפסקה של חצי דקה. יכולותיה של מרי לא התאימו כלל להופעה כזו; קולה היה חלש וגינוניה היו מאולצים. אליזבת הייתה בייסורים. היא הביטה בג'יין כדי לראות כיצד היא עומדת בכך; אך ג'יין שוחחה בשלווה רבה עם בינגלי. היא הביטה בשתי אחיותיו וראתה אותן מחליפות סימני לעג זו עם זו, ואת דארסי, שהמשיך, עם זאת, לשמור על רצינות בלתי חדירה. היא הביטה באביה כדי לבקש את התערבותו, שמא מרי תמשיך לשיר כל הלילה. הוא הבין את הרמז, וכשסיימה מרי את שירה השני, אמר בקול רם:—

"זה יספיק בהחלט, ילדתי. שימחת אותנו זמן רב מספיק. תני לעלמות הצעירות האחרות זמן להפגין את כישוריהן."

מרי, אף שהעמידה פנים שאינה שומעת, הייתה נבוכה במידת מה; ואליזבת, שהצטערה בשבילה והצטערה על דברי אביה, חששה שדאגתה לא הועילה. כעת פנו לאחרים בחבורה.

"לו היה לי המזל," אמר מר קולינס, "להיות מסוגל לשיר, היה לי תענוג רב, אני בטוח, לשמח את החברה בלחן; שכן אני רואה במוזיקה שעשוע תמים מאוד, ותואם לחלוטין את מקצוע הכמורה. איני מתכוון, עם זאת, לטעון שאנו מוצדקים בהקדשת זמן רב מדי למוזיקה, שכן ודאי ישנם דברים אחרים שיש להקפיד עליהם. לכומר הקהילה יש הרבה מה לעשות. ראשית, עליו לערוך הסכם מעשרות שיהיה מועיל לעצמו ולא פוגעני כלפי הפטרון שלו. עליו לכתוב את דרשותיו בעצמו; והזמן שנותר לא יהיה רב מדי עבור חובות הקהילה שלו, והטיפול והשיפור של מעונו, שאין לו מחילה אם לא יהפוך אותו לנוח ככל האפשר. ואיני חושב שזה עניין קל ערך שיהיו לו גינונים קשובים ומפייסים כלפי כולם, במיוחד כלפי אלו שחב להם את קידומו. איני יכול לפטור אותו מחובה זו; ולא יכולתי לחשוב טובות על אדם שיחמיץ הזדמנות להעיד על כבודו כלפי כל מי שקשור למשפחה." ובקידה למר דארסי, סיים את נאומו, שנאמר בקול כה רם עד שנשמע על ידי חצי מהחדר. רבים

בהו – רבים חייכו; אך איש לא נראה משועשע יותר ממר בנט עצמו, בעוד שאשתו שיבחה ברצינות את מר קולינס על שדיבר כה בתבונה, וציינה, בחצי-לחיתה ללידי לוקאס, שהוא בחור צעיר פיקח וטוב לב באופן יוצא דופן.

לאליזבת נראה היה שאילו משפחתה הייתה עורכת הסכם להבזות את עצמם ככל שיוכלו במהלך הערב, לא היה זה אפשרי עבורם לשחק את תפקידיהם בלהט רב יותר או בהצלחה גדולה יותר; והיא חשבה שזהו מזל עבור בינגלי ואחותה שחלק מהמופע נעלם מעיניו, ושזיהוי הרגשות שלו אינו מסוג שייפגע בקלות מהאיוולת שודאי היה עד לה. אולם העובדה שלשתי אחיותיו ולמר דארסי ניתנה הזדמנות כזו ללעוג לקרובי משפחתה הייתה גרועה מספיק; והיא לא יכלה להחליט אם הבוז השקט של הג'נטלמן או החיוכים החצופים של הגבירות היו בלתי נסבלים יותר.

המשך הערב הסב לה מעט הנאה. מר קולינס הציק לה כשהוא ממשיך להתמיד לצידה; ואף שלא הצליח לשכנע אותה לרקוד איתו שוב, הוא שלל ממנה את היכולת לרקוד עם אחרים. לשוא הפצירה בו לרקוד עם מישהי אחרת, והציעה להציג אותו בפני כל עלמה צעירה בחדר. הוא הבטיח לה שבאשר לריקודים, הוא אדיש אליהם לחלוטין; שמטרתו העיקרית היא, באמצעות תשומת לב עדינה, למצוא חן בעיניה; ולכן הוא מקפיד להישאר קרוב אליה כל הערב. לא היה טעם להתווכח עם תוכנית כזו. ההקלה הגדולה ביותר שלה הגיעה מחברתה מיס לוקאס, שהצטרפה אליהם לעיתים קרובות ובטוב לב משכה את שיחתו של מר קולינס אליה.

לפחות היא הייתה פטורה מהטרדה של תשומת לב נוספת מצד מר דארסי: אף שעמד לעיתים קרובות במרחק קצר מאוד ממנה, פנוי לחלוטין, הוא מעולם לא ניגש מספיק כדי לדבר. היא חשה שזו כנראה תוצאה של רמיזותיה למר ויקהאם, ושמחה על כך.

חבורת לונגבורן הייתה האחרונה מכל המוזמנים לעזוב; ובשל תמרון של גברת בנט נאלצו להמתין לכרכרתם רבע שעה לאחר שכל השאר כבר הלכו, מה שנתן להם זמן לראות עד כמה חלק מבני המשפחה ייחלו לעזיבתם. גברת הרסט ואחותה בקושי פתחו את פיהן אלא כדי להתלונן על עייפות, וניכר היה שהן קצרות רוח להישאר לבדן בבית. הן הדפו כל ניסיון של גברת בנט לשיחה, ובכך הטילו לאות על החבורה כולה, לאות שהוקלה אך מעט בשל נאומיו הארוכים של מר קולינס, שהחמיא למר בינגלי ולאחיותיו על האלגנטיות של אירוחם, ועל הכנסת האורחים והנימוס שאפיינו את התנהגותם כלפי אורחיהם. דארסי לא אמר דבר כלל. מר בנט, בשתיקה דומה, נהנה מהסצנה. מר בינגלי וג'יין עמדו יחד מעט מרוחקים מהשאר, ושוחחו רק זה עם זה. אליזבת שמרה על שתיקה עקבית כמו גברת הרסט או מיס בינגלי; ואפילו לידיה הייתה עייפה מדי מכדי להוציא מפיה יותר מאשר את הקריאה המזדמנת "אלוהים, כמה אני עייפה!", מלווה בפיהוק עז.

כאשר לבסוף קמו להיפרד, גברת בנט הייתה אדיבה ומפצירה ביותר בתקוותה לראות את כל המשפחה בקרוב בלונגבורן; והיא פנתה במיוחד למר בינגלי, כדי להבטיח לו עד כמה ישמח אותם אם יסעד איתם ארוחת ערב משפחתית בכל עת, ללא הטקס של הזמנה רשמית. בינגלי היה כולו הנאה של הכרת תודה; והוא התחייב מיד לנצל את ההזדמנות המוקדמת ביותר לבקר אותה לאחר שובו מלונדון, שאליה נאלץ לנסוע למחרת לזמן קצר.

גברת בנט הייתה מרוצה לחלוטין; ועזבה את הבית בשכנוע המענג שבהתחשב בהכנות הנחוצות של הסדרי רכוש, כרכרות חדשות ובגדי חתונה, היא תזכה ללא ספק לראות את בתה משתקעת בנת'רפילד במהלך שלושה או ארבעה חודשים. על נישואי בת אחרת למר קולינס חשבה בוודאות דומה, ובסיפוק ניכר, אם כי לא שווה. אליזבת הייתה היקרה לה פחות מכל ילדיה; ואף שהאיש והשידוך היו טובים מספיק עבורה, ערכם של כל אחד מהם הועם לעומת מר בינגלי ונת'רפילד.

פרק י"ט.

היום הבא פתח מערכה חדשה בלונגבורן. מר קולינס הגיש את הצהרת כוונותיו באופן רשמי. לאחר שגמר בליבו לעשות זאת ללא איבוד זמן, שכן חופשתו נמשכה רק עד יום שבת הבא, ומאחר שלא פיעמו בו רגשות של ביישנות שיהפכו את המעמד למעיק עבורו אפילו באותו רגע, הוא ניגש למלאכה באופן מסודר מאוד, תוך

הקפדה על כל הגיונים שחשב לחלק בלתי נפרד מהעניין. כשמצא את גברת בנט, את אליזבת ואת אחת הבנות הצעירות יחד, זמן קצר לאחר ארוחת הבוקר, פנה אל האם במילים אלו:—

"האם אוכל לקוות, גבירתי, לעזרתך אצל בתך היפה אליזבת, כאשר אבקש את הכבוד לשיחה פרטית עמה במהלך הבוקר?"

בטרם היה לאליזבת זמן לדבר, מלבד סומק של הפתעה, השיבה גברת בנט מיד:—

"הו, יקירי! כן, בוודאי. אני בטוחה שליזי תשמח מאוד — אני בטוחה שלא תהיה לה שום התנגדות. בואי, קיטי, אני צריכה אותך למעלה." וכשהיא אוספת את מלאכת היד שלה, מיהרה לצאת, כשאלוזבת קוראת אחריה:—

"אמא יקרה, אל תלכי. אני מתחננת שלא תלכי. על מר קולינס לסלוח לי. אין לו דבר לומר לי שאינו יכול להישמע באוזני כל אדם. אני עצמי הולכת מפה."

"לא, לא, שטויות, ליזי. אני דורשת שתישארי היכן שאת." וכשראתה שאליזבת אכן נראית, במבט מרוגז ונבוך, כמי שעומדת להימלט, הוסיפה: "ליזי, אני עומדת על כך שתישארי ותקשיבי למר קולינס."

אליזבת לא רצתה להתנגד לצו כזה; ומחשבה של רגע הבהירה לה שיהיה זה נבון ביותר לסיים את העניין מהר ובשקט ככל האפשר. היא התיישבה שוב וניסתה להסתיר, באמצעות עיסוק בלתי פוסק, את רגשותיה שנחצו בין מצוקה לשעשוע. גברת בנט וקיטי יצאו, וברגע שהלכו, החל מר קולינס:—

"האמיני לי, מיס אליזבת היקרה, שצניעותך, הרחק מלהזיק לך, רק מוסיפה למעלותיך האחרות. היית נראית פחות נעימה בעיניי לולא חוסר הרצון הקל הזה; אך הרשי לי להבטיח לך שיש לי את רשותה של אמך המכובדת לפנייה זו. בקושי תוכלי להטיל ספק בכוונת דבריי, ככל שעדינותך הטבעית עשויה להוביל אותך להעמיד פנים; גילויי תשומת הלב שלי היו ברורים מכדי לטעות בהם. כמעט ברגע שנכנסתי לבית הזה, בחרתי בך להיות בת לווית לחיים. אך בטרם ייסחפו רגשותיי בנושא זה, אולי מן הראוי שאפרט את סיבותיי לנישואים — ויתרה מכך, לבואי להרטפורדשייר מתוך כוונה לבחור לי אישה, כפי שאכן עשיתי."

הרעיון שמר קולינס, על כל יישוב דעתו החגיגי, ייסחף על ידי רגשותיו, הביא את אליזבת אל סף צחוק כזה, שלא יכלה לנצל את ההפסקה הקצרה שנתן כדי לנסות לעצור אותו, והוא המשיך:—

"סיבותיי לנישואים הן, ראשית, שאני סבור כי זהו המעשה הנכון לכל איש דת במצב כלכלי נוח (כמוני) לתת דוגמה אישית לנישואים בקהילתו; שנית, שאני משוכנע שזה יוסיף רבות לאושרי; ושלישית, שייתכן שהיה עליי להזכיר קודם לכן, שזוהי עצתה והמלצתה המפורשת של הגבירה הנעלה מאוד אשר לה יש לי הכבוד לקרוא פטרונית. פעמיים הואילה בטובה להביע בפניי את דעתה (אף מבלי שנשאלה!) בנושא זה; וזה היה רק במוצאי השבת האחרונה לפני שעזבתי את האנספורד, — בין משחקי הקדריל שלנו, בעוד גברת ג'נקינסון מסדרת את הדרגש לרגליה של מיס דה-ברג, — שהיא אמרה, 'מר קולינס, אתה חייב להתחתן. איש דת כמוך חייב להתחתן. בחר כראוי, בחר בת טובים למעני ולמענך; שתהיה אישה נמרצת ומועילה, לא כזו שחונכה בפינוק, אלא אחת שיוודעת לנהל הכנסה קטנה בתבונה. זוהי עצתי. מצא אישה כזו בהקדם האפשרי, הבא אותה להאנספורד, ואני אבקר אותה.' הרשי לי, דרך אגב, לציין, בת דודתי היפה, כי אני מונה את תשומת הלב והחביבות של לידי קתרין דה-ברג בין היתרונות הפחותים שבכוני להציע. תמצאי שגינוניה הם מעבר לכל מה שאוכל לתאר; ושניתנותך וחינויותך, אני סבור, ודאי ימצאו חן בעיניה, במיוחד כשירוסנו על ידי השתיקה והכבוד שמעמדה יעורר בהכרח. עד כאן בנוגע לכוונתי הכללית בזכות הנישואים; נותר להסביר מדוע פניתי ללונגבוך במקום לסביבתי שלי, שבה, אני מבטיח לך, ישנן נשים צעירות ונעימות רבות. אך העובדה היא, שמכיוון שעתיד אני לרשת את האחוזת הזו לאחר מותו של אביך המכובד (אשר עשוי, עם זאת, להיות עוד שנים רבות), לא יכולתי להניח דעתי מבלי להחליט לבחור אישה מבין בנותי, כדי שההפסד שלהן יהיה קטן ככל האפשר כאשר האירוע המלנכולי יתרחש — אשר, כפי שכבר אמרתי, עשוי לא לקרות עוד שנים רבות. זה היה המניע שלי, בת דודתי היפה, ואני מתכבד להאמין שזה לא יוריד מערכי בעיניך. וכעת לא נותר לי דבר מלבד להבטיח לך, בשפה הנלהבת ביותר, את עוצמת חיבתי. לעושר אני אדיש לחלוטין, ולא אעלה שום דרישה

מסוג זה בפני אביר, שכן ידוע לי היטב שאי אפשר יהיה להיענות לה; ושאלך פאונד בארבעה אחוזים, שלא יהיו שלך אלא לאחר פטירת אמך, הם כל מה שאי פעם תהיי זכאית לו. בעניין זה, לפיכך, אשמור על שתיהן עקבית: ותוכלי להיות בטוחה ששום תוכחה קטנונית לא תעבור על שפתיי כשנהיה נשואים."

היה זה הכרחי לחלוטין לקטוע אותו כעת.

"אתה נחפז מדי, אדוני," קראה. "אתה שוכח שטרם עניתי. הרשה לי לעשות זאת ללא איבוד זמן נוסף. קבל את תודתי על המחמאה שאתה חולק לי. אני מעריכה מאוד את הכבוד שבהצעותיך, אך בלתי אפשרי עבורי לעשות דבר מלבד לדחותן."

"אין זו הפעם הראשונה שאני לומד," השיב מר קולינס, בתנועת יד רשמית, "כי מקובל אצל עלמות צעירות לדחות את חיזוריו של הגבר שבלבן הן מתכוונות לקבל, כאשר הוא פונה לראשונה בבקשת חסדן; ולעיתים הסירוב חוזר פעם שנייה ואף שלישית. לכן, אני נרתע כלל וכלל ממה שאמרת זה עתה, ואקווה להוביל אותך אל המזבח בקרוב."

"עלי לומר לך, אדוני," קראה אליזבת, "שתקוותך היא יוצאת דופן למדי לאחר הצהרתי. אני מבטיחה לך שאיני אחת מאותן עלמות צעירות (אם עלמות כאלו קיימות כלל) שמעזות כל כך לסכן את אושרן בסיכוי שיבקשו את ידן פעם שנייה. אני רצינית לחלוטין בסירובי. לא תוכל להסב לי אושר, ואני משוכנעת שאני האישה האחרונה בעולם שתוכל להסב אושר לך. יתרה מכך, לו חברתך לידי קתרין הייתה מכירה אותי, אני בטוחה שהייתה מוצאת אותי בלתי מתאימה לתפקיד מכל בחינה שהיא."

"לו היה זה ודאי שלידי קתרין תחשוב כך," אמר מר קולינס בכובד ראש רב — "אך אני יכול לדמיין שהוד מעלתה תסתייג ממך כלל. ותוכלי להיות בטוחה שכאשר אזכה לראותה שוב, אדבר בשבחים הרבים ביותר על צניעותך, חסכוניותך ושאר מעלותיך הנעימות."

"באמת, מר קולינס, כל שבח עליי יהיה מיותר. עליך להרשות לי לשפוט בעצמי, ולחלוק לי את המחמאה של להאמין לדבריי. אני מאחלת לך אושר רב ועושר רב, ובדחיית ידי, אני עושה כל שביכולתי כדי למנוע ממך גורל אחר. בהצעתך לי, ודאי השבעת את עדינות רגשותיך כלפי משפחתי, ותוכל לקבל לידיך את אחוזת לונגבורן בכל עת שתיפול לידיך, ללא כל ייסורי מצפון. ניתן, לפיכך, לראות עניין זה כסגור סופית." ובקומה בעוד היא מדברת, הייתה עוזבת את החדר, אלמלא פנה אליה מר קולינס כך: —

"כאשר אזכה לכבוד לדבר איתך שוב בנושא, אקווה לקבל תשובה חיובית יותר מזו שנתת לי כעת; אף שרחוק אני מלהאשים אותך באכזריות כרגע, כי יודע אני שזהו המנהג המקובל אצל בני מינך לדחות גבר בפנייה הראשונה, וייתכן שאפילו כעת אמרת די כדי לעודד את חיזורי באופן שתואם את העדינות האמיתית של האופי הנשי."

"באמת, מר קולינס," קראה אליזבת בחמימות מסוימת, "אתה מפליא אותי מאוד. אם מה שאמרתי עד כה יכול להצטייר בעיניך כעידוד, אני יודעת כיצד להביע את סירובי באופן שישכנע אותך שהוא אכן כזה."

"עליך להרשות לי להחמיא לעצמי, בת דודתי היקרה, שסירובך לחיזורי אינו אלא מן השפה ולחוץ. סיבותי להאמין כך הן בקצרה אלו: — לא נראה לי שידי אינה ראויה לקבלתך, או שהמעמד שאני יכול להציע יהיה דבר מלבד רצוי ביותר. מעמדי בחיים, קשרי עם משפחת דה-ברג וקרבת המשפחה שלי לשלך, הם נסיבות הפועלות רבות לטובתי; ועליך להביא בחשבון, שעל אף קסמי הרבים, אין זה ודאי כלל וכלל שהצעת נישואים נוספת תוגש לך אי פעם. הנדוניה שלך היא למרבה הצער כה קטנה, שסביר להניח שהיא תבטל את השפעת יופיך ומעלותיך הנעימות. מכיוון שעלי להסיק, לפיכך, שאינך רצינית בדחייתך אותי, אבחר לייחס זאת לרצונך להגביר את אהבתי באמצעות המתח, כמנהגן המקובל של נשים אלגנטיות."

"אני מבטיחה לך, אדוני, שאין לי שום יומרה לאותו סוג של אלגנטיות המורכב מייסוריו של גבר מכובד. הייתי מעדיפה לקבל את המחמאה שיאמינו לכנותי. אני מודה לך שוב ושוב על הכבוד שחלקת לי בהצעותיך, אך

לקבלן הוא בלתי אפשרי לחלוטין. רגשותיי מכל בחינה שהיא אוסרים זאת. האם אוכל לדבר ברור יותר? אל תראה בי כעת אישה אלגנטית המתכוונת להציק לך, אלא כיצור רציונלי הדובר את האמת מליבו."

"את מקסימה כתמיד!" קרא בארשת של חיזור מגושם; "ואני משוכנע שברגע שהצעותיי יזכו לאישור הסמכות המפורשת של שני הורייך המצוינים, הן לא יחטיאו את מטרתן להתקבל בברכה."

להתעקשות כזו בהטעיה עצמית מכוונת לא יכלה אליזבת להשיב דבר, ומיד פרשה בשתיקה; נחושה בדעתה שאם יתמיד לראות בסירוביה החוזרים עידוד מחמיא, תפנה לאביה, אשר דחייתו עשויה להיאמר באופן כזה שיהיה מכריע, ושאת התנהגותו לפחות לא ניתן יהיה לפרש בטעות כהעמדת פנים וגנדרנות של אישה אלגנטית.

פרק כ'.

מר קולינס לא הושאר זמן רב להרהור שקט על אהבתו המוצלחת; שכן גברת בנט, שהתמהמהה בפרוזדור כדי לעקוב אחר סיום הוועידה, אך ראתה את אליזבת פותחת את הדלת וחולפת על פניה בצעד מהיר לעבר גרם המדרגות, מיד נכנסה לחדר ארוחת הבוקר ובירכה אותו ואת עצמה בלבביות על הסיכוי המאושר לקרבה משפחתית ביניהם. מר קולינס קיבל והשיב לברכות אלו בהנאה שווה, ואז ניגש לספר את פרטי הראיון שלהם, שעם תוצאותיו האמין כי יש לו כל סיבה להיות מרוצה, שכן הסירוב שבת דודתו נתנה לו בהתמדה נובע באופן טבעי מצניעותה הביישנית ומעדינותו האמיתית של אופייה.

מידע זה, עם זאת, הבהיל את גברת בנט: היא הייתה שמחה להיות מרוצה באותה מידה שבתה התכוונה לעודד אותו על ידי מחאה נגד הצעותיו, אך היא לא העזה להאמין בכך, ולא יכלה שלא לומר זאת.

"אך סמוך עליי, מר קולינס, הוסיפה, "שליזי תוחזר למוטב. אני אדבר איתה על כך בעצמי מיד. היא נערה עקשנית וטיפשה מאוד, ואינה יודעת מה טוב עבורה; אך אני אלמד אותה לדעת זאת."

"סלחי לי על שאיני מסכים איתך, גבירתי, קרא מר קולינס; "אך אם היא באמת עקשנית וטיפשה, איני יודע אם תהיה זו אישה רצויה כלל וכלל לאדם במצבי, המצפה באופן טבעי לאושר בחיי הנישואין. לכן, אם היא אכן מתמידה בדחיית חיזוריי, אולי מוטב שלא לאלץ אותה לקבל אותי, שכן אם היא לוקה בפגמי אופי כאלו, היא לא תוכל לתרום רבות לאושרי."

"אדוני, אינך מבין אותי כלל, אמרה גברת בנט בבהלה. "ליזי עקשנית רק בעניינים כאלו. בכל דבר אחר היא הנערה טובת המזג ביותר שחיה אי פעם. אלך מיד אל מר בנט, ואנו נסדיר זאת איתה מהר מאוד, אני בטוחה."

היא לא נתנה לו זמן להשיב, אלא מיהרה מיד אל בעלה וקראה כשנכנסה לספרייה:—

"הו, מר בנט, אתה נחוץ כאן מיד; כולנו בערבוביה. אתה חייב לבוא ולגרום ליזי להינשא למר קולינס, שכן היא נשבעת שלא תיקח אותו; ואם לא תמהר הוא ישנה את דעתו ולא ייקח אותה."

מר בנט הרים את עיניו מספרו כשנכנסה, ונעץ אותן בפניה באדישות רגועה, שלא השתנתה כלל בשל דבריה.

"אין לי העונג להבין אותך, אמר כשסיימה את דבריה. "על מה את מדברת?"

"על מר קולינס וליזי. ליזי מצהירה שלא תיקח את מר קולינס, ומר קולינס מתחיל לומר שלא ייקח את ליזי."

"ומה עליי לעשות בהזדמנות זו? זה נראה עסק חסר תקווה."

"דבר עם ליזי על כך בעצמך. אמור לה שאתה עומד על כך שתינשא לו."

"קראו לה לרדת. היא תשמע את דעתי."

גברת בנט צילצלה בפעמון, ומיס אליזבת זומנה לספרייה.

"בואי הנה, ילדתי," קרא אביה כשהופיעה. "שלחתי לקרוא לך בעניין בעל חשיבות. הבנתי שמר קולינס הציע לך נישואין. האם זה נכון?"

אליזבת השיבה שזה נכון.

"יפה מאוד — ואת הצעת הנישואין הזו דחית?"

"דחיתי, אדוני."

"יפה מאוד. כעת הגענו לנקודה. אמך עומדת על כך שתקבלי אותה. האם לא כך, גברת בנט?"

"כן, או שלא אראה אותה שוב לעולם."

"ברירה אומללה ניצבת לפניך, אליזבת. מהיום עלייך להיות זרה לאחד מהורייך. אמך לא תראה אותך שוב לעולם אם לא תינשאי למר קולינס, ואני לא אראה אותך שוב לעולם אם תינשאי לו."

אליזבת לא יכלה שלא לחייך אל מול סיום כזה להתחלה שכזו; אך גברת בנט, ששכנעה את עצמה שבעלה רואה את העניין כפי שרצתה, התאכזבה קשות.

"למה אתה מתכוון, מר בנט, כשאתה מדבר כך? הבטחת לי שתעמוד על כך שתינשא לי."

"יקירתי," השיב בעלה, "יש לי שתי בקשות קטנות. ראשית, שתאפשרי לי להשתמש בתבונתי בחופשיות בהזדמנות הנוכחית; ושנית, בחדרי. אשמח שהספרייה תעמוד לרשותי בלבד בהקדם האפשרי."

אולם גברת בנט, למרות אכזבתה מבעלה, לא ויתרה על העניין. היא דיברה עם אליזבת שוב ושוב; פעם ניסתה לשדלה ופעם לאיימה עליה. היא ניסתה לגייס את ג'יין לצדה, אך ג'יין, בכל העדינות האפשרית, סירבה להתערב; ואליזבת, לעיתים ברצינות אמיתית ולעיתים בעליצות משועשעת, השיבה להתקפותיה. אף שסגנונה השתנה, נחישותה לא השתנתה מעולם.

מר קולינס, בינתיים, הרבה בבדידות על מה שאירע. הוא חשב טובות על עצמו מכדי להבין איזה מניע יכול להיות לבת דודתו לסרב לו; ואף שגאוותו נפגעה, הוא לא סבל בשום דרך אחרת. חיבתו אליה הייתה דמיונית לחלוטין; והאפשרות שהיא ראויה לתוכחת אמה מנעה ממנו כל צער.

בעוד המשפחה נתונה בבלבול זה, שרלוט לוקאס באה לבלות איתם את היום. היא נתקלה בפרוזדור בלידיה, שרצה אליה וקראה בחצי לחישה: "אני שמחה שבאת, כי יש כאן צחוקים כאלו! מה את חושבת שקרה הבוקר? מר קולינס הציע נישואין לליזי, והיא לא רוצה אותו."

לשרלוט בקושי היה זמן לענות בטרם הצטרפה אליהן קיטי, שבאה לספר את אותן החדשות; וברגע שנכנסו לחדר ארוחת הבוקר, שבו שהתה גברת בנט לבדה, החלה גם היא בנושא, מבקשת ממיס לוקאס רחמים ומפצירה בה לשכנע את חברתה ליזי להיעתר לרצון משפחתה. "אנא עשי זאת, מיס לוקאס היקרה," הוסיפה בטון מלנכולי; "כי אף אחד לא לצדי, אף אחד לא תומך בי; מתנהגים אליי באכזריות, אף אחד לא מרחם על העצבים המסכנים שלי."

תשובתה של שרלוט נחסכה בזכות כניסתן של ג'יין ואליזבת.

"הנה היא באה," המשיכה גברת בנט, "נראית אדישה ככל האפשר, ולא אכפת לה מאיתנו יותר מאשר אם היינו ביורק, כל עוד היא מקבלת את מבוקשה. אבל אני אומרת לך מה, מיס ליזי, אם תכניסי לך לראש

להמשיך לדחות כל הצעת נישואין בדרך הזו, לעולם לא יהיה לך בעל בכלל — ואני באמת לא יודעת מי יפרנס אותך כשאביך ימות. אני לא אוכל להחזיק אותך — אז אני מזהירה אותך. גמרתי איתך מהיום הזה ממש. אמרתי לך בספרייה, את יודעת, שלא אדבר איתך שוב לעולם, ואת תראי שאני עומדת במילה שלי. אין לי שום הנאה לדבר עם ילדים חסרי כבוד. לא שיש לי הנאה רבה, באמת, לדבר עם מישהו. אנשים שסובלים כמוני מתלונות עצביות לא יכולים להיות בעלי נטייה גדולה לדיבורים. אף אחד לא יכול לתאר לעצמו מה אני סובלת! אבל זה תמיד ככה. אלו שלא מתלוננים אף פעם לא זוכים לרחמים."

בנותיה הקשיבו בשתיקה להתפרצות זו, מבינות שכל ניסיון לדבר בהגיון או להרגיע אותה רק יגביר את הרוגז. היא המשיכה לדבר, לפיכך, ללא הפרעה מאף אחת מהן עד שהצטרף אליהן מר קולינס, שנכנס בארשת מכובדת מהרגיל, וכשראתה אותו, אמרה לבנות:—

"עכשיו, אני עומדת על כך שכולכן תחזיקו את הלשון, ותתנו למר קולינס ולי לנהל שיחה קצרה יחד."

אליזבת יצאה בשקט מהחדר, ג'יין וקיטי בעקבותיה, אך לידיה עמדה על שלה, נחושה לשמוע כל מה שתוכל; ושרלוט, שעוכבה תחילה בשל נימוסיו של מר קולינס, ששאלותיו עליה ועל כל משפחתה היו מפורטות מאוד, ולאחר מכן בשל סקרנות קלה, הסתפקה בהליכה אל החלון ובהעמדת פנים שאינה שומעת. בקול עגום החלה גברת בנט בשיחה המתוכננת:—

"הו, מר קולינס!"

"גבירתי היקרה," השיב, "הבה נשתוק לעד בעניין זה. רחוק ממני," המשיך מיד בקול שהעיד על מורת רוחו, "לנטור טינה על התנהגותה של בתך. השלמה עם רעות בלתי נמנעות היא חובת כולנו: חובתו המיוחדת של אדם צעיר שהיה בר מזל כמוני בקידום מוקדם; ואני בוטח שאני מושלם. אולי לא פחות מכך משום שאני מרגיש ספק באשר לאושרי המוחלט לו בת דודתי היפה הייתה מכבדת אותי בידה; שכן שמתי לב לעיתים קרובות, שהשלמה לעולם אינה מושלמת כל כך כמו כאשר הברכה שנמנעה מאיתנו מתחילה לאבד מעט מערכה בעינינו. אני מקווה שלא תראי בי כמי שמפגין חוסר כבוד כלפי משפחתך, גבירתי היקרה, בכך שאני מושך את תביעותיי לחסדה של בתך, מבלי שחלקתי לך ולמר בנט את המחמאה של לבקש מכם להפעיל את מרותכם לטובתי. התנהגותי עשויה, אני חושש, להיות מעוררת התנגדות בכך שקיבלתי את פיטוריי משפתי של בתך במקום משפתיי שלך; אך כולנו מועדים לטעות. ודאי התכוונתי לטוב לאורך כל העניין. מטרתי הייתה להבטיח לעצמי בת לוויה נעימה, תוך התחשבות ראויה בטובת כל משפחתך; ואם סגנוני היה ראוי לגנאי כלשהו, אני מבקש כאן סליחה."

פרק כ"א.

הדיון בהצעתו של מר קולינס הגיע כעת כמעט לסיומו, ולאליזבת נותר רק לסבול מהתחושות הלא נעימות הנלוות לכך בהכרח, ומדי פעם מרמיזותיה הנרגנות של אמה. באשר לג'נטלמן עצמו, רגשותיו לא התבטאו במבוכה או בדכדוך, ואף לא בניסיון להימנע ממנה, אלא בנוקשות של גינונים ובשתיקה מלאת טינה. הוא כמעט ולא פנה אליה; ותשומת הלב השקדנית שכה החמיא בה לעצמו הועברה למשך שארית היום אל מיס לוקאס, שאדיבותה בהקשבה לו הייתה הקלה בעיתה לכולם, ובמיוחד לחברתה.

היום המחרת לא הביא עמו שום הפוגה במצב רוחה הרע או בבריאותה הלקויה של גברת בנט. מר קולינס היה שרוי גם הוא באותו מצב של גאווה פגועה. אליזבת קיוותה שטינתו עשויה לקצר את ביקורו, אך נראה היה שתוכניתו לא הושפעה מכך כלל. הוא תמיד התכוון לעזוב ביום שבת, ועד יום שבת עדיין התכוון להישאר.

לאחר ארוחת הבוקר, הלכו הבנות למריטון כדי לברר אם מר ויקהאם חזר, ולקונן על היעדרותו מנשף נתרפילד. הוא הצטרף אליהן עם כניסתן לעיירה, וליווה אותן אל בית דודתן, שם דנו ארוכות בצער ובמפח הנפש שלו ושל כולם. בפני אליזבת, לעומת זאת, הוא הודה מרצונו כי הכרח היעדרותו היה פרי החלטה עצמית.

"מצאתי", אמר, "ככל שהתקרב המועד, כי מוטב לי לא לפגוש את מר דארסי; — ששהייה באותו חדר, באותה מסיבה איתו במשך שעות רבות כל כך, עלולה להיות מעבר ליכולת הסיבולת שלי, ושעלולות להתעורר סצנות לא נעימות ליותר מאשר רק לעצמי."

היא העריכה מאוד את האיפוק שלו; והיה להם פנאי לדון בכך בהרחבה, ובכל השבחים שחלקו זה לזו בנימוס, בעוד ויקהאם וקצין נוסף צועדים איתן בחזרה ללונגבורן, ובמהלך הצעידה הוא הקדיש לה תשומת לב מיוחדת. ליווי היה יתרון כפול: היא חשה בכל המחמאה שהדבר הציע לה, וזה היה מקובל מאוד כהזדמנות להציג בפני אביה ואמה.

זמן קצר לאחר שובם, נמסר מכתב למיס בנט; הוא הגיע מנת'רפילד ונפתח מיד. המעטפה הכילה גיליון של נייר אלגנטי וקטן, מכוסה היטב בכתב יד נשי, יפה וזורם; אליזבת ראתה את פניה של אחותה משתנים בעוד היא קוראת בו, וראתה אותה מתעכבת בריכוז על קטעים מסוימים. ג'יין התעשתה במהרה; ובמשיכת יד הניחה את המכתב וניסתה להצטרף, בעליצותה הרגילה, לשיחה הכללית: אך אליזבת חשה דאגה בנושא שהסיחה את דעתה אפילו מוויקהאם; וברגע שהוא ובן לווייתו נפרדו מהן, מבט מג'יין הזמין אותה לעלות בעקבותיה לקומה למעלה. כשהגיעו לחדרן, הוציאה ג'יין את מכתבה ואמרה: "זה מקרוליין בינגלי: מה שכתוב בו הפתיע אותי מאוד. כל החבורה עזבה את נת'רפילד בשעה זו, והם בדרכם לעיר; וללא שום כוונה לחזור שוב. שמעי מה היא כותבת."

לאחר מכן קראה את המשפט הראשון בקול, שכלל את המידע על כך שהחליטו זה עתה לעקוב אחר אחיהן לעיר באופן מיידי, ועל כוונתם לסעוד באותו יום ברחוב גרוסבנור, שם היה למר הרסט בית. המשפט הבא היה במילים אלו: — "איני מתיימרת להצטער על דבר שאעזוב בהרטפורדשייר מלבד חברתך, חברתי היקרה מכל; אך נקווה, במועד עתידי כלשהו, ליהנות מחזרות רבות של אותו קשר מענג שידענו, ובינתיים נוכל להקל על כאב הפרידה באמצעות התכתבות תכופה וגלויה ביותר. אני סומכת עלייך בעניין זה." לביטויים מליציים אלו הקשיבה אליזבת בכל חוסר הרגישות של חשדנות; ואף שהפתאומיות של עזיבתם הפתיעה אותה, היא לא ראתה בכך דבר שבאמת יש לקונן עליו: לא היה מקום להניח שהיעדרותם מנת'רפילד תמנע ממר בינגלי להיות שם; ובאשר לאובדן חברתן, היא הייתה משוכנעת שג'יין תחדל בקרוב להתייחס לכך בתוך ההנאה שבחברתו שלו.

"זה חוסר מזל", אמרה לאחר שתיקה קצרה, "שלא תוכלי לראות את חברותיך בטרם יעזבו את האזור. אך האם לא נוכל לקוות שתקופת האושר העתידי, שמיס בינגלי מצפה לה, תגיע מוקדם מכפי שהיא משערת, ושהקשר המענג שידעתן כחברות יתחדש בסיפוק גדול עוד יותר כגיסות? מר בינגלי לא יעוכב בלונדון על ידיהן."

"קרוליין אומרת בפירוש שאיש מהחבורה לא יחזור להרטפורדשייר החורף. אקרא לך זאת."

"כשאחי עזב אותנו אתמול, הוא דמיין שהעסקים שהביאו אותו ללונדון עשויים להסתיים תוך שלושה או ארבעה ימים; אך מכיוון שאנו בטוחות שלא כך יהיה, ובו בזמן משוכנעות שכאשר צ'ארלס יגיע לעיר הוא לא ימהר לעזוב אותה שוב, החלטנו להצטרף אליו לשם, כדי שלא יאלץ לבלות את שעותיו הפנויות במלון חסר נוחות. רבים ממכריי כבר נמצאים שם לחורף: הלואי ויכולתי לשמוע שאת, חברתי היקרה מכל, מתכוונת להיות אחת מן ההמון, אך בכך איני תולה תקוות. אני מקווה בכנות שחג המולד שלך בהרטפורדשייר יופעם בעליצות שהעונה מביאה בדרך כלל, ושמחזריי יהיו כה רבים עד שלא תחושי בחסרונם של השלושה שנשלול ממך."

"ברור מכך", הוסיפה ג'יין, "שהוא לא יחזור עוד החורף."

"ברור רק שמיס בינגלי אינה מתכוונת שהוא יחזור."

"מדוע תחשבי כך? זה ודאי מעשהו שלו; הוא אדון לעצמו. אך אינך יודעת הכל. אקרא לך את הקטע שפוגע בי במיוחד. לא אסתיר ממך דבר. 'מר דארסי קצר רוח לראות את אחותו; ולומר את האמת, אנו להוטות כמעט

באותה מידה לפגוש אותה שוב. באמת איני חושבת שלג'ורג'יאנה דארסי יש מתחרה ביופי, אלגנטיות וכישורים; והחיבה שהיא מעוררת בלואיזה ובי מתעצמת לכדי משהו מעניין עוד יותר מהתקווה שאנו מעזות לטפח שתהיה בעתיד גיסתנו. איני יודעת אם הזכרתי בפנייך אי פעם את רגשותיי בנושא זה, אך לא אעזוב את האזור מבלי לחלוק אותם איתך, ואני בוטחת שלא תראי בהם חוסר הגיון. אחי מעריץ אותה מאוד כבר עכשיו; תהיה לו הזדמנות תכופה כעת לראותה בקרבה גדולה ביותר; קרוביה כולם חפצים בקשר באותה מידה כמו קרוביו שלו; ומשוא פנים של אחות אינו מטעה אותי, אני חושבת, כשאני מכנה את צ'ארלס כמי שמסוגל ביותר לשבות לב של כל אישה. עם כל הנסיבות הללו התומכות בקשר, ודבר לא מונע אותו, האם אני טועה, ג'יין יקירתי, בטיפוח התקווה לאירוע שיבטיח את אושרם של רבים כל כך? מה דעתך על המשפט הזה, לידי יקירתי? "שאלה ג'יין כשסיימה לקרוא. "האם אינו ברור דיו? האם אינו מצהיר במפורש שקרולין אינה מצפה ואינה חפצה שאהיה גיסתה; שהיא משוכנעת לחלוטין באדישותו של אחיה; ושאם היא חושדת בטיב רגשותיי כלפיו היא מתכוונת (בטוב לב רב!) להזהיר אותי. האם יכולה להיות דעה אחרת בנושא?"

"כן, יכולה; שכן דעתי שונה לחלוטין. התרצי לשמוע אותה?"

"ברצון רב."

"תקבלי אותה במילים ספורות. מיס בינגלי רואה שאחיה מאוהב בך ורוצה שיישא את מיס דארסי. היא עוקבת אחריו לעיר בתקווה להשאיר אותו שם, ומנסה לשכנע אותך שלא אכפת לו ממך."

ג'יין הנידה בראשה.

"באמת, ג'יין, עלייך להאמין לי. איש שראה אתכם יחד אינו יכול להטיל ספק בחיבתו; מיס בינגלי, אני בטוחה, אינה יכולה: היא אינה טיפשה כזו. לו הייתה רואה חצי ממידת האהבה הזו אצל מר דארסי כלפי עצמה, כבר הייתה מזמינה את בגדי החתונה שלה. אך המקרה הוא זה: — איננו עשירות מספיק או רמות מעלה מספיק עבורם; והיא להוטה עוד יותר להשיג את מיס דארסי עבור אחיה, מתוך המחשבה שכאשר יהיו נישואים הדדיים פעם אחת, היא תתקל בפחות קשיים בהשגת השניים; שזהו ודאי תחכום מסוים, ואני מעזה לומר שזה היה מצליח לולא מיס דה-ברג הייתה בדרך. אך ג'יין יקירתי, אינך יכולה לדמיין ברצינות שרק בגלל שמיס בינגלי מספרת לך שאחיה מעריץ מאוד את מיס דארסי, הוא פחות מודע לערכך מאשר כשנפרד ממך ביום שלישי; או שיהיה בכוחה לשכנע אותו שבמקום להיות מאוהב בך, הוא מאוהב מאוד בחברתה."

"לו היינו חושבות אותו דבר על מיס בינגלי, "השיבה ג'יין, "הצגת הדברים שלך הייתה יכולה להרגיע אותי לחלוטין. אך אני יודעת שהבסיס אינו צודק. קרולין אינה מסוגלת להוליך שולל איש במכוון; וכל מה שאני יכולה לקוות במקרה זה הוא שהיא מוליכה שולל את עצמה."

"זה נכון. לא היית יכולה להעלות רעיון מוצלח יותר, מכיוון שאינך מוצאת נחמה בשלי: האמיני שהיא טועה, בכל מחיר. כעת מילאת את חובתך כלפיה, ועלייך להפסיק להתייסר."

"אך אחותי היקרה, האם אוכל להיות מאושרת, אפילו בהנחה הטובה ביותר, בקבלת גבר שאחיותיו וחבריו כולם מייחלים שיתחתן במקום אחר?"

"עלייך להחליט בעצמך, "אמרה אליזבת; "ואם לאחר מחשבה מעמיקה תמצאי שהסבל שבחוסר שביעות הרצון של שתי אחיותיו שקול יותר מהאושר שבלהיות אשתו, אני מיעצת לך, בכל מחיר, לסרב לו."

"איך את יכולה לדבר כך?" אמרה ג'יין בחיוך רפה; "את ודאי יודעת, שאף שהייתי מצטערת מאוד על חוסר הסכמתן, לא הייתי מהססת."

"לא חשבתי שתהססי; ומכיוון שכך המצב, איני יכולה להתייחס למצבך ברחמים רבים."

"אך אם לא יחזור עוד החורף, בחירתי לעולם לא תידרש. אלף דברים יכולים לקרות בשישה חודשים."

את הרעיון שלא יחזור עוד ביטלה אליזבת בבוז מוחלט. זה נראה לה אך ורק כהצעה הנובעת ממשאלות הלב האינטרסנטיות של קרוליין; והיא לא יכלה להניח לרגע שמשאלות אלו, בין אם נאמרו בגלוי ובין אם בתחכום, יוכלו להשפיע על בחור צעיר שכה בלתי תלוי באיש.

היא הציגה בפני אחותה, בתוקף רב ככל האפשר, את מה שחשה בנושא, ומהר מאוד זכתה לראות את השפעתו המבורכת. מזגה של ג'יין לא היה נוטה לייאוש; והיא הובלה בהדרגה לקוות, אף שחששות האהבה גברו לעיתים על התקווה, שבינגלי יחזור לנת'רפילד ויענה על כל משאלות ליבה.

הן הסכימו שגברת בנט תשמע רק על עזיבת המשפחה, מבלי להיבהל באשר להתנהגותו של הג'נטלמן; אך אפילו מידע חלקי זה גרם לה דאגה רבה, והיא קוננה על כך שזהו חוסר מזל משווע שהגבירות עוזבות בדיוק כשכולם הפכו כה קרובים. לאחר שקוננה על כך באריכות מה, הייתה לה הנחמה שבמחשבה שמר בינגלי יחזור בקרוב, ויסעד בקרוב בלונגבורן; וסוף דבר הייתה ההצהרה המנחמת, שאף שהזמן רק לארוחה משפחתית, היא תדאג שיהיו שתי מנות עיקריות מלאות.

פרק כ"ב.

בני משפחת בנט היו מוזמנים לסעוד אצל משפחת לוקאס; ושוב, במהלך עיקר היום, הואילה מיס לוקאס בטובה להקשיב למר קולינס. אליזבת ניצלה הזדמנות להודות לה. "זה שומר עליו במצב רוח טוב", אמרה, "ואני אסירת תודה לך יותר מכפי שאוכל להביע." שרלוט הבטיחה לחברתה כי היא שואבת סיפוק מהיותה מועילה, וכי הדבר גומל לה די והותר על ההקרבה הקטנה של זמנה. היה זה אקט חביב מאוד; אך חסדה של שרלוט הרחיק לכת הרבה מעבר למה שאליזבת יכלה להעלות בדעתה:—מטרתו הייתה לא פחות מאשר להבטיח לעצמה הגנה מפני כל חזרה של חיזורי מר קולינס, על ידי הסתתם לעבר עצמה.

זו הייתה תוכניתה של מיס לוקאס; והנסיבות היו כה מבטיחות, שכשנפרדו בלילה, היא חשה כמעט בטוחה בהצלחתה, לולא היה עליו לעזוב את הרטפורדשייר זמן קצר כל כך לאחר מכן. אך כאן היא עשתה עוול ללהט ולעצמאות של אופיו; שכן אלו הובילו אותו לחמוק מבית לונגבורן בבוקר המחרת בערמומיות ראויה לשבח, ולמהר ל"מצודת לוקאס" כדי להשתטח לרגליה. הוא היה להוט להימנע מתשומת הלב של בנות דודו, מתוך שכנוע שאם יראו אותו יוצא, הן לא יחטיאו מלנחש את כוונתו, והוא לא חפץ שהניסיון יוודע בטרם תיוודע גם הצלחתו; שכן, אף שחש כמעט בטוח, ובצדק, שכן שרלוט עודדה אותו במידה סבירה, הוא היה ביישן יחסית מאז הרפתקת יום רביעי.

עם זאת, קבלת הפנים שזכה לה הייתה מחמיאה ביותר. מיס לוקאס הבחינה בו מחלון עליון בעודו צועד לעבר הבית, ומיד יצאה לקראתו ב"מקריות" בסמטה. אך מעט העזה לקוות שכל כך הרבה אהבה ורהיטות ממתניות לה שם. בזמן קצר ככל שנאומיו הארוכים של מר קולינס אפשרו, הכל הוסדר ביניהם לשביעות רצון שניהם; וכשנכנסו לבית, הוא הפציר בה בלהט לקבוע את היום שיהפוך אותו למאושר באדם; ואף שעל בקשה כזו היה להידחות לעת עתה, העלמה לא חשה כל נטייה להשתעשע באושרו. הטמטום שבו חונן על ידי הטבע ודאי יגן על חיזוריו מכל קסם שעלול לגרום לאישה לחפץ בהמשכם; ומיס לוקאס, שקיבלה אותו אך ורק מתוך הרצון הטהור והנטול פניות לביסוס מעמדה, לא דאגה כמה מהר יושג ביסוס זה.

סר ויליאם וליידי לוקאס נתבקשו במהרה לתת את הסכמתם; והיא ניתנה בזריזות עליזה ביותר. נסיבותיו הנוכחיות של מר קולינס הפכו זאת לשידוך ראוי ביותר עבור בתם, שלה יכלו להעניק נדוניה מועטה; וסיכוייו לעושר עתידי היו מזהירים למדי. ליידי לוקאס החלה מיד לחשב, בעניין רב יותר מכפי שהנושא עורר אי פעם, עוד כמה שנים צפוי מר בנט לחיות; וסר ויליאם הביע את דעתו הנחרצת, שבכל עת שמר קולינס יחזיק באחוזת לונגבורן, יהיה זה מן הראוי שגם הוא וגם אשתו יופיעו בחצר סנט ג'יימס.

בקיזור, המשפחה כולה הייתה שרויה בשמחה רבה לרגל המאורע. הבנות הצעירות טיפחו תקוות לצאת לחברה שנה או שנתיים מוקדם יותר מכפי שהיו עושות אחרת; והבנים נגאלו מחששם ששרלוט תמות כרווקה זקנה. שרלוט עצמה הייתה מיושבת בדעתה למדי. היא השיגה את מטרתה, והיה לה זמן לשקול זאת. הרהוריה היו בדרך כלל משביעי רצון. מר קולינס, לבטח, לא היה נבון ואף לא נעים; חברתו הייתה מייגעת,

וחיבתו אליה ודאי הייתה דמיונית. אך עדיין, הוא יהיה בעלה. מבלי להחזיק בדעה נעלה על גברים או על מוסד הנישואין, החתונה הייתה תמיד מטרתה: היא הייתה ההסדר המכובד היחיד עבור עלמות משכילות בעלות הון מועט, וככל שהייתה בלתי ודאית בהענקת אושר, ודאי הייתה המגן הנעים ביותר מפני מחסור. מגן זה הושג כעת עבורה; ובגיל עשרים ושבע, מבלי שהייתה אי פעם יפת תואר, היא חשה בכל המזל הטוב שבכך.

הנסיבות הפחות נעימות בעניין היו ההפתעה שהדבר ודאי יגרום אליזבת בנט, שאת ידידותה העריכה מעל לכל אדם אחר. אליזבת תתמה, וכנראה תאשים אותה; ואף שנחישותה לא הייתה ניתנת לערעור, רגשותיה ודאי ייפגעו מחוסר הסכמה שכזה. היא החליטה למסור לה את המידע בעצמה; ולכן הטילה על מר קולינס, בשובו ללונגבורן לארוחת הערב, לא לרמוז דבר ממה שאירע בפני איש מבני המשפחה. הבטחה לסודיות ניתנה כמובן בציינות רבה, אך לא ניתן היה לשמור עליה ללא קושי; שכן הסקרנות שהתעוררה בשל היעדרותו הממושכת התפרצה בשאלות ישירות כל כך עם שובו, שדרשו תחום מסוים כדי להתחמק מהן, ובו בזמן הוא הפעיל איפוק עצמי רב, שכן השתוקק לפרסם את אהבתו המשגשגת.

מכיוון שהיה עליו להתחיל את מסעו מוקדם מדי בבוקר המחרת מכדי לראות מי מבני המשפחה, טקס הפרידה בוצע כאשר הגבירות פרשו ללילה; וגברת בנט, בנימוס ובביביות רבה, אמרה עד כמה ישמחו לראותו שוב בלונגבורן, בכל עת שהתחייבויותיו האחרות יאפשרו לו לבקרה.

"גבירתי היקרה," השיב, "הזמנה זו משמחת במיוחד, שכן זה מה שקיוויתי לקבל; ותוכלי להיות בטוחה מאוד שאנצל אותה בהקדם האפשרי."

כולם היו מוכים בתדהמה; ומר בנט, שכלל לא היה יכול לחפץ בשיבה מהירה שכזו, אמר מיד, —

"אך האם אין כאן סכנה למורת רוחה של לידי קתרין, אדוני הטוב? מוטב שתזניח את קרוביך מאשר שתסתכן בהעלאת חמתה של פטרוניתך."

"אדוני היקר," השיב מר קולינס, "אני אסיר תודה לך במיוחד על אזהרה ידידותית זו, ותוכל לסמוך עליי שלא אעשה צעד כה מהותי ללא הסכמתה של הוד מעלתה."

"אינך יכול להיות זהיר מדי. הסתכן בכל דבר מלבד במורת רוחה; ואם תמצא שביקורך אצלנו שוב עשוי לעורר זאת, מה שנראה לי סביר ביותר, הישאר בשקט בביתך, והיה סמוך ובטוח שאנו לא ניעלב."

"האמן לי, אדוני היקר, הכרת התודה שלי מתעוררת בחמימות נוכח תשומת לב אוהבת שכזו; והיה בטוח שתקבל ממני במהרה מכתב תודה על כך, כמו על כל גילוי אחר של הערכתך במהלך שהותי בהרטפורדשייר. באשר לבנות דודי היפות, אף שהיעדרותי עשויה לא להיות ממושכת דיה כדי להפוך זאת לנחוץ, אקח לעצמי כעת את החירות לאחל להן בריאות ואושר, מבלי להוציא מן הכלל את בת דודתי אליזבת."

בגינונים הולמים פרשו הגבירות לחדריהן; כולן מופתעות במידה שווה לגלות שהוא מתכנן שיבה מהירה. גברת בנט רצתה להבין מכך שהוא שוקל לחזר אחרי אחת מבנותיה הצעירות, ואת מרי ניתן היה לשכנע לקבלו. היא העריכה את יכולותיו הרבה יותר מכל האחרות: הייתה מוצקות בהרהוריו שפעמים רבות הרשימה אותה; ואף שלא היה פיקח כמוה בשום פנים ואופן, היא חשבה שאם יעודדו אותו לקרוא ולשפר את עצמו על ידי דוגמה כמו שלה, הוא עשוי להפוך לבת לוויה נעימה מאוד.

אך בבוקר למחרת בטלה כל תקווה מסוג זה. מיס לוקאס הגיעה זמן קצר לאחר ארוחת הבוקר, ובשיחה פרטית עם אליזבת סיפרה את מאורעות היום הקודם. האפשרות שמר קולינס מדמה בנפשו שהוא מאוהב בחברתה עלתה בדעתה של אליזבת פעם אחת ביום או ביומיים האחרונים: אך ששרלוט תעודד אותו נראה רחוק מהאפשרות כמעט כפי שהיא עצמה תעודד אותו; ותדהמתה הייתה כתוצאה מכך כה גדולה, עד שפרצה תחילה את גבולות הנימוס, והיא לא יכל להימנע מלקרוא, —

"מאורסת למר קולינס! שרלוט יקירתי, בלתי אפשרי!"

הארשת היציבה שמיס לוקאס סיגלה לעצמה בעת סיפור המעשה פינתה את מקומה למבוכה רגעית נוכח תוכחה ישירה כל כך; אף שמאחר ולא היה זה יותר מכפי שציפתה, היא השיבה לעצמה במהרה את שלוותה, וענתה ברוגע, —

"מדוע שתופתעי, אליזה יקירתי? האם את סבורה שזה לא ייאמן שמר קולינס יוכל לזכות בדעתה הטובה של אישה כלשהי, רק משום שלא שפר עליו מזלו להצליח אצלך?"

אך אליזבת כבר התעשתה; ובמאמץ רב הצליחה להבטיח לה, בתקיפות סבירה, שהסיכוי לקרבה המשפחתית ביניהן משמח אותה מאוד, וכי היא מאחלת לה את כל האושר שניתן לדמיין.

"אני רואה מה את מרגישה," השיבה שרלוט; "את ודאי מופתעת, מופתעת מאוד, שכן רק לאחרונה חפץ מר קולינס להינשא לך. אך כשיהיה לך זמן לחשוב על הכל, אני מקווה שתהיי מרוצה ממה שעשיתי. איני רומנטית, את יודעת. מעולם לא הייתי. אני מבקשת רק בית נוח; ובהתחשב באופיו של מר קולינס, קשריו ומעמדו בחיים, אני משוכנעת שסיכויי לאושר איתו טובים כמו אלו שרוב האנשים יכולים להתפאר בהם עם כניסתם לחיי הנישואין."

אליזבת ענתה בשקט "ללא ספק"; ולאחר שתיקה מביכה, הן חזרו אל שאר המשפחה. שרלוט לא נשארה זמן רב נוסף; ואליזבת נותרה להרהר במה ששמעה. זמן רב עבר בטרם השלימה כלל עם הרעיון של שידוך כה בלתי מתאים. המוזרות שבכך שמר קולינס הגיש שתי הצעות נישואין תוך שלושה ימים הייתה כאין וכאפס לעומת העובדה שהוא כעת נענה בחיוב. היא תמיד חשה שדעתה של שרלוט על הנישואין לא הייתה בדיוק כמו שלה; אך היא לא הייתה יכולה להניח שזה אפשרי, שכאשר הדברים יגיעו לידי מעשה, היא תקריב כל רגש נעלה לטובת יתרון עולמי. שרלוט, אשתו של מר קולינס, הייתה תמונה משפילה ביותר! ואל הכאב שבידידה הממיטה חרפה על עצמה ושוקעת בעיניה, נוספה ההכרה המצערת שבלתי אפשרי עבור אותה ידידה להיות מאושרת במידה סבירה בגורל שבחרה לעצמה.

פרק כ"ג.

אליזבת ישבה עם אמה ואחיותיה, הרהרה במה ששמעה ותהתה אם היא רשאית להזכיר זאת, כאשר סר ויליאם לוקאס הופיע בעצמו, נשלח על ידי בתו להודיע למשפחה על אירוסיה. בצירוף מחמאות רבות וברכות עצמיות על הסיכוי לקרבה בין הבתים, הוא גולל את העניין — בפני קהל שלא רק השתומם, אלא סירב להאמין; שכן גברת בנט, ביותר עקשנות מאשר נימוס, מחתה וטענה שהוא ודאי טועה לחלוטין; ולידיה, שתמיד הייתה חסרת רסן ולעיתים קרובות גסת רוח, קראה בקול: —

"אלוהים אדירים! סר ויליאם, איך אתה יכול לספר סיפור כזה? האם אינך יודע שמר קולינס רוצה להתחתן עם ליזי?"

שום דבר מלבד נועם הליכות של איש חצר לא היה יכול לשאת יחס כזה ללא כעס: אך חינוכו הטוב של סר ויליאם עמד לו; ואף שביקש רשות לעמוד על אמיתות המידע שלו, הוא הקשיב לכל חוצפתן באדיבות מאופקת ביותר.

אליזבת, שחשה מחויבות לחלץ אותו מסיטואציה כה לא נעימה, התייצבה כעת לאשר את דבריו בציון העובדה שכבר ידעה זאת משרלוט עצמה; היא ניסתה לשים קץ לקריאותיהן של אמה ואחיותיה באמצעות ברכות נלהבות לסר ויליאם, שאליהן הצטרפה ג'ין ברצון, ובאמצעות הערות שונות על האושר שניתן לצפות לו מהשידוך, על אופיו המצוין של מר קולינס ועל המרחק הנוח של האנספורד מלונדון.

גברת בנט הייתה, למעשה, המומה מכדי לומר הרבה כל עוד סר ויליאם נכח; אך אך ברגע שעזב אותם, מצאו רגשותיה פורקן מהיר. ראשית, היא התעקשה לא להאמין לדבר; שנית, היא הייתה בטוחה שמר קולינס הופל בפח; שלישית, היא קיוותה שהם לעולם לא יהיו מאושרים יחד; ורביעית, שהשידוך יבוטל. אולם, שתי מסקנות הוסקו בבירור מהעניין כולו: האחת, שאליזבת היא הגורם האמיתי לכל הצרות; והשנייה, שהיא עצמה זכתה

ליחס ברברי מכולם; ועל שתי נקודות אלו התעכבה בעיקר במשך שארית היום. דבר לא יכול היה לנחם אותה ודבר לא פייס אותה. גם היום שחלף לא שחק את טינתה. שבוע עבר בטרם יכלה לראות את אליזבת מבלי לנזוף בה: חודש חלף בטרם יכלה לדבר עם סר ויליאם או ליידי לוקאס מבלי להיות גסת רוח; וחודשים רבים עברו בטרם יכלה לסלוח לבתם כלל.

רגשותיו של מר בנט היו שלווים הרבה יותר לרגל המאורע, ואת אלו שחוזה הגדיר כנעימים ביותר; שכן זה הסב לו נחת, אמר, לגלות ששרלוט לוקאס, שנהג לחשוב עליה כעל אישה נבונה למדי, טיפשה בדיוק כמו אשתו, וטיפשה יותר מבתו!

ג'יין הודתה שהיא מעט מופתעת מהשידוך: אך היא דיברה פחות על תדהמתה ויותר על רצונה הכנה באושרם; ואליזבת לא הצליחה לשכנע אותה לראות את העניין כבלתי סביר. קיטי ולידיה היו רחוקות מלקנא במיס לוקאס, שכן מר קולינס היה רק איש דת; והדבר לא השפיע עליהן בשום צורה אחרת מלבד כחדשות שיש להפיץ במריטון.

ליידי לוקאס לא יכלה להישאר אדישה לניצחון שבכוחה להשיב לגברת בנט את הנחמה שבבת נשואה היטב; והיא ביקרה בלונגבורן לעיתים קרובות מהרגיל כדי לומר כמה היא מאושרת, למרות שמבטיה החמוצים של גברת בנט והערותיה המרושעות היו יכולים להספיק כדי להבריח כל אושר.

בין אליזבת לשרלוט שרר איפוק שגרם לשתייהן לשתוק בנושא; ואליזבת חשה משוכנעת ששום אמן אמיתי לא יוכל להתקיים ביניהן שוב. אכזבתה משרלוט גרמה לה לפנות בחיבה עמוקה יותר לאחותה, שביושר ובמעודנות שלה הייתה בטוחה שדעתה לעולם לא תתערער, ועבור אושרה דאגה מדי יום ביומו, שכן בינגלי נעדר כבר שבוע, ודבר לא נשמע על שובו.

ג'יין שלחה לקרוליין תשובה מוקדמת למכתבה, וספרה את הימים עד שתוכל לקוות באופן סביר לשמוע ממנה שוב. מכתב התודה המובטח ממר קולינס הגיע ביום שלישי, ממוען לאביהן, וכתוב בכל כובד הראש של הכרת תודה ששהות של שנה שלמה בחיק המשפחה הייתה יכולה לעורר. לאחר שפרק את מצפונה בעניין זה, המשיך לבשר להם, בביטויים נלהבים רבים, על אושרו על שזכה בחיבתה של שכנתם הנעימה, מיס לוקאס, ואז הסביר שרק במטרה ליהנות מחברתה הוא כה מיהר להיעתר לרצונם האדיב לראותו שוב בלונגבורן, לשם הוא מקווה לשוב ביום שני בעוד שבועיים; שכן ליידי קתרין, הוסיף, אישרה את נישואיו בלב חפץ כל כך, עד שביקשה שהם יתקיימו בהקדם האפשרי, מה שלבטח יהיה נימוק ניצח לשרלוט הנעימה שלו לקבוע יום קרוב שיהפוך אותו למאושר באדם.

שובו של מר קולינס להרטפורדשייר לא היה עוד עניין של עונג עבור גברת בנט. נהפוך הוא, היא הייתה נטויה להתלונן על כך לא פחות מבעלה. זה היה מוזר מאוד שיגיע ללונגבורן במקום "מצודת לוקאס"; זה היה גם מאוד לא נוח ומטריד ביותר. היא שנאה אורחים בבית כשבריאיותה כה רופפת, ואוהבים היו האנשים הבלתי נעימים ביותר מכולם. אלו היו רטינותיה העדינות של גברת בנט, והן פינו את מקומן רק למצוקה הגדולה יותר של היעדרותו הממושכת של מר בינגלי.

לא ג'יין ולא אליזבת חשו בנוח בנושא זה. יום אחר יום חלף מבלי להביא ידיעות נוספות עליו, מלבד השמועה שפשטה במהרה במריטון כי לא יחזור עוד לנל'רפילד במהלך כל החורף; שמועה שהכעיסה מאוד את גברת בנט, ושהיא לעולם לא חדלה להכחיש כשקר שערורייתי ביותר.

אפילו אליזבת החלה לחשוש — לא שבינגלי אדיש — אלא שאחיותיו יצליחו להשאיר אותו רחוק. אף שלא רצתה להודות ברעיון כה הרסני לאושרה של ג'יין, וכה מבזה ליציבותו של אהובה, היא לא יכלה למנוע ממנו לשוב ולעלות בדעתה. המאמצים המשותפים של שתי אחיותיו חסרות הרגש, ושל חברו המשתלט, בסיוע קסמיה של מיס דארסי ושעשועי לונדון, עלולים להיות קשים מדי, חששה, עבור עוצמת חיבתו.

באשר לג'יין, דאגתה תחת מתח זה הייתה, כמובן, מכאיבה יותר מזו של אליזבת: אך כל מה שחשה חפצה להסתיר; ובינה לבין אליזבת, לפיכך, הנושא מעולם לא הוזכר. אך מכיוון ששום מעודנות כזו לא ריסנה את

אמה, שעה כמעט לא חלפה מבלי שדיברה על בינגלי, הביעה את קוצר רוחה לבואו, או אפילו דרשה מג'יין להודות שאם לא יחזור עליה לראות עצמה כמי שזכתה ליחס רע מאוד. נדרש כל המזג המתון והיציב של ג'יין כדי לשאת את ההתקפות הללו בשלווה נסבלת.

מר קולינס חזר בדיוקנות רבה ביום שני בעוד שבועיים, אך קבלת הפנים שלו בלונגבורן לא הייתה לבבית כפי שהייתה בהיכרות הראשונה. הוא היה מאושר מדי, עם זאת, מכדי להזדקק לתשומת לב רבה; ולמרבה המזל עבור האחרים, מלאכת החיזור פטרה אותם ממרבית חברתו. את עיקר כל יום בילה ב"מצודת לוקאס", ולעיתים חזר ללונגבורן רק בזמן להתנצל על היעדרותו בטרם פרשה המשפחה לישון.

גברת בנט הייתה באמת במצב מעורר רחמים. עצם האזכור של דבר הנוגע לשידוך הטיל אותה לייסורי מצב רוח רע, ובכל מקום אליו הלכה הייתה בטוחה שתשמע דיבורים על כך. מראה פניה של מיס לוקאס היה מאוס עליה. כיורשת שלה בבית זה, היא ראתה בה תיעוב קנאי. בכל פעם ששרלוט באה לבקרם, היא הסיקה שהיא מצפה בקוצר רוח לשעת החזקה; ובכל פעם שדיברה בלחישה עם מר קולינס, הייתה משוכנעת שהם מדברים על אחוזת לונגבורן, ומחליטים לסלק אותה ואת בנותיה מהבית ברגע שמר בנט ימות. היא התלוננה על כל זה במרירות בפני בעלה.

"באמת, מר בנט," אמרה, "קשה מאוד לחשוב ששרלוט לוקאס תהיה אי פעם בעלת הבית הזה, שאהיה חייבת לפנות לה מקום, ולחיות כדי לראות אותה תופסת את מקומי בו!"

"יקירתי, אל תיכנעי למחשבות קודרות כאלו. הבה נקווה לדברים טובים יותר. הבה נחמיא לעצמנו שאולי אני אהיה זה שישרוד מבין שנינו."

זה לא היה מנחם מאוד עבור גברת בנט; ולכן, במקום להשיב, המשיכה כבעבר.

"איני יכולה לשאת את המחשבה שהם יקבלו את כל האחוזת הזו. אלמלא ההסדר המשפטי של הירושה (The Entail), לא היה אכפת לי."

"מה לא היה אכפת לך?"

"לא היה אכפת לי משום דבר בכלל."

"הבה נהיה אסירי תודה על כך שנחסך ממך מצב של חוסר רגישות כזה."

"לעולם לא אוכל להיות אסירת תודה, מר בנט, על שום דבר שקשור לירושה המוגבלת הזו. איך לאדם יכול להיות מצפון להוריש אחוזת הרחק מבנותיו שלו, איני יכולה להבין; והכל למען מר קולינס, גם כן! למה שהוא יקבל אותה יותר מכל אחד אחר?"

"אשאיר לך להחליט בעצמך," אמר מר בנט.

פרק כ"ד

מכתבה של מיס בינגלי הגיע ושם קץ לספק. כבר המשפט הראשון נשא את האישור לכך שהם התמקמו כולם בלונדון למשך החורף, וסיים בצער של אחיה על כך שלא היה לו פנאי לחלוק כבוד לחבריו בהרטפורדשייר בטרם עזב את האזור.

התקווה נמוגה, נמוגה לחלוטין; וכשג'יין יכלה להתפנות לשאר המכתב, מצאה בו מעט מאוד, מלבד החיבה המוצהרת של הכותבת, שיכול היה להסב לה נחמה כלשהי. שבחיה של מיס דארסי תפסו את עיקר המכתב. שוב הורחב הדיבור על קסמיה הרבים; וקרולין התגאתה בשמחה בקרבה הגוברת ביניהן, והעזה לחזות את התגשמות המשאלות שנפרשו במכתבה הקודם. היא כתבה גם בהנאה רבה על כך שאחיה מתגורר בביתו של מר דארסי, והזכירה בהתלהבות תוכניות מסוימות של האחרון בנוגע לריהוט חדש.

אליזבת, שלה מסרה ג'יין במהרה את עיקרי הדברים, שמעה זאת במורת רוח שקטה. ליבה היה חצוי בין דאגה לאחותה לבין טינה כלפי כל האחרים. היא לא נתנה שום אמון בטענתה של קרוליין בדבר נטיית ליבו של אחיה כלפי מייס דארסי. בכך שהוא באמת מחבב את ג'יין לא פקפקה יותר מכפי שפקפקה אי פעם; ועם כל נטייתה לחבב אותו תמיד, לא יכלה לחשוב ללא כעס, וכמעט ללא בוז, על נוחות המזג הזו, על אותו חוסר בנחישות ראויה, שהפכו אותו כעת לעבד של חבריו התככנים, והובילו אותו להקריב את אושרו שלו לטובת גחמותיהם. אילו היה אושרו שלו הקורבן היחיד, ייתכן שהיה ניתן להניח לו להשתעשע בו בכל דרך שימצא לנכון; אך אושרה של אחותה היה כרוך בו, כפי שחשבה שחייב היה להבין בעצמו. היה זה נושא, בקיצור, שהרהורים בו היו ממושכים אך חסרי תועלת. היא לא יכלה לחשוב על שום דבר אחר; ועם זאת, בין אם חיבתו של בינגלי אכן גוועה, ובין אם דוכאה על ידי התערבות חבריו; בין אם היה מודע למסירותה של ג'יין ובין אם הדבר נעלם מעיניו; בכל אחד מהמקרים, אף שדעתה עליו ודאי תושפע מהותית מההבדל ביניהם, מצבה של אחותה נותר בעינו, ושלמותה פגועה באותה המידה.

יום או יומיים חלפו בטרם אזרה ג'יין אומץ לדבר על רגשותיה עם אליזבת; אך לבסוף, כשגברת בנט השאירה אותן לבדן, לאחר רגזנות ממושכת מהרגיל בעניין נתרפילד ואדונוי, לא יכלה שלא לומר, —

"הו, לו רק היה לאמי היקרה יותר שליטה עצמית! אין לה מושג כמה כאב היא גורמת לי בהערותיה הבלתי פוסקות עליו. אך לא אתלונן. זה לא יכול להימשך זמן רב. הוא יישכח, וכולנו נחזור להיות כפי שהיינו קודם."

אליזבת הביטה באחותה בדאגה ספקנית, אך לא אמרה דבר.

"את מפקפקת בי, קראה ג'יין, מסמיקה קלות; באמת שאין לך סיבה. הוא עשוי להישאר בזיכרוני כגבר הנעים ביותר שהכרתי, אך זה הכל. אין לי למה לקוות או ממה לחשוש, ואין לי על מה להאשים אותו. תודה לאל שאין בי את הכאב הזה. לכן, תוך זמן קצר — ודאי אנסה להתגבר —"

בקול יציב יותר הוסיפה מיד, "יש לי את הנחמה המיידית הזו, שזו לא הייתה יותר מטעות של דמיוני שלי, ושזה לא הזיק לאיש מלבד לעצמי."

"ג'יין יקירתי, קראה אליזבת, "את טובה מדי. נועם הליכותיך וחוסר האנוכיות שלך הם באמת מלאכיים; איני יודעת מה לומר לך. אני מרגישה כאילו מעולם לא עשיתי עמך צדק, או אהבתי אותך כפי שאת ראויה."

מייס בנט מיהרה להתנער מכל מעלה יוצאת דופן, והשיבה את השבח אל חיבתה החמה של אחותה.

"לא, אמרה אליזבת, "זה לא הוגן. את רוצה לחשוב על כל העולם כמכובד, ונפגעת אם אני מדברת סרה במישהו. אני רק רוצה לחשוב שאת מושלמת, ואת מתנגדת לכך. אל תחששי שאסחף לקיצוניות, או שאפגע בזכות היתר שלך לרצון טוב אוניברסלי. אין צורך. ישנם מעט אנשים שאני באמת אוהבת, ומעטים עוד יותר שאני מעריכה. ככל שאני רואה יותר מהעולם, כך גוברת חוסר שביעות רצוני ממנו; וכל יום מחזק את אמונתי בדבר חוסר העקביות של כל הדמויות האנושיות, ובדבר הביטחון המועט שניתן לתת במראית עין של מעלה או תבונה. נתקלתי בשני מקרים לאחרונה: באחד לא אדון, השני הוא נישואיה של שרלוט. זה בלתי נתפס! מכל בחינה שהיא, זה בלתי נתפס!"

"ליזי יקירתי, אל תיכנעי לרגשות כאלה. הם יהרסו את אושרך. אינך מתחשבת מספיק בהבדלים במצבים ובמזג. שקלי את מכובדותו של מר קולינס, ואת אופייה הזהיר והיציב של שרלוט. זכרי שהיא חלק ממשפחה גדולה; שמבחינה כלכלית זהו שידוך ראוי ביותר; והיי מוכנה להאמין, למען כולם, שהיא עשויה לחוש משהו כמו הערכה וכבוד כלפי בן דודנו."

"כדי לרצות אותך, הייתי מנסה להאמין כמעט לכל דבר, אך איש מלבדך לא ירוויח מאמונה כזו; שכן לו הייתי משוכנעת שלשרלוט יש הערכה כלשהי כלפיו, הייתי חושבת רעות על תבונתה אף יותר מכפי שאני חושבת כעת על ליבה. ג'יין יקירתי, מר קולינס הוא אדם יהיר, נפוח, צר אופקים וטיפש: את יודעת זאת בדיוק כמוני; ואת ודאי מרגישה, בדיוק כמוני, שהאישה שמתחתנת איתו לא יכולה להיות בעלת דרך חשיבה ראויה. אל

תגני עליה, אף שזו שרלוט לוקאס. אל תנסי, למען אדם אחד, לשנות את משמעותם של עקרונות ויושרה, ואל תנסי לשכנע את עצמך או אותי שאנוכיות היא זהירות, וחוסר רגישות לסכנה הוא ערובה לאושר."

"אני חושבת ששפתך חריפה מדי בנוגע לשניהם, "השיבה ג'יין"; ואני מקווה שתשתכנעי בכך כשתראי אותם מאושרים יחד. אך די בזה. רמזת למשהו נוסף. הזכרת שני מקרים. איני יכולה לטעות בכוונתך, אך אני מפצירה בך, ליזי יקרה, אל תכאיבי לי במחשבה שאותו אדם אשם, ובאמירה שדעתך עליו צנחה. אסור לנו למחר כל כך לדמיין שנפגענו בכוונה. איננו יכולים לצפות מבחור צעיר ומלא חיים להיות תמיד כה זהיר ושקול. לעיתים קרובות זוהי רק הגאווה שלנו שמטעה אותנו. נשים מדמיינות שהערצה פירושה יותר ממה שהיא באמת."

"וגברים דואגים שהן אכן ידמיינו כך."

"אם זה נעשה בכוונה, אין להם הצדקה; אך אין לי מושג שיש כל כך הרבה כוונה רעה בעולם כפי שכמה אנשים מדמיינים."

"רחוק ממני לייחס חלק כלשהו מהתנהגותו של מר בינגלי לכוונה רעה, "אמרה אליזבת; "אך גם ללא תכנון לעשות עוול או להפוך אחרים לאומללים, ייתכנו טעויות וייתכן סבל. חוסר מחשבה, חוסר תשומת לב לרגשותיהם של אחרים וחוסר נחישות יעשו את העבודה."

"ואת מייחסת זאת לאחד מאלה?"

"כן; לאחרון. אך אם אמשיך, אכעיס אותך כשאומר מה דעתי על אנשים שאת מעריכה. עצרי אותי כל עוד את יכולה."

"אם כך, את מתעקשת להניח שאחיותיו משפיעות עליו?"

"כן, יחד עם חברו."

"איני יכולה להאמין בכך. מדוע שינסו להשפיע עליו? הן יכולות לחפוץ רק באושרו; ואם הוא קשור אליי, שום אישה אחרת לא תוכל להבטיח אותו."

"הנחת היסוד הראשונה שלך שגויה. הן עשויות לחפוץ בדברים רבים מלבד אושרו: הן עשויות לחפוץ בגידול עושרו וחשיבותו; הן עשויות לחפוץ שיישא נערה שיש לה את כל החשיבות של כסף, קשרים גדולים וגאווה."

"ללא ספק הן רוצות שיבחר במיס דארסי, "השיבה ג'יין"; "אך ייתכן שזה נובע מרגשות טובים יותר מכפי שאת מניחה. הן מכירות אותה זמן רב הרבה יותר מכפי שהן מכירות אותי; אין פלא אם הן אוהבות אותה יותר. אך ככל שיהיו משאלותיהן שלהן, לא סביר שהיו מתנגדות לאלו של אחיהן. איזו אחות תראה עצמה רשאית לעשות זאת, אלא אם כן היה שם משהו מעורר התנגדות? לו האמינו שהוא קשור אליי, לא היו מנסות להפריד בינינו; לו היה קשור, הן לא היו מצליחות. בכך שאת מניחה חיבה כזו, את גורמת לכולם לפעול בצורה לא טבעית וגויה, ולי לאומללה ביותר. אל תצערי אותי ברעיון הזה. איני מתביישת בכך שטעיתי — או לפחות, זהו צער קל, זהו כלום לעומת מה שארגיש אם אחשוב רעות עליו או על אחיותיו. הניחי לי לראות זאת באור הטוב ביותר, באור שבו ניתן להבין זאת."

אליזבת לא יכלה להתנגד למשאלה כזו; ומאז ואילך שמו של מר בינגלי כמעט ולא הוזכר ביניהן.

גברת בנט המשיכה לתמוה ולהתלונן על כך שאינו חוזר; ואף שיום כמעט לא חלף מבלי שאליזבת הסבירה זאת בבירור, נראה היה שיש סיכוי קלוש שתראה זאת אי פעם בפחות מבוכה. בתה ניסתה לשכנע אותה במה שלא האמינה בו בעצמה, שתשומת הלב שלו לג'יין הייתה רק תוצאה של חיבה רגילה וחולפת, שפסקה כשלא ראה אותה עוד; אך אף שסבירות הטענה התקבלה באותו רגע, היה עליה לחזור על אותו סיפור מדי יום. נחמתה הגדולה ביותר של גברת בנט הייתה שמר בינגלי ודאי יחזור בקיץ.

מר בנט התייחס לעניין באופן שונה. "אם כן, ליזי", אמר יום אחד, "אני מגלה שאחותך נכזבה באהבה. אני מברך אותה. אחרי נישואים, נערה אוהבת להתאכזב מעט באהבה מדי פעם. זה נותן לה משהו לחשוב עליו, ומעניק לה מעין ייחוד בין חברותיה. מתי יגיע תורך? בקושי תוכלי לשאת שג'יין תעלה עלייך לאורך זמן. עכשיו זה הזמן שלך. יש מספיק קצינים במריטון כדי לאכזב את כל העלמות הצעירות במחוז. שוויקהאם יהיה האיש שלך. הוא בחור נעים, והוא ינטוש אותך בצורה מרשימה."

"תודה לך אדוני, אך גבר פחות נעים יספק אותי. לא כולנו יכולות לצפות למזלה הטוב של ג'יין."

"נכון," אמר מר בנט; "אך מנחם לחשוב שכל דבר כזה שיקרה לך, יש לך אם אוהבת שתמיד תפיק ממנו את המרב."

חברתו של מר ויקהאם עזרה רבות בפיזור הקדרות שהאירועים האחרונים הטילו על רבים מבני משפחת לונגבורן. הם ראו אותו לעיתים קרובות, ולשאר מעלותיו נוספה כעת הפתיחות הכללית. כל מה שאלזבת כבר שמעה, תביעותיו כלפי מר דארסי וכל מה שסבל מידי, הוכר כעת בגלוי ונידון בציבור; וכולם שמחו לחשוב עד כמה תמיד סלדו ממר דארסי עוד לפני שידעו דבר על העניין.

מיס בנט הייתה היצור היחיד שיכול היה להניח שייתכנו נסיבות מקלות במקרה, שאינן ידועות לחברה בהרטפורדשייר: יושרתה המתונה והיציבה תמיד ביקשה רחמים והדגישה את האפשרות לטעויות; אך בעיני כל השאר, מר דארסי הורשע כאדם הגרוע ביותר בעולם.

פרק כ"ה

לאחר שבוע שחלף בהצהרות אהבה ותוכניות לאושר, נקרא מר קולינס הרחק משרלוט הנעימה שלו עם בוא יום השבת. הכאב שבפרידה, מכל מקום, יכול היה להיות ממותן מצדו על ידי הכנות לקראת קבלת פניו, כולן, שכן הייתה לו סיבה לקוות כי זמן קצר לאחר שובו הבא להרטפורדשייר, ייקבע היום שיהפוך אותו למאושר באדם. הוא נפרד מקרוביו בלונגבורן באותה חגיגות כבעבר; איחל שוב בריאות ואושר לבנות דודו היפות, והבטיח לאביהן מכתב תודה נוסף.

ביום שני שלאחר מכן, זכתה גברת בנט לעונג שבאירוח אחיה ואשתו, שהגיעו, כמנהגם, לבלות את חג המולד בלונגבורן. מר גארדינר היה אדם נבון וג'נטלמן, שעלה על אחותו במידה רבה, הן בטבעו והן בחינוכו. גבירות נת'רפילד היו מתקשות להאמין כי אדם שחי על המסחר, ובטווח ראייה ממחסניו שלו, יכול להיות כה מחונך ונעים. גברת גארדינר, שהייתה צעירה בכמה שנים מגברת בנט ומגברת פיליפס, הייתה אישה חביבה, אינטליגנטית ואלגנטית, וחביבה מאוד על אחייניותיה מלונגבורן. בין שתי הבכורות לבינה שררה הערכה מיוחדת במינה. הן נהגו להתארח אצלה לעיתים תכופות בעיר.

חלקה הראשון של מלאכתה של גברת גארדינר עם הגעתה היה חלוקת מתנות ותיאור האופנות החדשות ביותר. משזה נעשה, היה לה תפקיד פחות פעיל למלא. הגיע תורה להקשיב. לגברת בנט היו טרוניות רבות לספר ועליהן לקונן. התייחסו אל כולן רע מאוד מאז ראתה את אחותה לאחרונה. שתיים מבנותיה היו על סף נישואין, ובסופו של דבר לא יצא מכך דבר.

"איני מאשימה את ג'יין," המשיכה, "כי ג'יין הייתה משיגה את מר בינגלי לו יכלה. אבל ליזי! הו, אחותי! קשה מאוד לחשוב שהיא הייתה יכולה להיות אשתו של מר קולינס בשעה זו, אלמלא עקשנותה שלה. הוא הציע לה נישואין בחדר הזה ממש, והיא סירבה לו. התוצאה היא שללידי לוקאס תהיה בת נשואה לפני, ואחוזת לונגבורן נותרת תחת הסדר הירושה בדיוק כפי שהייתה. בני משפחת לוקאס הם אנשים ערמומיים מאוד, באמת, אחותי. הם חושבים רק על מה שהם יכולים להשיג. צר לי לומר זאת עליהם, אך כך הדבר. זה גורם לי להיות מאוד עצבנית וחלשה, כשמסכלים את רצוני כך בתוך משפחתי שלי, וכשיש לי שכנים שחושבים על עצמם לפני כל אחד אחר. מכל מקום, בואך בדיוק בזמן זה הוא הנחמה הגדולה ביותר, ואני שמחה מאוד לשמוע את מה שאת מספרת לנו על שרוולים ארוכים."

גברת גארדינר, שעיקרי החדשות הללו כבר נמסרו לה קודם לכן במהלך חליפת המכתבים של ג'יין ואליזבת עמה, השיבה לאחותה תשובה קצרה, ומתוך רחמים על אחייניתיה, הסיטה את נושא השיחה.

כשנותרה לבדה עם אליזבת לאחר מכן, דיברה יותר על הנושא. "זה נראה כאילו זה היה יכול להיות שידוך רצוי עבור ג'יין", אמרה. "צר לי שזה התבטל. אך דברים כאלו קורים לעיתים כה קרובות! בחור צעיר, כפי שאת מתארת את מר בינגלי, מתאהב כה בקלות בנערה יפה למשך כמה שבועות, וכאשר יד המקרה מפרידה ביניהם, שוכח אותה בקלות כזו, שחוסר עקביות מסוג זה הוא עניין שכיח מאוד."

"נחמה מצוינת בדרכה שלה", אמרה אליזבת; "אך היא לא תסלח לנו. אנו לא סובלות מיד המקרה. לא קורה לעיתים קרובות שהתערבות של חברים תשכנע בחור צעיר בעל הון עצמאי לחדול מלחשוב על נערה שהיה מאוהב בה נאשות רק ימים ספורים לפני כן."

"אך הביטוי הזה 'מאוהב נאשות' הוא כה נדוש, כה מוטל בספק וכה מעורפל, שהוא נותן לי מושג מועט מאוד. הוא מיוחס לעיתים קרובות כל כך לרגשות שנובעים מהיכרות של חצי שעה, בדיוק כפי שהוא מיוחס לקשר אמיתי וחזק. אמרי לי, עד כמה נאשתי הייתה אהבתו של מר בינגלי?"

"מעולם לא ראיתי נטיית לב מבטיחה יותר; הוא הפך כה חסר תשומת לב לאנשים אחרים, וכולו שקוע בה. בכל פעם שנפגשו, זה היה החלטי ובולט יותר. בנשף שלו עצמו הוא העליב שתי עלמות צעירות או שלוש כשלא הזמין אותן לרקוד; ואני עצמי פניתי אליו פעמיים מבלי לקבל מענה. האם יכולים להיות תסמינים נאים מאלה? האם חוסר נימוס כללי אינו תמציתה של האהבה?"

"הו, כן! מאותו סוג של אהבה שאני מניחה שהוא חש. ג'יין המסכנה! צר לי עליה, כיוון שעם מזגה, ייתכן שלא תתגבר על כך מיד. מוטב היה לו זה קרה לך, ליזי; את היית צוחקת בדרכך אל מחוץ לזה מהר יותר. אך האם את חושבת שניתן יהיה לשכנע אותה לחזור איתנו? שינוי אווירה עשוי להועיל — ואולי מעט הקלה מהבית תהיה מועילה ככל דבר אחר."

אליזבת שמחה מאוד על הצעה זו, וחשה משוכנעת בהסכמתה המהירה של אחותה.

"אני מקווה", הוסיפה גברת גארדינר, "ששום שיקול הנוגע לבחור הצעיר הזה לא ישפיע עליה. אנו גרים בחלק כה שונה של העיר, כל קשרינו כה שונים, וכפי שאת יודעת היטב, אנו יוצאים כה מעט, שאין זה סביר כלל שהם ייפגשו בכלל, אלא אם כן הוא באמת יבוא לראותה."

"וזה בלתי אפשרי לחלוטין; שכן הוא נמצא כעת תחת משמרתו של חברו, ומר דארסי לא ירשה לו בשום אופן לבקר את ג'יין בחלק כזה של לונדון! דודתי היקרה, איך יכולת להעלות זאת על דעתך? מר דארסי אולי שמע על קיומו של מקום כמו רחוב גרייס'רץ', אך הוא בקושי יחשוב שטהרה של חודש תספיק כדי לנקות אותו מזיהומיו, לו רק ייכנס אליו פעם אחת; והיי בטוחה בכך, מר בינגלי לעולם אינו זז בלעדיו."

"מה טוב יותר. אני מקווה שהם לא ייפגשו כלל. אך האם ג'יין אינה מתכתבת עם אחותו? היא לא תוכל להימנע מלבקר."

"היא תנתק את הקשר לחלוטין."

אך למרות הביטחון שאליזבת התיימרה להפגין בנקודה זו, כמו גם בזו המעניינת עוד יותר בדבר מניעת פגישתו של בינגלי עם ג'יין, היא חשה דאגה בנושא ששכנעה אותה, בבחינה עצמית, כי אינה רואה את המצב כחסר תקווה לחלוטין. זה היה אפשרי, ולעיתים חשבה אף שזה סביר, שחיבתו עשויה להתעורר מחדש, ושהשפעת חבריו תוכרע בהצלחה על ידי ההשפעה הטבעית יותר של קסמיה של ג'יין.

מיס בנט קיבלה את הזמנת דודתה בשמחה; ומשפחת בינגלי לא עלתה בדעתה באותו זמן אלא רק בתקווה שמאחר שקרולין אינה גרה באותו בית עם אחיה, היא עשויה מדי פעם לבלות איתה בוקר, ללא סכנה לראותו.

בני משפחת גארדינר נשארו שבוע בלונגבורן; ועם בני משפחת פיליפס, בני משפחת לוקאס והקצינים, לא עבר יום ללא אירוע חברתי. גברת בנט דאגה כה רבות לבידורם של אחיה וגיסתה, עד שבאף הזדמנות הם לא ישבו לארוחה משפחתית רגילה. כאשר האירוע היה בבית, כמה מהקצינים תמיד לקחו בו חלק, וביניהם מר ויקהאם היה לבטח אחד; ובהזדמנויות אלו גברת גארדינר, שהפכה חשדנית בשל שבחיה החמים של אליזבת עליו, בחנה את שניהם מקרוב. מבלי להניח ממה שראתה שהם מאוהבים אהבה עמוקה, העדפתם זה את זה הייתה ברורה דיה כדי להדאיג אותה מעט; והיא החליטה לדבר עם אליזבת על הנושא לפני שתעזוב את הרטפורדשייר, ולהציג בפניה את חוסר הזהירות שבטיפוח קשר כזה.

עבור גברת גארדינר, לוויקהאם היה אמצעי אחד להסבת הנאה, שאינו קשור ליכולותיו הכלליות. לפני כעשר או שתים-עשרה שנים, לפני נישואיה, היא בילתה זמן ניכר באותו חלק של דרבישייר אליו הוא השתייך. לפיכך, היו להם מכרים משותפים רבים; ואף שויקהאם כמעט לא היה שם מאז מות אביו של דארסי, חמש שנים לפני כן, עדיין היה בכוחו למסור לה ידיעות טריות יותר על חבריה לשעבר מכפי שיכולה הייתה להשיג בדרכים אחרות.

גברת גארדינר ראתה את פמברלי, והכירה את מר דארסי המנוח היטב בזכות אופיו. כאן, כתוצאה מכך, היה נושא בלתי נדלה לשיחה. בהשוואת זיכרונותיה מפמברלי עם התיאור המפורט שיכול היה ויקהאם למסור, ובמתן שבחים לאופיו של בעליה המנוח, היא הסבה הנאה הן לו והן לעצמה. לאחר שנודע לה על יחסו של מר דארסי הנוכחי אליו, ניסתה להיזכר במשהו מאופיו הידוע של אותו ג'נטלמן, כשהיה נער צעיר, שיכול להתיישב עם הדברים; ולבסוף הייתה בטוחה כי היא זוכרת ששמעה בעבר על מר פיצויליאם דארסי כעל ילד גאוותן מאוד ורע מזג.

פרק כ"ו

אזהרתה של גברת גארדינר לאליזבת ניתנה בדיוקנות ובנועם בהזדמנות הנוחה הראשונה שבה יכלה לדבר איתה ביחידות: לאחר שסיפרה לה בכנות את אשר על ליבה, המשיכה כך:—

"את נערה נבונה מדי, ליזי, מכדי להתאהב רק משום שמזהירים אותך מפני כך; ולכן איני מפחדת לדבר איתך גלויות. ברצינות, הייתי רוצה שתעמדי על המשמר. אל תסבכי את עצמך, ואל תנסי לסבך אותו, בקשר שחוסר הממון הופך אותו לבלתי שקול לחלוטין. אין לי דבר לומר נגדו: הוא בחור מעניין ביותר; ואילו היה לו ההון שראוי שיהיה לו, הייתי חושבת שלא תוכלי למצוא שידוך טוב יותר. אך כפי שהדברים עומדים — אסור לך להניח לדמיוןך להוליך אותך שולל. יש בך בינה, וכולנו מצפים שתשתמשי בה. אביך סומך על נחישותך ועל התנהגותך הטובה, אני בטוחה. אסור לך לאכזב את אביך."

"דודתי היקרה, זה באמת נשמע רציני מאוד."

"כן, ואני מקווה לרתום גם אותך לרצינות הזו."

"ובכן, אין לך סיבה לחשוש. אדאג לעצמי, וגם למר ויקהאם. הוא לא יהיה מאוהב בי, אם אוכל למנוע זאת."

"אליזבת, את לא רצינית עכשיו."

"אני מבקשת את סליחתך. אנסה שוב. כרגע איני מאוהבת במר ויקהאם; לא, ודאי שלא. אך הוא, ללא כל השוואה, הגבר הנעים ביותר שראיתי מעודי — ואם הוא באמת ייקשר אליי — אני מאמינה שמוטב שלא יעשה זאת. אני מבינה את חוסר הזהירות שבדבר. הו, מר דארסי המתועב ההוא! דעתו של אבי עלי מסבה לי כבוד רב; וארגיש אומללה אם אאבד אותה. אבי, עם זאת, מחבב את מר ויקהאם. בקיצור, דודתי היקרה, צר יהיה לי מאוד להיות הגורם לאומללות של מי מכם; אך מכיוון שאנו רואים מדי יום שבמקום שיש בו רגש, צעירים נדירים נרתעים מחתימת קשרי אירוסין בשל חוסר ממון מיידי, כיצד אוכל להבטיח להיות חכמה יותר מכל כך הרבה מבני מיני, אם אתפתה? או איך אוכל בכלל לדעת שיהיה זה חכם יותר להתנגד? כל מה שאוכל

להבטיח לך, לפיכך, הוא לא למחר. לא אמר להאמין שאני מושא אהבתו הראשון. כשאשה בחברתו, לא אשתוקק לדבר. בקיצור, אעשה כמיטב יכולתי."

"אולי מוטב גם אם לא תעודדי את ביקוריו כאן לעיתים כה תכופות. לכל הפחות, אל תזכירי לאמך להזמין אותו."

"כפי שעשיתי שלשום," אמרה אליזבת בחיוך מודע לעצמו; "נכון מאוד, יהיה זה חכם מצדי להימנע מכך. אך אל תדמיני שהוא תמיד נמצא כאן בתדירות כזו. זה בשבילך הוא הוזמן לעיתים כה קרובות השבוע. את מכירה את דעותיה של אמי בנוגע לצורך בחברה מתמדת עבור חבריה. אך באמת, ובכבודי, אנסה לעשות את מה שאחשוב לנכון ביותר; וכעת אני מקווה שאת מרוצה."

דודתה הבטיחה לה שהיא אכן מרוצה; ואליזבת, לאחר שהודתה לה על טוב ליבה במתן הרמזים, נפרדה ממנה — מקרה מופלא של עצה שניתנה בעניין כזה מבלי לעורר טינה.

מר קולינס חזר להרטפורדשייר זמן קצר לאחר שבני משפחת גארדינר וג'יין עזבו אותה; אך מכיוון שהתגורר אצל משפחת לוקאס, הגעתו לא היוותה מטרד גדול לגברת בנט. חתונתו הלכה וקרבה; והיא לבסוף השלימה עם המצב עד כדי כך שחשבה עליו כבלתי נמנע, ואף אמרה שוב ושוב, בטון קנטרני, כי היא "מאחלת שיהיו מאושרים". יום חמישי נקבע כיום החתונה, וביום רביעי ערכה מיס לוקאס את ביקור הפרידה שלה; וכשקמה להיפרד, אליזבת, שהתביישה באיחולי האושר הלא-נעימים והמסויגים של אמה וחשה בעצמה צער כנה, ליוותה אותה אל מחוץ לחדר. בעודן יורדות יחד במדרגות, אמרה שרלוט, —

"אני סומכת על כך שאשמע ממך לעיתים קרובות מאוד, אליזה."

"כך ודאי יהיה."

"ויש לי עוד בקשה אחת. האם תבואי לביקרני?"

"ניפגש לעיתים קרובות, אני מקווה, בהרטפורדשייר."

"איני צפויה לעזוב את קנט למשך זמן מה. הבטיחי לי, לפיכך, לבוא להאנספורד."

אליזבת לא יכלה לסרב, למרות שצפתה עונג מועט בביקור.

"אבי ומריה צפויים לבוא אליי במרץ," הוסיפה שרלוט, "ואני מקווה שתסכימי להצטרף אליהם. באמת, אליזה, את תהיי רצויה אצלי לפחות כמוהם."

החתונה התקיימה: הכלה והחתן יצאו לדרכם לקנט הישר מפתח הכנסייה, ולכולם היה הרבה מה לומר או לשמוע בנושא כרגיל. אליזבת שמעה במהרה מחברתה, והתכתבותן הייתה סדירה ותכופה כפי שהייתה תמיד; אך שזו תהיה גלויה באותה מידה — היה זה בלתי אפשרי. אליזבת מעולם לא יכלה לפנות אליה מבלי לחוש שכל הנחמה שבקרבה הסתיימה; ואף שהייתה נחושה לא להרפות מחליפת המכתבים, היה זה למען מה שהיה בעבר יותר מאשר למען מה שהווא. מכתביה הראשונים של שרלוט התקבלו במידה רבה של להיטות: לא ניתן היה שלא לחוש סקרנות לדעת כיצד תדבר על ביתה החדש, כיצד תחבב את לידי קתרין, ועד כמה מאושרת תעז להצהיר שהיא; אולם, כשקראה את המכתבים, חשה אליזבת ששרלוט התבטאה בכל נושא בדיוק כפי שהייתה יכולה לצפות מראש. היא כתבה בעליזות, נראתה מוקפת בנוחות, ולא הזכירה דבר שלא יכלה לשבח. הבית, הריהוט, הסביבה והדרכים, הכל היה לטעמה, ויחסה של לידי קתרין היה ידידותי ואדיב ביותר. היה זה התיאור של מר קולינס על האנספורד ורוזינגס מרוכך בצורה רציונלית; ואליזבת הבינה שעליה להמתין לביקורה שלה שם כדי לדעת את השאר.

ג'יין כבר כתבה כמה שורות לאחותה כדי להודיע על הגעתם בטוחה ללונדון; וכשכתבה שוב, אליזבת קיוותה שיהיה בכוחה לומר דבר מה על בני משפחת בינגלי.

קוצר רוחה למכתב השני הזה זכה לגמול שקוצר רוח זוכה לו בדרך כלל. ג'יין שהתה שבוע בעיר מבלי לראות את קרוליין או לשמוע ממנה. היא הסבירה זאת בכך שהניחה שמכתבה האחרון לחברתה מלונגבורן אבד בשל תקלה כלשהי.

"דודתי", המשיכה, "נוסעת מחר לאותו חלק של העיר, ואני אנצל את ההזדמנות לבקר ברחוב גרוסבנור."

היא כתבה שוב לאחר שהביקור נערך ולאחר שראתה את מיס בינגלי.

"לא חשבתי שקרוליין במצב רוח טוב," היו מילותיה, "אך היא שמחה מאוד לראותי, ונזפה בי על כך שלא הודעתי לה על בואי ללונדון. צדקתי, אם כן; מכתבי האחרון מעולם לא הגיע אליה. שאלתי על אחיהן, כמוכן. הוא בטוב, אך כה עסוק עם מר דארסי שהן בקושי רואות אותו. התברר לי שמיס דארסי צפויה לארוחת ערב: הלואי ויכולתי לראותה. ביקורי לא היה ארוך, כיוון שקרוליין וגברת הרסט עמדו לצאת. אני מניחה שאראה אותן כאן בקרוב."

אליזבת הנידה בראשה למקרא מכתב זה. הוא שכנע אותה שרק המקרה יוכל לגלות למר בינגלי שאחותה נמצאת בעיר. ארבעה שבועות חלפו, וג'יין לא ראתה ממנו דבר. היא ניסתה לשכנע את עצמה שאינה מצירה על כך; אך היא לא יכלה עוד להיות עיוורת לחוסר תשומת הלב של מיס בינגלי. לאחר שהמתינה בביתה מדי בוקר במשך שבועיים, והמציאה מדי ערב תירוץ חדש עבורה, האורחת סוף סוף הופיעה; אך קוצר שהותה, ויתרה מכך, השינוי בהתנהגותה, לא אפשרו לג'יין להשלות את עצמה עוד. המכתב שכתבה בהזדמנות זו לאחותה יוכיח את מה שחשה:—

"ליזי היקרה שלי ודאי לא תהיה מסוגלת להתהדר בשיקול דעתה הטוב יותר על חשבוני, כשאודה שהלכתי שולל לחלוטין בנוגע לחיבתה של מיס בינגלי כלפיי. אך, אחותי היקרה, אף שהאירוע הוכיח שצדקתי, אל תחשבי שאני עקשנית אם עדיין אטען כי בהתחשב בהתנהגותה, האמון שלי היה טבעי בדיוק כמו החשד שלך. אני מבינה כלל את סיבתה לרצות להיות קרובה אליי; אך לו אותן נסיבות היו קורות שוב, אני בטוחה שהייתי הולכת שולל שוב. קרוליין לא החזירה לי ביקור עד אתמול; ואף לא פתקה אחת, אף לא שורה, קיבלתי בינתיים. כשהיא כבר באה, היה ניכר מאוד שאין לה שום עונג בכך; היא נתנה התנצלות קלה ופורמלית על שלא ביקרה קודם, לא אמרה מילה על רצון לראותי שוב, ובכל מובן הייתה יצור כה שונה, שכשעזבה הייתי נחושה לחלוטין לא להמשיך את ההיכרות עוד. אני מרחמת עליה, למרות שאיני יכולה שלא להאשים אותה. היא טעתה מאוד כשבחרה בי כפי שעשתה; אני יכולה לומר בביטחון שכל התקדמות לקראת קרבה החלה מצדה. אך אני מרחמת עליה, כי היא ודאי מרגישה שפעלה שלא כשורה, וכי אני בטוחה מאוד שדאגה לאחיה היא הסיבה לכך. אין לי צורך להסביר את עצמי יותר; ואף שאנו יודעות שדאגה זו מיותרת לחלוטין, הרי שאם היא חשה בה, הדבר מסביר בקלות את התנהגותה כלפיי; ובהיותו כה יקר לאחותו בצדק, כל דאגה שהיא חשה עבורו היא טבעית וחביבה. אני יכולה שלא לתמוה, עם זאת, על כך שיש לה חששות כאלו כעת, כי אילו היה אכפת לו ממני כלל, היינו נפגשים מזמן, מזמן. הוא יודע על היותי בעיר, אני בטוחה, ממשוה שהיא אמרה בעצמה; ועדיין נראה, לפי אופן דיבורה, כאילו היא רוצה לשכנע את עצמה שהוא באמת נוטה לטובת מיס דארסי. אני יכולה להבין זאת. לולא פחדתי לשפוט בחומרה, הייתי כמעט מתפתה לומר שיש כאן מראית עין חזקה של כפל לשון בכל זה. אנסה לגרש כל מחשבה מכאיבה, ולחשוב רק על מה שיעשה אותי מאושרת: חיבתך, והטוב הקבוע של דודי ודודתי היקרים. תני לי לשמוע ממך בקרוב מאוד. מיס בינגלי אמרה משהו על כך שהוא לא יחזור עוד לעולם לנטרפילד, על ויתור על הבית, אך לא בשום ודאות. מוטב שלא נזכיר זאת. אני שמחה ביותר שיש לך חדשות נעימות כל כך מחברינו בהאנספורד. אנא לכי לבקרם, עם סר ויליאם ומריה. אני בטוחה שיהיה לך נעים מאוד שם."

שלך וכו'."

מכתב זה גרם לאלוזבת כאב מסוים; אך מצב רוחה חזר אליה כשחשבה שג'יין לא תולך שולל יותר, לפחות לא על ידי האחות. כל ציפייה מהאח נגוזת כעת לחלוטין. היא אפילו לא רצתה בשום חידוש של חיזוריו. דמותו צנחה בעיניה בכל פעם שחשבה עליה; וכעונש עבורו, כמו גם כיתרון אפשרי לג'יין, היא קיוותה באמת ובתמים

שישא לאישה את אחותו של מר דארסי בקרוב, שכן לפי תיאורו של ויקהאם, היא תגרום לו להתחרט בשפע על מה שהשליך מידיו.

גברת גארדינר הזכירה לאליזבת בערך בזמן זה את הבטחתה בנוגע לאותו ג'נטלמן, וביקשה מידע; ולאליזבת היה מידע כזה לשלוח ששימח אולי את דודתה יותר מאשר את עצמה. חיבתו הגלויה דעכה, חיזוריו הסתיימו, הוא היה מעריך של משהי אחרת. אליזבת הייתה עירנית דיה כדי לראות את כל זה, אך היא יכלה לראות זאת ולכתוב על כך ללא כאב מהותי. ליבה נפגע רק קלות, וגאוותה באה על סיפוקה באמונה שהיא הייתה בחירתו היחידה, אילו רק הממון היה מאפשר זאת. רכישה פתאומית של עשרת אלפים ליש"ט הייתה הקסם הבולט ביותר של העלמה הצעירה שעבורה הפך את עצמו כעת לנעים; אך אליזבת, שייתכן שהייתה פחות חדת אבחנה במקרה זה מאשר במקרה של שרלוט, לא באה אליו בטענות על רצונו בעצמאות כלכלית. דבר, נהפוך הוא, לא יכול היה להיות טבעי יותר; וכל עוד יכלה להניח שהדבר עלה לו בכמה מאבקים לוותר עליה, הייתה מוכנה להכיר בכך כצעד חכם ורצוי עבור שניהם, ויכלה לאחל לו אושר בכנות גמורה.

כל זה אושר בפני גברת גארדינר; ולאחר שסיפרה את הנסיבות, המשיכה כך: — "אני משוכנעת כעת, דודתי היקרה, שמעולם לא הייתי מאוהבת במיוחד; שכן לו באמת חוויתי את התשוקה הטהורה והמרוממת ההיא, הייתי מתעבת כעת את עצם שמו, ומאחלת לו כל רע. אך רגשותי לא רק לבביים כלפיו, הם אפילו נטולי פניות כלפי מים קינג. איני מוצאת שאני שונאת אותה כלל, או שאני מסרבת ולו במעט לחשוב עליה כעל בחורה טובה מאוד. לא יכולה להיות שום אהבה בכל זה. העירנות שלי הייתה יעילה; ואף שודאי הייתי מושא מעניין יותר לכל מכריי לו הייתי מאוהבת בו נואשות, איני יכולה לומר שאני מתחרטת על חוסר חשיבותי היחסי. לעיתים המחיר שמשלמים עבור חשיבות הוא יקר מדי. קיטי ולידיה לוקחות את נטישתו ללב הרבה יותר ממני. הן צעירות בדרכי העולם, ועדיין אינן פתוחות להכרה המשפילה שצעירים יפי תואר חייבים שיהיה להם ממה לחיות בדיוק כמו המכוערים."

פרק כ"ז

ללא אירועים גדולים מאלה במשפחת לונגבורן, ובגיוון מועט מלבד הצעידות למריטון, לעיתים בבוץ ולעיתים בקור, חלפו חודשי ינואר ופברואר. מרץ נועד להביא את אליזבת להאנספורד. בתחילה לא חשבה ברצינות רבה על הנסיעה לשם; אך שרלוט, כך גילתה במהרה, בנתה על התוכנית, ובהדרגה למדה אליזבת לשקול זאת בעצמה בהנאה רבה יותר ובוודאות גוברת. המרחק הגביר את רצונה לראות את שרלוט שוב, והחליש את תחושת המיאוס שלה ממר קולינס. היה אלמנט של חידוש בתוכנית; ומכיוון שעם אם כזו ואחיות שאינן חברותיות במיוחד הבית לא יכול היה להיות חסין מביקורת, שינוי קטן לא היה בלתי רצוי כשלעצמו. המסע יעניק לה, יתרה מכך, הזדמנות להציץ בג'יין; ובקיצור, ככל שהזמן קרב, היא הייתה מצירה מאוד על כל עיכוב. הכל, מכל מקום, התנהל למישרין והוסדר סופית לפי המתווה המקורי של שרלוט. היא עמדה להתלוות לסר ויליאם ולבתו השנייה. השיפור שבבילוי לילה בלונדון נוסף בבוא העת, והתוכנית הפכה מושלמת ככל שתוכנית יכולה להיות.

הכאב היחיד היה בעזיבת אביה, שודאי יחוש בחסרונה, ואשר כשהגיע רגע האמת חפץ כה מעט בנסיעתה, עד שאמר לה לכתוב לו וכמעט הבטיח לענות למכתבה.

הפרידה בינה לבין מר ויקהאם הייתה ידידותית לחלוטין; מצדו אף יותר מכך. עיסוקו הנוכחי לא יכול היה לגרום לו לשכוח שאלוזבת הייתה הראשונה לעורר ולזכות בתשומת ליבו, הראשונה להקשיב ולרחם, הראשונה להיות נערצת; ובאופן שבו נפרד ממנה לשלום, איחל לה כל הנאה, הזכיר לה למה עליה לצפות מליידי קתרין דה-ברג, והביע ביטחון שדעתם עליה — דעתם על כולם — תמיד תהיה תואמת, הייתה דאגה ועניין שחשה כי ודאי יקשרו אותה אליו תמיד בהערכה כנה ביותר; והיא נפרדה ממנו משוכנעת שבין אם יהיה נשוי או רווק, הוא תמיד יהיה עבורה המופת לאדם נעים ושובה לב.

חבריה למסע ביום המחרת לא היו מהסוג שיגרום לה לחשוב עליו כפחות נעים. לסר ויליאם לוקאס ולבתו מריה, נערה טובת מזג אך ריקנית בדיוק כמוהו, לא היה דבר לומר ששווה היה להאזין לו, והם זכו להקשבה בערך באותו עוגן שבו מאזינים לרעש הנסיעה של הכרכרה. אליזבת אהבה דברים מגוחכים, אך היא הכירה

את אלו של סר ויליאם זמן רב מדי. הוא לא יכול היה לספר לה דבר חדש על נפלאות הצגתו בפני המלך וקבלת תואר האבירות שלו; ונימוסיו היו שחוקים, ממש כמו המידע שבידיו.

היה זה מסע של עשרים וארבעה מיילים בלבד, והם החלו בו מוקדם כל כך עד שהגיעו לרחוב גרייסצ'רץ' בצהריים. בעודם נוסעים אל דלת ביתו של מר גארדינר, עמדה ג'יין ליד חלון חדר האורחים וצפתה בבואם: כ שנכנסו למבואה, היא הייתה שם לקבל את פניהם, ואליזבת, שהביטה בבחינה בפניה, שמחה לראותם בריאים ויפים כתמיד. על המדרגות עמדה חבורה של ילדים וילדות קטנים, שהלהיטות שלהם למראה בת דודתם לא אפשרה להם להמתין בחדר האורחים, וביישנותם, מכיוון שלא ראו אותה שנה תמימה, מנעה מהם לרדת נמוך יותר. הכל היה שמחה וטוב לב. היום חלף בנעימים ביותר; הבוקר בהמולה ובקניות, והערב באחד התיאטראות.

אליזבת הצליחה אז לשבת לצד דודתה. הנושא הראשון שלהן היה אחותה; והיא הצטערה יותר משנדהמה לשמוע, בתגובה לשאלותיה המפורטות, שאף שג'יין תמיד נאבקת לשמור על מצב רוחה, ישנן תקופות של דכדוך. היה זה הגיוני, מכל מקום, לקוות שהן לא יימשכו זמן רב. גברת גארדינר מסרה לה גם את פרטי ביקורה של מיס בינגלי ברחוב גרייסצ'רץ', וחזרה על שיחות שהתקיימו בזמנים שונים בינה לבין ג'יין, שהוכיחו כי האחרונה ויתרה על ההיכרות מעומק ליבה.

גברת גארדינר התלוצצה אז עם אחייניתה על נטישתו של ויקהאם, והחמיאה לה על שהיא נושאת זאת כה יפה.

"אך אליזבת יקירתי," הוסיפה, "איזו מין נערה היא מיס קינג? יצר לי לחשוב שחברנו הוא רודף בצע."

"אנא ממך, דודתי היקרה, מהו ההבדל בענייני נישואין בין מניע של רדיפת בצע למניע של זהירות? היכן נגמר שיקול הדעת ומתחילה החמדנות? בחג המולד האחרון חששת שמא יתחתן איתי כי זה יהיה חסר זהירות; וכעת, כיוון שהוא מנסה להשיג נערה עם עשרת אלפים ליש"ט בלבד, את רוצה לקבוע שהוא רודף בצע."

"אם רק תספרי לי איזו מין נערה היא מיס קינג, אדע מה לחשוב."

"היא בחורה טובה מאוד, אני מאמינה. אני יודעת עליה שום רע."

"אך הוא לא העניק לה שמץ של תשומת לב עד שמות סבה הפך אותה לבעלת ההון הזה?"

"לא — ומדוע שיעשה זאת? אם לא היה זה מותר לו לנסות לזכות בחיבתי כיוון שלא היה לי כסף, איזו עילה הייתה לו לחזר אחרי נערה שלא היה לו עניין בה ושהייתה ענייה באותה מידה?"

"אך נראה שיש חוסר עדינות בהפניית חיזוריו אליה זמן קצר כל כך לאחר המאורע הזה."

"לאדם השרוי במצוקה כלכלית אין זמן לכל גינוני הנימוס המעודנים שאנשים אחרים עשויים להקפיד עליהם. אם היא אינה מתנגדת לכך, מדוע שאנחנו נתנגד?"

"זה שהיא אינה מתנגדת אינו מצדיק אותו. זה רק מראה שחסר בה עצמה משהו — בינה או רגש."

"ובכן," קראה אליזבת, "שיהיה כרצונך. הוא יהיה רודף בצע, והיא תהיה טיפשה."

"לא, ליזי, זה לא מה שאני רוצה. יצר לי, את יודעת, לחשוב רעות על בחור צעיר שחי זמן רב כל כך בדרכישייר."

"הו, אם זה הכל, יש לי דעה עלובה מאוד על בחורים צעירים שחיים בדרכישייר; וחבריהם הקרובים שחיים בהרטפורדשייר אינם טובים הרבה יותר. קצתי בכולם. תודה לאל! אני נוסעת מחר למקום שבו אמצא גבר

שאינן בו אף תכונה נעימה אחת, שאין לו נימוסים ולא תבונה שימליצו עליו. גברים טיפשים הם היחידים ששווה להכיר, בסופו של דבר."

"הישמרי לך, ליזי; הנאום הזה נגוע חזק באכזבה."

בטרם הופרדו עם סיום ההצגה, זכתה אליזבת לאושר הבלתי צפוי שבהזמנה להתלוות לדודו ודודתה לטיול תענוגות שתכננו לערוך בקיץ.

"טרם החלטנו עד לאן זה ייקח אותנו," אמרה גברת גארדינר; "אך אולי אל אזור האגמים."

שום תוכנית לא הייתה יכולה להיות נעימה יותר לאליזבת, וקבלת ההזמנה שלה הייתה מיידית ואסירת תודה ביותר. "דודתי היקרה, היקרה," קראה בהתלהבות, "איזה עונג! איזה אושר! את מעניקה לי חיים חדשים ומרץ. שלום לאכזבה ולדכדוך. מה הם גברים לעומת סלעים והרים? הו, אילו שעות של התעלות נבלה! וכשנחזור, לא נהיה כנוסעים אחרים, שאינם מסוגלים לתת ולו רעיון מדויק אחד על שום דבר. אנחנו נדע לאן נסעו — אנחנו נזכור את מה שראינו. אגמים, הרים ונהרות לא יתערבבו זה בזה בדמיוננו; וכאשר ננסה לתאר סצנה מסוימת, לא נתחיל להתווכח על מיקומה היחסי. יהיו פרצי הרגשות הראשונים שלנו פחות בלתי נסבלים מאלו של מרבית הנוסעים."

פרק כ"ח

אליזבת מגיעה להאנספורד במצב רוח מרומם, מעודדת ממצבה של אחותה ומהציפייה לטיול הקיץ המתוכנן. עם הגיעם לבית הכמרים, הם מתקבלים בחמימות על ידי בני הזוג קולינס. אליזבת מבחינה מיד שמר קולינס לא השתנה; הוא מקבל את פניהם בטקסיות מופרזת ומדגיש בגאווה את נוחות ביתו, ככל הנראה בניסיון לעורר בה חרטה על שסירבה לו. אליזבת, לעומת זאת, חשה בעיקר פליאה על יכולתה של שרלוט לשמור על קור רוח ושמחה לצד בעל כזה. היא מתרשמת מהסדר והניקיון בבית, ומייחסת את כל התכונות החיוביות הללו לניהולה הנכון של חברתה.

במהלך הסיור בגינה, מר קולינס מציג בפניהם כל פרט ופרט בדקדקנות מעייפת, אך גולת הכותרת עבורו היא המראה של אחוזת רוזינגס הנשקפת מבין העצים. הוא מרעיף שבחים על לידי קתרין דה-ברג ומבטיח לאליזבת ולמריה שהן יזכו לכבוד רב מצידה במהלך שהותן. בערב, אליזבת מהרהרת ביכולת המרשימה של שרלוט לתמרן את בעלה בנועם ולמצוא נחמה בביתה למרות נוכחותו.

למחרת, המולה בבית מבשרת על הגעתן של אורחות. אליזבת ומריה ממהרות לחלון ומגלות את מיס דה-ברג ומלוותה בתוך כרכרה ליד השער. אליזבת, שאינה מתרשמת מהמעמד, מבחינה במראה החלוש והזעוף של מיס דה-ברג ומסיקה בציניות שהיא תהיה אישה מתאימה ביותר למר דארסי. הביקור הקצר מסתיים בהזמנה רשמית: כל החבורה מוזמנת לסעוד ברוזינגס למחרת, אירוע שמר קולינס רואה בו את שיא המזל והכבוד.

האם תרצי שאסכם עבורך את האירועים בפרק הבא, בו אליזבת פוגשת סוף סוף את לידי קתרין דה-ברג פנים אל פנים?

פרק כ"ט

ניצחוננו של מר קולינס בעקבות הזמנה זו היה מושלם. היכולת להציג לראווה את גאוות פטרוניתו בפני אורחיו המשתוממים, ולהראות להם את אדיבותה כלפיו וכלפי אשתו, הייתה בדיוק מה שייחל לו; והעובדה שהזדמנות כזו ניתנה כה מהר נחשבה בעיניו כגילוי של חסד מצד לידי קתרין, שלא ידע כיצד להעריכו מספיק.

במשך כל אותו יום ולמחרת בבוקר כמעט ולא דובר על דבר מלבד הביקור ברוזינגס. מר קולינס הדריך אותם בקפידה למה עליהם לצפות, כדי שהמראה של חדריים כאלה, משרתים כה רבים וסעודה כה מפוארת לא יכריעו אותם לחלוטין. הוא ייעץ לאליזבת לא להילחץ בנוגע ללבושה, שכן לידי קתרין מעדיפה שייכרת הבדל המעמדות.

בזמן שהתלבשו, הוא עבר כמה וכמה פעמים בין הדלתות כדי לזרז אותם, שכן ליידי קתרין סלדה מהמתנה לארוחה. התיאורים המאיימים הללו הפחידו את מריה לוקאס הצעירה, אך אומץ ליבה של אליזבת לא עזב אותה; היא לא האמינה שמעמד וכסף לבדם צריכים לעורר בה רעד.

כאשר הגיעו לאחוזה, נתקפו סר ויליאם ומריה יראה עמוקה אל מול הפאר, אך אליזבת בחנה את הנוכחים בקור רוח. ליידי קתרין הייתה אישה גבוהה וגדולה, בעלת תווי פנים חזקים ואווירה סמכותית מאוד, שהזכירה לאליזבת את כל מה שוויקהאם סיפר עליה. בתה, מיס דה-ברג, הייתה חיוורת, קטנה וחלושה, וכמעט לא פצתה את פיה.

הסעודה הייתה מפוארת כפי שהובטח. מר קולינס שיבח כל מנה בהתלהבות, וסר ויליאם הדד את דבריו. ליידי קתרין נהנתה מההערצה המופלגת וחילקה חיוכים חסדניים. לאחר הארוחה, בחדר האורחים, ליידי קתרין שלטה בשיחה ביד רמה, חיוותה דעה נחרצת על כל נושא — מניהול משק הבית ועד לגידול פרות — והפנתה שאלות חטטניות לאליזבת על משפחתה, חינוכה ומעמדה.

אליזבת ענתה ברוגע ובביטחון, גם כאשר ליידי קתרין הביעה זעזוע מכך שבנות משפחת בנט גדלו ללא אומנת, או מכך שכל חמש האחיות יצאו לחברה בטרם נישאו הבכורות. כאשר ליידי קתרין ניסתה לחלץ מאליזבת את גילה המדויק, אליזבת התחמקה בתחכום שהדהים את הגבירה, שלא הייתה רגילה לכך שמישהו מעז להשתעשע מול חוסר הנימוס המופגן שלה.

הערב הסתיים במשחק קלפים שבו מר קולינס המשיך להסכים עם כל מילה של פטרוניותו ולהודות לה על כל זכייה. כשיצאו לדרכם חזרה בכרכרה שהועמדה לרשותם, ביקש מר קולינס מאליזבת את דעתה על רוזינגס. למען שרלוט, היא נתנה תשובה חיובית יותר מכפי שחשה באמת, אך אפילו זה לא סיפק את מר קולינס, שמיהר לקחת על עצמו את מלאכת השבחים לליידי קתרין.

פרק ל'

סר ויליאם עוזב את האנספורד לאחר שבוע, משוכנע לחלוטין באושרה של בתו ובמזלה הטוב שזכתה בשכנה כליידי קתרין. עם לכתו, חוזרת משפחת קולינס לשגרת יומה. אליזבת מבחינה בתבונה שבה שרלוט מנהלת את משק הבית: היא בוחרת לשבת בחדר אחורי ופחות נעים, רק כדי שמר קולינס יבחר לשהות בחדר העבודה שלו הפונה לחזית, ובכך היא זוכה למעט שקט ופרטיות ממנו.

ליידי קתרין ממשיכה לבקר בבית הכמרים, כשהיא חוזרת לכל פרט ופרט — מייעצת כיצד לעבוד, מבקרת את סידור הרהיטים ונוזפת במשרתים. אליזבת מבינה שליידי קתרין רואה בעצמה שופטת ומנהלת של כל ענייני הקהילה, קטנים כגדולים. הארוחות ברוזינגס הופכות לשגרה דו-שבועית, ואליזבת מוצאת נחמה בטיולים בנתיב מוגן ביער, שם היא חשה חופשייה מסקרנותה של הגבירה.

לאחר שבועיים, מגיע הדיווח על בואו הצפוי של מר דארסי לרוזינגס לרגל חג הפסחא. אליזבת משתעשעת מהמחשבה לראות כיצד תוכניותיה של מיס בינגלי לגביו יתבדו אל מול כוונתה של ליידי קתרין להשיאו לבתה.

מר קולינס, הממתין בקוצר רוח להגעת המכובדים, ממנה לבשר על בואם של מר דארסי ובן דודו, קולונל פיצויליאם. להפתעת כולם, השניים מגיעים לביקור בבית הכמרים זמן קצר לאחר מכן. שרלוט מייחסת את המהירות הזו לנוכחותה של אליזבת.

קולונל פיצויליאם מתגלה כגבר נעים הליכות ושיח, בעוד מר דארסי שומר על איפוקו הרגיל. אליזבת, המבקשת לבחון את תגובתו, שואלת אותו אם פגש את אחותה ג'יין בלונדון בלושה החודשים האחרונים. דארסי, שנראה מעט מבולבל, משיב שלא זכה למזל הזה, והשיחה מסתיימת זמן קצר לאחר מכן כשהאורחים עוזבים.

פרק ל"א

נימוסיו של קולונל פיצויליאם זכו להערכה רבה בבית הכמרים, והנשים חשו כי נוכחותו תוסיף רבות להנאתן מהמפגשים ברוזינגס. עם זאת, חלפו מספר ימים בטרם הוזמנו לשם שוב; שכן כל עוד שהו אורחים בבית, הן לא היו נחוצות. רק ביום ראשון של חג הפסחא, כמעט שבוע לאחר הגעת הג'נטלמנים, הן זכו לתשומת לב זו, וגם אז רק הוזמנו בצאתן מהכנסייה לבוא בערב. במהלך השבוע האחרון הן כמעט לא ראו את לידי קתרין או את בתה. קולונל פיצויליאם ביקר בבית הכמרים יותר מפעם אחת בתקופה זו, אך את מר דארסי הן ראו רק בכנסייה.

ההזמנה התקבלה, כמובן, ובשעה היעודה הן הצטרפו לחבורה בחדר האורחים של לידי קתרין. הוד מעלתה קיבלה אותן בנימוס, אך היה ברור שחברתן אינה רצויה לה כפי שהייתה כשהיו לבדן; למעשה, היא הייתה כמעט שקועה כולה באחייניה, ושוחחה איתם, ובמיוחד עם דארסי, הרבה יותר מאשר עם כל אדם אחר בחדר.

קולונל פיצויליאם נראה באמת שמח לראותן; כל דבר היה עבורו הקלה מבורכת ברוזינגס; מה גם שחברתה היפה של גברת קולינס מצאה חן בעיניו מאוד. הוא התיישב לצדה ושוחח בנעימות כזו על קנט והרטפורדשייר, על נסיעות ועל שהות בבית, על ספרים חדשים ועל מוזיקה, עד שאלזבת מעולם לא זכתה לבידור כה מוצלח בחדר ההוא; הם שוחחו בחיות ובשטף כה רב עד שמשכו את תשומת ליבם של לידי קתרין עצמה ושל מר דארסי. עיניו של דארסי הופנו לעברם שוב ושוב במבט של סקרנות; והעובדה שגם הוד מעלתה החלה לחלוק את התחושה הזו הופגנה בגלוי, שכן היא לא היססה לקרוא בקול:—

"מה זה שאתה אומר שם, פיצויליאם? על מה אתם מדברים? מה אתה מספר למיס בנט? תן לי לשמוע מה זה."

"דיברנו על מוזיקה, גבירתי," אמר כשהבין שלא יוכל להתחמק מתשובה.

"על מוזיקה! אם כך, אנא דברו בקול. זהו הנושא האהוב עליי ביותר. אני חייבת לקחת חלק בשיחה אם אתם מדברים על מוזיקה. אני מניחה שיש מעט אנשים באנגליה שנהנים באמת ממוזיקה יותר ממני, או שיש להם טעם טבעי טוב יותר. לו רק למדתי פעם, הייתי מגיעה לרמה גבוהה מאוד. וכך גם אני, לו בריאותה הייתה מאפשרת לה להתמיד. אני בטוחה שהיא הייתה מנגנת בצורה נפלאה. איך מתקדמת ג'ורג'יאנה, דארסי?"

מר דארסי דיבר בשבח מיומנותה של אחותו בחיבה רבה.

"אני שמחה מאוד לשמוע עליה דברים כה טובים," אמרה לידי קתרין; "ואנא אמור לה ממני שאינה יכולה לצפות להצטיין אם לא תתאמן הרבה מאוד."

"אני מבטיח לך, גבירתי," השיב, "שהיא אינה זקוקה לעצה כזו. היא מתאמנת בהתמדה רבה."

"מה טוב יותר. אי אפשר להתאמן יותר מדי; וכשאתה כותב לה בפעם הבאה, אורה לה לא להזניח זאת בשום פנים ואופן. אני תמיד אומרת לעלמות צעירות ששום מצינות במוזיקה לא תושג ללא אימון מתמיד. אמרתי למיס בנט כמה פעמים שהיא לעולם לא תנגן באמת טוב אלא אם כן תתאמן יותר; ואף שלגברת קולינס אין כלי נגינה, היא מוזמנת מאוד, כפי שאמרתי לה לעיתים קרובות, לבוא לרוזינגס מדי יום ולנגן בפסנתר שבחדרה של גברת ג'נקינסון. היא לא תפריע לאיש בחלק ההוא של הבית, את יודעת."

מר דארסי נראה מעט נבוך מחוסר הנימוס של דודתו ולא השיב.

כשהסתיים שלב הקפה, קולונל פיצויליאם הזכיר לאלזבת שהבטיחה לנגן עבורו; והיא התיישבה מיד ליד הפסנתר. הוא קירב כיסא אליה. לידי קתרין הקשיבה למחצית השיר ואז חזרה לשוחח עם אחיינה השני; עד שהאחרון התרחק ממנה, ובצעדים שקולים כהרגלו התקרב לפסנתר ונעמד כך שתהיה לו תצפית מלאה על פניה של המבצעת היפה. אליזבת ראתה מה הוא עושה, ובהפסקה הראשונה פנתה אליו בחיוך שובב ואמרה:—

"אתה מתכוון להפחיד אותי, מר דארסי, בבואך בכובד ראש כזה לשמוע אותי. אך לא איבהל, למרות שאחותך מנגנת כל כך טוב. יש בי עקשנות כזו שאינה יכולה לשאת פחד לפי רצונם של אחרים. האומץ שלי תמיד עולה עם כל ניסיון להפחיד אותי."

"לא אומר שאת טועה," השיב, "משום שלא יכולת באמת להאמין שיש לי כוונה להבהיל אותך; והיה לי העונג להכיר אותך מספיק זמן כדי לדעת שאת מוצאת הנאה רבה בהבעת דעות שמבחינה עובדתית אינן דעותייך שלך."

אליזבת צחקה מכל הלב מהתיאור הזה של עצמה ואמרה לקולונל פיצויליאם: "בן דודך ייתן לך מושג נחמד מאוד עליו, וילמד אותך לא להאמין לאף מילה שאני אומרת. יש לי חוסר מזל מיוחד לפגוש אדם המסוגל לחשוף את אופי האמיתי דווקא בחלק עולם שבו קיוויתי להצליח להציג את עצמי במידה מסוימת של כבוד. באמת, מר דארסי, זה מאוד לא אבירי מצדך להזכיר את כל מה שידעת לרעתי בהרטפורדשייר — והרשה לי לומר, גם מאוד לא פוליטי — כי זה מדרבן אותי לנקום, ודברים כאלה עשויים לצאת שיזעזעו את קרוביך לשמוע."

"איני מפחד ממך," אמר בחיוך.

"אנא תני לי לשמוע במה את מאשימה אותו," קרא קולונל פיצויליאם. "הייתי רוצה לדעת איך הוא מתנהג בין זרים."

"תשמע, אם כן — אך התכוון למשהו נורא ביותר. הפעם הראשונה שראיתי אותו בהרטפורדשייר, עליך לדעת, הייתה בנשף — ובנשף הזה, מה אתה חושב שהוא עשה? הוא רקד רק ארבעה ריקודים! צר לי להכאיב לך, אך כך היה. הוא רקד רק ארבעה ריקודים למרות שהיה מחסור בג'נטלמנים; ולפי ידיעתי הוודאית, יותר מעלמה צעירה אחת ישבה מחוסרת בן זוג. מר דארסי, אינך יכול להכחיש את העובדה."

"לא היה לי באותו זמן הכבוד להכיר אף גברת באותה התכנסות מעבר לבני חבורתי שלי."

"נכון; ולעולם אי אפשר להציג אנשים זה לזה באולם נשפים. ובכן, קולונל פיצויליאם, מה אנגן עכשיו? אצבעותיי מחכות לפקודתך."

"אולי," אמר דארסי, "הייתי שופט טוב יותר לו הייתי מבקש שיציגו אותי, אך איני מוכשר במיוחד להמליץ על עצמי בפני זרים."

"האם נשאל את בן דודך לסיבה לכך?" אמרה אליזבת, כשהיא עדיין פונה לקולונל פיצויליאם. "האם נשאל אותו מדוע אדם בעל תבונה וחינוך, שחי בעולם הגדול, אינו מוכשר להמליץ על עצמו בפני זרים?"

"אני יכול לענות על שאלתך," אמר פיצויליאם, "מבלי לפנות אליו. זה משום שהוא לא מוכן לטרוח."

"בהחלט אין לי הכישרון שיש לאנשים מסוימים," אמר דארסי, "לשוחח בקלות עם אלה שמעולם לא ראיתי לפני כן. איני יכול לאמץ את סגנון שיחתם, או להיראות מתעניין בענייניהם, כפי שאני רואה שנעשה לעיתים קרובות."

"אצבעותיי," אמרה אליזבת, "אינן נעות על הכלי הזה באופן המיומן שאני רואה אצל נשים רבות כל כך. אין להן אותה עוצמה או מהירות, והן אינן מפיקות את אותה הבעה. אך תמיד הנחתי שזוהי אשמתי שלי — משום שלא הייתי מוכנה לטרוח ולהתאמן. זה לא שאני מאמינה שאצבעותיי פחות מסוגלות מאלה של כל אישה אחרת לביצועים מעולים."

דארסי חייך ואמר: "את צודקת לחלוטין. ניצלת את זמנך הרבה יותר טוב. אף אחד שזכה בזכות לשמוע אותך לא יוכל לחשוב שחסר דבר מה. שנינו איננו מופיעים בפני זרים."

כאן קטעה אותם ליידי קתרין, שקראה לעברם כדי לדעת על מה הם מדברים. אליזבת החלה מיד לנגן שוב. ליידי קתרין התקרבה, ולאחר שהקשיבה מספר דקות, אמרה לדארסי:—

"מיס בנט לא הייתה מנגנת רע בכלל לו הייתה מתאמנת יותר, ולו היה לה היתרון של מורה לונדוני. יש לה תפיסה טובה מאוד של עבודת אצבעות, אם כי טעמה אינו משתווה לזה של אן. אן הייתה מבצעת נפלאה, לו בריאותה הייתה מאפשרת לה ללמוד."

אליזבת הביטה בדארסי כדי לראות עד כמה הוא מסכים בלבביות לשבחים על בת דודתו; אך לא באותו רגע ולא בשום רגע אחר יכלה להבחין בתסמין כלשהו של אהבה; ומכלל התנהגותו כלפי מיס דה-ברג היא שאבה נחמה זו עבור מיס בינגלי — שסביר להניח שהיה נושא אותה באותה מידה, לו הייתה קרובתו.

ליידי קתרין המשיכה בהערותיה על נגינתה של אליזבת, כשהיא מערבת בהן הנחיות רבות על ביצוע וטעם. אליזבת קיבלה אותן בכל אורך הרוח של הנימוס; ולבקשת הג'נטלמנים נשארה ליד הפסנתר עד שכרכרה של הוד מעלתה הייתה מוכנה לקחת את כולם הביתה.

פרק ל"ב

אליזבת ירדה לבדה וכתבה לג'יין, בעוד שרלוט ומריה יצאו לכפר, כשצילצול בדלת בישר על בואו של אורח. להפתעתה הרבה, לא הייתה זו ליידי קתרין אלא מר דארסי לבדו. הוא נראה מופתע לא פחות למצוא אותה לבדה והתנצל, שכן הניח שכל הגברות בבית.

השיחה ביניהם החלה בכבדות. אליזבת, שביקשה לבחון אותו, העלתה את נושא עזיבתם הפתאומית את נטרפילד בנובמבר האחרון. דארסי ענה בקרירות וברמיזה כי ייתכן שבינגלי לא יחזור לשם עוד לעולם. בהמשך עברה השיחה לנוחות ביתם של הזוג קולינס ולקרבתו למשפחתה של שרלוט. דארסי טען שמרחק של חמישים מייל הוא "מרחק קל", דבר שעורר את התנגדותה של אליזבת; היא טענה שמרחק כזה אינו מאפשר ביקורים תכופים למשפחה שאין לה הון רב. במהלך הדיון, דארסי קירב את כיסאו אליה באופן משמעותי ושאל על הקשר הרגשי שלה למקום מגוריה, אך כשראה את הפתעתה, נסוג מיד וחזר לאיפוקו הרגיל.

כששרלוט ומריה חזרו, דארסי עזב במהרה. שרלוט תהתה בקול אם ייתכן שדארסי מאוהב באליזבת, אך אליזבת ביטלה את הרעיון בגיחוך.

מאותו יום, דארסי וקולונל פיצויליאם החלו לבקר בבית הכמרים כמעט מדי יום. בעוד שהיה ברור שהקולונל נהנה מחברתו, סיבת ביקוריו של דארסי נותרה תעלומה; הוא נטה לשבת בשתיקה ממושכת, וכשדיבר, נראה היה שהוא עושה זאת רק מתוך כורח הנימוס. שרלוט עקבה אחריו בסקרנות, והבחינה שהוא נועץ באליזבת מבטים ממושכים, אם כי לא יכלה לקבוע אם מדובר בהערצה או בהיסח הדעת. שרלוט השתעשעה במחשבה על שידוך בין אליזבת לקולונל הנעים, אך לא יכלה להתעלם מהיתרון הכלכלי העצום שיש לדארסי להציע.

פרק ל"ג

במהלך טיוליה בפארק, אליזבת פוגשת את מר דארסי שוב ושוב, באופן שנראה לה כמעט מכוון מצידו, למרות שהבהירה לו כי זהו מסלולה המועדף. באחד המפגשים, דארסי שואל אותה שאלות משונות על מידת האושר שלה בהאנספורד ואף רומז כי בביקורה הבא בקנט היא ודאי תתארח ברוזינגס עצמה. אליזבת, מבולבלת, תוהה אם הוא רומז לשידוך אפשרי בינה לבין קולונל פיצויליאם.

יום אחד, בעוד אליזבת קוראת שוב במכתביה המדכדכים של ג'יין, היא פוגשת דווקא את קולונל פיצויליאם. השניים פוצחים בשיחה על דארסי, על חובותיהם של בנינים צעירים במשפחות אצולה (שחייבים להתחשב בממון בבואם להינשא), ועל תפקידו של דארסי כאפוטרופוס של אחותו ג'ורג'יאנה.

התפנית הדרמטית מתרחשת כאשר הקולונל חושף בפני אליזבת מידע שהגיע אליו מדארסי: דארסי התגאה בכך ש"הציל" לאחרונה חבר קרוב מפני "נישואין לא נבונים". למרות שהקולונל אינו נוקב בשמות, לאליזבת אין ספק שמדובר בבינגלי ובג'יין. הקולונל מוסיף כי היו "התנגדויות חריפות" כלפי העלמה המדוברת.

אליזבת נסערת וזועמת עד עמקי נשמתה. היא מבינה כעת שדארסי הוא האחראי הראשי לסבלה של ג'יין, ולא רק מיס בינגלי כפי שחשבה בתחילה. היא מסיקה שה"התנגדויות" נבעו מגאוותו של דארסי וחוסר הערכתו למעמדה החברתי של משפחת בנט.

הסערה הרגשית גורמת לאליזבת לכאב ראש עז. היא מחליטה להישאר בבית הכמרים ולוותר על הביקור המתוכנן ברוזינגס באותו ערב, כדי להימנע מהצורך לראות את דארסי. מר קולינס, כדרכו, מביע חשש כבד שמא לידי קתרין תיפגע מהיעדרותה.

פרק ל"ד

לאחר עזיבת חבריה, אליזבת נותרת לבדה ובוחרת לקרוא שוב במכתביה של ג'יין. הקריאה רק מעצימה את זעמה כלפי מר דארסי, שכן היא מזהה בכל שורה את אובדן שמחת החיים של אחותה ומשייכת זאת ישירות להתערבותו האנוכית. בעוד היא שקועה במחשבותיה, נשמע צלצול בדלת, ולהפתעתה המוחלטת, מר דארסי נכנס לחדר.

לאחר דקות ספורות של שתיקה מתוחה ותנועה חסרת מנוחה בחדר, דארסי מפתיע את אליזבת בהצהרת אהבה עזה. הוא מתוודה כי נאבק ברגשותיו זמן רב אך ללא הועיל. עם זאת, הצעת הנישואין שלו רחוקה מלהיות מחמיאה; הוא מקדיש חלק ניכר מדבריו לפירוט המכשולים המשפחתיים והחברתיים שעמדו בדרכו, ומדגיש את תחושת הנחיתות של משפחתה ואת ה"השפלה" הכרוכה בחיבור כזה עבורו. נראה כי הוא בטוח לחלוטין בתשובה חיובית.

אליזבת, המומה ופגועה מהאופן המתנשא של ההצעה, דוחה אותו נחרצות. היא מטיחה בו כי גם לו הייתה חשה כלפיו חיבה, לעולם לא הייתה נישאת לאדם שהרס את אושרה של אחותה האהובה. היא מאשימה אותו בגלוי בפירוק הקשר בין בינגלי לג'יין ובאכזריות כלפי מר ויקהאם.

דארסי, מופתע ופגוע עד עמקי נשמתו, מנסה לשמור על קור רוח אך אינו מכחיש את מעורבותו בעניין ג'יין, ואף מצוין כי עשה זאת לטובת חברו. הוא מביע בוז כלפי ויקהאם ומאשים את אליזבת בכך שגאוותה נפגעה מהכנות שבה הציג את הסתייגותיו ממעמדה. אליזבת מסכמת ואומרת כי מהרגע הראשון שבו הכירה אותו, ניכר בה אופיו היהיר והמזלזל, וכי הוא האדם האחרון בעולם שאליו הייתה מוכנה להינשא.

דארסי עוזב את הבית במהירות, ואליזבת נותרת בסערת רגשות עצומה. היא בוכייה ונסערת, מנסה לעכל את העובדה שהאדם שכה תיעבה היה מאוהב בה חודשים ארוכים, אך זעמה על גאוותו ועל הנזק שגרם למשפחתה גובר על כל תחושת סיפוק מהמחמאה.

פרק ל"ה

אליזבת מתעוררת בבוקר שאחרי בסערת רגשות, כשהיא אינה מסוגלת לחשוב על דבר מלבד הצעת הנישואין המדהימה והמעליבה של דארסי. בניסיון להירגע, היא יוצאת לטיול. במהלך הליכתה היא פוגשת את דארסי, שממתיין לה כדי למסור לה מכתב אישי, ואז פונה לדרכו בקידה קרה.

המכתב, שנכתב בטון מאופק אך גאה, אינו חוזר על הצעת הנישואין, אלא מוקדש כולו להגנה על שמו ועל אופיו אל מול שתי ההאשמות המרכזיות שהטיחה בו אליזבת:

1. ההפרדה בין בינגלי לג'יין

דארסי מודה כי עשה הכל כדי להרחיק את חברו מג'יין, אך טוען כי פעל מתוך אמונה כנה שג'יין אינה מאוהבת בבינגלי באמת. הוא מציין כי ג'יין נראתה לו אדישה רגשית למרות חיבתה לבינגלי. בנוסף, הוא מפרט בכאב (ותוך התנצלות על הפגיעה באליזבת) כי חוסר הנימוס וההתנהגות הבלתי הולמת של אמה, אביה ואחיותיה הצעירות של אליזבת, הם שחזקו אצלו את התחושה שקשר כזה יהיה אסון עבור חברו. הוא מודה שהסתייג מבינגלי את דבר שהותה של ג'יין בלונדון, מעשה שהוא אינו גאה בו אך מצדיק אותו כניסיון להגן על חברו.

2. הפרשה עם מר ויקהאם

כאן חושף דארסי את פרצופו האמיתי של ויקהאם. הוא מספר כי ויקהאם קיבל סכומי כסף נכבדים (3,000 ליש"ט) בתמורה לזיכרון על המשרה בכנסייה שיועדה לו, אך בזבז את הכל על חיי הוללות והימורים. כשנגמר לו הכסף, חזר ויקהאם לדארסי בדרישות נוספות ונדחה. שיא הפרשה היה בקיץ הקודם, כאשר ויקהאם ניסה לפתות את אחותו הצעירה של דארסי, ג'ורג'יאנה בת ה-15, לברוח איתו כדי להינשא לו – במטרה להשתלט על הונה (30,000 ליש"ט) ולנקום בדארסי. המזימה סוכלה רק ברגע האחרון בזכות הודאתה של ג'ורג'יאנה לאחיה.

דארסי חותם את המכתב בהפניה לקולונל פיצווייליאם כעד לאמיתות דבריו, ומסיים בברכת "אלוהים יברך אותך".

פרק ל"ו

אליזבת מתחילה לקרוא את מכתבו של דארסי בסערת רגשות ובדעה קדומה חריפה. בתחילה, דבריו על ג'יין רק מכעיסים אותה; היא מסרבת לקבל את טענתו שג'יין הייתה אדישה ורואה בתיאוריו על משפחתה עלבון גס ויהיר. היא מקטלגת את סגנונו כגאוותני וחסר חרטה.

אך כשהיא מגיעה לחלק העוסק במר ויקהאם, עולמה מתחיל להתערער. בתחילה היא זועקת כי מדובר בשקרים גסים, אך קריאה שנייה ושלישית מכריחה אותה לבחון את העובדות באובייקטיביות. היא מבינה שאין לה שום הוכחה ממשית לטוב ליבו של ויקהאם מעבר לקסמו האישי ולמראהו הנעים. היא נזכרת בפרטים שויקהאם עצמו סיפר לה, ומגלה כיצד הם משתלבים בגרסתו של דארסי – אך עם פרשנות הפוכה לחלוטין.

אליזבת מתחילה להבחין בסתירות בהתנהגותו של ויקהאם:

- הוא חשף מידע אישי ורגיש בפני זרה (אליזבת) כבר בערב הראשון להכרותם.
- הוא הצהיר שאינו מפחד מדארסי, אך נמנע מלהגיע לנשף בנתי'רפילד.
- הוא השמיץ את דארסי בפני כל העיר רק לאחר שמשפחת בינגלי עזבה.
- חיזוריו אחרי מיס קינג (בעלת הירושה) נראים כעת כמעשה רודף בצע.

ההבנה שדארסי הפקיד את אמינותו בידי קולונל פיצווייליאם (אדם שאליזבת מעריכה) מכריעה את הכף. היא נתקפת בושע עמוקה על כך שנתנה ליהירותה ולרגשותיה לעוות את שיקול דעתה. "עד הרגע הזה", היא קוראת, "לא הכרתי את עצמי".

במחשבה שנייה על דבריו לגבי ג'יין, היא נאלצת להודות שגם שרלוט חשבה שג'יין מאופקת מדי. אפילו הביקורת הקשה על התנהגות משפחתה בנשף בנתי'רפילד נראית לה כעת מוצדקת ומכאיבה. היא מבינה שאושרה של ג'יין נהרס במידה רבה בגלל חוסר הנימוס של בני משפחת שלהן.

אליזבת חוזרת לבית הכמרים תשושה ומדוכאת. היא לומדת שדארסי ופיצווייליאם הגיעו להיפרד בהיעדרה. בעוד שבעבר הייתה מצטערת על החמצת הקולונל, כעת מוחה שקוע אך ורק בתוכן המכתב ובשינוי המטלטל שעברה בתפיסתה את מר דארסי.

פרק ל"ז

למחרת בבוקר עוזבים דארסי ופיצויליאם את רוזינגס. מר קולינס, שארבו להם ליד השער כדי לקוד קידת פרידה, ממחר לחזור הביתה ולבשר שהם נראו בקו הבריאות, ואז אץ לנחם את לידי קתרין על ה"אובדן". הגבירה, שחשה בודדה, מזמינה את כולם לארוחת ערב.

אליזבת משתעשעת במחשבה על מה שהיה קורה לו הייתה מקבלת את הצעתו של דארסי: איך הייתה לידי קתרין מגיבה לו הוצגה בפניה כאחייניתה לעתיד? במהלך הארוחה, לידי קתרין מתעקשת שדארסי נראה עצוב במיוחד לעזוב השנה, ומייחסת זאת לחיבורו העמוק לרוזינגס. היא מנסה לשכנע את אליזבת להאריך את שהותה, ואף מציעה בפטרונות להסיע אחת מהן בלונדון ביוני (אם המשרתת שלה לא תתנגד לשבת בחוץ), אך אליזבת עומדת על דעתה לחזור כמתוכנן.

הגבירה מפגינה את פטרונותה הרגילה גם בענייני נסיעות: היא פוסלת את הרעיון ששתי נשים צעירות ייסעו לבדן ודורשת שישלח איתן משרת, תוך שהיא מזכירה בגאווה את השמירה ההדוקה שהעניקה לג'ורג'אנה בנסיעתה לרמסגייט (אזכור שמעורר באליזבת צמרמורת לאור מה שקראו במכתב).

אליזבת מקדישה את שעותיה הבודדות לניתוח המכתב של דארסי עד שהיא כמעט יודעת אותו בעל פה. רגשותיה כלפיו מעורבים: היא עדיין כועסת על סגנון ההצעה שלו, אך חשה חרטה עמוקה על האופן הבלתי צודק שבו שפטה אותו. היא מעריכה את אהבתו אך אינה מתחרטת על הסירוב. במקביל, היא מוטרדת קשות ממצבה של משפחתה; היא רואה באביה אדיש, באמה חסרת בינה ובאחיותיה הצעירות (קתרין ולידיה) נערות ריקניות והוללות שאינן מקשיבות לעצותיהן של ג'יין ושלה.

החרדה הגדולה ביותר שלה היא עבור ג'יין. המכתב של דארסי הוכיח שבינגלי באמת אהב אותה, ורק התערבותו של דארסי – שנבעה מהתנהגותה המבישה של משפחת בנט – היא שקטעה את האושר הזה. אליזבת מתקשה לשמור על ארשת פנים עליזה לנוכח הגילויים על ויקהאם והאובדן של ג'יין.

הביקור מסתיים בערב אחרון ברוזינגס, שבו לידי קתרין מרצה להן על הדרך ה"נכונה" לארוז שמלות (מה שגורם למריה לארוז מחדש את מזוודתה). בפרידתן, הגבירה מזמינה אותן לבוא שוב בשנה הבאה, ומיס דה-ברג אפילו מתאמצת לקוד ולהושיט להן יד.

פרק ל"ח

בבוקר יום שבת, רגע לפני היציאה לדרך, מוצא מר קולינס את אליזבת לבדה ומנצל את ההזדמנות לנאום פרידה אופייני. הוא מזדה לה על ביקורה ומביע תקווה שהצליחו להקל על השעמום ב"מעונם הצנוע". הוא אינו שוכח להזכיר שוב את הברכה הנפלאה שבקירבתם לרוזינגס, ומתגאה בכך שחיוו וחיי שרלוט נראים כמעוצבים זה עבור זה בהתאמה מושלמת של דעות ומחשבות. אליזבת עונה לו בנימוס מאופק, חשה רחמים על שרלוט שנותרת בחברתו, אך מתנחמת בכך שחברתה בחרה בחיים האלו בעיניים פקוחות ומוצאת עיסוק וסיפוק בניהול הבית והמשק.

הכרכרה מגיעה, המזוודות נקשרות, וברגע האחרון מר קולינס נבהל מכך שהן כמעט שכחו להשאיר מסר של "כבוד עמוק ותודה" ללידי קתרין. אליזבת מסכימה כדי לסיים את העניין, והן יוצאות לדרך.

מריה לוקאס, נרגשת מהחווייה, מציינת כמה מהר עבר הזמן וכמה הרבה קרה – היא סופרת בגאווה תשע ארוחות ערב ברוזינגס. אליזבת נאנחת ומשיבה שאכן קרו דברים רבים, אך בלב היא מוסיפה: "וכמה הרבה יהיה עליי להסתיר!".

לאחר ארבע שעות נסיעה הן מגיעות לבית משפחת גרינר בלונדון. אליזבת פוגשת את ג'יין, שנראית בטוב, אך המולת העיר והאירוח של דודתה אינם מאפשרים לה לבחון לעומק את מצב רוחה של אחותה. אליזבת בוערת מרצון לספר לג'יין על הצעת הנישואין של דארסי – הן בשל ההפתעה שבדבר והן בשל הסיפוק שבחשיפת הערצתו כלפיה – אך היא עוצרת בעד עצמה. היא עדיין לא החליטה כמה מהמכתב עליה לחשוף, וחוששת שדיבור על דארסי יוביל בהכרח לדיבור על בינגלי, מה שעלול רק להכאיב לג'יין מחדש.

פרק ל"ט

השבוע השני של חודש מאי מגיע, ואליזבת, ג'יין ומריה יוצאות בדרכן חזרה להרטפורדשייר. בבית הארחה שבו אמורה לפגוש אותן הכרכרה של מר בנט, הן מוצאות את קיטי ולידיה, שהגיעו שעה קלה קודם לכן ובילו את זמןן בקניית כובעים ובצפייה בחיילים.

לידיה וקיטי מציגות בגאווה שולחן עמוס בכיבוד ומודיעות שהן "מארחות" את אחיותיהן – בתנאי שאלו ילוו להן את הכסף, שכן הן בזבזו את כל כספן בחנות הכובעים ממול. לידיה מציגה כובע שקנתה רק כי "התחשק לה", ומצהירה שתפרק אותו ותעצב אותו מחדש, שכן ממילא לא יהיה טעם להתגנדר בקרוב: הגדוד עוזב את מריטון בעוד שבועיים ועובר למחנה ליד ברייטון.

בעוד אליזבת חשה הקלה עצומה על עזיבת הגדוד, לידיה מלאה בתוכניות לשכנע את אביהן לקחת את כל המשפחה לברייטון לקיץ. אליזבת נחרדת מהרעיון של מחנה צבאי שלם עבור אחיותיה, שאיבדו את ראשן כבר בגלל גדוד אחד קטן.

לידיה חולקת איתן "חדשות מרעישות": הקשר בין ויקהאם למיס קינג הסתיים, והיא עברה לגור אצל דודה בליברפול. אליזבת מעירה בציניות שמיס קינג "ניצלה" מנישואין לא נבונים. היא מזדעזעת לשמוע את לידיה מדברת בגסות על מיס קינג (מכנה אותה "מכוערת ומנומשת"), ומבינה שהיא עצמה החזיקה בעבר ברגשות דומים, גם אם לא ביטאה אותם באותה בוטות.

הנסיעה הביתה בלונגבורן רצופה בסיפורים בלתי פוסקים של לידיה על מעשי קונדס (כמו הלבשת חייל בבגדי אישה) ועל הפחד של דודתן פיליפס שמא ג'יין תהפוך ל"רווקה זקנה" כי היא כבר כמעט בת עשרים ושלוש.

בבית, קבלת הפנים חמה. מר בנט מביע שמחה כנה על חזרתה של אליזבת. בארוחת הערב הבית הומה בבני משפחת לוקאס שבאו לשמוע חדשות. מרי מנסה להשמיע דברי חוכמה על עדיפות הספרים על פני הנאות ריקניות, אך לידיה אינה מקשיבה לה כלל.

אליזבת מצליחה למנוע טיול למריטון כבר באותו אחר צהריים, שכן היא נחושה להימנע ממפגש עם ויקהאם. היא מגלה שהתוכנית של אמה לנסיעה לברייטון נמצאת בעיצומה; אביה אמנם אינו מתכוון להיכנע, אך תשובותיו המעורפלות מותירות לאם תקווה שתוכל לשכנע אותו בסופו של דבר.

פרק מ'

אליזבת אינה יכולה להתאפק עוד ומחליטה לשתף את ג'יין באירועים המטלטלים שעברו עליה. בבוקר המחרת היא מספרת לה על הצעת הנישואין של דארסי, תוך שהיא משמיטה כל פרט הנוגע לג'יין עצמה כדי לא להכאיב לה.

ג'יין, בטובה האינסופי, נדהמת מהגילוי. בעוד שאליזבת עדיין משועשעת מהסיטואציה, ג'יין חשה צער עמוק עבור דארסי; היא מצטערת על האופן שבו הציע את הנישואין, אך כואבת את עוצמת האכזבה שחש בשל דחייתה של אליזבת. אליזבת, בציניות אופיינית, משיבה כי הרגשות של דארסי ודאי יחלפו מהר בזכות גאוותו.

לאחר מכן עוברת אליזבת לחלק הקשה באמת: תוכן המכתב בנוגע לויקהאם. עבור ג'יין, שמתקשה להאמין בקיומו של רוע בעולם, הגילוי על אופיו המושחת של ויקהאם הוא מכה קשה. היא מנסה למצוא דרך לנקות את שניהם מאשמה, אך אליזבת עוצרת אותה בטענה שאין מספיק "טוב" עבור שניהם: "יש רק כמות מוגבלת של מעלות... מספיק בדיוק כדי ליצור אדם אחד טוב". אליזבת מודה שבעבר היא נהנתה לתעב את דארסי ללא סיבה ממשית, רק כדי להפגין את חריפות שכלה.

השתיים דנות בשאלה האם לחשוף את פרצופו האמיתי של ויקהאם בפני הציבור במריטון. הן מחליטות לשתוק; דארסי לא הסמיק אותן לפרסם את המידע (במיוחד לא את הסיפור על אחותו), וויקהאם ממילא עוזב

בקרב עם הגדוד. ג'יין מקווה שויקהאם אולי מתחרט על מעשיו ורוצה להשתקם, ולכן אין טעם להפוך אותו לנואש.

בינתיים, אליזבת מתבוננת בג'יין ומבינה שהיא רחוקה מלהיות מאושרת. ג'יין עדיין אוהבת את בינגלי בכל ליבה, ורק בגרותה וטובה גורמים לה להסתיר את סבלה כדי לא להעיב על הסובבים אותה.

אמם, גברת בנט, אינה מקלה על המצב. היא מצהירה בדרמטיות שלעולם לא תדבר שוב על "העסק העצוב של ג'יין", רק כדי להמשיך ולדבר עליו מיד לאחר מכן. היא מטיחה בבינגלי האשמות ומתנחמת במחשבה המקאברית שג'יין תמות מלב שבור והוא יתחרט על כך. לאחר מכן היא עוברת לעקוץ את הזוג קולינס, תוך שהיא מביעה קנאה בניהול הבית שלהם ובציפיותם לרשת את לונגבורן.

"כשהגדוד של קולונל מילר הלך."

פרק מ"א

השבוע השני לחזרתן של אליזבת וג'יין עומד בסימן דכדוך כללי במריטון: הגדוד עומד לעזוב. קיטי ולידיה שריות בייאוש, ואליזבת וג'יין סופגות גערות על ה"אדישות" שהן מפגינות. גברת בנט מחזקת את בנותיה ונזכרת בגעגוע כיצד בכתה יומיים רצופים "כשהגדוד של קולונל מילר הלך" לפני עשרים וחמש שנה.

האור בקצה המנהרה עבור לידיה מגיע בדמות הזמנה ממיסז פורסטר, אשת קולונל הגדוד, להתלוות אליהם לברייטון. בעוד לידיה באופוריה ואמה נרגשת, קיטי נתקפת קנאה ומרירות. אליזבת, לעומת זאת, רואה בהזמנה זו סכנה חמורה. היא פונה לאביה בשיחה פרטית ומפצירה בו למנוע את הנסיעה. היא מסבירה כי התנהגותה הפרועה של לידיה כבר פוגעת במוניטין של כל האחיות ("הכבוד שלנו בעולם חייב להיפגע מהקלילות הפרועה הזו"), ומזהירה שלידיה תהפוך ל"פלירט" (פלרטטנית) מהסוג הזלזל והבזוי ביותר.

מר בנט, בעצלנותו האופיינית, מסרב להתערב. הוא טוען בציניות שלידיה לא תירגע עד שתביך את עצמה במקום ציבורי, ושברייטון היא תהיה "דג קטן בים גדול" ותבין את חוסר חשיבותה. אליזבת עוזבת את החדר מאוכזבת, חשה שמילאה את חובתה אך חוששת מהבאות. היא שוב מבינה עד כמה צדק דארסי בביקורתו על משפחתה.

ביום האחרון של הגדוד במריטון, ויקהאם וקצינים נוספים סועדים בלונגבורן. אליזבת, שכעת רואה בבירור את הזיוף שבקסמו, מחליטה לעמת אותו בעדינות עם האמת. כשהוא שואל על שהותה בקנט, היא מציינת שבילתה זמן רב עם דארסי ופיצויליאם ומוסיפה כי "מר דארסי משתפר ככל שמכירים אותו". ויקהאם המופתע והמבוהל מנסה לטעון שדארסי רק מעמיד פנים של אדם הגון כדי להרשים את דודתו, לידי קתרין. אליזבת מחייכת לעצמה, מסרבת להמשיך בשיחה על "עוולות העבר" שלו, והשניים נפרדים בנימוס קר ובתחושה הדדית שעדיף שלא ייפגשו שוב.

לידיה עוזבת עם הזוג פורסטר ברעש גדול, כשהיא בקושי שומעת את דברי הפרידה של אחיותיה מרוב התרגשות מהקצינים והבילויים המצפים לה בברייטון.

פרק מ"ב

בפתח הפרק, הסופרת מספקת הצצה מפוכחת ומכאיבה לחיי הנישואין של מר וגברת בנט. מר בנט, שהוקסם בצעירותו מיפוייה ומהחיוניות של אשתו, גילה מהר מאוד שהיא אישה טיפשה וצרת אופקים. הוא בחר להתמודד עם אכזבתו באמצעות הומור סרקסטי, ספרים וחיי כפר, תוך שהוא לועג לאשתו בגלוי. אליזבת תמיד ראתה בכך התנהגות פסולה הפוגעת בכבוד המשפחה, אך כעת היא חשה ביתר שאת את הנזק שנגרם לחינוך בנותיו בשל חוסר מעורבותו וזלזולו.

בינתיים בלונגבורן, לאחר עזיבת הגדוד, שורר שקט יחסי. גברת בנט וקיטי מתלוננות על השעמום, אך בהדרגה רוחן משתפרת. מכתביה של לידיה מברייטון קצרים ושטחיים, מלאים בתיאורים של קצינים, קניות ובילויים בים, ללא שמץ של מחשבה מעמיקה.

אליזבת מצפה בכיליון עיניים לטיול המובטח לאזור האגמים עם דודה ודודתה גרדינר. אולם, מכתב מהדודה מבשר על עיכוב בנסיעה בשל עסקיו של הדוד, מה שמאלץ אותם לקצר את הטיול ולסייר רק במחוז **דרבישייר**. אליזבת חשה אכזבה רגעית, אך עד מהרה היא מתמלאת סקרנות; דרבישייר היא המחוז שבו שוכנת **פמברלי**, אחוזתו של מר דארסי.

כאשר משפחת גרדינר מגיעה לבסוף, הם משאירים את ילדיהם בהשגחתה המסורה של ג'ין ויוצאים לדרך. לאחר סיור באתרים המפורסמים של המחוז, הם מגיעים לעיירה למבטון, שם גדלה גברת גרדינר. הדודה מציעה לבקר בפמברלי הסמוכה, ואליזבת נתקפת חרדה עמוקה: מה אם תפגוש שם את מר דארסי?

בניסיון להתחמק, היא טוענת שנמאס לה מ"בתים גדולים", אך דודתה מתעקשת שהגנים של פמברלי הם היפים ביותר במדינה. אליזבת מחליטה לברר בחשאי אם בעל האחוזת נמצא בביתו. כשהיא מקבלת תשובה מרגיעה מהחדרנית שהמשפחה אינה נמצאת שם הקיץ, חששותיה נמוגים ובמקומם עולה סקרנות עזה לראות את המקום שבו גדל דארסי.

אליזבת נותנת את הסכמתה, והחבורה פונה לעבר פמברלי.

פרק מ"ג

בעודם נוסעים, אליזבת צפתה בציפייה דרוכה להופעתם הראשונה של יערות פמברלי, וליבה פעם בחוזקה כאשר פנו לבסוף אל בית השוער. הפארק היה רחב ידיים וכלל נופים מגוונים. הם נכנסו אליו באחת מנקודותיו הנמוכות ונסעו במשך זמן מה דרך חורש יפהפה המשתרע על פני שטח נרחב.

מוחה של אליזבת היה גדוש מכדי לאפשר שיחה, אך היא ראתה והעריצה כל נקודה בולטת וכל מראה נוף. הם עלו בהדרגה במשך כחצי מייל, ואז מצאו עצמם בפסגת גבעה נישאה, שם פסק החורש, והעין נלכדה מיד במראה בית פמברלי, השוכן בצדו השני של העמק, שאליו התפתל הכביש בחדות מסוימת. זה היה מבנה אבן גדול ונאה, הניצב בגאון על קרקע עולה, ומאחוריו רכס גבעות מיוערות וגבוהות; מלפנים, נחל בעל חשיבות טבעית הורחב עוד יותר, אך ללא מראה מלאכותי. גדותיו לא היו מעוצבות באופן פורמלי או מקושטות ביוהרה. אליזבת התפעלה. היא מעולם לא ראתה מקום שהטבע עשה עבורו כה רב, או מקום שבו יופי טבעי עמד כה מעט בסתירה לטעם כושל. כולם היו חמים בהערצתם; ובאותו רגע היא חשה שלהיות גבירת פמברלי עשוי להיות דבר מה משמעותי!

הם ירדו מהגבעה, חצו את הגשר ונסעו אל הדלת; ובעודם בוחנים מקרוב את חזית הבית, שבו אליה כל חששותיה מפני מפגש עם בעליו. היא פחדה שמא החדרנית טעתה. כביקשו לראות את המקום, הם הוכנסו לאולם; ולאליזבת, בעודם ממתינים לסוכנת הבית, היה פנאי לתהות על הימצאותה במקום בו הייתה.

סוכנת הבית הגיעה; אישה קשישה בעלת מראה מכובד, פחות הדורה ויותר אדיבה מכפי שציפתה למצוא. הם הלכו אחריה אל חדר האוכל. היה זה חדר גדול, בעל פרופורציות טובות ומרוהט בטוב טעם. אליזבת, לאחר שסקרה אותו קלות, ניגשה לחלון כדי ליהנות מהנוף. הגבעה המיוערת ממנה ירדו הייתה מושא יופי מרהיב. כל סידור הקרקע היה משובח; והיא הביטה בנחל, בעצים המפוזרים על גדותיו ובפיתולי העמק בהנאה רבה. החדרים היו רחבי ידיים ורהיטיהם תאמו את עושר בעליהם; אך אליזבת ראתה, בהערצה לטעמו, שהם לא היו צעקניים או מהודרים לשווא – עם פחות פאר ויותר אלגנטיות אמיתית מאשר הרהיטים ברוזינגס.

"ובמקום הזה", חשבה, "הייתי יכולה להיות הגבירה! את החדרים האלו יכולתי להכיר מקרוב! במקום לצפות בהם כזרה, יכולתי לשמוח בהם כשלי, ולקבל בהם בברכה את דודי ודודתי כאורחים. אך לא, "הזכירה לעצמה, "זה לא יכול היה לקרות מעולם; דודי ודודתי היו אובדים לי; לא היו מרשים לי להזמיןם. "זיכרון זה היה מזל טוב – הוא הציל אותה מרגש הדומה לחרטה.

היא השתוקקה לשאול את סוכנת הבית האם אדונה אכן נעדר, אך לא היה לה האומץ לכך. לבסוף נשאלה השאלה על ידי דודה; והיא פנתה הצידה בבהלה בעוד מיסז ריינולדס משיבה שהוא אכן נעדר, אך הוסיפה: "אנו מצפים לו מחר, עם חבורה גדולה של חברים." כמה שמחה אליזבת שטיוולס לא התעכב אפילו ביום אחד!

דודתה קראה לה להביט בתמונה. היא התקרבה וראתה את דמותו של מר ויקהאם, תלויה בין מיניאטורות אחרות מעל האח. דודתה שאלה אותה בחיוך כיצד היא נראית בעיניה. סוכנת הבית ניגשה ואמרה שזו תמונתו של ג'נטלמן צעיר, בנו של סוכן האחוזת של אדונה המנוח, שגודל על ידו על חשבון. "הוא התגייס לצבא כעת," הוסיפה; "אך אני חוששת שהוא הפך לפרוע מאוד." אליזבת לא יכלה להשיב לחיוכה של דודתה.

"וזה," אמרה מיסז ריינולדס בהצביעה על מיניאטורה אחרת, "הוא אדוני – ודומה לו מאוד. היא צוירה באותו זמן כמו השנייה – לפני כשמונה שנים."

סוכנת הבית המשיכה לשבח את אדוניה בהתלהבות רבה. כשנשאלה אם הוא אדם נוח, השיבה: "מעולם לא שמעתי ממנו מילה קשה בחיי, ואני מכירה אותו מאז שהיה בן ארבע." זה היה שבח יוצא דופן ביותר עבור אליזבת, המנוגד לחלוטין לדעותיה. "הוא בעל האחוזת הטוב ביותר והאדון הטוב ביותר שחי אי פעם," הוסיפה הסוכנת. "יש הקוראים לו גאה, אך אני מעולם לא ראיתי זאת. לדעתי, זה רק משום שאינו מפטפט ללא הרף כמו צעירים אחרים."

בעודם עולים בגרם המדרגות הגדול אל גלריית התמונות, אליזבת מצאה עצמה מתבוננת בדיוקנו של מר דארסי. היה בו חיוך שזכרה שראתה לעיתים כשהיטיב בה. היא חשה רגש עדין יותר כלפי המקור מכפי שחשה אי פעם. שבחיו של משרת אינטליגנטי אינם דבר של מה בכך. היא חשבה על חשיבותו כאח, כבעל אחוזת וכאדון, ועל כמה אושר נמצא תחת חסותו.

כשסיימו את הסיור בבית, הם יצאו אל הגנים. בעודם הולכים לכיוון הנהר, הופיע לפתע דארסי עצמו מהדרך המובילה לאורוות. המפגש היה כה מפתיע שהיה בלתי אפשרי להימנע ממנו. עיניהם נפגשו ושניהם הסמיקו עמוקות. הוא נראה מוכה תדהמה, אך התאושש במהירות ופנה אל אליזבת באדיבות מושלמת, אם כי לא בביטחון עצמי מלא.

אליזבת הייתה נבוכה מכל מילה שהוציא מפיו, שכן התנהגותו השתנתה ללא היכר מאז פגישתם האחרונה. הוא התעניין בשלום משפחתה ברוך ובנימוס שלא הפגין מעולם. לאחר שיחה קצרה הוא נפרד מהם, ואליזבת נותרה המומה. "מדוע הוא כה השתנה? ממה זה נובע?" תהתה.

לא עבר זמן רב והוא שב והצטרף אליהם. הוא ביקש מאליזבת להציג בפניו את חבריה. היא הציגה את דודה ודודתה, מצפה לראות את גאווות מתעוררות למשמע עיסוקם במסחר, אך הוא נשאר אדיב מאין כמוהו ואף הזמין את מר גרדינר לדוג בנחל האחוזת.

ההפתעה הגדולה ביותר הגיעה כאשר דארסי ביקש מאליזבת רשות להציג בפניה את **אחותו**, ג'ורג'אנה, מיד עם הגעתה למחרת. אליזבת הבינה שזהו כבוד עצום. היא חשה מוחמאת ומרוצה. דודה ודודתה התפעלו ממנו מאוד: "הוא מתנהג ללא דופי, מנומס וצנוע," אמר דודה. אליזבת החלה להגן על אופיו של דארסי גם בנוגע לויקהאם, והסבירה שהדברים אינם כפי שנראו בהרטפורדשייר.

היום הסתיים כשאליזבת שקועה במחשבות על אדיבותו של דארסי ועל רצונו שתכיר את אחותו.

פרק מ"ד

אליזבת החליטה שמר דארסי יביא את אחותו לבקרה ביום שלאחר הגעתה לפמברלי; ובהתאם לכך, גמרה אומר בדעתה שלא לצאת מטווח הראייה של הפונדק במשך כל אותו הבוקר. אולם מסקנתה הייתה מוטעית; שכן כבר בבוקר שלאחר הגעתם ללמבטון הגיעו המבקרים הללו. הם סיירו במקום עם כמה מידידיהם החדשים, ורק שבו לפונדק כדי להתלבש לקראת סעודה עם אותה משפחה, כשקול מרכבה משך אותם אל החלון, והם ראו ג'נטלמן וגברת בכרכרה דו-אופנית נוסעים במעלה הרחוב. אליזבת, שזיהתה מיד את המדים

של המשרתים, ניחשה מה פשר הדבר, והפתיעה את קרוביה לא מעט כשבישרה להם על הכבוד המצפה להם. דודה ודודתה היו מוכי תדהמה; ומבוכתה בעת שדיברה, בצירוף הנסיבות עצמן ורבות מהנסיבות של היום הקודם, פתחו בפניהם רעיון חדש בנוגע לעניין. דבר לא רמז על כך קודם לכן, אך כעת חשו שאין דרך אחרת להסביר תשומת לב כזו מצד גורם שכזה, אלא בהנחה שקיימת חיבה מיוחדת לאחייניתם. בעוד הרעיונות החדשים הללו חולפים במוחם, סערת רגשותיה של אליזבת הלכה וגברה מרגע לרגע. היא נדהמה מעצם חוסר השקט שלה; אך בין שאר הסיבות למצוקתה, היא חששה שמא חיבתו של האח גרמה לו לומר עליה דברים טובים מדי; ובחרדתה לרצות, שעלתה על הרגיל, חשדה מטבע הדברים שכל יכולת להחן בעיניהם תכזיב אותה.

היא נסוגה מהחלון, חוששת שמא תיראה; ובעוד היא מתהלכת בחדר הלך ושוב, מנסה להרגיע את עצמה, ראתה בעיני דודה ודודתה מבטים של פליאה חוקרת שהחמירו את המצב.

מיס דארסי ואחיה הופיעו, וההיכרות המאיימת הזו יצאה אל הפועל. בתדהמה ראתה אליזבת שבת לווייתה החדשה נבוכה לפחות כמותה. מאז הגעתה ללמבטון, שמעה שמיס דארסי גאה ביותר; אך התבוננות של דקות ספורות שכנעה אותה שהיא רק ביישנית ביותר. היה לה קשה לחלץ ממנה אפילו מילה מעבר להברה בודדת.

מיס דארסי הייתה גבוהה, ובנויה בקנה מידה רחב יותר מאליזבת; ואף שהייתה אך מעט מעל גיל שש עשרה, גזרתה הייתה מעוצבת והופעתה נשית וחיננית. היא הייתה פחות יפה מאחיה, אך בפניה ניכרו בינה ונועם, והליכותיה היו צנועות ועדינות לחלוטין. אליזבת, שציפתה למצוא בה משקיפה חריפה וחסרת עכבות כפי שמר דארסי היה תמיד, חשה הקלה רבה בהבחינה ברגשות שונים כל כך.

לא עבר זמן רב מרגע שהיו יחדיו ודארסי בישר לה שגם בינגלי בדרכו לחלוק לה כבוד; ובקושי היה לה פנאי להביע את שביעות רצונה ולהיערך למבקר כזה, כשצעדו המהיר של בינגלי נשמע על המדרגות, ותוך רגע הוא נכנס לחדר. כל כעסה של אליזבת כלפיו חלף עבר מזמן; אך לו הייתה חשה כעס כלשהו, הוא בקושי היה יכול לעמוד מול הלבביות הכנה שבה התבטא בראותו אותה שוב. הוא התעניין בידידות, אם כי באופן כללי, בשלום משפחתה, ונראה ודיבר באותה נינוחות נעימה כפי שעשה תמיד. עבור מר וגברת גרדינר הוא היה דמות מעניינת לא פחות מאשר עבורה. הם השתוקקו זמן רב לראותו. החבורה כולה שלפניהם, אכן, עוררה עניין חי. החשדות שהתעוררו זה עתה בנוגע למר דארסי ואחייניתם כיוונו את התבוננותם לעבר כל אחד מהם בחקירה רצינית אך זהירה; ועד מהרה הגיעו מהחקירות הללו למסקנה המלאה שאחד מהם לפחות יודע אהבה מהי. בנוגע לתחושותיה של הגברת הם נותרו בספק מסוים; אך העובדה שהאדון היה גדוש בהערצה הייתה ברורה למדי.

אליזבת, מצדה, הייתה עסוקה מאוד. היא רצתה לעמוד על רגשותיו של כל אחד ממבקריה, רצתה להרגיע את רגשותיה שלה, ולמצוא חן בעיני כולם; ובמטרה האחרונה, שבה חששה ביותר להיכשל, הצלחתה הייתה המובטחת ביותר, שכן אלו שלהם השתדלה להסב הנאה כבר נטו לטובתה מראש. בינגלי היה מוכן, ג'ורג'יאנה השתוקקה, ודארסי היה נחוש, להיות מרוצים.

בראותה את בינגלי, מחשבותיה עפו בטבעיות אל אחותה; ואוה! כמה השתוקקה לדעת אם מחשבותיו שלו מופנות באופן דומה. לעיתים נדמה היה לה שהוא מדבר פחות מאשר בהזדמנויות קודמות, ופעם או פעמיים השתעשעה במחשבה שכאשר הוא מביט בה, הוא מנסה להתחקות אחר דמיון כלשהו. אך אף שייתכן וזה היה דמיוני, היא לא יכלה לטעות בנוגע להתנהגותו כלפי מיס דארסי, שהוצגה כיריבה של ג'יין. לא נראה מצד אף אחד מהם מבט המעיד על חיבה מיוחדת. דבר לא אירע ביניהם שיכול היה להצדיק את תקוותיה של אחותו. בנקודה זו היא נרגעה עד מהרה; ושתיים או שלוש נסיבות קטנות אירעו לפני שנפרדו, שעל פי פרשנותה החרדה העידו על זיכרון של ג'יין, שלא חסרה בו רכות, ועל רצון לומר יותר שעשוי להוביל להזכרתה, לו רק העז. הוא העיר לה, ברגע שבו האחרים שוחחו ביניהם, ובטון שהיה בו מן הצער האמיתי, כי "עבר זמן רב מאוד מאז שהיה לו העונג לראותה"; ולפני שיכלה להשיב, הוסיף, "זה מעל שמונה חודשים. לא נפגשנו מאז ה-26 בנובמבר, כשכולנו רקדנו יחד בנאת'רפילד". אליזבת שמחה למצוא שזיכרונו כה מדויק; ולאחר מכן הוא

ניצל את ההזדמנות לשאול אותה, כשאף אחד מהאחרים לא שם לב, אם כל אחיותיה נמצאות בלונגבון. לא היה הרבה בשאלה, וגם לא בהערה הקודמת; אך היו מבט וסגנון שהעניקו להן משמעות.

לא לעיתים קרובות יכלה להפנות את עיניה למר דארסי עצמו; אך בכל פעם שתפסה מבט חטוף היא ראתה הבעה של נועם כללי, ובכל מה שאמר שמעה נימה הרחוקה כל כך מהתנשאות או בוז כלפי בני לווייתו, עד שהשתכנעה כי שיפור ההליכות לו הייתה עדה אתמול, ולו גם יתברר כזמני בלבד, שרד לפחות יום אחד. כשראתה אותו מבקש כך את היכרותם ומחזר אחר דעתם הטובה של אנשים שכל מגע עמם לפני כמה חודשים היה נחשב לחרפה; כשראתה אותו כה אדיב, לא רק כלפיה אלא כלפי אותם קרובי משפחה שבהם זלזל בגלוי, ונזכרה בסצנה הסוערת האחרונה שלהם בבית הכומר בהנספורד, ההבדל, השינוי היה כה גדול, והכה בעוצמה כה רבה במוחה, עד שבקושי יכלה לרסן את תדהמתה מלהיראות לעין. מעולם, אפילו בחברת ידידיו היקרים בנאת'רפילד, או קרוביו המכובדים ברוזינגס, לא ראתה אותו כה משתוקק לרצות, כה חופשי מחשיבות עצמית או מאיפוק נוקשה, כמו כעת, כאשר שום חשיבות לא יכלה לנבוע מהצלחת מאמציו, וכאשר אפילו ההיכרות עם אלו שאליהם הופנו תשומת לבו הייתה גוררת לעג וגינוי מצד הגברות הן בנאת'רפילד והן ברוזינגס.

המבקרים שהו אצלם מעל חצי שעה; וכשקמו ללכת, קרא מר דארסי לאחותו להצטרף אליו בהבעת רצונם לראות את מר וגברת גרדינר ומיס בנט לסעודה בפמברלי לפני שיעזבו את המחוז. מיס דארסי, אם כי בהיסוס המעיד על כך שאינה מורגלת במתן הזמנות, נשמעה לו ברצון. גברת גרדינר הביטה באחייניתה, מבקשת לדעת כיצד היא, שההזמנה נוגעת לה ביותר, נוטה להשיב לה, אך אליזבת הפנתה את ראשה. בהניחה, עם זאת, שהימנעות מכוונת זו מעידה על מבוכה רגעית ולא על סלידה מההצעה, וברואותה אצל בעלה, שאהב חברה, נכונות מלאה לקבלה, היא העזה להתחייב על נוכחותם, והיום שאחרי המחר נקבע לכך.

בינגלי הביע שמחה רבה על הוודאות שיראה את אליזבת שוב, שכן עדיין היו לו דברים רבים לומר לה ובירורים רבים לברר בנוגע לכל ידידיהם בהרטפורדשייר. אליזבת, שפירשה את כל זה כרצון לשמוע אותה מדברת על אחותה, הייתה מרוצה; ובשל סיבה זו, כמו גם כמה אחרות, מצאה את עצמה, כשמבקריהם עזבו אותם, מסוגלת להתייחס לחצי השעה האחרונה בסיפוק מסוים, אף שבעת שהתרחשה ההנאה ממנה הייתה מועטה. בהשתוקקה להיות לבדה, ובחוששה מחקירות או רמזים מצד דודה ודודתה, שהתה במחיצתם רק זמן מספיק כדי לשמוע את דעתם החיובית על בינגלי, ואז מיהרה ללכת להתלבש.

אך לא הייתה לה סיבה לחשוש מסקרנותם של מר וגברת גרדינר; לא היה זה רצונם לכפות עליה שיתוף. היה ברור שהיכרותה עם מר דארסי הייתה עמוקה בהרבה מכפי שהיה להם מושג קודם לכן; היה ברור שהוא מאוהב בה מאוד. הם ראו עניין רב, אך דבר לא הצדיק חקירה.

לגבי מר דארסי, כעת הייתה זו שאיפה לחשוב עליו טובות; וכל עוד הגיעה היכרותם, לא נמצא כל פגם. הם לא יכלו להישאר אדישים לנימוסיו; ואילו היו מציינים את אופיו על פי תחושותיהם שלהם ודיווחה של משרתתו, ללא התייחסות לכל עדות אחרת, המעגל החברתי בהרטפורדשייר שבו היה מוכר לא היה מזהה אותו כמר דארסי. כעת, עם זאת, היה אינטרס להאמין לסוכנת הבית; ועד מהרה הם הבינו שאין לפסול על הסף את סמכותה של משרתת שהכירה אותו מאז שהיה בן ארבע, ושהליכותיה שלה העידו על מכובדות. גם במידע שקיבלו מידידיהם בלמבטון לא היה דבר שגרע משמעותית ממשקלה. לא היה להם במה להאשימו מלבד גאוונה; גאוונה כנראה הייתה לו, ואם לא, היא בוודאי הייתה מיוחסת לו על ידי תושבי עיירת שוק קטנה שבה המשפחה לא נהגה לבקר. הוכר, עם זאת, שהוא אדם נדיב ועושה טוב רב בקרב העניים.

ביחס לויקהאם, המטיילים גילו עד מהרה שהוא לא זכה שם להערכה רבה; שכן אף שעיקר ענייניו עם בנו של פטרונו הובנו באופן חלקי בלבד, עובדה ידועה הייתה שעם עזיבתו את דרבישייר הוא הותיר חובות רבים מאחוריו, שאותם מר דארסי פרע מאוחר יותר.

באשר לאליזבת, מחשבותיה היו בפמברלי בערב זה אף יותר מאשר בקודם; והערב, אף שבעודו עובר נראה ארוך, לא היה ארוך דיו כדי להכריע את רגשותיה כלפי אדם מסוים באותה אחוזה; והיא שכבה ערה שעתים שלמות, מנסה לפענח אותם. היא בוודאי לא שנאה אותו. לא; השנאה נעלמה מזמן, וכמעט זמן רב באותה

מידה היא התביישה שחשה אי פעם סלידה כלפיו שניתן לכנותה כך. הכבוד שנוצר מהשכנוע בתכונותיו יקרות הערך, אף שבתחילה התקבל באי רצון, חדל זה מכבר להיות מאוס על רגשותיה; וכעת הוא התעצם לכדי משהו בעל אופי ידידותי יותר בזכות העדות כה לטובתו, שהציגה את מזגו באור כה נעים, שהופקה אתמול. אך מעל לכל, מעל לכבוד ולהערכה, היה בתוכה מניע של רצון טוב שלא ניתן היה להתעלם ממנו. זו הייתה הכרת תודה; הכרת תודה לא רק על שאהב אותה פעם, אלא על שהוא אוהב אותה עדיין מספיק כדי לסלוח על כל קוצר הרוח והמרירות של הליכותיה בעת שדחתה אותו, ועל כל ההאשמות הלא צודקות שליוו את דחייתה. הוא שבו הייתה משוכנעת כי ימנע ממנה כאויבתו הגדולה ביותר, נראה במפגש מקרי זה משתוקק ביותר לשמר את ההיכרות; ומבלי כל הצגה חסרת טעם של חיבה, או כל ייחודיות בהליכותיו כאשר שניהם בלבד היו מעורבים, ביקש את דעתם הטובה של ידידיה, ושקד על היכרותה עם אחותו. שינוי כזה באדם בעל גאווה כה רבה עורר לא רק תדהמה אלא גם הכרת תודה – שכן לאהבה, אהבה עזה, יש לייחס זאת; וככזו, השפעתה עליה הייתה מסוג שיש לעודדו, כלא נעימה בשום אופן, אף שלא ניתן היה להגדירה בדיוק. היא כיבדה אותו, היא העריכה אותו, היא הייתה אסירת תודה לו, היא חשה עניין אמיתי ברווחתו; והיא רק רצתה לדעת עד כמה היא מאחלת שרווחה זו תהיה תלויה בה עצמה, ועד כמה יהיה זה לאושרם של שניהם שתפעיל את הכוח, שדמינה אמר לה שהיא עדיין מחזיקה בו, להביא לחידוש חיזוריו.

בערב נקבע בין הדודה לאחיינית כי אדיבות כה בולטת מצד מיס דארסי, בבואה אליהם ביום הגעתה ממש לפמברלי – שכן היא הגיעה לשם רק לארוחת בוקר מאוחרת – ראוי לחיקוי, גם אם לא ניתן להשוותה, במאמץ כלשהו של נימוס מצדן; ובהתאם לכך, יהיה זה ראוי ביותר לבקר אותה בפמברלי בבוקר המחרת. לפיכך, הן היו אמורות ללכת. אליזבת הייתה מרוצה; אם כי כששאלה את עצמה לסיבה לכך, לא היה לה הרבה מה לומר בתגובה.

מר גרדינר עזב אותן זמן קצר לאחר ארוחת הבוקר. תוכנית הדיג חודשה יום קודם לכן, והתחייבות מפורשת נעשתה לפגישתו עם כמה מהג'נטלמנים בפמברלי עד הצהריים.

פרק מ"ה

אליזבת, שהייתה משוכנעת כעת כי סלידתה של מיס בינגלי כלפיה מקורה בקנאה, לא יכלה שלא לחוש עד כמה הופעתה בפמברלי בוודאי אינה רצויה לה, והייתה סקרנית לדעת באיזו מידה של אדיבות תחודש כעת ההיכרות מצד אותה גברת.

עם הגעתן לבית, הן הובלו דרך האולם אל הטרקלין, שחזיתו הצפונית הפכה אותו לנעים ביותר לימי הקיץ. חלונותיו, שנפתחו עד הרצפה, אפשרו מבט מרענן ביותר אל הגבעות המיוערות והגבוהות שמאחורי הבית, ואל עצי האלון והערמונים הספרדיים היפים שהיו פזורים על פני המדשאה שביניהם.

בחדר זה הן התקבלו על ידי מיס דארסי, שישבה שם עם מיס הרסט ומיס בינגלי, והגברת שממן התגוררה בלונדון. קבלת הפנים של ג'ורג'יאנה הייתה אדיבה מאוד, אך לוותה בכל אותה מבוכה אשר, אף שנבעה מביישנות ומפחד לטעות, עשויה הייתה לעורר בקרב אלו שחשו נחותים מהן את האמונה כי היא גאה ומרוחקת. גברת גרדינר ואחייניתה, לעומת זאת, עשו עמה צדק וריחמו עליה.

מצד מיס הרסט ומיס בינגלי הן זכו לקידה בלבד; ולאחר שהתיישבו, השתררה למשך כמה רגעים שתיקה מביכה, כפי ששתיקות כאלו נוטות תמיד להיות. היא הופרה לראשונה על ידי מיס אנזלי, אישה מעודנת ונעימת מראה, שמאמציה לעורר שיחה כלשהי הוכיחו כי היא בעלת חינוך טוב יותר משתי האחרות; ובינה לבין גברת גרדינר, בסיוע מזדמן של אליזבת, התנהלה השיחה. מיס דארסי נראתה כמי שמשתוקקת לאזור די אומץ כדי להצטרף אליה; ולעיתים אכן העזה לומר משפט קצר, כאשר הסכנה שיישמע הייתה פחותה ביותר.

אליזבת הבחינה במהרה כי היא עצמה נמצאת תחת מעקב צמוד של מיס בינגלי, וכי אינה יכולה לומר מילה, במיוחד למיס דארסי, מבלי לעורר את תשומת לבו. הבחנה זו לא הייתה מונעת ממנה לנסות לדבר עם האחרונה, אלמלא ישבו במרחק לא נוח; אך היא לא הצטערה שנחסך ממנה הצורך לדבר הרבה: מחשבותיה שלה העסיקו אותה. היא ציפתה בכל רגע שחלק מהג'נטלמנים יכנסו לחדר: היא קיוותה, וחששה, שאדון

הבית יהיה ביניהם; ואם קיוותה או חששה מכך יותר, התקשתה לקבוע. לאחר שישבו כך רבע שעה, מבלי שקולה של מים בינגלי יישמע, אליזבת נדרכה כשקיבלה ממנה פנייה קרה ובירור לגבי שלום משפחתה. היא השיבה באותה אדישות וקצרנות, והאחרת לא הוסיפה דבר.

הגיוון הבא בביקורן חל עם כניסתם של המשרתים הנושאים בשר קר, עוגה ומגוון של מיטב פירות העונה; אך זה לא קרה אלא לאחר שמיס אנזלי שלחה מבטים וחיוכים משמעותיים רבים לעבר מיס דארסי, כדי להזכיר לה את תפקידה. כעת נמצאה תעסוקה לכל החבורה; שכן גם אם לא יכלו כולם לדבר, יכלו כולם לאכול; ופירמידות הענבים, הנקטרינות והאפרסקים היפות אספו את כולם במהרה סביב השולחן.

בעודן עסוקות בכך, ניתנה לאליזבת הזדמנות הוגנת להחליט אם היא חוששת או משתוקקת יותר להופעתו של מר דארסי, לפי התחושות שגברו עליה עם כניסתו לחדר; ואז, אף שרק רגע קודם לכן האמינה כי רצונה גובר, היא החלה להתחרט על בואו.

הוא שהה זמן מה עם מר גרדינר, שהיה עסוק ליד הנהר יחד עם שניים או שלושה ג'נטלמנים אחרים מהבית; והוא עזב אותו רק כשנודע לו כי גברות המשפחה מתכוונות לבקר את ג'ורג'יאנה באותו בוקר. ברגע שהופיע, החליטה אליזבת בתבונה להיראות נינוחה ובלתי נבוכה לחלוטין; החלטה שהיה נחוץ לקבלה, אך אולי לא היה קל כל כך לקיימה, שכן היא ראתה כי חשדותיה של החבורה כולה התעוררו נגדם, וכמעט לא הייתה עין שלא עקבה אחר התנהגותו כשנכנס לראשונה לחדר. באף פנים לא ניכרה סקרנות דרוכה בעוצמה רבה כל כך כמו בפניה של מיס בינגלי, למרות החיוכים שפשטו על פניה בכל פעם שדיברה עם אחד ממושאי סקרנותה; שכן הקנאה טרם הביאה אותה לידי ייאוש, ותשומת לבו למר דארסי לא פסקה כלל. מיס דארסי, עם כניסת אחיה, התאמצה הרבה יותר לדבר; ואליזבת ראתה שהוא חרד לכך שאחותו והיא יכירו זו את זו, וקידם ככל האפשר כל ניסיון לשיחה מכל צד. מיס בינגלי ראתה כל זאת גם היא; ובחוסר הזהירות של הכעס, ניצלה את ההזדמנות הראשונה לומר באדיבות מלגלת:

"אמור לי, מיס אליזה, האם המיליציה של מחוז — לא עזבה את מריטון? הם בוודאי מהווים אובדן גדול למשפחתך."

בנוכחותו של דארסי היא לא העזה להזכיר את שמו של ויקהאם; אך אליזבת הבינה מיד שהוא עומד בראש מעיניה; והזיכרונות השונים הקשורים בו גרמו לה לרגע של מצוקה; אך במאמץ נמרץ להדוף את המתקפה המרושעת, השיבה מיד על השאלה בטון משוחרר למדי. בעוד היא מדברת, מבט חטוף בלתי רצוני הראה לה את דארסי שפניו האדימו, מביט בה ברצינות, ואת אחותו מוכת מבוכה ואינה מסוגלת לשאת את עיניה. אילו ידעה מיס בינגלי איזה כאב היא גורמת באותו רגע לידידה האהוב, היא ללא ספק הייתה נמנעת מהרמז; אך היא התכוונה אך ורק לערער את שלוותה של אליזבת, על ידי העלאת דמותו של אדם שהאמינה כי היא מחבבת, כדי לגרום לה להסגיר רגש שעלול לפגוע בה בעיני דארסי, ואולי להזכיר לאחרון את כל מעשי השטות והאבסורד שבהם חלק ממשפחתה היו קשורים לאותו חיל. שום הברה על ניסיון הבריחה של מיס דארסי לא הגיעה לאוזניה מעולם. לשום יצור לא נחשף הדבר, ככל שהסודיות אפשרה זאת, מלבד לאליזבת; ומכל קרוביו של בינגלי, אחיה הקפיד במיוחד להסתיר זאת, מאותו רצון שאליזבת ייחסה לו מזמן, שמיס בינגלי תהפוך בבוא העת לאשתו. הוא ללא ספק רקם תוכנית כזו; ובלי שהתכוון שהדבר ישפיע על מאמציו להפרידו ממיס בנט, סביר להניח שזה הוסיף משהו לדאגתו העמוקה לרווחת חברו.

התנהגותה המאופקת של אליזבת, עם זאת, הרגיעה במהרה את סערת רגשותיו; וכיוון שמיס בינגלי, מתוסכלת ומאוכזבת, לא העזה להתקרב יותר לנושא ויקהאם, גם ג'ורג'יאנה התאוששה בזמן, אם כי לא מספיק כדי להיות מסוגלת לדבר עוד. אחיה, שאת מבטו חששה לפגוש, בקושי זכר את מעורבותה בעניין; ועצם הנסיבות שנועדו להסיח את מחשבותיו מאליזבת, נראו כמי שקיבעו אותן עליה יותר ויותר בשמחה.

ביקורן לא נמשך זמן רב לאחר השאלה והתשובה שהוזכרו לעיל; ובעוד מר דארסי מלווה אותן למרכבתן, מיס בינגלי פרקה את רגשותיה בביקורת על הופעתה, התנהגותה ולבושה של אליזבת. אך ג'ורג'יאנה לא הסכימה להצטרף אליה. המלצתו של אחיה הספיקה כדי להבטיח את אהדתה: שיפוטו לא יכול היה לטעות; והוא דיבר

במונחים כאלה על אליזבת, עד שלא נותר לג'ורג'יאנה אלא למצוא אותה מקסימה וחביבה. כשדארסי שב לטרקלין, מיס בינגלי לא יכלה להתאפק וחזרה בפניו על חלק ממה שאמרה לאחותו.

"כמה רע נראית אליזה בנט הבוקר, מר דארסי," קראה; "מעולם לא ראיתי בחי"אדם שהשתנה כל כך כפי שהיא השתנתה מאז החורף. היא הפכה כה שחומה וגסה! לואיזה ואני הסכמנו שלא היינו מזהות אותה שוב."

ככל שמר דארסי לא אהב פנייה כזו, הוא הסתפק בתשובה קרה כי לא הבחין בשום שינוי מלבד היותה מעט שזופה – תוצאה לא מפתיעה של טיול בקיץ.

"מצדי," המשיכה, "עלי להודות שמעולם לא יכולתי לראות בה יופי כלשהו. פניה רזים מדי; לעורה אין זוהר; ותווי פניה אינם נאים כלל. לאפה חסר אופי; אין שום דבר בולט בקווי. שיניה סבירות, אך לא יוצאות דופן; ובאשר לעיניה, שלפעמים כונו כה יפות, מעולם לא יכולתי להבחין בהן בשום דבר יוצא דופן. יש להן מבט חד ומרדני שאיני אוהבת כלל; ובכל הופעתה יחד ישנה חשיבות עצמית חסרת טעם, שהיא בלתי נסבלת."

משוכנעת ככל שהייתה מיס בינגלי שדארסי מעריץ את אליזבת, זו לא הייתה השיטה הטובה ביותר להמליץ על עצמה; אך אנשים כועסים אינם תמיד נבונים; וברואותה אותו סוף סוף נראה מעט מרוגז, היא זכתה בכל ההצלחה שציפתה לה. הוא התמיד בשתיקתו, עם זאת; ומתוך החלטה לגרום לו לדבר, המשיכה:

"אני זוכרת, כשפגשנו אותה לראשונה בהרטפורדשייר, כמה נדהמנו כולנו לגלות שהיא נחשבת ליופי; ואני זוכרת במיוחד שאמרת לילה אחד, אחרי שהן סעדו בנאת'רפילד, 'היא יופי! באותה מידה הייתי קורא לאמה אישה שנונה'. אך לאחר מכן נראה שהיא השתפרה בעיניך, ואני מאמינה שחשבת שהיא די יפה בזמן מסוים."

"כן," השיב דארסי, שלא יכול היה להתאפק עוד, "אך זה היה רק כשהכרתי אותה לראשונה; שכן עברו חודשים רבים מאז שראיתי בה את אחת הנשים היפות ביותר בין מכריי."

לאחר מכן הוא הלך משם, ומיס בינגלי נותרה עם כל הסיפוק שבכך שאילצה אותו לומר דבר שלא גרם כאב לאיש מלבד לה עצמה.

גברת גרדינר ואליזבת שוחחו על כל מה שאירע במהלך ביקורן בדרכן חזרה, פרט למה שעניין את שתיהן במיוחד. המבטים וההתנהגות של כל מי שראו נדונו, פרט לאדם שהעסיק את מרבית תשומת לבן. הן דיברו על אחותו, חבריו, ביתו, פירותיו, על הכל חוץ מאשר עליו עצמו; ובכל זאת אליזבת השתוקקה לדעת מה גברת גרדינר חושבת עליו, וגברת גרדינר הייתה מרוצה ביותר לו אחייניתה הייתה פותחת בנושא.

פרק מ"ו

אליזבת התאכזבה מאוד מכך שלא מצאה מכתב מג'יין עם הגעתם הראשונה ללמבטון; אכזבה זו התחדשה בכל אחד מהבקרים שבילו שם; אך בבוקר השלישי בא הקץ לקובלנותיה, ואחותה הצדיקה את עצמה עם קבלת שני מכתבים ממנה בבת אחת, שעל אחד מהם צוין כי נשלח בטעות למקום אחר. אליזבת לא הופתעה מכך, שכן ג'יין כתבה את המען בכתב יד גרוע להפליא.

הם בדיוק התכוננו לצאת לטיול כשהגיעו המכתבים; ודודיה, שהשאירו אותה ליהנות מהם בשקט, יצאו לדרכם לבדם. היה עליה להקדיש תשומת לב תחילה למכתב שנשלח בטעות; הוא נכתב לפני חמישה ימים. תחילתו הכילה תיאור של כל המסיבות וההתחייבויות הקטנות שלהם, עם החדשות שסיפק המחזז; אך המחצית השנייה, שתוארכה יום מאוחר יותר ונכתבה בסערת רוחות ניכרת, מסרה מידע חשוב יותר. וזה היה תוכנו:—

"מאז כתיבת השורות שלעיל, ליזי יקירתי, אירע דבר מה בלתי צפוי וחמור ביותר; אך אני חוששת להבהיל אותך — היי סמוכה ובטוחה שכולנו בקו טוב. מה שיש לי לומר נוגע ללידיה המסכנה. הודעה דחופה הגיעה בשתיים עשרה אמש, בדיוק כשכולנו הלכנו לישון, מקולונל פורסטר, כדי להודיע לנו שהיא נמלטה לסקוטלנד עם אחד מקציניו; למען האמת, עם ויקהאם! דמייני את הפתעתנו. לקיטי, לעומת זאת, זה לא נראה בלתי צפוי לחלוטין. אני מצטערת מאוד, מאוד. שידוך כה פזיז משני הצדדים! אך אני מוכנה לקוות לטוב, ושאופיו לא הובן

כהלכה. אני יכולה להאמין בקלות שהוא חסר מחשבה ובלתי זהיר, אך צעד זה (הבה נשמח על כך) אינו מעיד על לב רע. בחירתו היא לפחות חסרת פנייה, שכן הוא בוודאי יודע שאבי אינו יכול לתת לה דבר. אמנו המסכנה שרויה באבל כבד. אבי נושא זאת טוב יותר. כמה אסירת תודה אני שמעולם לא סיפרנו להם מה נאמר נגדו; עלינו לשכוח זאת בעצמנו. הם נסעו בשבת בלילה בסביבות שתיים עשרה, כפי שמשוער, אך חסרונם לא הורגש עד אתמול בבוקר בשמונה. ההודעה נשלחה מיד. ליזי יקירתי, הם ודאי עברו בטווח של עשרה מייל מאיתנו. קולונל פורסטר נותן לנו סיבה לצפות לו כאן בקרוב. לידיה השאירה כמה שורות לאשתו, המודיעות לה על כוונתם. עלי לסיים, שכן אני יכולה להיעדר זמן רב מאמי המסכנה. אני חוששת שלא תוכלי לפענח את הכתוב, אך אני יודעת כמעט מה כתבתי."

בלי להותיר לעצמה זמן למחשבה, וכמעט בלי לדעת מה היא מרגישה, אליזבת, עם סיום המכתב הזה, תפסה מיד את השני, ובפתחה אותו בקוצר רוח עילאי, קראה כדלקמן; הוא נכתב יום מאוחר יותר מסיום המכתב הראשון.

"עד עכשיו, אחותי היקרה מכל, קיבלת את מכתבי החפוז; אני מקווה שזה יהיה מובן יותר, אך למרות שאיני מוגבלת בזמן, ראשי כה מבולבל שאיני יכולה להבטיח להיות עקבית. ליזי היקרה, אני יודעת כמעט מה אכתוב, אך יש לי חדשות רעות עבורך, ולא ניתן לעכבן. עד כמה שנישואין בין מר ויקהאם ללידיה המסכנה שלנו יהיו פזיזים, אנו חרדים כעת לוודא שהם אכן התקיימו, שכן ישנה סיבה רבה מדי לחשוש שהם לא נסעו לסקוטלנד. קולונל פורסטר הגיע אתמול, לאחר שעזב את ברייטון יום קודם לכן, לא שעות רבות לאחר שליח המכתב הדחוף. למרות שמכתבה הקצר של לידיה למיסז פ. נתן להם להבין שהם נוסעים לגרטנה גרין, דבר מה נפלט מפיו של דני המביע את אמונתו שויקהאם מעולם לא התכוון לנסוע לשם, או להתחתן עם לידיה בכלל, דבר שחזר באוזני קולונל פ., אשר נבהל מיד ויצא מברייטון מתוך כוונה להתחקות אחר מסלולם. הוא התחקה אחריהם בקלות עד קלאפהאם, אך לא מעבר לכך; שכן עם הגיעם לשם, הם עברו לכרכר שכירות ושחררו את הכרכרה שהביאה אותם מאפסום. כל מה שידוע לאחר מכן הוא שהם נראו ממשיכים בדרך ללונדון. אני יודעת מה לחשוב. לאחר שערך כל חקירה אפשרית באותו צד של לונדון, קולונל פ. המשיך להרטפורדשייר, וחיפש אותן בדאגה בכל המחסומים ובפונדקים בבארנט ובהטפילד, אך ללא הצלחה — שום אנשים כאלו לא נראו עוברים שם. בדאגה רבה הוא הגיע ללונגבורן, וחשף בפניו את חששותיו באופן המכבד מאוד את לבו. אני מצטערת בכנות עבורו ועבור מיסז פ.; אך איש אינו יכול להטיל עליהם אשמה כלשהי. מצוקתנו, ליזי יקירתי, גדולה מאוד. אבי ואמי מאמינים לגרוע מכל, אך אני יכולה לחשוב עליו רעות כל כך. נסיבות רבות עשויות להפוך נישואין פרטיים בעיר לעדיפים עבורם על פני מימוש תוכניתם הראשונה; ואפילו אם היה יכול לרקום מזימה כזו נגד צעירה מקשריה של לידיה, מה שאינו סביר, האם אוכל להניח שהיא כה איבדה את כל ערכיה? בלתי אפשרי! אני נעצבת לגלות, עם זאת, שקולונל פ. אינו נוטה לסמוך על נישואיהם: הוא הניד בראשו כשהבעתי את תקוותי, ואמר שהוא חושש שויקהאם אינו אדם שניתן לבטוח בו. אמי המסכנה באמת חולה, ואינה יוצאת מחדרה. לו הייתה יכולה להתאמץ, זה היה טוב יותר, אך אין לצפות לכך; ובאשר לאבי, מעולם בחיי לא ראיתי כה מושפע. קיטי המסכנה סופגת כעס על שהסתירה את הקשר ביניהם; אך מכיוון שזה היה עניין של סודיות, אין לתמוה על כך. אני באמת שמחה, ליזי היקרה, שנחסכו ממך חלק מהסצנות המכאיבות הללו; אך כעת, כשהזעזוע הראשון חלף, האם אודה שאני משתוקקת לשוב? אני כה אנוכית, עם זאת, כדי לחחוץ על כך אם זה לא נוח. שלום! אני שוב נוטלת את עטי כדי לעשות את מה שזה עתה אמרתי לך שלא אעשה; אך הנסיבות הן כאלה, שאיני יכולה שלא להתחנן בפני כולכם לבוא לכאן בהקדם האפשרי. אני מכירה את דודי ודודתי היקרים כה טוב, שאיני חוששת לבקש זאת, למרות שיש לי עוד דבר מה לבקש מהראשון. אבי נוסע ללונדון עם קולונל פורסטר מיד, כדי לנסות לגלות אותה. מה הוא מתכוון לעשות, בטוחה אני שאיני יודעת; אך מצוקתו המופרזת לא תאפשר לו לנקוט בשום צעד בדרך הטובה והבטוחה ביותר, וקולונל פורסטר מחויב להיות שוב בברייטון מחר בערב. בשעת חירום כזו, עצתו ועזרתו של דודי יהיו הכל בעולם; הוא יבין מיד מה עלי להרגיש, ואני סומכת על טוב לבו."

"הו! היכן, היכן דודי?" קראה אליזבת, מזנקת ממושבה עם סיום המכתב, בלהיטות לעקוב אחריו, מבלי לאבד רגע מהזמן היקר כל כך; אך כשהגיעה לדלת, היא נפתחה על ידי משרת, ומר דארסי הופיע. פניה החיוורות והתנהגותה הסוערת גרמו לו להירתע, ולפני שהספיק להתאושש דיו כדי לדבר, היא, שבמוחה כל רעיון נדחק

מפני מצבה של לידיה, קראה בחיפזון, "אני מבקשת את סליחתך, אך עלי לעזוב אותך. עלי למצוא את מר גרדינר ברגע זה בעניין שאינו סובל דיחוי; אין לי רגע לאבד."

"אלוהים אדירים! מה קרה?" קרא הוא, ברגש רב יותר מאשר בנימוס; ואז, בהתעשתו, "לא אעכב אותך ולו לרגע; אך הניחי לי, או למשרת, ללכת אחרי מר ומיסז גרדינר. אינך חשה בטוב מספיק; אינך יכולה ללכת בעצמך."

אליזבת היססה; אך ברכיה רעדו תחתיה, והיא חשה כמה מעט תשיג בניסיונה לרדוף אחריהם. על כן, היא קראה למשרת בחזרה והטילה עליו, אם כי בנימה כה חנוקה מנשימה שעשתה אותה כמעט בלתי מובנת, להחזיר את אדונו וגבירתו הביתה מיד.

עם צאתו מהחדר, היא התיישבה, לא מסוגלת להחזיק את עצמה, ונראתה כה חולה ואומללה, עד שהיה זה בלתי אפשרי עבור דארסי לעזוב אותה, או להימנע מלומר, בטון של עדינות והשתתפות בצער, "הניחי לי לקרוא למשרתת שלך. האם אין דבר מה שתוכלי ליטול כדי להקל עליך כעת? כוס יין; האם אביא לך אחת? את חולה מאוד."

"לא, אני מודה לך," השיבה, מנסה להתאושש. "אין לי דבר. אני מרגישה בטוב, אני רק מוטרדת מחדשות אימוות שקיבלתי זה עתה מלונגבורן."

היא פרצה בבכי כשניסתה להתייחס לכך, ובמשך כמה דקות לא יכלה להוציא מילה נוספת. דארסי, במתח אומלל, יכול היה רק לומר משהו בלתי מובן על דאגתו, ולהתבונן בה בדממה רחומה. לבסוף דיברה שוב. "קיבלתי זה עתה מכתב מג'יין, עם חדשות אימוות כל כך. לא ניתן להסתיר זאת מאיש. אחותי הצעירה ביותר עזבה את כל חבריה — נמלטה; השליכה את עצמה לחסדיו של — של מר ויקהאם. הם נסעו יחד מברייטון. אתה מכיר אותו טוב מדי מכדי להטיל ספק בשאר. אין לה כסף, אין לה קשרים, דבר שיכול לפתות אותו ל— היא אבודה לנצח."

דארסי קפא בתדהמה.

"כשאני חושבת," הוסיפה בקול נסער עוד יותר, "שיכולתי למנוע זאת! אני שידעתי מי הוא. לו רק הסברתי חלק מזה — חלק ממה שנודע לי, למשפחתי שלי! לו היה אופיו ידוע, זה לא היה יכול לקרות. אך הכל, הכל מאוחר מדי עכשיו."

"אני מצטער באמת," קרא דארסי: "מצטער — מזועזע. אך האם זה ודאי, ודאי לחלוטין?"

"הו, כן! הם עזבו את ברייטון יחד בלילה של יום ראשון, והתחקו אחריהם כמעט עד לונדון, אך לא מעבר לכך: הם בוודאי לא נסעו לסקוטלנד."

"ומה נעשה, מה נוסה, כדי להשיבה?"

"אבי נסע ללונדון, וג'יין כתבה לבקש את עזרתו המיידית של דודי, ואנו נצא לדרך, אני מקווה, בעוד חצי שעה. אך שום דבר לא ניתן לעשות; אני יודעת היטב ששום דבר לא ניתן לעשות. כיצד ניתן להשפיע על אדם כזה? כיצד ניתן בכלל לגלות אותם? אין לי ולו תקווה קטנה ביותר. זה נורא מכל בחינה!"

דארסי הניד בראשו בהסכמה שקטה.

"כאשר עיני נפקחו לאופיו האמיתי, הו! לו ידעתי מה עלי לעשות, מה עלי להעז לעשות! אך לא ידעתי — פחדתי לעשות יותר מדי. טעות אומללה, אומללה!"

דארסי לא ענה. הוא נראה כמי שאינו שומע אותה, והתהלך בחדר הלוך ושוב בהרהור עמוק; מצחו מכווץ, חזותו קדורה. אליזבת הבחינה בכך במהרה, והבינה זאת מיד. כוחה דעך; הכל חייב לשקוע תחת

הוכחה כזו לחולשת המשפחה, ודאות כזו לחרפה העמוקה ביותר. היא לא יכלה להתפלא ולא לגנות; אך האמונה בניצחוננו העצמי לא הביאה דבר מנחם ללבה, ולא הציעה שום הקלה למצוקתה. להיפך, זה בדיוק גרם לה להבין את רצונותיה שלה; ומעולם לא חשה בכנות כזו שכלה לאהוב אותו, כמו כעת, כאשר כל אהבה חייבת להיות לשווא.

אך העצמי, אף שנדחק פנימה, לא יכול היה להשתלט עליה. לידיה — ההשפלה, האומללות שהיא מביאה על כולם — בלעה במהרה כל דאגה פרטית; ובכסותה את פניה במטפחתה, אליזבת אבדה במהרה לכל דבר אחר; ולאחר הפסקה של דקות אחדות, רק קולו של בן לווייתה החזיר אותה למציאות, אשר באופן שאף שביטא חמלה, ביטא גם איפוק, אמר:—

"אני חושש שאת משתוקקת כבר זמן רב לעזיבתי, ואין לי דבר לטעון כתירוץ לשהותי, מלבד דאגה אמיתית, אף שאינה מועילה. לו יהי שדבר מה יכול היה להיאמר או להיעשות מצדי, שיציע נחמה למצוקה כזו! אך לא אייסר אותך בבקשות שווא, שעלולות להיראות כאילו הן מבקשות את תודתך בכוונה. הפרשה האומללה הזו תמנע, אני חושש, מאחותי את העונג לראותך היום בפמברלי."

"הו, כן! היה כה אדיב להתנצל עבורנו בפני מיס דארסי. אמור שעניין דחוף קורא לנו הביתה מיד. הסתר את האמת העגומה כל עוד הדבר אפשרי. אני יודעת שזה לא יהיה לזמן רב."

הוא הבטיח לה מיד לשמור על סודה, הביע שוב את צערו על מצוקתה, איחל לה סיום מאושר יותר מכפי שיש סיבה לקוות לו כעת, ועזב, תוך שהוא משאיר את ברכותיו לקרוביה, עם מבט פרידה רציני אחד בלבד.

כשיצא מהחדר, אליזבת חשה כמה לא סביר שהם אי פעם יראו זה את זה שוב ביחסי לבביות כאלה שאפיינו את פגישותיהם השונות בדרכישייר; ובשולחה מבט רטרופקטיבי על כל היכרותם, כה מלאה בסתירות ובתהפוכות, נאנחה על עקשנותם של אותם רגשות שכעת היו מקדמים את המשכה, ובעבר היו שמחים בסיומה.

אם הכרת תודה והערכה הן בסיס טוב לחיבה, הרי ששינוי הרגשות של אליזבת לא יהיה בלתי סביר ולא מוטעה. אך אם לא כן, אם ההערכה הנובעת ממקורות כאלו אינה הגיונית או אינה טבעית, בהשוואה למה שמתואר לעיתים קרובות כנוצר במפגש ראשון עם מושאו, ואפילו לפני שהוחלפו שתי מילים, הרי שדבר לא ניתן לומר להגנתה, למעט העובדה שהיא נתנה הזדמנות מסוימת לשיטה האחרונה, בנטייתה לויקהאם, ושכישלונה עשוי, אולי, להעניק לה רשות לחפש את הדרך השנייה והפחות מעניינת של קשר. כך או כך, היא ראתה אותו הולך בצער; ובדוגמה ראשונית זו למה שחרפתה של לידיה חייבת להניב, מצאה כאב נוסף בעת שהרהרה באותה פרשה אומללה. מעולם, מאז קריאת מכתבה השני של ג'יין, לא השתעשעה בתקווה שויקהאם מתכוון להתחתן איתה. איש מלבד ג'יין, חשבה, לא יכול לשלול את עצמו בציפייה כזו. הפתעה הייתה הפחותה שברגשותיה מול התפתחות זו. בעוד שתוכן המכתב הראשון נותר במוחה, היא הייתה כולה פליאה ותדהמה, שויקהאם יתחתן עם נערה שזה בלתי אפשרי שיתחתן איתה בשל כסף; וכיצד לידיה יכלה אי פעם לקשור אותו אליה נראה בלתי מובן. אך כעת הכל היה טבעי מדי. עבור קשר כזה, ייתכן שהיו לה מספיק קסמים; ולמרות שלא הניחה שלידיה יוצאת במכוון להימלטות ללא כוונת נישואין, לא התקשתה להאמין שסגולותיה או הבנתה לא ישמרו עליה מליפול כטרף קל.

היא מעולם לא הבחינה, בעוד הגדוד שהה בהרטפורדשייר, שלידיה הייתה נטייה כלשהי כלפיו; אך היא הייתה משוכנעת שלידיה נזקקה רק לעידוד כדי להיקשר לכל אדם. לעיתים קצין אחד, לעיתים אחר, היה המועדף עליה, ככל שתשומת הלב שלהם העלתה אותם בעיניה. רגשותיה היו בתנודות מתמידות, אך מעולם לא ללא מושא. הנזק של הזנחה ופינוק מוטעה כלפי נערה כזו — הו! כמה בחדות חשה זאת כעת!

היא השתוקקה להיות בבית — לשמוע, לראות, להיות במקום כדי לחלוק עם ג'יין את הדאגות שבוודאי נופלות כעת כולן עליה, במשפחה כה מעורערת; אב נעדר, אם שאינה מסוגלת למאמץ וזקוקה להשגחה מתמדת; ולמרות שהייתה כמעט משוכנעת שדבר לא ניתן לעשות עבור לידיה, התערבותו של דודה נראתה לה בעלת חשיבות עליונה, ועד שנכנס לחדר סבלה של קוצר רוחה היה חמור. מר ומיסז גרדינר מיהרו לחזור בבהלה,

בהניחם, על פי תיאור המשרת, שאחייניתם חלתה בפתאומיות; אך לאחר שהרגיעה אותם מיד בעניין זה, היא מיהרה למסור להם את סיבת קריאתם, בקראה את שני המכתבים בקול, ובהתעכבה על הערת השוליים של האחרון באנגריה רועדת. למרות שלידיה מעולם לא הייתה חביבה עליהם, מר ומיסז גרדינר לא יכלו שלא להיות מושפעים עמוקות. לא לידיה לבדה, אלא כולם היו מעורבים בדבר; ולאחר קריאות התדהמה והאימה הראשונות, מר גרדינר הבטיח ברצון כל עזרה שביכולתו. אליזבת, למרות שלא ציפתה לפחות מכך, הודתה לו בדמעות של הכרת תודה; ושלושתם, מונעים על ידי רוח אחת, הסדירו במהירות כל דבר הנוגע לנסיעתם. הם היו אמורים לצאת לדרך בהקדם האפשרי. "אך מה יעשה בנוגע לפמברלי?" קראה מיסז גרדינר. "ג'ון אמר לנו שמר דארסי היה כאן כששלחת לקרוא לנו; — האם זה נכון?"

"כן; ואמרת לי שלא נוכל לעמוד בהתחייבותנו. הכל הוסדר."

"מה הכל הוסדר?" חזרה האחרת, בעוד היא רצה לחדרה כדי להתכונן. "והאם הם ביחסים כאלו שמאפשרים לה לחשוף את האמת האמיתית? הו, לו ידעתי איך הדברים עומדים!"

אך המשאלות היו לשווא; או, לכל היותר, יכלו לשמש רק כדי לשעשע אותה בחיפזון ובבלבול של השעה הבאה. אילו היה לאליזבת פנאי להתבטל, היא הייתה נותרת בטוחה שכל עיסוק הוא בלתי אפשרי לאדם כה אומלל כמוה; אך היה לה חלק בעבודה כמו לדודתה, ובין השאר היו פתקים להיכתב לכל חבריהם בלמבטון, עם תירוצים כוזבים לעזיבתם הפתאומית. שעה אחת, עם זאת, ראתה את הכל מושלם; ומר גרדינר, בינתיים, לאחר שהסדיר את חשבונו בפונדק, לא נותר לו דבר לעשות מלבד לנסוע; ואליזבת, לאחר כל הסבל של הבוקר, מצאה את עצמה, בפרק זמן קצר מכפי שיכלה להניח, יושבת במרכבה ובדרך ללונגבורן.

פרק מ"ז

"חשבתי על כך שוב, אליזבת," אמר דודה בעודם נוסעים מהעיירה; "ובאמת, לאחר שיקול דעת רציני, אני נוטה הרבה יותר מכפי שהייתי להסכים עם דעתה של אחותך הבכורה בעניין. נראה לי כה בלתי סביר שאיש צעיר ירקום מזימה כזו נגד נערה שאינה חסרת הגנה או חסרת ידידים כלל, ושלמעשה התארח אצל משפחתו של הקולונל שלו, עד שאני נוטה מאוד לקוות לטוב. האם יכול היה לצפות שידידיה לא יתערבו? האם יכול היה לצפות שהגדוד יכיר בו שוב לאחר עלבון כזה לקולונל פורסטר? הפיתוי שלו אינו שקול לסיכון."

"אתה באמת חושב כך?" קראה אליזבת, פניה מאירות לרגע.

"על דברתי," אמרה גברת גרדינר, "אני מתחילה להיות בדעתו של דודך. זו באמת הפרה גדולה מדי של הגינות, כבוד ואינטרס מכדי שהוא יהיה אשם בה. אני יכולה לחשוב רעות כל כך על ויקהאם. האם את עצמך, ליזי, יכולה להתייחס ממנו לחלוטין עד כדי להאמין שהוא מסוגל לכך?"

"אולי לא מסוגל להזניח את האינטרס שלו עצמו. אך לכל הזנחה אחרת אני מאמינה שהוא מסוגל. אם אכן כך הדבר! אך אני מעזה לקוות לכך. מדוע שלא ימשיכו לסקוטלנד, לו זה היה המצב?"

"ראשית," השיב מר גרדינר, "אין הוכחה מוחלטת שהם לא נסעו לסקוטלנד."

"הו, אך המעבר מהכרכרה לכרכרת שכירות הוא רמז כה חזק! וחוף מזה, שום עקבות שלהם לא נמצאו בדרך לבארנט."

"ובכן, אם כך — בהנחה שהם בלונדון — הם עשויים להיות שם לצורך הסתרה, ולא לשום מטרה פסולה יותר. לא סביר שהכסף מצוי בשפע אצל מי מהם; וייתכן שעלה בדעתם שהם יוכלו להינשא בלונדון בצורה חסכונית יותר, גם אם פחות מהירה, מאשר בסקוטלנד."

"אך למה כל הסודיות הזו? למה הפחד מחשיפה? למה נישואיהם חייבים להיות פרטיים? הו, לא, לא — זה לא סביר. חברו הקרוב ביותר, כפי שאת רואה לפי התיאור של ג'יין, היה משוכנע שהוא מעולם לא התכוון לשאת אותה לאישה. ויקהאם לעולם לא יישא אישה ללא ממון. הוא אינו יכול להרשות זאת לעצמו. ואילו

תביעות יש ללידיה, אילו קסמים יש לה מלבד נעורים, בריאות ונועם הליכות, שיכולים לגרום לו לוותר למענה על כל סיכוי להיטיב את מצבו על ידי נישואים מוצלחים? באשר למידת הריסון שחשש מפני חרפה בגדוד עשוי להטיל על בריחה בלתי מכובדת איתה, איני יכולה לשפוט; שכן איני יודעת דבר על ההשלכות שצעד כזה עשוי להוליד. אך באשר להסתייגותך האחרת, אני חוששת שהיא בקושי תעמוד במבחן. ללידיה אין אחים שיתייצבו להגנתה; והוא עשוי היה לדמיין, מהתנהגותו של אבי, מעצלנותו ומחוסר התשומת לב שהוא גילה תמיד לנעשה במשפחתו, שהוא יעשה מעט ויחשוב מעט על העניין, כפי שכל אב היה עושה במקרה כזה."

"אך האם את יכולה לחשוב שלידיה כה איבדה כל רגש מלבד אהבתה אליו, עד שתסכים לחיות איתו בכל תנאי אחר מלבד נישואין?"

"זה אכן נראה כך, וזה מזעזע ביותר, "השיבה אליזבת כשדמעות בעיניה, "שתחושת ההגינות והמידות הטובות של אחות בנקודה כזו תהיה נתונה לספק. אך באמת, איני יודעת מה לומר. אולי איני עושה עמה צדק. אך היא צעירה מאוד: היא מעולם לא למדה לחשוב על נושאים רציניים; ובחצי השנה האחרונה, לא, בשנה האחרונה כולה, היא התמסרה לדבר מלבד שעשועים והבלים. הותר לה לכלות את זמנה בצורה הבטלנית והקלילה ביותר, ולאמץ כל דעה שנקרתה בדרכה. מאז שגדוד ה—— התמקם לראשונה במריטון, דבר מלבד אהבה, פלרטוטים וקצינים לא היה בראשה. היא עשתה כל שביכולתה, על ידי מחשבה ודיבור בנושא, כדי להעניק יותר — איך אקרא לזה? — רגישות לרגשותיה; שהם מטבעם ערים מספיק. וכולנו יודעים שלויקהאם יש כל קסם אישי ודרך פנייה שיכולים לשבות לב אישה."

"אך את רואה שג'יין, אמרה דודתה, "אינה חושבת רעות כל כך על ויקהאם, עד כדי להאמין שהוא מסוגל לניסיון כזה."

"על מי ג'יין חושבת אי פעם רעות? ומי הוא האדם, תהא התנהגותו בעבר אשר תהא, שהיא תאמין כי הוא מסוגל לניסיון כזה, עד שיוכח הדבר נגדו? אך ג'יין יודעת, בדיוק כמוני, מהו ויקהאם באמת. שתינו יודעות שהוא היה מופקר בכל מובן של המילה; שאין לו יושרה ולא כבוד; שהוא שקרי ובוגדני בדיוק כפי שהוא מוליק שולל בחן."

"והאם את באמת יודעת את כל זה?" קראה גברת גרדינר, שסקרנותה לגבי מקור המידע שלה התעוררה לחלוטין.

"אני יודעת, אכן, "השיבה אליזבת והסמיקה. "סיפרתי לך לפני כמה ימים על התנהגותו המחפירה כלפי מר דארסי; ואת בעצמך, כשהיית לאחרונה בלונגבורן, שמעת באיזו צורה הוא דיבר על האדם שנהג עמו בכזו איפוק ונדיבות. וישנן נסיבות אחרות שאיני רשאית — שאין טעם — לספר; אך שקריו על כל משפחת פמברלי הם אינסופיים. ממה שהוא אמר על מייס דארסי, הייתי מוכנה לחלוטין לראות נערה גאוותנית, מרוחקת ובלתי נעימה. ובכל זאת הוא ידע בעצמו את ההיפך. הוא ודאי ידע שהיא חביבה וצנועה כפי שמצאנו אותה."

"אך האם לידיה אינה יודעת דבר מכל זה? האם ייתכן שהיא בורה לגבי מה שאת וג'יין מבינות כה טוב?"

"הו, כן! — זה, זה הגרוע מכל. עד שהייתי בקנט, וראיתי כל כך הרבה הן את מר דארסי והן את קרובו קולונל פיצויליאם, הייתי בורה לגבי האמת בעצמי. וכשחזרתי הביתה גדוד ה—— היה אמור לעזוב את מריטון תוך שבוע או שבועיים. כיוון שזה היה המצב, לא ג'יין, לה סיפרתי את הכל, ולא אני, חשבנו שזה נחוץ לפרסם את הידע שלנו; שכן איזה תועלת תצמח לאיש מכך שהדעה הטובה, שכל השכונה רחשה לו, תיהרס אז? ואפילו כשנקבע שלידיה תסע עם מיסז פורסטר, הצורך לפקוח את עיניה לאופיו מעולם לא עלה בדעתי. שום סכנה מהונאה מעולם לא עלתה בראשי. שתוצאה כזו תנבע מכך, את יכולה להאמין בקלות שזה היה רחוק מאוד ממחשבותיי."

"כשכולם עברו לברייטון, אם כן, לא הייתה לך סיבה, אני מניחה, להאמין שהם מחבבים זה את זה?"

"לא הקלה ביותר. איני יכולה לזכור שום סימן של חיבה מצד מי מהם; ואילו דבר מעין זה היה ניכר, את ודאי מבינה שמשפחתנו אינה כזו שדבר כזה היה נעלם מעיניה. כשנכנס לראשונה לגדוד, היא הייתה מוכנה בהחלט להעריך אותו; אך כך כולנו היינו. כל נערה במריטון או סביבתה יצאה מדעתה בגללו בחודשיים הראשונים: אך הוא מעולם לא ייחד אותה בשום תשומת לב מיוחדת; ובהתאם לכך, לאחר תקופה מתונה של הערצה מופרזת ופרועה, נטיית הלב שלה אליו פינתה את מקומה, ואחרים מהגדוד, שהתייחסו אליה ביתר ייחוד, הפכו שוב למועדפיה."

ניתן להאמין בקלות כי ככל שמעט חידוש יכול היה להתווסף לחששותיהם, תקוותיהם והשערותיהם בנושא מעניין זה על ידי דיון חוזר בו, שום נושא אחר לא יכול היה להסיח את דעתם ממנו לאורך כל המסע. ממחשבותיה של אליזבת הוא לא נעדר לרגע. כשהוא מקובע שם על ידי הכאב החד מכולם, ייסורי המצפון, היא לא מצאה רגע של מנוחה או שכחה.

הם נסעו במהירות האפשרית; ולאחר שישנו לילה אחד בדרך, הגיעו ללונגבורן בשעת ארוחת הצהריים למחרת. נחמה הייתה לאליזבת במחשבה שג'יין לא נאלצה להתעייף מציפייה ארוכה.

ילדי משפחת גרדינר הקטנים, שנמשכו למראה הכרכרה, עמדו על מדרגות הבית בעת שנכנסו למכלאת הסוסים; וכשהמרכבה נעצרה ליד הדלת, ההפתעה המאושרת שהאירה את פניהם ובאה לידי ביטוי בכל גופם, במגוון דילוגים וקיפוצים, הייתה האות המהנה הראשון לקבלת הפנים שלהם. אליזבת קפצה החוצה; ולאחר שנתנה לכל אחד מהם נשיקה חפזה, מיהרה אל המבואה, שם פגשה אותה מיד ג'יין, שירדה בריצה במדרגות מדירתה של אמה.

אליזבת, בעוד היא מחבקת אותה בחיבה כשדמעות ממלאות את עיני שתיהן, לא איבדה רגע ושאלה אם נשמע דבר מה על הנמלטים.

"עדיין לא," השיבה ג'יין. "אך כעת כשדודי היקר הגיע, אני מקווה שהכל יהיה בסדר."

"האם אבי בעיר?"

"כן, הוא נסע ביום שלישי, כפי שכתבתי לך."

"והאם שמעתם ממנו לעיתים קרובות?"

"שמענו רק פעם אחת. הוא כתב לי כמה שורות ביום רביעי, לומר שהגיע בשלום ולתת לי את כתובתו, דבר שביקשתי ממנו במיוחד לעשות. הוא רק הוסיף שלא יכתוב שוב עד שיהיה לו דבר מה בעל חשיבות לציין."

"ואמי — איך היא? איך כולכם?"

"אמי חשה בטוב למדי, אני מקווה; אם כי רוחה מזועזעת מאוד. היא למעלה, ותשמח מאוד לראות את כולכם. היא עדיין אינה עוזבת את חדר ההלבשה שלה. מרי וקייטי, השבח לאל! חשות בטוב לחלוטין."

"אך את — איך את?" קראה אליזבת. "את נראית חיוורת. כמה ודאי עבר עלייך!"

אחותה, עם זאת, הבטיחה לה שהיא חשה בטוב לחלוטין; ושיחתן, שהתנהלה בעוד מר ומיסז גרדינר עסוקים עם ילדיהם, הופסקה כעת עם התקרבות החבורה כולה. ג'יין רצה אל דודה ודודתה, וקיבלה את פניהם והודתה לשניהם בחיוכים ובדמעות לסירוגין.

כשהיו כולם בחדר האורחים, השאלות שאליזבת כבר שאלה חזרו כמובן על ידי האחרים, ועד מהרה הם גילו שאין לג'יין שום מידע חדש למסור. התקווה האופטימית לטוב, עם זאת, שנועם לבה הציע לה, עדיין לא נטשה אותה; היא עדיין ציפתה שהכל יסתיים בטוב, ושכל בוקר יביא עמו מכתב כלשהו, מלידיה או מאביה, שיסביר את מעשיהם ואולי יבשר על הנישואין.

מיסז בנט, אל דירתה פנו כולם לאחר כמה דקות של שיחה יחדיו, קיבלה אותם בדיוק כפי שניתן היה לצפות; בדמעות וקניות של צער, גידופים נגד התנהגותו הנבזית של ויקהאם, ותלונות על סבלה שלה ועל היחס הרע כלפיה; כשהיא מאשימה את כולם מלבד את האדם שלפיניקו חסר השיקול יש לייחס בעיקר את טעויותיה של בתה.

"לו הייתי יכולה", אמרה, "לממש את רצוני לנסוע לברייטון עם כל משפחתי, זה לא היה קורה: אך ללידיה היקרה והמסכנה לא היה איש שישגיח עליה. מדוע בני משפחת פורסטר הניחו לה אי פעם לצאת מטווח ראייתם? אני בטוחה שהייתה הזנחה גדולה מצדם, שכן היא אינה מסוג הבנות שיעשו דבר כזה לו היו משגיחים עליה היטב. תמיד חשבתי שהם אינם מתאימים להשגיח עליה; אך דעתי בוטלה, כפי שהיא מבוטלת תמיד. ילדה מסכנה ויקרה! וכעת הנה מר בנט נסע לו, ואני יודעת שהוא יילחם בוויקהאם בכל מקום שיפגוש אותו, ואז הוא ייהרג, ומה יהיה על כולנו? בני משפחת קולינס יגרשו אותנו לפני שגופתו תתקרב בקברו; ואם לא תהיה נדיב כלפינו, אח יקר, אני יודעת מה נעשה."

כולם קראו נגד רעיונות נוראיים כאלו; ומר גרדינר, לאחר הבטחות כלליות על חיבתו אליה ואל כל משפחתה, אמר לה שבכוונתו להיות בלונדון כבר למחרת, ושיעזור למר בנט בכל מאמץ להשיב את לידיה.

"אל תיכנעי לבהלת שווא", הוסיף: "למרות שנכון להיות מוכנים לגרוע מכל, אין סיבה לראות בו ודאות. לא עבר אפילו שבוע מאז שעזבו את ברייטון. בעוד ימים אחדים אנו עשויים לקבל חדשות מהם; ועד שנדע שאינם נשואים ואין להם כוונה להינשא, אל לנו להתייחס לעניין כאבוד. ברגע שאגיע לעיר, אלך אל אחי ואגרום לו לבוא איתי לביתי ברחוב גרייסצ'רץ', ואז נוכל להתייעץ יחד מה לעשות."

"הו, אחי היקר", השיבה מיסז בנט, "זה בדיוק מה שיכולתי לאחל לו יותר מכל. וכעת, כשתגיע לעיר, מצא אותם, היכן שלא יהיו; ואם אינם נשואים כבר, גרום להם להינשא. ובאשר לבגדי חתונה, אל תניח להם לחכות לך, אלא אמור ללידיה שיהיה לה כל סכום כסף שתבחר לקנותם לאחר שיינשאו. ומעל לכל דבר, מנע ממר בנט להילחם. אמור לו באיזה מצב נורא אני נמצאת — שאני מבוהלת עד אובדן חושים; ושיש לי רעידות כאלו, דפיקות לב כאלו בכל גופי, עוויתות כאלו בצדי וכאבים בראשי, ודפיקות כאלו בלבי, שאיני יכולה לנוח לא בלילה ולא ביום. ואמור ללידיה היקרה שלי שלא תיתן שום הוראות לגבי בגדיה עד שתראה אותי, שכן היא אינה יודעת אילו הן החנויות הטובות ביותר. הו, אחי, כמה נדיב אתה! אני יודעת שתסדר את הכל."

אך מר גרדינר, למרות שהבטיח לה שוב את מאמציו הכנים בעניין, לא יכול היה להימנע מלהמליץ לה על מתינות, הן בתקוותיה והן בחששותיה; ולאחר שדיבר איתה באופן זה עד שהוגשה ארוחת הצהריים, הם השאירו אותה לפרוק את כל רגשותיה בפני סוכנת הבית, ששירתה אותה בהיעדר בנותיה.

למרות שאחיה ואחותה היו משוכנעים שאין סיבה אמיתית להתבודדות כזו מהמשפחה, הם לא ניסו להתנגד לך; שכן ידעו שאין לה מספיק תבונה כדי לנצור את לשונה בפני המשרתים בעודם מגישים לשולחן, ושפטו שטוב יותר שרק אחד מבני הבית, וזה שהם יכולים לבטוח בו ביותר, יבין את כל חששותיה ודאגותיה בנושא.

בחדר האוכל הצטרפו אליהם במהרה מרי וקיטי, שהיו עסוקות מדי בחדריהן הנפרדים מכדי להופיע קודם לכן. אחת הגיעה מספריה והשנייה משולחן האיפור שלה. פניהן של שתיהן, עם זאת, היו רגועים למדי; ושום שינוי לא היה ניכר באף אחת מהן, למעט העובדה שאובדן אחותה המועדפת, או הכעס שהיא עצמה ספגה בעניין, העניקו נימה קצת יותר קנטרנית מהרגיל לקולה של קיטי. באשר למרי, היא הייתה בעלת שליטה עצמית מספקת כדי ללחוש בלתיזבת, בפנים של הרהור רציני, זמן קצר לאחר שהתיישבו לשולחן: —

"זהו עניין מצער ביותר, וכנראה ידברו עליו רבות. אך עלינו לבלום את נחשול הזדונויות, ולצקת אל חיקנו הפצוע של זה זז את צרי הנחמה האחותית."

ואז, בהבחינה באלזבת שום נטייה להשיב, הוסיפה:

"עד כמה שהאירוע ודאי אומלל עבור לידיה, אנו עשויים להפיק ממנו את הלקח המועיל הזה: — שאובדן המידות הטובות אצל אישה הוא בלתי הפיך, שצעד מוטעה אחד מסבך אותה בחורבן אינסופי, ששמה הטוב שביר לא פחות משהוא יפה, ושעליה להישמר מאוד בהתנהגותה כלפי הבלתי ראויים מבני המין השני."

אליזבת נשאה את עיניה בתדהמה, אך הייתה מדוכדכת מדי מכדי להשיב. מרי, עם זאת, המשיכה לנחם את עצמה בתמציות מוסר כאלו מהרע שלפניהם.

אחר הצהריים יכלו שתי בנות בנט הבוגרות להיות במשך חצי שעה לבדן; ואליזבת ניצלה מיד את ההזדמנות לערוך בירורים שג'יין השתוקקה באותה מידה לספק. לאחר שהצטרפו בקינות כלליות על ההמשך הנורא של אירוע זה, שאליזבת החשיבה כמעט כוודאי ומיס בנט לא יכלה לטעון שהוא בלתי אפשרי לחלוטין, המשיכה הראשונה בנושא ואמרה, "אך ספרי לי הכל, כל דבר שלא שמעתי עדיין. תני לי פרטים נוספים. מה אמר קולונל פורסטר? האם לא היה להם שום חשש לפני שהבריחה התרחשה? הם ודאי ראו אותם יחד כל הזמן."

"קולונל פורסטר אכן הודה שלעיתים קרובות חשד בחיבה מסוימת, במיוחד מצד לידיה, אך שום דבר שעורר אצלו בהלה. אני כה מצרה עבורו. התנהגותו הייתה קשובה ואדיבה עד למאוד. הוא היה בדרכו אלינו כדי להבטיח לנו את דאגתו, עוד לפני שהיה לו מושג שהם לא נסעו לסקוטלנד: כשחשש זה עלה לראשונה, הוא זירז את מסעו."

"והאם דני היה משוכנע שויקהאם לא יתחתן? האם ידע על כוונתם לברוח? האם קולונל פורסטר ראה את דני בעצמו?"

"כן; אך כשנשאל על ידו, דני הכחיש שידע דבר על תוכניתם, ולא רצה לתת את דעתו האמיתית על כך. הוא לא חזר על אמונתו שהם לא יינשאו, ומכך אני נוטה לקוות שאולי הוא לא הובן כהלכה קודם לכן."

"ועד שקולונל פורסטר הגיע בעצמו, אף אחד מכם לא הטיל ספק, אני מניחה, בכך שהם באמת נשואים?"

"איך ייתכן שרעיון כזה יעלה בדעתנו? הרגשתי מעט חוסר נוחות — מעט חשש לאושרה של אחותי איתו בנישואין, כי ידעתי שהתנהגותו לא תמיד הייתה תקינה לחלוטין. אבי ואמי לא ידעו דבר מזה; הם רק חשו עד כמה זה ודאי שידוך פזיז. קיטי הודתה אז, בניצחון טבעי מאוד על כך שהיא יודעת יותר מכולנו, שבמכתבה האחרון של לידיה היא הכינה אותה לצעד כזה. נראה שהיא ידעה על כך שהם מאוהבים זה בזו כבר שבועות רבים."

"אך לא לפני שנסעו לברייטון?"

"לא, אני מאמינה שלא."

"והאם קולונל פורסטר נראה כמי שחושב רעות על ויקהאם עצמו? האם הוא מכיר את אופיו האמיתי?"

"עלי להודות שהוא לא דיבר בשבחו של ויקהאם כפי שעשה בעבר. הוא האמין שהוא פזיז ובזבזן; ומאז שהפרשה העגומה הזו קרתה, נאמר שהוא עזב את מריטון בחובות גדולים: אך אני מקווה שזה עשוי להיות שקרי."

"הו, ג'יין, לו היינו פחות סודיות, לו היינו מספרות מה ידענו עליו, זה לא היה יכול לקרות!"

"אולי זה היה טוב יותר," השיבה אחותה. "אך לחשוף את פגמיו הקודמים של אדם כלשהו, מבלי לדעת מה היו רגשותיו הנכחיים, נראה בלתי מוצדק."

"פעלנו מתוך הכוונות הטובות ביותר."

"האם קולונל פורסטר יכול היה לחזור על פרטי הפתק של לידיה לאשתו?"

"הוא הביא אותנו כדי שנראה."

ג'יין הוציאה אותנו אז מארנקה ונתנה אותנו לאליזבת. זה היה תוכנו:

"הארייט יקירתי,

את תצחקי כשתדעי לאן הלכתי, ואיני יכולה להתאפק מלצחוק בעצמי על הפתעתך מחר בבוקר, ברגע שיביחנו בהיעדרי. אני נוסעת לגרטנה גרין, ואם אינך יכולה לנחש עם מי, אחשוב שאת פתייה, כי יש רק אדם אחד בעולם שאני אוהבת, והוא מלאך. לעולם לא אהיה מאושרת בלעדיו, לכן אל תחשבי שזה רע שנמלטתי. אינך צריכה להודיע להם בלונגבורן על נסיעתי, אם אינך רוצה, כי זה יגדיל את ההפתעה כשאכתוב להם ואחתום בשמי לידיה ויקהאם. איזו בדיחה טובה זו תהיה! אני בקושי יכולה לכתוב מרוב צחוק. אנא מסרי את התנצלותי לפראט על כך שלא עמדתי בהתחייבותי לרקוד איתו הלילה. אמרי לו שאני מקווה שיסלח לי כשידע את הכל, ואמרי לו שארקוד איתו בנשף הבא שניפגש בעונג רב. אשלח לקבל את בגדיי כשאגיע ללונגבורן; אך הייתי רוצה שתאמרי לסאלי לתקן קרע גדול בשמלת המוסלין הרקומה שלי לפני שהם נארזים. להתראות. מסרי את אהבתי לקולונל פורסטר. אני מקווה שתשתו לחיי מסענו המוצלח.

חברתך האוהבת,

לידיה בנט."

"הו, לידיה חסרת המחשבה, חסרת המחשבה!" קראה אליזבת כשסיימה לקרוא. "איזה מכתב הוא זה, להיכתב ברגע כזה! אך לפחות הוא מראה שהיא הייתה רצינית לגבי מטרת נסיעתה. לכל דבר שהוא עשוי לשכנע אותה מאוחר יותר, מצדה זו לא הייתה תוכנית של חרפה. אבי המסכן! איך ודאי הרגיש!"

"מעולם לא ראיתי אדם כה מזועזע. הוא לא יכול היה להוציא מילה במשך עשר דקות תמימות. אמי חלתה מיד, וכל הבית היה בכזו מהומה!"

"הו, ג'יין," קראה אליזבת, "האם היה משרת בבית שלא ידע את כל הסיפור לפני סוף היום?"

"איני יודעת: אני מקווה שהיה כזה. אך להישמר בזמן כזה הוא דבר קשה מאוד. אמי הייתה בהתקף היסטריה; ולמרות שניסיתי להגיש לה כל עזרה שביכולתי, אני חוששת שלא עשיתי כפי שיכולתי לעשות. אך האימה ממה שעלול לקרות כמעט נטלה ממני את חושיי."

"הטיפול שלך בה היה קשה מדי עבורך. אינך נראית בטוב. הו, לו הייתי איתך! כל הדאגה והחרדה היו עלייך לבדך."

"מרי וקיטי היו אדיבות מאוד, והיו חולקות בכל עייפות, אני בטוחה, אך לא חשבתי שזה נכון עבור מי מהן. קיטי רכה ועדינה, ומרי לומדת כל כך הרבה שאין להפריע לשעות המנוחה שלה. דודתי פיליפס הגיעה ללונגבורן ביום שלישי, לאחר שאבי נסע; והייתה כה טובה להישאר איתי עד יום חמישי. היא הייתה לעזר רב ולנחמה לכולנו, וליידי לוקאס הייתה אדיבה מאוד: היא הגיעה לכאן ברגל בבוקר יום רביעי כדי לנחם אותנו, והציעה את עזרתה, או את עזרת אחת מבנותיה, אם יוכלו להועיל לנו."

"מוטב היה לו נשארה בבית," קראה אליזבת: "אולי כוונתה הייתה טובה, אך תחת אסון כזה, מוטב לראות כמה שפחות את השכנים. עזרה היא בלתי אפשרית; ניחומים — בלתי נסבלים. שיחגגו את ניצחונם עלינו מרחוק, ויסתפקו בכך."

היא המשיכה אז לברר לגבי הצעדים שאביה התכוון לנקוט בהם בעודו בעיר לצורך השבת בתה.

"הוא התכוון, אני מאמינה," השיבה ג'יין, "לנסוע לאפסום, המקום האחרון שבו החליפו סוסים, לראות את הרכבים ולנסות אם ניתן להפיק מהם דבר מה. מטרתו העיקרית ודאי הייתה לגלות את מספר כרכרת

השכירות שלקחה אותם מקלאפהאם. היא הגיעה עם נוסעים מלונדון; וכיוון שחשב שהמקרה של ג'נטלמן וגברת שעוברים מכרכרה אחת לאחרת עשוי היה למשוך תשומת לב, הוא התכוון לערוך בירורים בקלאפהאם. לו יכול היה לגלות באיזה בית הוריד העגלון את נוסעיו הקודמים, הוא החליט לערוך בירורים שם, וקיווה שלא יהיה זה בלתי אפשרי לגלות את התחנה ואת מספר הכרכרה. איני יודעת על שום תוכניות אחרות שרקם; אך הוא היה בכזה חיפזון לנסוע, ורוחו הייתה כה מעורערת, שהתקשיתי לגלות אפילו את המעט הזה."

פרק מ"ז

"חשבתי על כך שוב, אליזבת," אמר דודה בעודם נוסעים מהעיירה; "ובאמת, לאחר שיקול דעת רציני, אני נוטה הרבה יותר מכפי שהייתי להסכים עם דעתה של אחותך הבכורה בעניין. נראה לי כה בלתי סביר שאיש צעיר ירקום מזימה כזו נגד נערה שאינה חסרת הגנה או חסרת ידידים כלל, ושלמעשה התארכה אצל משפחתו של הקולונל שלו, עד שאני נוטה מאוד לקוות לטוב. האם יכול היה לצפות שידידיה לא יתערבו? האם יכול היה לצפות שהגדוד יכיר בו שוב לאחר עלבון כזה לקולונל פורסטר? הפיתוי שלו אינו שקול לסיכון."

"אתה באמת חושב כך?" קראה אליזבת, פניה מאירות לרגע.

"על דברתי," אמרה גברת גרדינר, "אני מתחילה להיות בדעתו של דודך. זו באמת הפרה גדולה מדי של הגינות, כבוד ואינטרס מכדי שהוא יהיה אשם בה. איני יכולה לחשוב רעות כל כך על ויקהאם. האם את עצמך, ליזי, יכולה להתיימש ממנו לחלוטין עד כדי להאמין שהוא מסוגל לכך?"

"אולי לא מסוגל להזניח את האינטרס שלו עצמו. אך לכל הזנחה אחרת אני מאמינה שהוא מסוגל. אם אכן כך הדבר! אך איני מעזה לקוות לכך. מדוע שלא ימשיכו לסקוטלנד, לו זה היה המצב?"

"ראשית," השיב מר גרדינר, "אין הוכחה מוחלטת שהם לא נסעו לסקוטלנד."

"הו, אך המעבר מהכרכרה לכרכרת שכירות הוא רמז כה חזק! וחוף מזה, שום עקבות שלהם לא נמצאו בדרך לבארנט."

"ובכן, אם כך — בהנחה שהם בלונדון — הם עשויים להיות שם לצורך הסתרה, ולא לשום מטרה פסולה יותר. לא סביר שהכסף מצוי בשפע אצל מי מהם; וייתכן שעלה בדעתם שהם יוכלו להינשא בלונדון בצורה חסכונית יותר, גם אם פחות מהירה, מאשר בסקוטלנד."

"אך למה כל הסודיות הזו? למה הפחד מחשיפה? למה נישואיהם חייבים להיות פרטיים? הו, לא, לא — זה לא סביר. חברו הקרוב ביותר, כפי שאת רואה לפי התיאור של ג'יין, היה משוכנע שהוא מעולם לא התכוון לשאת אותה לאישה. ויקהאם לעולם לא יישא אישה ללא ממון. הוא אינו יכול להרשות זאת לעצמו. ואילו תביעות יש ללידיה, אילו קסמים יש לה מלבד נעורים, בריאות ונועם הליכות, שיכולים לגרום לו לוותר למענה על כל סיכוי להיטיב את מצבו על ידי נישואים מוצלחים? באשר למידת הריסון שחשש מפני חרפה בגדוד עשוי להטיל על בריחה בלתי מכובדת איתה, איני יכולה לשפוט; שכן איני יודעת דבר על ההשלכות שצעד כזה עשוי להוליד. אך באשר להסתייגותך האחרת, אני חוששת שהיא בקושי תעמוד במבחן. ללידיה אין אחים שיתייצבו להגנתה; והוא עשוי היה לדמיין, מהתנהגותו של אבי, מעצלנותו ומחוסר התשומת לב שהוא גילה תמיד לנעשה במשפחתו, שהוא יעשה מעט ויחשוב מעט על העניין, כפי שכל אב היה עושה במקרה כזה."

"אך האם את יכולה לחשוב שלידיה כה איבדה כל רגש מלבד אהבתה אליו, עד שתסכים לחיות איתו בכל תנאי אחר מלבד נישואין?"

"זה אכן נראה כך, וזה מזעזע ביותר," השיבה אליזבת כשדמעות בעיניה, "שתחושת ההגינות והמידות הטובות של אחות בנקודה כזו תהיה נתונה לספק. אך באמת, איני יודעת מה לומר. אולי איני עושה עמה צדק. אך היא צעירה מאוד: היא מעולם לא למדה לחשוב על נושאים רציניים; ובחצי השנה האחרונה, לא, בשנה האחרונה כולה, היא התמסרה לדבר מלבד שעשועים והבלים. הותר לה לכלות את זמנה בצורה הבטלנית והקלילה ביותר, ולאמץ כל דעה שנקרתה בדרכה. מאז שגדוד ה—— התמקם לראשונה במריטון, דבר מלבד

אהבה, פלרטוטים וקצינים לא היה בראשה. היא עשתה כל שביכולתה, על ידי מחשבה ודיבור בנושא, כדי להעניק יותר — איך אקרא לזה? — רגישות לרגשותיה; שהם מטבעם ערים מספיק. וכולנו יודעים שלויקהאם יש כל קסם אישי ודרך פנייה שיכולים לשבות לב אישה."

"אך את רואה שג'יין, אמרה דודתה, "אינה חושבת רעות כל כך על ויקהאם, עד כדי להאמין שהוא מסוגל לניסיון כזה."

"על מי ג'יין חושבת אי פעם רעות? ומי הוא האדם, תהא התנהגותו בעבר אשר תהא, שהיא תאמין כי הוא מסוגל לניסיון כזה, עד שיוכח הדבר נגדו? אך ג'יין יודעת, בדיוק כמוני, מהו ויקהאם באמת. שתינו יודעות שהוא היה מופקר בכל מובן של המילה; שאין לו יושרה ולא כבוד; שהוא שקרי ובוגדני בדיוק כפי שהוא מוליך שולל בחן."

"והאם את באמת יודעת את כל זה?" קראה גברת גרדינר, שסקרנותה לגבי מקור המידע שלה התעוררה לחלוטין.

"אני יודעת, אכן," השיבה אליזבת והסמיקה. "סיפרתי לך לפני כמה ימים על התנהגותו המחפירה כלפי מר דארסי, ואת בעצמך, כשהיית לאחרונה בלונגבורן, שמעת באיזו צורה הוא דיבר על האדם שנהג עמו בכזו איפוק ונדיבות. וישנן נסיבות אחרות שאיני רשאית — שאין טעם — לספר; אך שקריו על כל משפחת פמברלי הם אינסופיים. ממה שהוא אמר על מיס דארסי, הייתי מוכנה לחלוטין לראות נערה גאוותנית, מרוחקת ובלתי נעימה. ובכל זאת הוא ידע בעצמו את ההיפך. הוא ודאי ידע שהיא חביבה וצנועה כפי שמצאנו אותה."

"אך האם לידיה אינה יודעת דבר מכל זה? האם ייתכן שהיא בורה לגבי מה שאת וג'יין מבינות כה טוב?"

"הו, כן! — זה, זה הגרוע מכל. עד שהייתי בקנט, וראיתי כל כך הרבה הן את מר דארסי והן את קרובו קולונל פיצויליאם, הייתי בורה לגבי האמת בעצמי. וכשחזרתי הביתה גדוד ה—— היה אמור לעזוב את מריטון תוך שבוע או שבועיים. כיוון שזה היה המצב, לא ג'יין, לה סיפרתי את הכל, ולא אני, חשבנו שזה נחוץ לפרסם את הידע שלנו; שכן איזה תועלת תצמח לאיש מכך שהדעה הטובה, שכל השכונה רחשה לו, תיהרס אז? ואפילו כשנקבע שלידיה תסע עם מיס פורסטר, הצורך לפקוח את עיניה לאופיו מעולם לא עלה בדעתי. שום סכנה מהונאה מעולם לא עלתה בראשי. שתוצאה כזו תנבע מכך, את יכולה להאמין בקלות שזה היה רחוק מאוד ממחשבותיי."

"כשכולם עברו לברייטון, אם כן, לא הייתה לך סיבה, אני מניחה, להאמין שהם מחבבים זה את זה?"

"לא הקלה ביותר. איני יכולה לזכור שום סימן של חיבה מצד מי מהם; ואילו דבר מעין זה היה ניכר, את ודאי מבינה שמשפחתנו אינה כזו שדבר כזה היה נעלם מעיניה. כשנכנס לראשונה לגדוד, היא הייתה מוכנה בהחלט להעריץ אותו; אך כך כולנו היינו. כל נערה במריטון או סביבתה יצאה מדעתה בגללו בחודשיים הראשונים: אך הוא מעולם לא ייחד אותה בשום תשומת לב מיוחדת; ובהתאם לכך, לאחר תקופה מתונה של הערצה מופרזת ופרועה, נטיית הלב שלה אליו פינתה את מקומה, ואחרים מהגדוד, שהתייחסו אליה ביתר ייחוד, הפכו שוב למועדפיה."

ניתן להאמין בקלות כי ככל שמעט חידוש יכול היה להתווסף לחששותיהם, תקוותיהם והשערותיהם בנושא מעניין זה על ידי דיון חוזר בו, שום נושא אחר לא יכול היה להסיח את דעתם ממנו לאורך כל המסע. ממחשבותיה של אליזבת הוא לא נעדר לרגע. כשהוא מקובע שם על ידי הכאב החד מכולם, ייסורי המצפון, היא לא מצאה רגע של מנוחה או שכחה.

הם נסעו במהירות האפשרית; ולאחר שישנו לילה אחד בדרך, הגיעו ללונגבורן בשעת ארוחת הצהריים למחרת. נחמה הייתה לאליזבת במחשבה שג'יין לא נאלצה להתעייף מציפייה ארוכה.

ילדי משפחת גרדינר הקטנים, שנמשכו למראה הכרכרה, עמדו על מדרגות הבית בעת שנכנסו למכלאת הסוסים; וכשהמרכבה נעצרה ליד הדלת, ההפתעה המאושרת שהאירה את פניהם ובאה לידי ביטוי בכל גופם,

במגוון דילוגים וקיפוצים, הייתה האות המהנה הראשון לקבלת הפנים שלהם. אליזבת קפצה החוצה; ולאחר שנתנה לכל אחד מהם נשיקה חפזה, מיהרה אל המבואה, שם פגשה אותה מיד ג'יין, שירדה בריצה במדרגות מדירתה של אמה.

אליזבת, בעוד היא מחבקת אותה בחיבה כשדמעות ממלאות את עיני שתיהן, לא איבדה רגע ושאלה אם נשמע דבר מה על הנמלטים.

"עדיין לא," השיבה ג'יין. "אך כעת כשדודי היקר הגיע, אני מקווה שהכל יהיה בסדר."

"האם אבי בעיר?"

"כן, הוא נסע ביום שלישי, כפי שכתבתי לך."

"והאם שמעתם ממנו לעיתים קרובות?"

"שמענו רק פעם אחת. הוא כתב לי כמה שורות ביום רביעי, לומר שהגיע בשלום ולתת לי את כתובתו, דבר שביקשתי ממנו במיוחד לעשות. הוא רק הוסיף שלא יכתוב שוב עד שיהיה לו דבר מה בעל חשיבות לציין."

"ואמי — איך היא? איך כולכם?"

"אמי חשה בטוב למדי, אני מקווה; אם כי רוחה מזועזעת מאוד. היא למעלה, ותשמח מאוד לראות את כולכם. היא עדיין אינה עוזבת את חדר ההלבשה שלה. מרי וקטי, השבח לאל! חשות בטוב לחלוטין."

"אך את — איך את?" קראה אליזבת. "את נראית חיוורת. כמה ודאי עבר עלייך!"

אחותה, עם זאת, הבטיחה לה שהיא חשה בטוב לחלוטין; ושיחתן, שהתנהלה בעוד מר ומיסז גרדינר עסוקים עם ילדיהם, הופסקה כעת עם התקרבות החבורה כולה. ג'יין רצה אל דודה ודודתה, וקיבלה את פניהם והודתה לשניהם בחיכים ובדמעות לסירוגין.

כשהיו כולם בחדר האורחים, השאלות שאליזבת כבר שאלה חזרו כמובן על ידי האחרים, ועד מהרה הם גילו שאין לג'יין שום מידע חדש למסור. התקווה האופטימית לטוב, עם זאת, שנועם לבה הציע לה, עדיין לא נטשה אותה; היא עדיין ציפתה שהכל יסתיים בטוב, ושכל בוקר יביא עמו מכתב כלשהו, מלידיה או מאביה, שיסביר את מעשיהם ואולי יבשר על הנישואין.

מיסז בנט, אל דירתה פנו כולם לאחר כמה דקות של שיחה יחדיו, קיבלה אותם בדיוק כפי שניתן היה לצפות; בדמעות וקניות של צער, גידופים נגד התנהגותו הנבזית של ויקהאם, ותלונות על סבלה שלה ועל היחס הרע כלפיה; כשהיא מאשימה את כולם מלבד את האדם שלפינוקו חסר השיקול יש לייחס בעיקר את טעויותיה של בתה.

"לו הייתי יכולה," אמרה, "לממש את רצוני לנסוע לברייטון עם כל משפחתי, זה לא היה קורה: אך ללידיה היקרה והמסכנה לא היה איש שישגיח עליה. מדוע בני משפחת פורסטר הניחו לה אי פעם לצאת מטווח ראייתם? אני בטוחה שהייתה הזנחה גדולה מצדם, שכן היא אינה מסוג הבנות שיעשו דבר כזה לו היו משגיחים עליה היטב. תמיד חשבתי שהם אינם מתאימים להשגיח עליה; אך דעתי בוטלה, כפי שהיא מבוטלת תמיד. ילדה מסכנה ויקרה! וכעת הנה מר בנט נסע לו, ואני יודעת שהוא יילחם בויקהאם בכל מקום שיפגוש אותו, ואז הוא ייהרג, ומה יהיה על כולנו? בני משפחת קולינס יגרשו אותנו לפני שגופתו תתקרר בקברו; ואם לא תהיה נדיב כלפינו, אח יקר, איני יודעת מה נעשה."

כולם קראו נגד רעיונות נוראיים כאלו; ומר גרדינר, לאחר הבטחות כלליות על חיבתו אליה ואל כל משפחתה, אמר לה שבכוונתו להיות בלונדון כבר למחרת, ושיעזור למר בנט בכל מאמץ להשיב את לידיה.

"אל תיכנעי לבהלת שווא", הוסיף: "למרות שנכון להיות מוכנים לגרוע מכל, אין סיבה לראות בו ודאות. לא עבר אפילו שבוע מאז שעזבו את ברייטון. בעוד ימים אחדים אנו עשויים לקבל חדשות מהם; ועד שנדע שאינם נשואים ואין להם כוונה להינשא, אל לנו להתייחס לעניין כאבוד. ברגע שאגיע לעיר, אלך אל אחי ואגרום לו לבוא איתי לביתי ברחוב גרייסצ'רץ, ואז נוכל להתייעץ יחד מה לעשות."

"הו, אחי היקר", השיבה מיסז בנט, "זה בדיוק מה שיכולתי לאחל לו יותר מכל. וכעת, כשתגיע לעיר, מצא אותם, היכן שלא יהיו; ואם אינם נשואים כבר, גרום להם להינשא. ובאשר לבגדי חתונה, אל תניח להם לחכות לך, אלא אמור ללידיה שיהיה לה כל סכום כסף שתבחר לקנותם לאחר שיינשאו. ומעל לכל דבר, מנע ממר בנט להילחם. אמור לו באיזה מצב נורא אני נמצאת — שאני מבוהלת עד אובדן חושים; ושיש לי רעידות כאלו, דפיקות לב כאלו בכל גופי, עוויתות כאלו בצדי וכאבים בראשי, ודפיקות כאלו בלבי, שאיני יכולה לנוח לא בלילה ולא ביום. ואמור ללידיה היקרה שלי שלא תיתן שום הוראות לגבי בגדיה עד שתראה אותי, שכן היא אינה יודעת אילו הן החנויות הטובות ביותר. הו, אחי, כמה נדיב אתה! אני יודעת שתסדר את הכל."

אך מר גרדינר, למרות שהבטיח לה שוב את מאמציו הכנים בעניין, לא יכול היה להימנע מלהמליץ לה על מתינות, הן בתקוותיה והן בחששותיה; ולאחר שדיבר איתה באופן זה עד שהוגשה ארוחת הצהריים, הם השאירו אותה לפרוק את כל רגשותיה בפני סוכנת הבית, ששירתה אותה בהיעדר בנותיה.

למרות שאחיה ואחותה היו משוכנעים שאין סיבה אמיתית להתבודדות כזו מהמשפחה, הם לא ניסו להתנגד לך; שכן ידעו שאין לה מספיק תבונה כדי לנצור את לשונה בפני המשרתים בעודם מגישים לשולחן, ושפטו שטוב יותר שרק אחד מבני הבית, וזה שהם יכולים לבטוח בו ביותר, יבין את כל חששותיה ודאגותיה בנושא.

בחדר האוכל הצטרפו אליהם במהרה מרי וקיטי, שהיו עסוקות מדי בחדריהן הנפרדים מכדי להופיע קודם לכן. אחת הגיעה מספריה והשנייה משולחן האיפור שלה. פניהן של שתיהן, עם זאת, היו רגועים למדי; ושום שינוי לא היה ניכר באף אחת מהן, למעט העובדה שאובדן אחותה המועדפת, או הכעס שהיא עצמה ספגה בעניין, העניקו נימה קצת יותר קנטרנית מהרגיל לקולה של קיטי. באשר למרי, היא הייתה בעלת שליטה עצמית מספקת כדי ללחוש באלוזבת, בפנים של הרהור רציני, זמן קצר לאחר שהתיישבו לשולחן: —

"זהו עניין מצער ביותר, וכנראה ידברו עליו רבות. אך עלינו לבלום את נחשול הזדונויות, ולצקת אל חיקנו הפצוע של זה זו את צרי הנחמה האחותית."

ואז, בהבחינה באלוזבת שום נטייה להשיב, הוסיפה:

"עד כמה שהאירוע ודאי אומלל עבור לידיה, אנו עשויים להפיק ממנו את הלקח המועיל הזה: — שאובדן המידות הטובות אצל אישה הוא בלתי הפיך, שצעד מוטעה אחד מסבך אותה בחורבן אינסופי, ששמה הטוב שביד לא פחות משהוא יפה, ושעליה להישמר מאוד בהתנהגותה כלפי הבלתי ראויים מבני המין השני."

אלוזבת נשאה את עיניה בתדהמה, אך הייתה מדוכדכת מדי מכדי להשיב. מרי, עם זאת, המשיכה לנחם את עצמה בתמציות מוסר כאלו מהרע שלפניהם.

אחר הצהריים יכלו שתי בנות בנט הבוגרות להיות במשך חצי שעה לבדן; ואלוזבת ניצלה מיד את ההזדמנות לערוך בירורים שג'יין השתוקקה באותה מידה לספק. לאחר שהצטרפו בקינות כלליות על ההמשך הנורא של אירוע זה, שאלוזבת החשיבה כמעט כוודאי ומיס בנט לא יכלה לטעון שהוא בלתי אפשרי לחלוטין, המשיכה הראשונה בנושא ואמרה, "אך ספרי לי הכל, כל דבר שלא שמעתי עדיין. תני לי פרטים נוספים. מה אמר קולונל פורסטר? האם לא היה להם שום חשש לפני שהבריחה התרחשה? הם ודאי ראו אותם יחד כל הזמן."

"קולונל פורסטר אכן הודה שלעיתים קרובות חשד בחיבה מסוימת, במיוחד מצד לידיה, אך שום דבר שעורר אצלו בהלה. אני כה מצרה עבורו. התנהגותו הייתה קשובה ואדיבה עד למאוד. הוא היה בדרכו אלינו כדי להבטיח לנו את דאגתו, עוד לפני שהיה לו מושג שהם לא נסעו לסקוטלנד: כשחשש זה עלה לראשונה, הוא זירז את מסעו."

"והאם דני היה משוכנע שויקהאם לא יתחתן? האם ידע על כוונתם לברוח? האם קולונל פורסטר ראה את דני בעצמו?"

"כן; אך כשנשאל על ידו, דני הכחיש שידע דבר על תוכניתם, ולא רצה לתת את דעתו האמיתית על כך. הוא לא חזר על אמונתו שהם לא יינשאו, ומכך אני נוטה לקוות שאולי הוא לא הובן כהלכה קודם לכן."

"ועד שקולונל פורסטר הגיע בעצמו, אף אחד מכם לא הטיל ספק, אני מניחה, בכך שהם באמת נשואים?"

"איך ייתכן שרעיון כזה יעלה בדעתנו? הרגשתי מעט חוסר נוחות — מעט חשש לאושרה של אחותי איתו בנישואין, כי ידעתי שהתנהגותו לא תמיד הייתה תקינה לחלוטין. אבי ואמי לא ידעו דבר מזה; הם רק חשו עד כמה זה ודאי שידוך פזיז. קיטי הודתה אז, בניצחון טבעי מאוד על כך שהיא יודעת יותר מכולנו, שבמכתבה האחרון של לידיה היא הכינה אותה לצעד כזה. נראה שהיא ידעה על כך שהם מאוהבים זה בזו כבר שבועות רבים."

"אך לא לפני שנסעו לברייטון?"

"לא, אני מאמינה שלא."

"והאם קולונל פורסטר נראה כמי שחושב רעות על ויקהאם עצמו? האם הוא מכיר את אופיו האמיתי?"

"עלי להודות שהוא לא דיבר בשבחו של ויקהאם כפי שעשה בעבר. הוא האמין שהוא פזיז ובזבזן; ומאז שהפרשה העגומה הזו קרתה, נאמר שהוא עזב את מריטון בחובות גדולים: אך אני מקווה שזה עשוי להיות שקרי."

"הו, ג'יין, לו היינו פחות סודיות, לו היינו מספרות מה ידענו עליו, זה לא היה יכול לקרות!"

"אולי זה היה טוב יותר," השיבה אחותה. "אך לחשוף את פגמיו הקודמים של אדם כלשהו, מבלי לדעת מה היו רגשותיו הנוכחיים, נראה בלתי מוצדק."

"פעלנו מתוך הכוונות הטובות ביותר."

"האם קולונל פורסטר יכול היה לחזור על פרטי הפתק של לידיה לאשתו?"

"הוא הביא אותו איתו כדי שנראה."

ג'יין הוציאה אותו אז מארנקא ונתנה אותו לאליזבת. זה היה תוכנו:

"הארייט יקירתי,

את תצחקי כשתדעי לאן הלכתי, ואיני יכולה להתאפק מלצחוק בעצמי על הפתעתך מחר בבוקר, ברגע שיבחינו בהיעדרי. אני נוסעת לגרטנה גרין, ואם אינך יכולה לנחש עם מי, אחשוב שאת פתייה, כי יש רק אדם אחד בעולם שאני אוהבת, והוא מלאך. לעולם לא אהיה מאושרת בלעדיו, לכן אל תחשבי שזה רע שנמלטתי. אינך צריכה להודיע להם בלונגבורן על נסיעתי, אם אינך רוצה, כי זה יגדיל את ההפתעה כשאכתוב להם ואחתום בשמי לידיה ויקהאם. איזו בדיחה טובה זו תהיה! אני בקושי יכולה לכתוב מרוב צחוק. אנא מסרי את התנצלותי לפראט על כך שלא עמדתי בהתחייבותי לרקוד איתו הלילה. אמרי לו שאני מקווה שיסלח לי כשידע את הכל, ואמרי לו שארקוד איתו בנשף הבא שניפגש בעונג רב. אשלח לקבל את בגדיי כשאגיע ללונגבורן; אך הייתי רוצה שתאמרי לסאלי לתקן קרע גדול בשמלת המוסלין הרקומה שלי לפני שהם נארזים. להתראות. מסרי את אהבתי לקולונל פורסטר. אני מקווה שתשתו לחיי מסענו המוצלח.

חברתך האוהבת,

לידיה בנט.

"הו, לידיה חסרת המחשבה, חסרת המחשבה!" קראה אליזבת כשסיימה לקרוא. "איזה מכתב הוא זה, להיכתב ברגע כזה! אך לפחות הוא מראה שהיא הייתה רצינית לגבי מטרת נסיעתה. לכל דבר שהוא עשוי לשכנע אותה מאוחר יותר, מצדה זו לא הייתה תוכנית של חרפה. אבי המסכן! איך ודאי הרגיש!"

"מעולם לא ראיתי אדם כה מזועזע. הוא לא יכול היה להוציא מילה במשך עשר דקות תמימות. אמי חלתה מיד, וכל הבית היה בכזו מהומה!"

"הו, ג'יין," קראה אליזבת, "האם היה משרת בבית שלא ידע את כל הסיפור לפני סוף היום?"

"איני יודעת: אני מקווה שהיה כזה. אך להישמר בזמן כזה הוא דבר קשה מאוד. אמי הייתה בהתקף היסטריה; ולמרות שניסיתי להגיש לה כל עזרה שביכולתי, אני חוששת שלא עשיתי כפי שיכולתי לעשות. אך האימה ממה שעלול לקרות כמעט נטלה ממני את חושיי."

"הטיפול שלך בה היה קשה מדי עבורך. אינך נראית בטוב. הו, לו הייתי איתך! כל הדאגה והחרדה היו עלייך לבדך."

"מרי וקיטי היו אדיבות מאוד, והיו חולקות בכל עייפות, אני בטוחה, אך לא חשבתי שזה נכון עבור מי מהן. קיטי רכה ועדינה, ומרי לומדת כל כך הרבה שאין להפריע לשעות המנוחה שלה. דודתי פיליפס הגיעה ללונגבורן ביום שלישי, לאחר שאבי נסע; והייתה כה טובה להישאר איתי עד יום חמישי. היא הייתה לעזר רב ולנחמה לכולנו, וליידי לוקאס הייתה אדיבה מאוד: היא הגיעה לכאן ברגל בבוקר יום רביעי כדי לנחם אותנו, והציעה את עזרתה, או את עזרת אחת מבנותיה, אם יוכלו להועיל לנו."

"מוטב היה לו נשארה בבית," קראה אליזבת: "אולי כוונתה הייתה טובה, אך תחת אסון כזה, מוטב לראות כמה שפחות את השכנים. עזרה היא בלתי אפשרית; ניחומים — בלתי נסבלים. שיחגגו את ניצחונם עלינו מרחוק, ויסתפקו בכך."

היא המשיכה אז לברר לגבי הצעדים שאביה התכוון לנקוט בהם בעודו בעיר לצורך השבת בתה.

"הוא התכוון, אני מאמינה," השיבה ג'יין, "לנסוע לאפסום, המקום האחרון שבו החליפו סוסים, לראות את הרכבים ולנסות אם ניתן להפיק מהם דבר מה. מטרתו העיקרית ודאי הייתה לגלות את מספר כרכרת השכירות שלקחה אותם מקלאפהאם. היא הגיעה עם נוסעים מלונדון; וכיוון שחשב שהמקרה של ג'נטלמן וגברת שעוברים מכרכרה אחת לאחרת עשוי היה למשוך תשומת לב, הוא התכוון לערוך בירורים בקלאפהאם. לו יכול היה לגלות באיזה בית הוריד העגלון את נוסעיו הקודמים, הוא החליט לערוך בירורים שם, וקיווה שלא יהיה זה בלתי אפשרי לגלות את התחנה ואת מספר הכרכרה. איני יודעת על שום תוכניות אחרות שרקם; אך הוא היה בכזה חיפזון לנסוע, ורוחו הייתה כה מעורערת, שהתקשיתי לגלות אפילו את המעט הזה."

פרק מ"ח

החבורה כולה קיוותה למכתב ממר בנט למחרת בבוקר, אך הדואר הגיע מבלי לשאת ולו שורה אחת ממנו. בני משפחתו ידעו כי בכל הזדמנות רגילה הוא מתכתב רשלן ודחין ביותר; אך בעת כזו הם קיוו למאמץ מצדו. הם נאלצו להסיק כי אין לו חדשות משמחות לשלוח; אך אפילו בכך היו שמחים להיות בטוחים. מר גרדינר המתין רק להגעת המכתבים לפני שיצא לדרכו.

משנסע, היו בטוחים לפחות שיקבלו מידע רציף על המתרחש; ודודם הבטיח, בפרידתו, לשכנע את מר בנט לשוב ללונגבורן בהקדם האפשרי, לנחמתה הגדולה של אחותו, שראתה בכך את הערובה היחידה לכך שבעלה לא ייהרג בדו-קרב.

גברת גרדינר והילדים היו אמורים להישאר בהרטפורדשייר ימים אחדים נוספים, שכן היא חשבה שנוכחותה עשויה להועיל לאחייניותיה. היא חלקה איתן את הטיפול בגברת בנט, והייתה להן לנחמה גדולה בשעותיהן החופשיות. דודתן השנייה ביקרה אותן אף היא לעיתים קרובות, ותמיד, כדבריה, מתוך כוונה לעודד ולחזק את רוחן — אם כי, מכיוון שמעולם לא הגיעה מבלי לדווח על מקרה חדש של פזיזות או חוסר סדר מצד ויקהאם, היא כמעט ולא עזבה מבלי להותיר אותן מדוכדכות יותר מכפי שמצאה אותן.

כל מריטון נראתה כמשתדלת להשחיר את פניו של האדם שרק לפני שלושה חודשים נחשב כמעט למלאך של אור. הוכרז כי הוא חייב כספים לכל סוחר במקום, ומזימותיו, שזכו כולן לתואר "פיתוי", התפשטו לכל משפחת סוחרים. הכל הצהירו כי הוא הצעיר המרושע ביותר בעולם; והכל החלו לגלות שתמיד חשדו במראית העין של טוב לבו. אליזבת, למרות שלא האמינה ליותר ממחצית הדברים שנאמרו, האמינה מספיק כדי להפוך את ביטחונה הקודם בחורבנה של אחותה לוודאי עוד יותר; ואפילו ג'ין, שהאמינה לדברים עוד פחות מכך, הפכה כמעט חסרת תקווה, במיוחד כעת כשהגיע הזמן שבו, לו היו נוסעים לסקוטלנד — דבר שמעולם לא התייאשה ממנו לחלוטין קודם לכן — סביר להניח שהיו מתקבלות מהם חדשות כלשהן.

מר גרדינר עזב את לונגבורן ביום ראשון; ביום שלישי קיבלה אשתו מכתב ממנו: הוא בישר להם כי עם הגעתו מצא מיד את גיסו ושכנע אותו לבוא לרחוב גרייסצ'רץ'. שמר בנט ביקר באפסום ובקלאפהאם לפני הגעתו, אך מבלי להשיג מידע משביע רצון; וכי כעת הוא נחוש לברר בכל בתי המלון העיקריים בעיר, שכן מר בנט חשב שייתכן שהם פנו לאחד מהם עם בואם הראשונה ללונדון, לפני ששכרו מקום לינה. מר גרדינר עצמו לא ציפה להצלחה מצדד זה; אך כיוון שגיסו היה להוט לכך, הוא התכוון לסייע לו בביצוע המשימה. הוא הוסיף כי מר בנט נראה כעת כמי שאינו נוטה כלל לעזוב את לונגבון, והבטיח לכתוב שוב בקרוב מאוד. הייתה שם גם הערת שוליים ברוח זו:—

"כתבתי לקולונל פורסטר וביקשתי לברר, אם ניתן, מאחד ממקורביו של הצעיר בגדוד, האם לויקהאם יש קרובים או קשרים שסביר שידעו באיזה חלק של העיר הוא מסתתר כעת. אם היה מישוה שניתן לפנות אליו בסבירות להשיג רמז כזה, עשויות להיות לכך השלכות חיוניות. כרגע אין לנו דבר שינחה אותנו. קולונל פורסטר יעשה, אני מעז לומר, כל שביכולתו כדי להשביע את רצונו בעניין זה. אך במחשבה שנייה, אולי ליזי תוכל לומר לנו אילו קרובים חיים יש לו כעת טוב יותר מכל אדם אחר."

לאליזבת לא היה קושי להבין מהיכן נובעת הכבוד הזה לסמכותה; אך לא היה בכוחה למסור מידע כה משביע רצון כפי שהמחמאה הגיעה לה. היא מעולם לא שמעה שיש לו קרובים כלשהם, מלבד אב ואם, ששניהם מתו לפני שנים רבות. ייתכן, עם זאת, שחלק מחבריו לגדוד ה——— יוכלו לתת מידע נוסף; ואף שלא הייתה אופטימית במיוחד בציפייה לכך, הפנייה הייתה דבר מה שיש לצפות לו.

כל יום בלונגבורן היה כעת יום של חרדה; אך החלק החרד ביותר בכל יום היה כשהמתינו לדואר. הגעת המכתבים הייתה המטרה הגדולה הראשונה של קוצר הרוח בכל בוקר. דרך המכתבים יועבר כל מה שיש לספר, לטוב או לרע; ובכל יום שעבר ציפו שיביא עמו חדשות בעלות חשיבות.

אך לפני ששמעו שוב ממר גרדינר, הגיע מכתב לאביהן ממקור אחר, ממר קולינס; ומכיוון שג'ין קיבלה הנחיות לפתוח את כל המכתבים המגיעים אליו בהיעדרו, היא קראה אותו; ואליזבת, שידעה איזה דברים מוזרים ומעוררי סקרנות הם תמיד מכתביו, הציצה מעבר לכתפה וקראה אותו אף היא. הוא היה כדלקמן:—

"אדוני היקר,

אני חש כי קרבת משפחתנו ומעמדי בחיים מחייבים אותי לנחם אותך על האסון הכבד שבו אתה שרוי כעת, עליו נודע לנו אתמול ממכתב שהגיע מהרטפורדשייר. היה סמוך ובטוח, אדוני היקר, שגברת קולינס ואני משתתפים בכנות בצערך ובצער כל משפחתך המכובדת במצוקתכם הנוכחית, אשר ודאי היא מהמרה ביותר, שכן היא נובעת מגורם ששום זמן לא יוכל להסיר. לא אחסוך בשום טיעונים מצידי שיכולים להקל על אסון כה חמור, או שינחמו אותך בנסיבות שוודאי הן המכאיבות ביותר מכל עבור לב של הורה. מות בתך היה נחשב לברכה בהשוואה לכך. ויש להצטער על כך עוד יותר, משום שיש סיבה להניח, כפי ששרלוט היקרה שלי

מודיעה לי, כי התנהגות מופקרת זו של בתך נבעה ממידה קלווקלת של פינוק; אם כי, יחד עם זאת, לנחמתך ולנחמת גברת בנט, אני נוטה לחשוב שאופיה שלה ודאי רע מטבעו, שכן אחרת לא הייתה יכולה לחטוא בתועבה כזו בגיל כה צעיר. יהיה הדבר אשר יהיה, אתה ראוי לרחמים עמוקים; דעה בה שותפות לא רק גברת קולינס, אלא גם לידי קתרין ובתה, להן סיפרתי את העניין. הן מסכימות איתי בחשש שצעד מוטעה זה של בת אחת יזיק לסיכוייהן של כל האחרות: שכן מי, כפי שלידי קתרין עצמה אומרת בנדיבותה, ירצה לקשור עצמו למשפחה כזו? ושיקול זה מוביל אותי, יתרה מכך, להרהר בסיפוק מוגבר באירוע מסוים מנובמבר האחרון; שכן לו היה המצב אחרת, הייתי מעורב כעת בכל צערכם וחרפתכם. הרשה לי ליעץ לך, אם כן, אדוני היקר, להתנחם ככל האפשר, להשליך את בתך הבלתי ראויה מחיבתך לנצח, ולהניח לה לקצור את פירות חטאה המתועב.

אני נותר, אדוני היקר וכו' וכו'."

מר גרדינר לא כתב שוב עד שקיבל תשובה מקולונל פורסטר; ואז לא היה לו שום דבר נעים לשלוח. לא היה ידוע שלויקהאם יש קרוב משפחה אחד שעמו הוא שומר על קשר כלשהו, והיה ודאי שאין לו שום קרוב מדרגה ראשונה בחיים. מכריו בעבר היו רבים; אך מאז שהצטרף למיליציה, לא נראה שהיה ביחסי ידידות מיוחדים עם מי מהם. לא היה איש, אם כן, שניתן היה להצביע עליו כמי שעשוי לספק חדשות עליו. ובמצב האומלל של ענייניו הכספיים, היה מניע חזק מאוד לסודיות, בנוסף לפחדו מחשיפה על ידי קרוביה של לידיה; שכן זה עתה נודע כי השאיר אחריו חובות הימורים בסכום ניכר מאוד. קולונל פורסטר האמין כי יהיה צורך ביותר מאלף ליש"ט כדי לכסות את הוצאותיו בברייטון. הוא היה חייב סכום נכבד בעיר, אך חובות הכבוד שלו היו מפחידים עוד יותר. מר גרדינר לא ניסה להסתיר פרטים אלו ממשפחת לונגבורן; ג'יין שמעה אותם באימה. "מהמר!" קראה. "זה בלתי צפוי לחלוטין; לא היה לי מושג על כך."

מר גרדינר הוסיף במכתבו כי הן יכולות לצפות לראות את אביהן בבית למחרת, שהיה יום שבת. כשהוא חסר רוח בשל חוסר ההצלחה של כל מאמציהם, הוא נכנע להפצרות גיסו שישבו למשפחתו וישאיר לו לעשות כל מה שהנסיבות יציעו כנכון להמשך החיפוש. כשסיפרו זאת לגברת בנט, היא לא הביעה שביעות רצון כפי שילדיה ציפו, בהתחשב בכמה שחרדה לחייו קודם לכן.

"מה! הוא בא הביתה, ובלי לידיה המסכנה?" קראה. "בטוח שלא יעזוב את לונדון לפני שימצא אותם. מי יילחם בויקהאם ויכריח אותו להתחתן איתה אם הוא יעזוב?"

כיוון שגברת גרדינר החלה להשתוקק להיות בביתה, נקבע שהיא וילדיה ייסעו ללונדון באותו זמן שמר בנט יגיע ממנה. הכרכרה, אם כן, לקחה אותם לשלב הראשון במסעם, והחזירה את אדוניה ללונגבורן.

גברת גרדינר עזבה כשהיא שרויה בכל אותה מבוכה לגבי אליזבת וידידה מדברבישייר, שליוותה אותה מאז אותו ביקור. שמו מעולם לא הוזכר ביוזמת אחייניתה בפניהם; והמעין חצי-ציפיה שטיפחה גברת גרדינר, שבעקבותיהם יגיע מכתב ממנו, הסתיימה בלא כלום. אליזבת לא קיבלה שום מכתב מאז שובה שיכול היה להגיע מפמברלי.

המצב האומלל הנוכחי של המשפחה הפך כל תירוץ אחר לדכדוכה למיותר; לפיכך, לא ניתן היה להסיק מכך דבר בביטחון — אם כי אליזבת, שהכירה בשלב זה את רגשותיה שלה היטב למדי, הייתה מודעת לחלוטין לכך שאילו לא ידעה דבר על דארסי, הייתה יכולה לשאת את אימת חרפתה של לידיה קצת יותר טוב. זה היה חוסך לה, כך חשבה, לילה אחד של נדודי שינה מתוך כל שניים.

כשמר בנט הגיע, הוא הפגין את כל חזות שלווה הפילוסופית הרגילה. הוא דיבר מעט כפי שהיה רגיל תמיד; לא הזכיר את העניין שבעטיו נסע; ועבר זמן מה בטרם אזרו בנותיו אומץ לדבר על כך.

רק אחר הצהריים, כשהצטרף אליהן לתה, העזה אליזבת להעלות את הנושא; ואז, כשהביעה בקצרה את צערה על מה שוודאי עבר עליו, השיב: "אל תאמרי דבר על כך. מי צריך לסבול אם לא אני? זה היה מעשה ידיי, ועלי לחוש זאת."

"אל לך להיות מחמיר מדי עם עצמך, השיבה אליזבת.

"את רשאית בהחלט להזהיר אותי מפני רעה כזו. טבע האדם כה נוטה ליפול בה! לא, ליזי, הניחי לי פעם אחת בחיי להרגיש עד כמה הייתי אשם. איני פוחד שייגמר כוחי מהרושם הזה. הוא יעבור מהר מספיק."

"האם אתה מניח שהם בלונדון?"

"כן; היכן עוד יוכלו להסתתר טוב כל כך?"

"זלידיה תמיד רצתה לנסוע ללונדון, הוסיפה קיטי.

"היא מאושרת, אם כן, אמר אביה ביובש; "ושהותה שם ודאי תתארך זמן מה."

ואז, לאחר שתיקה קצרה, המשיך: "ליזי, איני נוטר לך טינה על כך שצדקת בעצתך אליי במאי האחרון, מה שמעיד, בהתחשב באירוע, על גדלות נפש מסוימת."

הם הופרעו על ידי מיס בנט, שבאה לקחת את התה של אמה.

"זוהי הצגה, קרא הוא, "שעושה לאדם טוב; היא מעניקה כזו אלגנטיות לאסון! ביום אחר אעשה את אותו הדבר; אשב בספרייה שלי, במצנפת הלילה ובחלוק האופור שלי, ואגרום לכל הטרחה שאוכל — או שאולי אדחה זאת עד שקיטי תברח."

"אני לא הולכת לברוח, אבא, אמרה קיטי בקנטרנות. "אם אי פעם אסע לברייטון, אתנהג טוב יותר מלידיה."

"את תיסעי לברייטון! לא הייתי מפקיד אותך קרוב אליה כמו איסטבורן, אפילו בעבור חמישים ליש"ט! לא, קיטי, למדתי לפחות להיות זהיר, ואת תרגישי בתוצאות. שום קצין לא ייכנס לביתי שוב לעולם, ואפילו לא יעבור בכפר. נשפים ייאסרו לחלוטין, אלא אם תרקדי עם אחת מאחיותייך. ולעולם לא תצאי מפתח הבית עד שתוכיחי שהקדשת עשר דקות מכל יום בצורה רציונלית."

קיטי, שלקחה את כל האיומים הללו ברצינות, החלה לבכות.

"טוב, טוב, אמר הוא, "אל תהיי אומללה. אם תהיי ילדה טובה בעשר השנים הבאות, אקח אותך למסדר צבאי בסופן."

פרק מ"ט

יומיים לאחר שובו של מר בנט, בעוד ג'יין ואליזבת מטיילות יחדיו בגן השיחים שמאחורי הבית, הן ראו את סוכנת הבית קרבה לעברן. בהסיקן כי באה לקרוא להן אל אמן, הן התקדמו לקראתה; אך במקום הזימון הצפוי, כשניגשו אליה, אמרה האישה למיס בנט: "אני מבקשת את סליחתך, גבירתי, על ההפרעה, אך קיוויתי שאולי קיבלתם חדשות טובות מהעיר, ולכן הרשיתי לעצמי לבוא ולשאול."

"למה את מתכוונת, היל? לא שמענו דבר מהעיר."

"גבירתי היקרה, קראה מרת היל בתדהמה גדולה, "האם אינך יודעת שהגיע שליח מיוחד לאדוני מאת מר גרדינר? הוא כאן כבר חצי שעה, ולאדוני נמסר מכתב."

הנערות פתחו בריצה, להוטות מכדי שיהיה להן פנאי לדיבור. הן רצו דרך המבואה אל חדר ארוחת הבוקר, ומשם אל הספרייה; אביהן לא היה באף אחד מהם. הן עמדו לחפשו בקומה למעלה אצל אמן, כשפגשו בראש המשרתים, שאמר:

"אם אתן מחפשות את אדוני, גבירתי, הוא צועד לעבר החורשה הקטנה."

למשמע מידע זה, הן עברו שוב באולם באותו רגע ורצו לאורך המדשאה בעקבות אביהן, שהתקדם בנחת לעבר יער קטן בצדו של המגרש. ג'יין, שלא הייתה קלילה כל כך ולא הייתה רגילה בריצה כאליזבת, נשתרכה מאחור, בעוד אחותה, מתנשפת, השיגה אותו וקראה בלהיטות:

"הו, אבא, אילו חדשות? אילו חדשות? האם שמעת מהדוד?"

"כן, קיבלתי ממנו מכתב באמצעות שליח מיוחד."

"ובכן, ואילו חדשות הוא מביא — טובות או רעות?"

"אילו טובות ניתן לצפות?" אמר והוציא את המכתב מכיסו; "אבל אולי תרצי לקרוא אותו בעצמך."

אליזבת חטפה אותו מידו בחוסר סבלנות. ג'יין הגיעה כעת גם היא.

"קראי אותו בקול," אמר אביהן, "כי אני עצמי בקושי יודע במה מדובר."

"רחוב גרייסצ'רץ', יום שני, 2 באוגוסט."

אחי היקר,

סוף סוף עלה בידי לשלוח לך ידיעות על אחיינית, וכאלה שבאופן כללי אני מקווה שיגרמו לך נחת רוח. זמן קצר לאחר שעזבת אותי ביום שבת, שפר גורלי למצוא באיזה חלק של לונדון הם שוהים. את הפרטים אשמור לפגישתנו. די לדעת שהם נמצאו: ראיתי את שניהם—

"אם כן, זה כפי שתמיד קיוויתי," קראה ג'יין: "הם נשואים!"

אליזבת המשיכה לקרוא:

"ראיתי את שניהם. הם אינם נשואים, וגם לא מצאתי שהייתה כל כוונה כזאת; אך אם תואיל לקיים את ההתחייבויות שהעזתי להבטיח בשמך, אני מקווה שלא יחלוף זמן רב עד שיהיו נשואים. כל שנדרש ממך הוא להבטיח לבתך, בהסדר חוקי, את חלקה השווה בחמשת אלפים הליש"ט המובטחים לילדיך לאחר פטירת אחותי; ויתרה מכך, להתחייב להקציב לה, בימי חיך, מאה ליש"ט לשנה. אלו הם תנאים אשר, בהתחשב בכל הנסיבות, לא היססתי להסכים להם ככל שראיתי לעצמי זכות לעשות זאת עבורך. אני שולח זאת בבהילות כדי שלא יאבד זמן בהבאת תשובתך אליי. תבין בקלות מפרטים אלו שמצבו של מר ויקהאם אינו חסר תקווה כפי שנהוג להאמין. העולם הוטעה בעניין זה; ואני שמח לומר שיישאר סכום כסף קטן, גם לאחר פירעון כל חובותיו, שיוסדר עבור אחיינית בנוסף לנדוניה שלה. אם, כפי שאני מניח שיקרה, תשלח לי ייפוי כוח מלא לפעול בשמך בכל הנוגע לעניין זה, אתן מיד הוראות להאגרטון להכין הסדר נאות. לא תהיה כל סיבה לשובך לעיר; על כן הישאר בשקט בלונגבורן וסמוך על חריצותי ודאגתי. שלח את תשובתך בהקדם האפשרי, והקפד לכתוב במפורש. מצאנו לנכון שאחיינית תינשא מבית זה, ואני מקווה שתאשר זאת. היא מגיעה אלינו היום. אכתוב שוב ברגע שיוחלט על דבר נוסף. שלך וכו',

אדו. גרדינר."

"הייתכן?" קראה אליזבת כשסיימה. "הייתכן שהוא באמת יישא אותה לאישה?"

"ויקהאם אינו כה בלתי ראוי, אם כן, כפי שחשבנו," אמרה אחותה. "אבי היקר, אני מברכת אותך."

"והאם ענית למכתב?" שאלה אליזבת.

"לא; אבל זה חייב להיעשות בקרוב."

היא הפצירה בו בכל ליבה שלא יאבד רגע נוסף בטרם יכתוב.

"הו! אבי היקר," קראה, "חזור וכתוב מיד. חשוב עד כמה כל רגע גורלי במקרה כזה."

"הנח לי לכתוב עבורך," אמרה ג'יין, "אם הטרחה אינה לרוחך."

"היא מאוד אינה לרוחי," השיב, "אבל הדבר חייב להיעשות."

ובאומרו זאת, פנה לאחור עמן וצעד לעבר הבית.

"ו—האם רשאי אני לשאול?" אמרה אליזבת; "אך לתנאים, אני מניחה, חובה להיענות."

"להיענות! אני רק מתבייש בכך שהוא ביקש כל כך מעט."

"והם חייבים להינשא! ובכל זאת הוא אדם כזה."

"כן, כן, הם חייבים להינשא. אין דבר אחר שניתן לעשות. אבל יש שני דברים שאני רוצה מאוד לדעת: האחד הוא כמה כסף דורך שילם כדי להביא לכך; והשני הוא איך אוכל אי פעם להחזיר לו."

"כסף! דודי!" קראה ג'יין, "למה אתה מתכוון, אדוני?"

"כוונתי היא ששום אדם בדעתו הצלולה לא היה נושא את לידיה עבור פיתוי דל כל כך של מאה ליש"ט לשנה בחי, וחמישים לאחר מותי."

"זה נכון מאוד," אמרה אליזבת; "למרות שזה לא עלה בדעתי קודם. פירעון חובותיו, ועדיין נשאר משהו! הו, זה ודאי מעשה ידיו של דודי! איש נדיב וטוב, אני חוששת שהוא הכניס את עצמו למצוקה. סכום קטן לא יכול היה לחולל את כל זה."

"לא," אמר אביה. "ויקהאם הוא שוטה אם הוא לוקח אותה עבור פחות מעשרת אלפים ליש"ט: היה צר לי לחשוב עליו רעות כל כך, ממש בראשית קרבתנו המשפחתית."

"עשרת אלפים ליש"ט! השמיים ישמרו! איך ניתן להשיב אפילו מחצית מסכום כזה?"

מר בנט לא השיב; וכל אחת מהן, שקועה במחשבותיה, המשיכה בשתיקה עד שהגיעו לבית. אביהן פנה אז לספרייה לכתוב, והנערות נכנסו לחדר ארוחת הבוקר.

"והם באמת עומדים להינשא!" קראה אליזבת ברגע שהיו לבדן. "כמה מוזר הדבר! ועל כך עלינו להודות. על כך שיינשאו, למרות שסיכויי אושרם קלושים ואופיו כה עלוב, אנו נאלצות לשמוח! הו, לידיה!"

"אני מנחמת את עצמי במחשבה," השיבה ג'יין, "שהוא ודאי לא היה נושא את לידיה אלמלא רחש לה חיבה אמיתית. למרות שדודנו הטוב עשה דבר מה כדי לפרוע את חובותיו, איני יכולה להאמין שעשרת אלפים ליש"ט, או משהו קרוב לכך, הועמדו לרשותו. יש לו ילדים משלו, וייתכן שיהיו לו עוד. איך יוכל לוותר על מחצית מעשרת אלפים ליש"ט?"

"אם אי פעם נוכל לדעת מה היו חובותיו של ויקהאם, אמרה אליזבת, "וכמה הובטח מצדו לאחותנו, נדע בדיוק מה עשה מר גרדינר עבורם, כי לויקהאם אין אפילו פרוטה משלו. לא ניתן יהיה לגמול לעולם על טוב לבם של דודי ודודתי. לקיחתה לביתם והענקת הגנה וגיבוי אישיים הם הקרבה כזו לטובתה, ששנים של הכרת תודה לא יספיקו כדי להודות עליה. בשעה זו היא כבר אצלם! אם טוב לב כזה לא גורם לה להרגיש אומללה כעת, היא לעולם לא תהיה ראויה להיות מאושרת! איזו פגישה זו תהיה עבורה, כשתראה לראשונה את דודתי!"

"עלינו להשתדל לשכוח את כל מה שעבר על כל צד, אמרה ג'יין: "אני מקווה ומאמינה שהם עוד יהיו מאושרים. הסכמתו לשאת אותה היא הוכחה, כך אני רוצה להאמין, שהוא הגיע לדרך חשיבה נכונה. חיבתם ההדדית תייצב אותם; ואני משלה את עצמי שהם ישתקעו בשקט ויחיו בצורה הגיונית, כך שעם הזמן פזיזותם מהעבר תישכח."

"התנהגותם הייתה כזו, השיבה אליזבת, "שאף אחת מאיתנו, ואף אדם אחר, לא יוכל לשכוח לעולם. אין תועלת בדיבור על כך."

כעת עלה בדעת הנערות שאימן, ככל הנראה, בורה לחלוטין לגבי המתרחש. הן פנו אפוא לספרייה ושאלו את אביהן אם ירצה שיבשרו לה את החדשות. הוא כתב, ומבלי להרים את ראשו, השיב בקרירות:

"כרצונך."

"האם נוכל לקחת את מכתבו של הדוד לקרוא בפניה?"

"קחו מה שתרצו, והסתלקו מכאן."

אליזבת לקחה את המכתב משולחן הכתיבה שלו, והן עלו יחדיו לקומה השנייה. מרי וקיטי שהו שתיהן עם מרת בנט; לפיכך, הודעה אחת תספיק לכולן. לאחר הכנה קלה לבשורות טובות, המכתב הוקרא בקול. מרת בנט בקושי הצליחה לשלוט בעצמה. ברגע שג'יין קראה את תקוותו של מר גרדינר שלידיה תינשא בקרוב, פרצה שמחתה, וכל משפט שבא לאחר מכן הוסיף לשפעה. היא הייתה כעת בסערת רגשות עזה מרוב עונג, כפי שהייתה קודם לכן מרוב בהלה ומורת רוח. הידיעה שבתה תינשא הספיקה לה. שום חשש לאושרה לא הטריד אותה, ושום זיכרון להתנהגותה הנלוזה לא השפיל את רוחה.

"לידיה היקרה, היקרה שלי!" קראה: "זה אכן נפלא! היא תינשא! אראה אותה שוב! היא תינשא בגיל שש-עשרה! אחי הטוב והנדיב! ידעתי שכך יהיה — ידעתי שהוא יסדר הכל. כמה אני משתוקקת לראות אותה! ולראות גם את ויקהאם היקר! אבל הבגדים, בגדי החתונה! אכתוב מיד לגיסתי גרדינר בעניינם. ליזי, יקירתי, רוצי למטה לאביך ושאלו אותו כמה כסף הוא ייתן לה. חכי, חכי, אלך בעצמי. קיטי, צלצלי בפעמון עבור היל. אלבש את בגדיי ברגע זה. לידיה היקרה, היקרה שלי! כמה עליזות נהיה יחד כשניפגש!"

בתה הבכורה ניסתה למתן מעט את עוצמת פרצי הרגשות הללו, על ידי הסטת מחשבותיה אל המחויבות שבה התנהגותו של מר גרדינר מעמידה את כולן.

"כי עלינו לייחס את הסיום המאושר הזה, הוסיפה, "במידה רבה לטוב לבו. אנו משוכנעות שהוא התחייב לסייע למר ויקהאם בכסף."

"ובכן, קראה אמה, "זה נכון מאוד; מי צריך לעשות זאת אם לא דודה שלה? אילו לא הייתה לו משפחה משלו, אני וילדיי היינו מקבלים את כל כספו, את יודעת; וזו הפעם הראשונה שקיבלנו ממנו משהו מלבד כמה מתנות. ובכן! אני כל כך מאושרת. תוך זמן קצר תהיה לי בת נשואה. גברת ויקהאם! כמה טוב זה נשמע! והיא הייתה רק בת שש-עשרה ביוני האחרון. ג'יין היקרה שלי, אני בכזו התרגשות שאני בטוחה שלא אוכל לכתוב; לכן אני אכתיב ואת תכתבי עבורי. נסדיר עם אביך את עניין הכסף אחר כך; אבל את הדברים יש להזמין מיד."

היא החלה אז לפרט את כל סוגי הבדים והמלמלות, ומהרה הייתה מכתובה הזמנות שופעות ביותר, אלמלא ג'יין, אם כי בקושי מסוים, שכנעה אותה להמתין עד שאביה יהיה פנוי להתייעצות. עיכוב של יום אחד, ציינה,

לא יהיה בעל חשיבות רבה; ואמה הייתה מאושרת מכדי להיות עקשנית כדרכה. תוכניות אחרות עלו אף הן בראשה.

"אלך למריטון," אמרה, "ברגע שאתלבש, ואספר את החדשות הטובות, הטובות כל כך, לאחותי פיליפס. ובדרכי חזרה אוכל לבקר אצל לידי לוקאס ומרת לונג. קיטי, רוצי למטה והזמיני את הכרכרה. סיבוב באוויר הצח יעשה לי טוב מאוד, אני בטוחה. בנות, האם אוכל לעשות משהו עבורכן במריטון? הו! הנה באה היל. היל היקרה שלי, השמעת את החדשות הטובות? מיס לידיה עומדת להינשא; וכולכם תקבלו קערת פאנץ' כדי לחגוג בחתונתה."

מרת היל החלה מיד להביע את שמחתה. אליזבת קיבלה את ברכתיה יחד עם השאר, ואז, מאוסה עליה הכסילות הזו, מצאה מפלט בחדרה כדי שתוכל לחשוב בחופשיות. מצבה של לידיה המסכנה ודאי רע מספיק במקרה הטוב; אך על כך שאינו גרוע יותר, היה עליה להכיר תודה. היא חשה זאת; ולמרות שבמבט קדימה, לא ניתן היה לצפות בצדק לאושר רציונלי או לשגשוג חומרי עבור אחותה, הרי שבמבט לאחור אל מה שחששו ממנו רק לפני שעתיים, היא חשה את כל היתרונות של מה שהשיגו.

פרק נ'

לפני תקופה זו בחייו, קיווה מרת בנט פעמים רבות כי במקום לבזבז את מלוא הכנסתו, היה מפריש סכום שנתי לכלכלתם הטובה יותר של ילדיו ושל אשתו, אם תאריך ימים אחריו. כעת קיווה לכך יותר מתמיד. לו מילא את חובתו בעניין זה, לידיה לא הייתה צריכה לחוב לדודה על כל טיפת כבוד או מוניטין שניתן כעת לקנות עבורה. הסיפוק שבשכנוע אחד הצעירים חסרי הערך ביותר בבריטניה הגדולה להיות לה לבעל, היה יכול אז לנוח במקומו הראוי.

הוא היה מוטרד ברצינות מכך שעניין המניב תועלת כה מועטה לכל אדם שהוא, יקודם על חשבוננו הבלעדי של גיסו; והוא היה נחוש, במידת האפשר, לגלות את היקף סיועו ולפרוע את החוב ברגע שיוכל.

כאשר נישא מרת בנט לראשונה, נחשב החיסכון למיותר לחלוטין; שכן, כמובן, עתיד היה להיוולד להם בן. בן זה היה אמור להצטרף לביטול הסדר הירושה (entail) ברגע שיגיע לפרקו, ובדרך זו היו האלמנה והילדים הצעירים מובטחים. חמש בנות נכנסו לעולם בזו אחר זו, אך הבן בושש לבוא; וגברת בנט, במשך שנים רבות לאחר הולדת לידיה, הייתה בטוחה שהוא עוד יגיע. לבסוף אבדה התקווה לאירוע זה, אך אז כבר היה מאוחר מדי לחסוך. לגברת בנט לא הייתה נטייה לחיסכון; ורק אהבת העצמאות של בעלה מנעה מהם לחרוג מהכנסתם.

סכום של חמשת אלפים ליש"ט הוקצב בחוזה הנישואין לגברת בנט ולילדים. אך באיזה יחס יחולק הסכום בין האחרונים, היה תלוי ברצון ההורים. זו הייתה נקודה אחת, לפחות לגבי לידיה, שהיה צריך להסדיר כעת, ומרת בנט לא היסס להיענות להצעה שלפניו. במילות הוקרה אסירת תודה על טוב לבו של אחיו, אף שהובעו בתמציתיות רבה, הוא העלה אז על הכתב את אישורו המלא לכל מה שנעשה, ואת נכונותו למלא את ההתחייבויות שנעשו בשמו. הוא לא שיער בנפשו קודם לכן שאם ניתן יהיה לשכנע את ויקהאם לשאת את בתו, הדבר ייעשה בטרחה כה מועטה עבורו כפי שנעשה בהסדר הנוכחי. הוא בקושי יפסיד עשרה ליש"ט בשנה בשל מאה הליש"ט שישולמו להם; שכן עם הוצאות מחייתה, דמי הכיס שלה ומתנות הכסף התמידיות שעברו אליה מידי אמה, הוצאותיה של לידיה היו נמוכות אך במעט מסכום זה.

העובדה שהדבר ייעשה במאמץ כה פעוט מצדו הייתה הפתעה מבורכת נוספת; שכן שאיפתו העיקרית כעת הייתה שתהיה לו טרחה מועטה ככל האפשר בעניין. משחלפו פרצי הזעם הראשונים שהולידו את פעילותו בחיפושים אחרים, הוא שב בטבעיות לכל עצלותו הקודמת. מכתבו נשלח במהרה; שכן אף שהיה דחין בנטילת משימות, הוא היה מהיר בביצוען. הוא ביקש לדעת פרטים נוספים על חובו לאחיו; אך היה כועס מדי על לידיה מכדי לשלוח לה הודעה כלשהי.

החדשות הטובות פשטו במהירות בבית; ובמהירות פרופורציונלית בשכונה. בשכונה הן התקבלו בפילוסופיה נאותה. ללא ספק, זה היה מועיל יותר לשיחות הסלון לו מיס לידיה בנט הייתה מידרדרת לחיי רחוב; או, כחלופה המאושרת ביותר, הייתה מבודדת מהעולם באיזו חווה מרוחקת. אך היה הרבה על מה לדבר בעצם נישואיה; והאיחולים טובי הלב להצלחתה, שנבעו קודם לכן מכל הנשים הזקנות והמרשעות במריטון, לא איבדו הרבה מחיותם בשינוי נסיבות זה, שכן עם בעל כזה, אומללותה נחשבה לוודאית.

שבועיים חלפו מאז ירדה גברת בנט במדרגות, אך ביום מאושר זה היא שבה לתפוס את מקומה בראש השולחן, ובמצב רוח מרומם באופן מעיק. שום רגש של בושה לא העיב על ניצחונה. נישואיה של בת, שהיו המטרה הראשונה של שאיפותיה מאז הייתה ג'יין בת שש-עשרה, עמדו כעת על סף הגשמה, ומחשבותיה ומילותיה נסבו כולן על אותם נלווים של חתונה מהודרת: בדי מוסלין עדינים, כרכרות חדשות ומשרתים. היא חיפשה במרץ בכל השכונה אחוזה מתאימה עבור בתה; ומבלי לדעת או לשקול מה עשויה להיות הכנסתם, פסלה רבות מהן כחסרות בגודלן או בחשיבותן.

"היי פארק עשוי להתאים", אמרה, "אם בני משפחת גולדינג יעזבו אותו, או הבית הגדול בסטוק, לו חדר האורחים היה גדול יותר; אך אשוורת' רחוק מדי. לא אוכל לשאת את המחשבה שהיא תהיה במרחק עשרה מיילים ממני; ובאשר ללודג' פרוויס, עליות הגג שם אינן מומצאות."

בעלה הניח לה להמשיך לדבר ללא הפרעה כל עוד המשרתים נכחו. אך משנסוגו אלו, אמר לה: "גברת בנט, לפני שאת שוכרת את כל הבתים הללו עבור בנך ובתך, הבה נגיע להבנה נכונה. לבית אחד בשכונה זו לעולם לא תהיה להם דריסת רגל. לא אעודד את פזיזותם של מי מהם על ידי קבלתם בלונגבורן."

ויכוח ארוך בא בעקבות הצהרה זו; אך מר בנט היה איתן. מהרה הוביל הדבר לויכוח אחר; וגברת בנט גילתה, בתדהמה ובאימה, שבעלה לא יקציב ולו ג'יני אחד לקניית בגדים לבתה. הוא הצהיר כי היא לא תקבל ממנו שום אות של חיבה לרגל האירוע. גברת בנט בקושי יכלה לתפוס זאת. שכעסו יכול להגיע לכדי טינה כה בלתי נתפסת עד שימנע מבתו זכות שבלעדיה נישואיה בקושי נראים תקפים, עלה על כל מה שיכלה להאמין לאפשרי. היא הייתה רגישה יותר לחרפה שחוסר בבגדים חדשים עלול להטיל על חתונת בתה, מאשר לכל רגש של בושה על בריחתה ומגוריה עם ויקהאם שבועיים לפני שהתרחשה.

אליזבת הצטערה כעת בכל ליבה על כך שמתוך מצוקת הרגע הובלה להודיע למר דארסי על חששותיהם לגבי אחותה; שכן מכיוון שנישואיה ייתנו בקרוב סיום הולם לבריחה, הם יכלו לקוות להסתיר את תחילתה הבלתי מחמיאה מכל אלו שלא היו בקרבת מקום באותה עת.

לא היה לה חשש שהדבר יופץ הלאה באמצעותו. היו מעט אנשים על סודיותם הייתה סומכת בביטחון רב יותר; אך יחד עם זאת, לא היה אדם שידיעתו על חולשת אחותה הייתה משפילה אותה כל כך. לא מתוך פחד מנזק אישי לעצמה; שכן בכל מקרה נראה כי פעורה ביניהם תהום בלתי עבירה. לו היו נישואיה של לידיה נחתמים בתנאים המכובדים ביותר, לא היה מקום להניח שמר דארסי יקשור את עצמו למשפחה שבה לכל הסתייגות אחרת תתווסף כעת ברית וקרבה משפחתית מהסוג הקרוב ביותר עם האדם אותו הוא מתעב בצדק רב כל כך.

מקרבה כזו לא יכלה להתפלא שהוא ירתע. השאיפה לזכות בהערכתה, שהייתה בטוחה כי חש בדברבישייר, לא יכלה בציפייה רציונלית לשרוד מכה כזו. היא הושפלה, היא התעצבה; היא התחרטה, אף שבקושי ידעה על מה. היא החלה לקנא בהערכתו כשכבר לא יכלה לקוות להפיק ממנה תועלת. היא רצתה לשמוע עליו כשנראה היה כי הסיכוי הקלוש ביותר להשיג מידע אבד. היא הייתה משוכנעת שיכלה להיות מאושרת איתו, כשיותר לא היה סביר שייפגשו.

איזה ניצחון יהיה זה עבורו, כפי שחשבה לעיתים קרובות, לו ידע שהצעות הנישואין אותן דחתה בגאווה רק לפני ארבעה חודשים, היו מתקבלות כעת בשמחה ובהכרת תודה! הוא היה נדיב, לא היה לה ספק, כנדיב שבין בני מינו. אך בעודו בן תמותה, חייב להיות כאן ניצחון.

היא החלה להבין כעת שהוא בדיוק האדם שבאופיו ובכישורונותיו יתאים לה ביותר. תבונתו ומזגו, אף שהיו שונים משלה, היו עונים על כל משאלותיה. זהו איחוד שהיה חייב להועיל לשניהם: באמצעות נינוחותה וחיוניותה, נפשו הייתה עשויה להתרכז ונימוסיו להשתפר; ומתוך שיקול דעתו, ידיעותיו והיכרותו עם העולם, היא ודאי הייתה מפיקה תועלת בעלת חשיבות רבה יותר.

אך שום נישואים מאושרים שכאלו לא יוכלו כעת ללמד את ההמון המעריך מהו אושר זוגי באמת. איחוד בעל נטייה שונה, המונע את האפשרות של האחר, עמד להיווצר בקרוב במשפחתם.

כיצד יתכלכלו ויקהאם ולידיה בעצמאות נסבלת, זאת לא יכלה לדמיין. אך כמה מעט אושר בר-קיימא יכול להיות שייך לזוג שחבר יחדיו רק משום שתשוקותיהם היו חזקות ממידותיהם הטובות, זאת יכלה לנחש בקלות.

מר גרדינר כתב שוב לאחיו תוך זמן קצר. להבעות התודה של מר בנט השיב בקצרה, תוך הבטחות על להיטותו לקדם את רווחת כל בני משפחתו; וסיים בבקשות שהנושא לא יוזכר בפניו שוב לעולם. מטרתו העיקרית של מכתבו הייתה להודיע להם שמר ויקהאם החליט לעזוב את המיליציה.

"זה היה רצוני הגדול שיעשה כן," הוסיף, "ברגע שנקבעו נישואיו. ואני חושב שתסכים איתי, בראיית עזיבת הגדוד ההוא כדבר רצוי ביותר, הן עבורו והן עבור אחייניתו. בכוונתו של מר ויקהאם לעבור לצבא הסדיר; ובין חבריו בעבר ישנם עדיין כאלה המסוגלים ורוצים לסייע לו בצבא. מובטחת לו דרגת קצונה זוטרה (ensigncy) בגדודו של גנרל —, המוצב כעת בצפון. זהו יתרון שהמקום מרוחק כל כך מחלק זה של הממלכה. הוא מבטיח הבטחות יפות; ואני מקווה שבין אנשים שונים, שבהם לכל אחד מהם יהיה שם טוב לשמור עליו, שניהם יהיו זהירים יותר. כתבתי לקולונל פורסטור להודיע לו על הסדרינו הנוכחיים, ולבקש שישביע את רצונם של נושיו השונים של מר ויקהאם בביריטון וסביבתה בהבטחות לפירעון מהיר, להן התחייבתי בעצמי. והאם תואיל להטריח עצמך ולמסור הבטחות דומות לנושיו במריטון, שאת רשימתם אצרף על פי המידע שמסר? הוא מסר את כל חובותיו; אני מקווה לפחות שלא הולך אותנו שולל. האגרסטון קיבל את הוראותינו, והכל יושלם תוך שבוע. לאחר מכן הם יצטרפו לגדודו, אלא אם יוזמנו תחילה ללונגבורן; ואני מבין מגברת גרדינר שאחייניתו משתוקקת מאוד לראות את כולכם לפני שתעזוב את הדרום. היא חשה בטוב, ומבקשת להיזכר בהכנעה בפניך ובפני אמה. — שלך וכו',

א. גרדינר."

מר בנט ובנותיו ראו את כל היתרונות שבעזיבת ויקהאם את גדוד ה—shire בבירור כפי שראה זאת מר גרדינר. אך גברת בנט לא הייתה כה מרוצה מכך. העובדה שלידה תשתקע בצפון, בדיוק כשרמתה לצפות להנאה וגאווה מרובות ביותר מחברתה — שכן היא לא ויתרה כלל על תוכניתה שיתגוררו בהרטפורדשייר — הייתה אכזבה קשה; ומלבד זאת, חבל היה שלידה תילקח מגדוד שבו הכירה את כולם והיו לה כה הרבה מועדפים.

"היא כה מחבבת את גברת פורסטור," אמרה, "זה יהיה פשוט מזעזע לשלוח אותה משם! וישנם גם כמה מהצעירים שהיא מחבבת מאוד. ייתכן שהקצינים בגדודו של גנרל — לא יהיו כה נעימים."

בקשת בתו, שכן כך ניתן היה להחשיב זאת, להתקבל שוב למשפחתה לפני שתצא לצפון, נתקלה בתחילה בסירוב מוחלט. אך ג'יין ואליזבת, שהסכימו ברצון — למען רגשותיה ומעמדה של אחותן — שהיא תזכה לתשומת לב מהוריה עם נישואיה, הפצירו בו בלהיטות כזו, אך יחד עם זאת בתבונה ובנועם, לקבל אותה ואת בעלה בלונגבורן ברגע שיינשאו, עד ששוכנע לחשוב כמותן ולפעול כרצונן. ולאמין היה הסיפוק שבידיעה שתוכל להציג את בתה הנשואה בשכונה לפני שתוגלה לצפון. לפיכך, כשכתב מר בנט שוב לאחיו, שלח את רשותו לבואם; ונקבע שברגע שיסתיים הטקס, הם ימשיכו ללונגבורן. אליזבת הופתעה, עם זאת, שויקהאם הסכים לתוכנית כזו; ולו הייתה מתייעצת רק עם נטיית לבה, כל פגישה איתו הייתה המטרה האחרונה של שאיפותיה.

פרק נ"א

יום חתונתה של אחותן הגיע; וג'יין ואלזבת חשו עבודה כנראה יותר ממה שחשה היא עבור עצמה. הכרכרה נשלחה לפגוש אותם ב—, והם היו אמורים לשוב בה עד שעת ארוחת הערב. הגעתם הייתה מושא לחשש עבור האחיות בנט הבוגרות — ועבור ג'יין במיוחד, שייחסה ללידיה את הרגשות שהיו מלווים אותה עצמה לו הייתה היא האשמה, והייתה אומללה במחשבה על מה שעל אחותה לשאת.

הם הגיעו. המשפחה כולה התאספה בחדר ארוחת הבוקר כדי לקבל את פניהם. חיוכים עיטרו את פניה של גברת בנט כשהכרכרה קרבה אל הדלת; בעלה נראה חמור סבר באופן בלתי חדיר; בנותיה נראו מבוהלות, חרדות וחסרות מנוחה.

קולה של לידיה נשמע במבואה; הדלת נפתחה לרווחה, והיא רצה אל תוך החדר. אמה צעדה קדימה, חיבקה אותה וקיבלה את פניה בהתלהבות; היא הושיטה את ידה בחיוך מלא חיבה לויקהאם, שעקב אחרי רעייתו, ואיחלה לשניהם אושר בערנות שלא העידה על שום ספק בשמחתם.

קבלת הפנים מצד מר בנט, אליו פנו לאחר מכן, לא הייתה לבבית כל כך. ארשת פניו הפכה נוקשה עוד יותר, והוא בקושי פתח את פיו. הביטחון העצמי הנינוח של הזוג הצעיר היה בו, אכן, כדי להרגיז אותו.

אליזבת חשה גועל, ואפילו מיס בנט הזדעזעה. לידיה נותרה לידיה; פראית, חסרת בושה, רעשנית וחסרת פחד. היא פנתה מאחות לאחות ותבעה את ברכותיהן; וכשסוף סוף התיישבו כולם, הביטה בלהיטות סביב החדר, הבחינה בשינוי קטן שנעשה בו והעירה בצחוק שעבר זמן רב מאז הייתה שם.

ויקהאם לא היה מוטרד ממנה כלל וכלל; אך נימוסיו היו תמיד כה נעימים, שלו היו אופיו ונישואיו בדיוק כפי שהיו צריכים להיות, חיוכיו ופנייתו הנינוחה — בעודו תובע את קרבתם המשפחתית — היו משמחים את כולם. אליזבת לא האמינה קודם לכן שהוא מסוגל לעזות מצח כזו; אך היא התיישבה, מחליטה בלבה לא להציב בעתיד גבולות לחוצפתו של אדם חצוף. היא הסמיקה, וג'יין הסמיקה; אך לחייהם של השניים שגרמו למבוכתן לא שינו את צבען כלל.

שיחה לא הייתה חסרה. הכלה ואמה לא יכלו לדבר מהר מספיק; וויקהאם, שבמקרה ישב ליד אליזבת, החל להתעניין בשלום מכריו בשכונה בנינוחות טובת לב, שהיא חשה כי אינה מסוגלת להשתוות לה בתשובותיה. נראה היה שלכל אחד מהם הזיכרונות המאושרים ביותר בעולם. דבר מהעבר לא נזכר בכאב; ולידיה עברה מרצונה לנושאים שאחיותיה לא היו רומזות עליהם בעד שום הון שבעולם.

"חשבו על כך שעברו שלושה חודשים," קראה, "מאז הלכתי מכאן: זה נראה כמו שבועיים בלבד, אני מצהירה; ובכל זאת קרו מספיק דברים בזמן הזה. אלוהים אדירים! כשנסעתי, אני בטוחה שלא היה לי מושג שאתחתן עד שאחזור! למרות שחשבתי שזה יהיה משעשע מאוד אם כן."

אביה נשא את עיניו, ג'יין הייתה במצוקה, אליזבת הביטה בלידיה במבט רב-משמעות; אך היא, שמעולם לא שמעה או ראתה דבר שבו בחרה לא להבחין, המשיכה בעליזות—

"הו, אמא, האם האנשים כאן מסביב יודעים שהתחתנתי היום? פחדתי שאולי לא; וחלפנו על פני ויליאם גולדינג בכרכרה שלו, אז הייתי נחושה שהוא יידע, ולכן הורדתי את זכוכית הצד שלי, והסרתי את הכפפה שלי והנחתי את ידי ממש על מסגרת החלון, כדי שיוכל לראות את הטבעת, ואז קדתי וחייכתי אליו בכל הכוח."

אליזבת לא יכלה לשאת זאת עוד. היא קמה ורצה אל מחוץ לחדר; ולא שבה אלא כששמעה אותם עוברים במסדרון לעבר חדר האוכל. היא הצטרפה אליהם אז בדיוק בזמן כדי לראות את לידיה, במפגן ראווה חרדתי, צועדת אל לימינה של אמה, ושומעת אותה אומרת לאחותה הבכורה—

"אה, ג'יין, אני תופסת את מקומך כעת, ואת חייבת לרדת נמוך יותר, כי אני אישה נשואה."

אין להניח שהזמן יעניק ללידיה את המבוכה ממנה הייתה חופשייה לחלוטין בתחילה. נינוחותה ומצב רוחה הטוב רק גברו. היא השתוקקה לראות את גברת פיליפס, את משפחת לוקאס ואת כל שאר שכניהם, ולשמוע

את עצמה נקראת "גברת ויקהאם" בפי כל אחד מהם; ובינתיים הלכה לאחר ארוחת הערב להראות את טבעתה ולהתפאר בנישואיה בפני גברת היל ושתי המשרתות.

"ובכן, אמא," אמרה כשחזרו כולם לחדר ארוחת הבוקר, "ומה את חושבת על בעלי? האם אינו אדם מקסים? אני בטוחה שאחיותיי ודאי מקנאות בי כולן. אני רק מקווה שיהיה להן חצי מהמזל שלי. כולן חייבות לנסוע לברייטון. זה המקום להשיג בו בעלים. כמה חבל, אמא, שלא נסענו כולנו!"

"נכון מאוד; ולו היה הדבר תלוי ברצוני, היינו עושות זאת. אבל, לידיה יקירתי, אני בכלל לא אוהבת את העובדה שאת נוסעת למקום כה מרוחק. האם זה חייב להיות כך?"

"הו, אלוהים! כן; אין בכך כלום. אני אוהב את זה יותר מכל דבר אחר. את ואבא ואחיותיי חייבים לבוא לבקר אותנו. נהיה בניוקאסל כל החורף, ואני מעזה לומר שיהיו שם כמה נשפים, ואני אדאג להשיג לכולן בני זוג טובים לריקודים."

"הייתי רוצה בכך יותר מכל דבר!" אמרה אמה.

"ואז כשתלכו, תוכלו להשאיר אחת או שתיים מאחיותיי אצלי; ואני בטוחה שאשיג להן בעלים לפני שיסתיים החורף."

"אני מודה לך על חלקי בטובה," אמרה אליזבת; "אבל אני לא מחבבת במיוחד את הדרך שלך להשיג בעלים."

האורחים לא היו אמורים להישאר עמם יותר מעשרה ימים. מר ויקהאם קיבל את מינויו כקצין לפני שעזב את לונדון, והיה עליו להצטרף לגדודו בתום שבועיים.

איש מלבד גברת בנט לא הצטער על כך ששהותם תהיה קצרה כל כך; והיא ניצלה את הזמן עד תום בביקורים עם בתה ובאירוח מסיבות תכופות בבית. מסיבות אלו היו מקובלות על הכל; הימנעות ממעגל משפחתי מצומצם הייתה רצויה יותר לאלו שחשבו מאשר לאלו שלא.

חיבתו של ויקהאם ללידיה הייתה בדיוק כפי שאליזבת ציפתה למצוא; היא לא השתוותה לזו של לידיה כלפיו. היא בקושי נזקקה לתצפית הנוכחית כדי להשתכנע, מהגיונם של דברים, שבריחתם נבעה מעוצמת אהבתה שלה יותר מאשר משלו; והיא הייתה תוהה מדוע, ללא דאגה עזה כל כך כלפיה, בחר לברוח איתה כלל, אלמלא הייתה בטוחה שטיסתו הפכה נחוצה בשל מצוקת נסיבותיו; ואם זה היה המצב, הוא לא היה הצעיר שסרב להזדמנות למלווה לדרך.

לידיה הייתה מאוהבת בו עד מאוד. הוא היה "ויקהאם היקר" שלה בכל הזדמנות; איש לא יכול היה להתחרות בו. הוא עשה הכל בצורה הטובה ביותר בעולם; והיא הייתה בטוחה שהוא יצוד יותר ציפורים בראשון בספטמבר מכל אדם אחר במחוז.

בוקר אחד, זמן קצר לאחר הגעתם, בעת שישבה עם שתי אחיותיה הבכורות, אמרה לאליזבת—

"ליזי, מעולם לא סיפרתי לך את קורות חתונתי, אני מאמינה. לא היית בסביבה כשסיפרתי לאמא ולאחרות הכל על כך. האם אינך סקרנית לשמוע איך זה סודר?"

"לא, באמת," השיבה אליזבת; "אני חושבת שלא ניתן לומר מעט מדי בנושא זה."

"הו! את כזו מוזרה! אבל אני חייבת לספר לך איך זה עבר. התחתנו, את יודעת, בסנט קלמנט, כי מגוריו של ויקהאם היו בקהילה ההיא. ונקבע שכולנו נהיה שם עד השעה אחת-עשרה. דודי, דודתי ואני היינו אמורים לנסוע יחד; והאחרים היו אמורים לפגוש אותנו בכנסייה."

"ובכן, יום שני בבוקר הגיע, והייתי בכזו המולה! כל כך פחדתי, את יודעת, שמשהו יקרה וידחה את זה, ואז הייתי יוצאת מדעתי לגמרי. ודודתי הייתה שם, כל הזמן שהתלבשתי, הטיפה ודיברה כאילו היא מקריאה דרשה. עם זאת, לא שמעתי יותר ממילה אחת מתוך עשר, כי חשבתי, כפי שאת יכולה לתאר לעצמך, על ויקהאם היקר שלי. השתוקקתי לדעת אם הוא יתחתן במעיל הכחול שלו.

"ובכן, ואז אכלנו ארוחת בוקר בעשר כרגיל: חשבתי שזה לא ייגמר לעולם; שכן, דרך אגב, עליך להבין שדודי ודודתי היו פשוט בלתי נעימים להחריד כל הזמן שהייתי איתם. אם תאמינו לי, לא הוצאתי את כף רגלי מהבית אפילו פעם אחת, למרות שהייתי שם שבועיים. אף לא מסיבה אחת, או תוכנית, או שום דבר! נכון, לונדון הייתה די ריקה מאנשים, אבל בכל זאת ה'תיאטרון הקטן' היה פתוח.

"ובכן, ואז, בדיוק כשהכרכרה הגיעה לדלת, קראו לדודי בענייני עסקים לאותו אדם נורא, מר סטון. ואז, את יודעת, ברגע שהם נפגשים, אין לזה סוף. ובכן, הייתי כל כך מפוחדת שלא ידעתי מה לעשות, כי דודי היה אמור ללוות אותי לחופה; ואם היינו עוברים את השעה, לא היינו יכולים להתחתן כל היום. אבל למרבה המזל, הוא חזר תוך עשר דקות, ואז כולנו יצאנו. עם זאת, נזכרתי לאחר מכן שאפילו אם היו מונעים ממנו ללכת, לא היה צורך לדחות את החתונה, כי מר דארסי היה יכול לעשות זאת באותה מידה."

"מר דארסי!" חזרה אליזבת בתדהמה מוחלטת.

"או, כן! הוא היה אמור לבוא לשם עם ויקהאם, את יודעת. אבל אלוהים אדירים! שכחתי לגמרי! לא הייתי צריכה לומר מילה על כך. הבטחתי להם כל כך בנאמנות! מה ויקהאם יגיד? זה היה אמור להיות כזה סוד!"

"אם זה היה אמור להיות סוד," אמרה ג'יין, "אל תאמרי מילה נוספת בנושא. את יכולה לסמוך עליי שלא אחקור עוד."

"הו, בהחלט," אמרה אליזבת, למרות שבערה מסקרנות; "לא נשאל אותך שום שאלות."

"תודה לך," אמרה לידיה; "כי אם הייתן שואלות, ודאי הייתי מספרת לכן הכל, ואז ויקהאם היה כועס כל כך."

נוכח עידוד כזה לשאול, אליזבת נאלצה למנוע זאת מעצמה על ידי בריחה מהחדר.

אך לחיות בבורות בנושא כזה היה בלתי אפשרי; או לפחות, היה בלתי אפשרי לא לנסות להשיג מידע. מר דארסי היה בחתונת אחותה. זו הייתה בדיוק סצנה, ובדיוק בין אנשים, שבהם לכאורה היה לו הכי פחות מה לחפש, והכי פחות פיתוי ללכת. השערות לגבי משמעות הדבר, מהירות ופראיות, התרוצצו במוחה; אך היא לא באה על סיפוקה מאף אחת מהן. אלו שהכי מצאו חן בעיניה, כיוון שהציגו את התנהגותו באור האצילי ביותר, נראו לה הכי פחות סבירות. היא לא יכלה לשאת מתח כזה; ובחטף נטלה דף נייר וכתבה מכתב קצר לדודתה, לבקש הסבר למה שפלטה לידיה, אם הדבר עולה בקנה אחד עם הסודיות שתוכננה.

"תוכלי להבין בקלות," הוסיפה, "מה חייבת להיות סקרנותי לדעת כיצד אדם שאינו קשור לאף אחד מאיתנו, ובאופן יחסי זר למשפחתנו, נמצא ביניכם בזמן כזה. אנא כתבי מיד והסבירי לי זאת — אלא אם כן, מסיבות כבדות משקל ביותר, עליו להישאר בסוד שלידיה חושבת לנחוץ; ואז אאלץ לנסות ולהסתפק בבורותי."

"לא שאעשה זאת, בכל זאת," הוסיפה לעצמה כשסיימה את המכתב; "ודודתי היקרה, אם לא תספרי לי בדרך של כבוד, ודאי איאלץ להשתמש בתכסיסים ומזימות כדי לגלות זאת."

חוש הכבוד העדין של ג'יין לא הניח לה לדבר עם אליזבת ביחידות על מה שפלטה לידיה; אליזבת שמחה על כך: עד שיתברר אם פניותיה יזכו למענה מספק, העדיפה להיות ללא אשת סוד.

פרק נ"ג

מר ויקהאם היה כה שבע רצון מהשיחה הזו, עד שמעולם לא הטריד עוד את עצמו, או הרגיז את אחותו היקרה אליזבת, בהעלאת הנושא שוב; והיא שמחה לגלות שאמרה די כדי לשמור על שתיקתו.

יום צאתם של לידיה ושלו הגיע במהרה; ומרת בנט נאלצה להיכנע לפרידה אשר — מכיוון שבעלה לא הסכים בשום אופן לתוכניתה שכולם ייסעו לניוקאסל — עתידה הייתה להימשך כנראה לפחות שנה תמימה.

"אוי, לידיה יקירתי", קראה, "מתי ניפגש שוב?"

"הו, אלוהים! אני לא יודעת. אולי לא בשנתיים-שלוש הקרובות."

"כתבי לי לעיתים קרובות מאוד, יקירתי."

"לעיתים קרובות ככל שאוכל. אבל את יודעת שלנשים נשואות אין אף פעם זמן רב לכתיבה. אחיותיי יכולות לכתוב לי. להן לא יהיה שום דבר אחר לעשות."

דברי הפרידה של מר ויקהאם היו מלאי חיבה הרבה יותר מאלו של אשתו. הוא חיך, נראה נאה ואמר דברים נעימים רבים.

"הוא בחור כה משובח", אמר מר בנט ברגע שיצאו מהבית, "כמוהו לא ראיתי מעולם. הוא מחייך חיוכים מעושים, מגחך ומתחנף לכולנו. אני גאה בו להפליא. אני מזמין אפילו את סר ויליאם לוקאס עצמו להציג חתן רב-ערך יותר."

אובדן בתה הפך את מרת בנט לקודרת מאוד במשך כמה ימים.

"אני חושבת לעיתים קרובות", אמרה, "שאין דבר נורא כמו פרידה מידידים. אדם מרגיש כה בודד בלעדיהם."

"זוהי התוצאה, גברתי, של השאת בת", אמרה אליזבת. "זה ודאי גורם לך להיות מרוצה יותר מכך שארבע האחרות שלך רווקות."

"אין זה כך כלל. לידיה אינה עוזבת אותי בגלל שהיא נשואה; אלא רק בגלל שגדודו של בעלה נמצא במקרה רחוק כל כך. לו היה קרוב יותר, היא לא הייתה נוסעת כה מהר."

אך מצב הרוח הירוד שאליו נקלעה בעקבות אירוע זה הוקל תוך זמן קצר, ומוחה נפתח שוב לסערת התקווה בשל ידיעה שהחלה לפשוט. סוכנת הבית בנאת'רפילד קיבלה הוראות להתכונן להגעתו של אדונה, שעמד להגיע תוך יום או יומיים כדי לעסוק שם בציד במשך כמה שבועות. מרת בנט הייתה כולה חסרת מנוחה. היא הביטה בג'יין, חייכה והנידה בראשה חליפות.

"ובכן, ובכן, אם כן מר בינגלי מגיע, אחותי", (שכן מרת פיליפס הייתה הראשונה להביא לה את החדשות). "ובכן, מה טוב. לא שזה אכפת לי, בכל זאת. הוא אינו דבר עבורנו, את יודעת, ואני בטוחה שלעולם לא ארצה לראות אותו שוב. אבל, מכל מקום, הוא מוזמן בהחלט לבוא לנאת'רפילד אם ירצה בכך. ומי יודע מה עשוי לקרות? אבל זה לא נוגע לנו. את יודעת, אחותי, הסכמנו כבר מזמן לא להזכיר מילה על כך. ואם כן, זה ודאי לחלוטין שהוא מגיע?"

"את יכולה לסמוך על כך", השיבה האחרת, "כי מרת ניקולס הייתה במריטון אמש; ראיתי אותה חולפת ויצאתי בעצמי בכוונה כדי לדעת את האמת; והיא אמרה לי שזה ודאי נכון. הוא מגיע ביום חמישי לכל המאוחר, וסביר מאוד שכבר ביום רביעי. היא הלכה לקצב, כך אמרה לי, בכוונה להזמין בשר ליום רביעי, ויש לה שלושה זוגות ברווזים בדיוק מוכנים לשחיטה."

מיס בנט לא יכלה לשמוע על בואו מבלי שצבע פניה ישתנה. חודשים רבים עברו מאז הזכירה את שמו בפני אליזבת; אך כעת, ברגע שהיו לבדן, אמרה:

"ראיתי אותך מביטה בי היום, ליזי, כשדודתי סיפרה לנו על השמועה; ואני יודעת שנראיתי מוטרדת; אך אל תדמיני שזה היה מסיבה טיפשית כלשהי. רק הייתי נבוכה לרגע, כי הרגשתי שיביטו בי. אני מבטיחה לך שהחדשות אינן משפיעות עליי לא לטובה ולא לרעה. אני שמחה על דבר אחד, שהוא מגיע לבד; כי כך נראה אותו פחות. לא שאני מפחדת על עצמי, אלא שאני חוששת מהערותיהם של אנשים אחרים."

אליזבת לא ידעה מה לחשוב על כך. לולא ראתה אותו בדרכישייר, הייתה עשויה להניח שהוא מסוגל להגיע לשם ללא שום כוונה אחרת מזו המוצהרת; אך היא עדיין חשבה שהוא נוטה חיבה לג'יין, והיא התלבטה מה סביר יותר — שהגיע לשם ברשותו של חברו, או שהיה נועז דיו לבוא בלעדיה.

"ובכל זאת זה קשה," חשבה לעיתים, "שהאדם המסכן הזה אינו יכול לבוא לבית ששכר כחוק מבלי לעורר את כל ההשערות הללו! אניח לו לנפשו."

למרות הצהרותיה של אחותה, ומה שהיא באמת האמינה שהם רגשותיה, אליזבת הבחינה בקלות שמצב רוחה הושפע מהציפייה לבואו. היא הייתה מוטרדת יותר, ופחות יציבה ממה שנראתה בדרך כלל.

הנושא שנדון בלהט כה רב בין הוריהן לפני כשנה, הועלה כעת שוב.

"ברגע שמר בינגלי יגיע, יקירי," אמרה מרת בנט, "אתה תבקר אותו, כמובן."

"לא, לא. אילצת אותי לבקר אותו בשנה שעברה, והבטחת שאם אלך לראותו, הוא יישא את אחת מבנותיי. אך זה נגמר בלא כלום, ולא אשלח שוב למשימת סרק."

אשתו הסבירה לו עד כמה תשומת לב כזו מצד כל הג'נטלמנים בשכונה תהיה הכרחית לחלוטין עם שובו לנאת'רפילד.

"זהו כללי טקס (etiquette) שאני בואז לו," אמר. "אם הוא חפץ בחברתנו, שיחפש אותה. הוא יודע היכן אנו גרים. לא אבלה את שעותיי בריצה אחרי שכני בכל פעם שהם נוסעים וחוזרים."

"ובכן, כל מה שאני יודעת הוא שזה יהיה גס רוח בצורה נתעבת אם לא תבקר אותו. אך מכל מקום, זה לא ימנע ממני להזמין אותו לסעוד כאן, אני נחושה בכך. עלינו לארח את מרת לונג ואת משפחת גולדינג בקרוב. זה יהיה שלושה-עשר איש יחד איתנו, כך שיהיה בדיוק מקום בשולחן עבורו."

מנוחמת בהחלטה זו, הייתה מסוגלת לשאת טוב יותר את חוסר הנימוס של בעלה; למרות שהיה זה משפיל מאוד לדעת שכל שכניה עשויים לראות את מר בינגלי, כתוצאה מכך, לפנייהם. ככל שהתקרב יום הגעתו—

"אני מתחילה להצטער שהוא מגיע בכלל," אמרה ג'יין לאחותה. "זה היה כלא כלום; הייתי יכולה לראות אותו באדישות מוחלטת; אך אני בקושי יכולה לשאת לשמוע על כך דיבורים בלתי פוסקים כאלה. אמי מתכוונת לטוב; אך היא אינה יודעת, איש אינו יכול לדעת, כמה אני סובלת ממה שהיא אומרת. מאושרת אהיה כשתסתיים שהותו בנאת'רפילד!"

"הלואי שהייתי יכולה לומר דבר מה כדי לנחם אותך," השיבה אליזבת; "אך הדבר אינו בידי כלל. עליך לחוש זאת; והסיפוק הרגיל שבהטפת סבלנות לסובל נמנע ממני, כי תמיד יש לך כל כך הרבה ממנה."

מר בינגלי הגיע. מרת בנט, בעזרתם של המשרתים, הצליחה להשיג את הידיעות המוקדמות ביותר על כך, כדי שתקופת החרדה וחוסר המנוחה מצדה תהיה ארוכה ככל האפשר. היא ספרה את הימים שחייבים לעבור בטרם תוכל להישלח הזמנתם — ללא תקווה לראותו לפני כן. אך בבוקר השלישי לאחר הגעתו להרטפורדשייר, היא ראתה אותו מחלון חדר ההלבשה שלה נכנס למגרש ורוכב לעבר הבית.

בנותיה נקראו בלהיטות להשתתף בשמחתה. ג'יין נותרה בנחישות במקומה ליד השולחן; אך אליזבת, כדי להשביע את רצון אמה, הלכה אל החלון — היא הביטה — היא ראתה את מר דארסי איתו, והתיישרה שוב ליד אחותה.

"יש ג'נטלמן איתו, אמא," אמרה קיטי; "מי זה יכול להיות?"

"מכר זה או אחר, יקירתי, אני מניחה; אני בטוחה שאינני יודעת."

"הו!" השיבה קיטי, "זה נראה בדיוק כמו האיש ההוא שהיה איתו פעם. מר-מה-שמו — האיש הגבוה והיהיר ההוא."

"אלוהים אדירים! מר דארסי! — ואכן כך, אני נשבעת. ובכן, כל חבר של מר בינגלי יהיה תמיד רצוי כאן, ללא ספק; אך חוץ מזה עליי לומר שאני שונאת את עצם מראהו."

ג'יין הביטה באליזבת בהפתעה ובדאגה. היא ידעה אך מעט על פגישתם בדרכישייר, ולכן חשה את המבוכה שוודאי תלווה את אחותה בראותה אותו כמעט לראשונה לאחר שקיבלה את מכתב ההסבר שלו. שתי האחיות חשו אי-נוחות רבה. כל אחת חשה עבור האחרת, וכמובן עבור עצמה; ואמן המשיכה לדבר על סלידתה ממר דארסי, ועל החלטתה להיות מנומסת כלפיו רק בתור חברו של מר בינגלי, מבלי שאף אחת מהן שמעה אותה. אך לאליזבת היו מקורות לאי-שקט שג'יין לא יכלה לחשווד בהם עדיין, שכן אליזבת טרם מצאה עוז להראות לה את מכתבה של מרת גרדינר, או לספר על שינוי רגשותיה כלפיו. עבור ג'יין, הוא יכול היה להיות רק אדם שהצעותיו נדחו ואשר מעלותיו זכו להערכת חסר; אך עבור ידיעתה הרחבה יותר של אליזבת, הוא היה האדם לו חבה המשפחה כולה את הטובה שבטובות, ואילו היא עצמה התייחסה בעניין שאם לא היה כה רך, היה לפחות הגיוני וצודק כמו זה שחשה ג'יין כלפי בינגלי. תדהמתה על בואו — על בואו לנאת'רפילד, ללונגבאון, ועל כך שחיפש אותה שוב מרצונו — הייתה כמעט שווה לזו שחשה כשראתה לראשונה את התנהגותו השונה בדרכישייר.

הצבע שנסוג מפניה שב לחצי דקה בזהר נוסף, וחיוך של עונג הוסיף ברק לעיניה, בעוד שבמשך אותו רגע חשבה שחיבתו ומשאלותיו ודאי נותרו איתנות; אך היא לא רצתה להיות בטוחה מדי.

"תחילה אראה כיצד הוא מתנהג," אמרה בלבה; "אז יהיה זה מוקדם מספיק לציפיות."

היא ישבה שקועה בעבודתה, מתאמצת להיות שלוה, ומבלי להעז לשאת את עיניה, עד שסקרנות חרדה נשאה אותן אל פני אחותה כשהמשרת קרב אל הדלת. ג'יין נראתה מעט חיוורת מהרגיל, אך מיושבת בדעתה יותר ממה שאליזבת ציפתה. עם הופעת הג'נטלמנים, צבע פניה התחזק; ובכל זאת היא קיבלה אותם בנינוחות נסבלת, ובנימוס שהיה חופשי הן מכל סימן לטינה והן מכל אדיבות יתרה מיותרת.

אליזבת אמרה לשניהם מעט ככל שהנימוס אפשר, והתיישרה שוב לעבודתה בלהיטות שלא תמיד אפיינה אותה. היא העזה לשלוח רק מבט אחד בדארסי. הוא נראה רציני כרגיל; והיא חשבה, נראה יותר כפי שהיה רגיל להיראות בהרטפורדשייר מאשר כפי שראתה אותו בפמברלי. אך אולי לא יכול היה בנוכחות אמה להיות כפי שהיה בפני דודה ודודתה. הייתה זו השערה מכאיבה, אך לא בלתי סבירה.

גם בבינגלי הבחינה לרגע, ובאותה תקופה קצרה ראתה אותו נראה הן מרוצה והן נבוך. הוא התקבל על ידי מרת בנט במידה של אדיבות שגרמה לשתי בנותיה להתבייש, במיוחד כשעמדה בניגוד לנימוס הקר והטקסי שבו קיבלה את פני חברו. אליזבת במיוחד, שידעה שמרת בנט חבה לאחרון את הצלת בתה האהובה מקלון שאין לו מרפא, נפגעה והוטרדה במידה מכאיבה ביותר מהבחנה כה לא מוצדקת.

דארסי, לאחר ששאל לשלומם של מר ומרת גרדינר — שאלה שלא יכלה לענות עליה ללא מבוכה — כמעט לא אמר דבר. הוא לא ישב לצידיה; אולי זו הייתה הסיבה לשתיקתו; אך לא כך היה בדרכישייר. שם שוחח עם ידידיה כשלא יכול היה לשוחח איתה. אך כעת חלפו דקות אחדות מבלי שקולו נשמע; וכאשר מדי פעם, מבלי יכולת לעמוד בפני דחף הסקרנות, נשאה את עיניה אל פניו, מצאה אותו מביט בג'יין באותה תדירות שבה

הביט בה, ולעיתים קרובות אינו מביט בשום דבר מלבד הקרקע. הרהורים רבים יותר ופחות להיטות לרצות מאשר בפגישתם האחרונה הובעו בו בבירור. היא חשה אכזבה, וכעסה על עצמה על כך שהיא חשה כך.

"האם יכולתי לצפות שיהיה אחרת?" אמרה בלבה. "ובכל זאת, מדוע הוא בא?"

היא לא הייתה במצב רוח לשיחה עם איש מלבד עצמו; ואילו בקושי העזה לדבר. היא שאלה לשלום אחותו, אך לא יכלה לעשות יותר מכך.

"עבר זמן רב, מר בינגלי, מאז הלכת מכאן," אמרה מרת בנט.

הוא הסכים לכך מיד.

"התחלתי לחשוש שלעולם לא תשוב. אנשים אמרו שבכוונתך לעזוב את המקום לחלוטין בחג המיכאל; אך מכל מקום, אני מקווה שזה לא נכון. שינויים רבים מאוד קרו בשכונה מאז הלכת. מיס לוקאס נישאה והשתקעה; ואחת מבנותי שלי. אני מניחה ששמעת על כך; אכן, ודאי ראית זאת בעיתונים. זה היה ב'טיימס' וב'קוריר', אני יודעת; למרות שזה לא הוכנס כפי שהיה צריך להיות. נאמר רק, 'לאחרונה, ג'ורג' ויקהאם, אסקוויר, למיס לידיה בנט', מבלי שנאמרה מילה על אביה, או על המקום שבו חיה, או שום דבר. זה היה ניסוח של אחי גרדינר, ואני תוהה איך יצאה לו עבודה מגושמת כזו. האם ראית זאת?"

בינגלי השיב שראה, והביע את ברכותיו. אליזבת לא העזה לשאת את עיניה. כיצד נראה מר דארסי, לפיכך, לא יכלה לדעת.

"זה דבר משמח, ללא ספק, שבת נישאת היטב," המשיכה אמה; "אך יחד עם זאת, מר בינגלי, קשה מאוד שהיא נלקחת ממני. הם נסעו לניוקאסל, מקום צפוני למדי כך נראה, ושם הם אמורים להישאר, אינני יודעת כמה זמן. גדודו נמצא שם; שכן אני מניחה ששמעת על עזיבתו את ה—shire ועל מעברו לצבא הסדיר. תודה לאל! יש לו כמה חברים, למרות שאולי לא רבים כפי שמגיע לו."

אליזבת, שידעה שדברים אלו מכוונים למר דארסי, הייתה במצוקה של בושע עד שבקושי יכלה להישאר בכיסאה. הדבר הניע אותה, עם זאת, למאמץ של דיבור, דבר ששום דבר אחר לא עשה ביעילות כזו לפני כן; והיא שאלה את בינגלי אם בכוונתו להישאר באזור כעת. כמה שבועות, כך האמין.

"כאשר תצוד את כל הציפורים שלך, מר בינגלי," אמרה אמה, "אני מבקשת שתבוא לכאן ותצוד כמה שתרצה באחוזה של מר בנט. אני בטוחה שהוא ישמח מאוד לעשות לך טובה, וישמור עבורך את כל הלהקות הטובות ביותר."

מצוקתה של אליזבת גברה לנוכח תשומת לב כה מיותרת וטרדנית! לו היה אותו סיכוי נאה עולה כעת כפי שהחניף להם לפני שנה, הכל, היא הייתה משוכנעת, היה ממחר לאותו סיום מרגיז. באותו רגע חשה ששנים של אושר לא יוכלו לפצות את ג'יין או אותה על רגעים של מבוכה מכאיבה כזו.

"משאלת לבי הראשונה," אמרה לעצמה, "היא לא להיות עוד לעולם בחברת אף אחד מהם. חברתם אינה יכולה להעניק שום עונג שיכפר על אומללות כזו! לו רק לא אראה עוד לא את האחד ולא את השני!"

ובכל זאת האומללות, שעבורה שנים של אושר לא היו אמורות להציע פיצוי, זכתה זמן קצר לאחר מכן להקלה משמעותית, מתוך הבחנה עד כמה יופייה של אחותה הצית מחדש את הערצתו של מאהבה לשעבר. כשנכנס לראשונה, שוחח איתה אך מעט, אך נראה היה שכל חמש דקות הוא מעניק לה יותר מתשומת לבו. הוא מצא אותה נאה כפי שהייתה בשנה שעברה; טובת לב וחסרת עמדת פנים כפי שהייתה, אם כי לא פטפטנית כל כך. ג'יין הייתה חרדה שלא יבחינו בה בשום שינוי כלל, והייתה משוכנעת באמת שהיא מדברת באותה מידה כתמיד; אך מוחה היה כה עסוק, עד שלא תמיד ידעה מתי היא שותקת.

כאשר קמו הג'נטלמנים ללכת, זכרה מרת בנט את כוונתה להיות מנומסת, והם הוזמנו והתחייבו לסעוד בלונגבורן בעוד ימים אחדים.

"אתה חייב לי ביקור שלם, מר בינגלי," הוסיפה; "כי כשנסעת לעיר בחורף שעבר, הבטחת לסעוד איתנו סעודה משפחתית ברגע שתשוב. לא שכחתי, אתה רואה; ואני מבטיחה לך שהתאכזבתי מאוד שלא חזרת וקיימת את הבטחתך."

בינגלי נראה מעט נבוך מהערה זו, ואמר דבר מה על צערו על כך שעסקים מנעו זאת ממנו. אז הלכו לדרכם. מרת בנט נטתה מאוד לבקש מהם להישאר ולסעוד שם באותו יום; אך למרות שתמיד ניהלה מטבח משובח, היא לא חשבה שפחות משתי מנות עיקריות להיות טובות דין עבור אדם שכלפיו היו לה תוכניות כה חרדות, או להשביע את תאבונו וגאוותו של מי שיש לו עשרת אלפים ליש"ט לשנה.

פרק נ"ד

ברגע שהלכו, יצאה אליזבת לטיול כדי להשיב לעצמה את שלוות רוחה; או במילים אחרות, כדי להגות ללא הפרעה באותם נושאים שבוודאי ידכאו אותה עוד יותר. התנהגותו של מר דארסי הדהימה והכעיסה אותה.

"מדוע," אמרה בלבה, "אם בא רק כדי לשתוק, להחמיר פנים ולהפגין אדישות, מדוע בא כלל?"

היא לא הצליחה ליישב את העניין בשום דרך שתעניק לה נחת.

"הוא ידע להיות חביב ונעים לדודתי ולדודי כשהיה בעיר; ומדוע לא אליי? אם הוא ירא מפניי, מדוע בא הנה? אם אינני יקרה ללבו עוד, מדוע הוא שותק? אדם מעיק ומטריד! לא אוסיף לחשוב עליו."

החלטתה נשמרה לזמן קצר, שלא מרצונה, עקב התקרבותה של אחותה, שהצטרפה אליה במבט עליז שהעיד כי היא מרוצה מהמבקרים הרבה יותר מאליזבת.

"כעת," אמרה ג'יין, "משעברה הפגישה הראשונה הזו, אני מרגישה נינוחה לחלוטין. אני מכירה בכוחותיי, ולא אהיה נבוכה עוד מבואו. אני שמחה שהוא סועד כן ביום שלישי. אז יראה לעין כל כי משני הצדדים אנו נפגשים רק כמכרים רגילים ואדישים."

"כן, אדישים מאוד, אכן," אמרה אליזבת בצחוק. "הו, ג'יין! היזהרי."

"ליזי יקירתי, אינך יכולה לחשוב שאני כה חלשה עד כדי להימצא בסכנה כעת."

"אני חושבת שאת בסכנה גדולה מאוד לגרום לו להיות מאוהב בך כבעבר."

הן לא ראו את הג'נטלמנים שוב עד יום שלישי; ובינתיים, גברת בנט התמסרה לכל התוכניות המאושרות שהתעוררו מחדש בזכות מצב רוחו הטוב ונימוסיו הרגילים של בינגלי במהלך ביקור של חצי שעה.

ביום שלישי התאספה חבורה גדולה בלונגבורן; והשניים שציפו להם בכיליון עיניים רב ביותר, לשבח דייקנותם כחובבי ציד, הגיעו מוקדם מאוד. כשפנו לחדר האוכל, עקבה אליזבת בלהיטות לראות אם בינגלי יתפוס את המקום שליד אחותה, שבכל המסיבות הקודמות היה שייך לו. אמה הנבונה, שהייתה טרודה באותן מחשבות, נמנעה מלהזמין אותו לשבת לצידה. כשנכנס לחדר, נראה היה שהוא מהסס; אך במקרה הביטה ג'יין סביבה, ובמקרה חייכה: הגורל הוכרע. הוא התיישב לצידה.

אליזבת, בתחושת ניצחון, הביטה לעבר חברו. הוא נשא זאת באדישות אצילית; והיא הייתה מדמיינת שבינגלי קיבל את אישורו להיות מאושר, לולא ראתה שגם עיניו של בינגלי הופנו לעבר מר דארסי, בהבעה של חרדה חצי-מחויכת.

התנהגותו כלפי אחותה בזמן הסעודה העידה על הערצה כלפיה, שאף שהייתה מאופקת מבעבר, שכנעה את אליזבת שאם יונח לנפשו, אושרה של ג'יין — ואושרו שלו — יובטחו במהרה. אף שלא העזה להסתמך על התוצאות, היא שאבה עונג מהתבוננות בהתנהגותו. הדבר העניק לה את כל החיוניות שמצב רוחה יכול היה לגייס; שכן היא לא הייתה שרויה במזג עליז. מר דארסי היה מרוחק ממנה כמעט ככל שהשולחן אפשר. הוא ישב לצד אמה. היא ידעה כמה מעט עונג יסב מצב כזה למי מהם, או יגרום למי מהם להיראות במיטבו. היא לא הייתה קרובה דיה כדי לשמוע את דבריהם; אך יכלה לראות כמה מעט שוחחו זה עם זה, וכמה רשמיים וקרים היו נימוסיהם בכל פעם שעשו זאת. חוסר החיבה שהפגינה אמה הפך את תחושת החוב שהן חבות לו למכאיבה עוד יותר במוחה של אליזבת; לעיתים הייתה נותנת הכל לו רק ניתנה לה הזכות לומר לו שחסידותו אינה נעלמת מעיני המשפחה ואינה נותרת ללא הוקרה.

היא קיוותה שהערב יזמן הזדמנות כלשהי לקרב ביניהם; שהביקור כולו לא יחלוף מבלי שיעלה בידם לנהל שיחה מעט מעבר לברכה הטקסית שליוותה את כניסתו. מתוחה וחסרת מנוחה, הזמן שעבר בחדר האורחים לפני בוא הג'נטלמנים היה מייגע ומשעמם עד כדי כך שכמעט הפך אותה לבלתי מנומסת. היא ציפתה לכניסתם כנקודה שבה תלוי כל הסיכוי שלה להנאה באותו ערב.

"אם לא יבוא אליי אז", אמרה בלבה, "אוותר עליו לעולם."

הג'נטלמנים נכנסו; והיא חשבה שהוא נראה כאילו עמד להיענות לציפיותיה; אך אבוי! הנשים הצטופפו סביב השולחן שבו הכינה מיס בנט את התה ואליזבת מזגה את הקפה, בברית כה הדוקה שלא נותר לידה אף מקום פנוי לכיסא. ועם התקרבות הג'נטלמנים, אחת הנערות התקרבה אליה יותר מאי פעם ואמרה בלחישה:

"הגברים לא יבואו ויפרידו בינינו, אני נחושה בכך. איננו זקוקות לאף אחד מהם, נכון?"

דארסי התרחק לחלק אחר של החדר. היא עקבה אחריו בעיניה, קינאה בכל אדם איתו שוחח, בקושי מצאה סבלנות למזוג קפה לאיש, ואז התמלאה חמה על עצמה על היותה כה טיפשית!

"אדם שנדחה פעם אחת! איך יכולתי להיות כה פותה ולצפות לחידוש אהבתו? האם יש גבר אחד שלא ימחה נגד חולשה כזו כהצעת נישואין שנייה לאותה אישה? אין שום חרפה המאוסה עליהם יותר מכך."

עם זאת, רוחה התעודדה מעט כשהשיב בעצמו את ספל הקפה שלו; והיא ניצלה את ההזדמנות לשאול:

"האם אחותך עדיין בפמברלי?"

"כן; היא תישאר שם עד חג המולד."

"לבד לגמרי? האם כל חבריה עזבו אותה?"

"גברת אנזלי איתה. האחרים נסעו לסקרבורו לפני כשלושה שבועות."

היא לא מצאה עוד דבר לומר; אך לו חפץ לשוחח איתה, יכול היה להצליח יותר. הוא עמד לצידה, עם זאת, במשך דקות אחדות בשתיקה; ולבסוף, כשהעלמה הצעירה לחשה שוב לאליזבת, הוא פנה והלך משם.

כאשר פונו כלי התה והוצבו שולחנות הקלפים, קמו כל הנשים; אליזבת קיוותה אז שיצטרף אליה במהרה, אך כל תקוותיה התנפצו כשראתה אותו נופל קורבן לתאוותה של אמה לשחקני וויסט, ותוך רגעים ספורים כבר ישב עם שאר החבורה. כעת איבדה כל ציפייה להנאה. הם היו מרותקים במשך הערב לשולחנות שונים; ולא נותר לה אלא לקוות שעיניו יופנו לעיתים קרובות כל כך לעבר הצד שלה בחדר, עד שישחק בחוסר הצלחה כמותה.

גברת בנט התכוונה להשאיר את שני הג'נטלמנים מנאת'רפילד לארוחת הערב; אך כרכרתם, לרוע המזל, הוזמנה לפני כל האחרות, ולא הייתה לה הזדמנות לעכבם.

"ובכן, בנות," אמרה ברגע שנותרו לבדן, "מה אתן אומרות על היום הזה? אני חושבת שהכל עבר בצורה יוצאת מן הכלל, אני מבטיחה לכן. ארוחת הערב הייתה עשויה היטב כפי שלא ראיתי מעודי. בשר הציד נצלה בדיוק במידה הנכונה — וכולם אמרו שמעולם לא ראו נתח שמן כל כך. המרק היה טוב פי חמישים מזה שאכלנו אצל משפחת לוקאס בשבוע שעבר; ואפילו מר דארסי הודה שהפרדריג'ים (חוגלות) היו עשויים היטב באופן ראוי לציון; ואני מניחה שיש לו לפחות שניים או שלושה טבחים צרפתיים. וג'יין יקירתי, מעולם לא ראיתי אותך יפה יותר. גברת לונג אמרה זאת גם כן, כי שאלתי אותה אם לא נראית כך. ומה אתן חושבות שהיא אמרה בנוסף? 'אה! גברת בנט, בסוף היא תהיה בנאת'רפילד!' כך היא אמרה, באמת. אני חושבת שגברת לונג היא יצור טוב כפי שאי פעם חי — ואחייניותיה הן נערות מחונכות מאוד, ולא יפות בכלל: אני מחבבת אותן להפליא."

בקיצור, גברת בנט הייתה במצב רוח מרומם מאוד: היא ראתה מספיק מהתנהגותו של בינגלי כלפי ג'יין כדי להשתכנע שהיא תשיג אותו בסוף; וציפיותיה לתועלת למשפחתה, כשהייתה במצב רוח טוב, חרגו מכל היגיון, עד שהתאכזבה מאוד שלא לראותו שם שוב למחרת כדי להגיש את הצעתו.

"זה היה יום נעים מאוד," אמרה מיס בנט ל אליזבת. "החבורה נראתה כה נבחרת, כה מתאימה זה לזו. אני מקווה שנוכל להיפגש שוב לעיתים קרובות."

אליזבת חייכה.

"ליזי, אל תעשי זאת. אל תחשדי בי. זה משפיל אותי. אני מבטיחה לך שלמדתי כעת ליהנות משיחתו כבחור צעיר נעים ונבון מבלי שתהיה לי שום משאלה מעבר לכך. אני משוכנעת לחלוטין, מהתנהגותו כעת, שמעולם לא הייתה לו כוונה לרכוש את אהבתי. זה רק שהוא התברך בנועם הליכות רב יותר ובשאיפה חזקה יותר לרצות את הכלל מכל אדם אחר."

"את אכזרית מאוד," אמרה אחותה, "אינך מניחה לי לחייך, ואת מגרה אותי לעשות זאת בכל רגע."

"כמה קשה במקרים מסוימים שיאמינו לך! וכמה בלתי אפשרי באחרים! אך מדוע תרצי לשכנע אותי שאני מרגישה יותר ממה שאני מודה בו?"

"זוהי שאלה שאינני יודעת כמעט כיצד לענות עליה. כולנו אוהבים להטיף, למרות שאנו יכולים ללמד רק את מה שאינו ראוי לדעת. סלחי לי; ואם את מתעקשת על אדישותך, אל תהפכי אותי לאשת סודך."

פרק נ"ה

ימים אחדים לאחר הביקור ההוא, הגיע מר בינגלי שוב, והפעם לבדו. חברו עזב באותו בוקר ללונדון, אך עמד לשוב כעבור עשרה ימים. בינגלי שהה במחיצתם למעלה משעה והיה במצב רוח מרומם במיוחד. גברת בנט הזמינה אותו לסעוד עמם, אך הוא הודה בצער כי הוא כבר מחויב במקום אחר. היא הביעה תקווה כי בפעם הבאה יתמזל מזלם יותר, והוא נענה בהתלהבות להזמנתה לבוא כבר למחרת.

הוא הגיע במועד כה מוקדם למחרת, עד שהנשים טרם הספיקו להתלבש. גברת בנט מיהרה לחדר בנותיה בבהילות, כשהיא מאיצה בג'יין להתכונן במהירות ולהתייצב בפניו. למרות חיפזונה של האם, ג'יין סירבה לרדת לחדר האורחים ללא ליווי של אחת מאחיותיה.

בערב, שוב ניכר היה רצונה של האם להותיר את הזוג לבדו. לאחר שמר בנט פרש לספרייתו ומרי פנתה לנגן, החלה גברת בנט לרמוז בעיניה ובקריצותיה לאליזבת ולקתרין (קיטי) שעליהן לעזוב את החדר. אליזבת בחרה להתעלם, וקיטי, בתמימותה, תהתה בקול רם מדוע אמה קורצת לה. לבסוף, בתירוצים שונים, הצליחה האם להוציא את קיטי ואת אליזבת מהחדר, למרות מבטי התחינה של ג'יין. אליזבת שבה לחדר רק לאחר שווידאה שאמה ואחותה עלו לקומה העליונה.

תוכניותיה של גברת בנט לא נשאו פרי באותו ערב; בינגלי היה מקסים ונעים כתמיד, אך לא הצהיר על אהבתו. עם זאת, הוא הסכים בשמחה להישאר לארוחת ערב ואף קבע עם מר בנט לצאת לציד למחרת בבוקר. אליזבת הלכה לישון בתחושה שהעניינים יגיעו לכדי פתרון בקרוב, והאמינה כי כל זה קורה בהסכמתו של מר דארסי.

למחרת, לאחר בוקר של ציד משותף, הצטרף בינגלי למשפחה לארוחת צהריים. בערב, שוב ניסתה גברת בנט את מזלה בפניו השטח. אליזבת פנתה לחדר ארוחת הבוקר כדי לכתוב מכתב, אך כששבה לחדר האורחים, הופתעה לגלות שג'יין ובינגלי עומדים צמודים זה לזה בשיחה ערה ורצינית. כניסתה גרמה לשניהם להסתובב בבהילות ובמבוכה. בינגלי לחש דבר מה לג'יין ומיהר לצאת מהחדר כדי לשוחח עם מר בנט.

ג'יין הנרגשת מיהרה לחבק את אליזבת ולהכריז שהיא היצור המאושר בתבל. היא מיהרה לבשר לאמה על החדשות המשמחות, בעוד אליזבת מחייכת לעצמה על הקלות שבה הכל נפתר בסופו של דבר, למרות כל המכשולים שהציבו בעבר חבריו ואחיותיו של בינגלי.

בינגלי שב לחדר לאחר שיחתו הקצרה עם מר בנט וביקש את ברכתה של אליזבת כגיס לעתיד. הערב עבר באושר עילאי על כולם; ג'יין נראתה יפה מתמיד, וגברת בנט לא חדלה מלהביע את שביעות רצונה. אפילו מר בנט, בדרכו הצינית אך האוהבת, בירך את ג'יין וצ'יין בבדיחות הדעת שהם מתאימים זה לזו באופיים הנוח והנדיב מדי.

הידיעה על האירוסין פשטה במהרה בשכונה. משפחת בנט, שרק שבועות ספורים קודם לכן נחשבה למקוללת בגלל בריחתה של לידיה, הוכרזה כעת כמשפחה בת המזל ביותר בעולם.

בינגלי הפך למבקר קבוע בלוניגבורן, וג'יין חלקה עם אליזבת את אושרה ואת העובדה שבינגלי כלל לא ידע שהיא שהתה בלונדון באביב האחרון — מה שאישש את חשדותיה של אליזבת לגבי התערבותן של אחיותיו. ג'יין, בטוב לבה, כבר החלה לקוות שאליזבת תמצא אושר דומה בקרוב.

פרק נ"ו

בוקר אחד, כשבוע לאחר אירוסיהם של בינגלי וג'יין, בעוד הוא ובנות המשפחה יושבים יחד בחדר האוכל, משכה את תשומת לבם כרכרה רתומה לארבעה סוסים המתקרבת אל המדשאה. היה זה מועד מוקדם מכדי לצפות למבקרים, והציוד לא דמה לזה של איש משכניהם. בינגלי מיהר להציע לג'יין לצאת עמו לטיול בגינה כדי להימנע מהפרעה, והשניים יצאו לדרכם. השערותיהן של שלוש הנשים הנותרות נמשכו עד שהדלת נפתחה והמבקרת נכנסה: הייתה זו לידי קתרין דה-ברג.

תדהמתן הייתה מעבר לכל ציפיה. לידי קתרין נכנסה ברוח קצרת רוח וזעופה מהרגיל, השיבה לברכתה של אליזבת בנדנד ראש קל בלבד, והתיישרה מבלי לומר מילה. מרת בנט, למרות פליאתה, חשה מוחמאת מנוכחותה של אורחת כה רמת מעלה וקיבלה את פניה בנימוס מופלג. לידי קתרין העירה הערות מזלזלות על גודל האחוזת ועל חדר האורחים, וסירבה לקבל כיבוד כלשהו. לבסוף קמה ואמרה: "מיס בנט, נראה שיש מעין חורש קטן בצד המדשאה שלכם. אשמח לטייל בו, אם תכבדי אותי בחברתך."

אליזבת צייתה, ויחד הן יצאו אל החורש. ברגע שהיו לבדן, פתחה לידי קתרין בדברים: "מיס בנט, אינך יכולה לטעות בסיבת בואי הנה. לברך ומצפונך ודאי אומרים לך מדוע הגעתי."

אליזבת הביטה בה בפליאה כנה והשיבה כי אין לה מושג מהו כבוד האירוע. לידי קתרין, בטון זועם, הצהירה כי שמועה מדאיגה הגיעה לאוזניה: לא רק שאחותה עומדת להינשא בשידוך מצוין, אלא שאליזבת עצמה עומדת להתאחד בקרוב עם אחיינה — מר דארסי. לידי קתרין תבעה כי אליזבת תכחיש את השמועה באופן מיידי.

אליזבת השיבה בקור רוח כי עצם בואו של הליידי ללונגבורן רק יחזק את השמועה, אם היא אכן קיימת. כשנשאלה ישירות האם מר דארסי הציע לה נישואים, סירבה אליזבת לענות, בטענה שלליידי אין זכות לחקור את ענייניה הפרטיים.

ליידי קתרין זעמה: "מר דארסי מאורס לבתי! מאז ינקותם הם נועדו זה לזו. האם תעזי להפריע לשידוך שתכננו שתי אחיות עבור ילידיהן? האם את חסרת כל רגש של הגינות?" אליזבת השיבה שאם מר דארסי אינו כבול לבת דודתו לא בכבודו ולא ברצונו, אין לה שום סיבה שלא לקבל את הצעתו, אם תינתן.

הוויכוח הסלים. ליידי קתרין השתמשה בכל כוחה — מהמעמד החברתי, דרך המסורת המשפחתית ועד להטחת עלבונות על משפחתה של אליזבת ועל בריחתה המבישה של לידיה. היא תבעה מאליזבת להבטיח שלעולם לא תינשא למר דארסי.

"לא אבטיח שום הבטחה מסוג זה," ענתה אליזבת בנחישות. "חרגת לחלוטין מגבולותייך. אין לך שום זכות להתערב בענייניי. העובדה שאבטיח לך לא תהפוך את נישואיו לבבתך לסבירים יותר."

ליידי קתרין, רותחת מזעם, הכריזה כי אליזבת היא נערה עקשנית, חסרת רגש ואנוכית, שבוחרת להמיט קלון על מר דארסי בעיני כל מכריו. אליזבת סיימה את השיחה באומרה: "ליידי קתרין, אין לי מה להוסיף. אני נחושה לפעול בדרך שתסב לי אושר, לפי הבנתי שלי, ללא התחשבות בך או בכל אדם שכה אינו קשור אליי."

הן חזרו לכרכרה. ליידי קתרין סירבה להיפרד לשלום או להעביר ברכות למרת בנט, ועזבה את המקום בזעם כבוש. כששאלה מרת בנט בסקרנות על מה שוחחו, נאלצה אליזבת להסתפק בשקר קטן ולא גילתה את תוכן השיחה הסוערת.

פרק נ"ז

אליזבת לא הצליחה להתאושש בקלות מהסערה שעורר בה הביקור יוצא הדופן הזה; במשך שעות ארוכות לא יכלה להפסיק להרהר בו. נראה היה שלליידי קתרין אכן הטריחה את עצמה למסע מרוסנינגס אך ורק כדי לסכל את אירוסיה המשוערים למר דארסי. תוכנית הגיונית להפליא, ללא ספק! אליזבת תהתה מניין צמחה השמועה, עד שנזכרה כי די בידידותו הקרובה של דארסי עם בינגלי ובעובדה שהיא אחותה של ג'יין כדי להצית את דמיונם של הבריות בתקופה שבה כולם מצפים לחתונה נוספת. היא הסיקה כי השמועה הגיעה לליידי קתרין דרך משפחת לוקאס וקשריהם עם מר קולינס.

עם זאת, כשניתחה את דבריה של ליידי קתרין, חשה אליזבת אי-נוחות לגבי ההשלכות האפשריות. היא חששה שהליידי תפנה כעת לאחיינה; ואליזבת לא העזה לנחש כיצד הוא יגיב להצגת ה"רעות החולות" שבשידוך עמה. היא לא ידעה עד כמה הוא מעריך את דעתה של דודתו, אך היה ברור שהיא תנסה לפגוע בנקודת התורפה שלו — תחושת הכבוד והמעמד.

"אם בתוך כמה ימים יגיע לחברו תירוץ מדוע אין הוא יכול לעמוד בהבטחתו לשוב," חשבה אליזבת, "אדע כיצד להבין זאת. אז אוותר על כל תקווה. אם הוא מסתפק בלהצטער על אובדני כשיכול היה להשיג את ידי, אפסיק להצטער עליו בעצמי."

למחרת בבוקר פגש אותה אביה כשיצא מספרייתו ומכתב בידו. הוא ביקש ממנה להיכנס לחדרו, וסקרנותה גברה; היא חששה לרגע שהמכתב הגיע מליידי קתרין.

"קיבלתי הבוקר מכתב שהדהים אותי מאוד," אמר מר בנט. "מכיוון שהוא נוגע בעיקר אלייך, עלייך לדעת את תוכנו. לא ידעתי שיש לי שתי בנות על סף נישואים. הרשי לי לברך אותך על כיבוש חשוב מאוד."

לחייה של אליזבת האדימו בביטחון שמדובר במכתב מהאחיין ולא מהדודה, אך אביה המשיך: "נראה שאת מודעת לעניין. לנשים צעירות יש חוש הבחנה חד בנושאים כאלו; אך אני חושב שאפילו תבונתך לא תספיק כדי לנחש את שם מחזרך. המכתב הוא ממר קולינס."

"ממר קולינס! ומה יש לו לומר?"

"הוא כותב על אירוסיה של ג'יין, ואז מוסיף רמז על אירוע נוסף: הוא מזהיר אותך, ליזי, מפני סגירה חפזה של הצעת נישואים מג'נטלמן שבמקרה הוא אחד האנשים הנכבדים בארץ — מר דארסי! הוא מציין שדודתו, ליידי קתרין, אינה רואה את השידוך בעין יפה. עכשיו, ליזי, אני חושב שהפתעתי אותך. האם יכלו הלוקאסים לבחור באדם ששמו מפריך את השמועה בצורה מוחלטת יותר? מר דארסי, שמעולם לא הביט באישה אלא כדי למצוא בה פגם, ושכנראה לא הביט בך מימיו! זה פשוט נהדר!"

אליזבת ניסתה להצטרף לצחוקו של אביה, אך הצליחה להפיק רק חיוך מאולץ. מעולם לא היה השנינות שלו כה לא נעימה עבורה.

מר בנט המשיך לקרוא בלעג את עצותיו של מר קולינס לגבי "השידוך המביש" והטפות המוסר שלו על כך שקיבלו את לידיה וויקהאם לביתם. "לשם מה אנו חיים", אמר מר בנט, "אם לא כדי לשמש שעשוע לשכנינו, ולצחוק עליהם בתורנו?"

כשאביה שאל בבדיחות הדעת אם ליידי קתרין הגיעה כדי להביע את התנגדותה, אליזבת רק צחקה; מכיוון שהשאלה נשאלה ללא שמץ של חשד, היא לא נאלצה להסביר. היה לה קשה לצחוק כשבעצם רצתה לבכות. דבריו של אביה על האדישות המוחלטת של מר דארסי כלפיה פגעו בה עמוקות, והיא החלה לחשוש שמא דמינה רגשות שלא היו קיימים מצדו מעולם.

פרק נ"ח

במקום לקבל מכתב התנצלות מבינגלי, כפי שחזתה אליזבת בחשש, הופיעו בינגלי ודארסי בלונגבורן ימים ספורים לאחר ביקורה של ליידי קתרין. בינגלי, שרצה להתבודד עם ג'יין, הציע שכולם ייצאו לטיול. אליזבת, דארסי וקיטי הלכו יחד, אך כשקיטי פנתה לבקר בבית משפחת לוקאס, נותרו אליזבת ודארסי לבדם.

אליזבת החליטה שזהו הרגע לפעול. באומץ רב היא פנתה אליו: "מר דארסי, אני יצור אנוכי מאוד, וכדי להקל על רגשותיי שלי לא אכפת לי כמה אפגע בשלך. אינני יכולה עוד שלא להודות לך על טוב לבך חסר התקדים כלפי אחותי המסכנה."

דארסי, מופתע ונרגש, הצטער על כך שהדבר נודע לה, אך הבהיר מיד: "אם ברצונך להודות לי, עשי זאת עבור עצמך בלבד. לא אכחיש שהרצון להעניק לך אושר הוסיף כוח למניעיי, אך משפחתך אינה חבה לי דבר. עם כל הכבוד שאני רוחש להם, חשבתי רק עלייך."

אליזבת הייתה נבוכה מכדי להשיב, ודארסי המשיך: "את נאצלת מדי מכדי להשתעשע ברגשותיי. אם רגשותייך הם עדיין כפי שהיו באפריל האחרון, אמרי לי זאת מיד. חיבתי ומשאלותיי לא השתנו; אך מילה אחת ממך תשתיק אותי בנושא זה לעולם."

אליזבת, חנוקה מהתרגשות, הביאה את עצמה לומר כי רגשותיה עברו שינוי כה מהותי מאז אותו זמן, עד שהיא מקבלת את דבריו כעת בתודה ובעונג. דארסי הביע את אשרו בחום וברגישות של אדם מאוהב נואשות.

בעודם מטיילים ללא מטרה, גילתה אליזבת כי הם חבים את ההבנה המחודשת ביניהם דווקא לליידי קתרין. היא ביקרה את דארסי בלונדון וסיפרה לו על פגישתה עם אליזבת ועל סירובה של האחרונה להבטיח שלא תינשא לו. דארסי הסביר כי דבריה של דודתו הפיחו בו תקווה: "ידעתי שאילו היית נחושה בדעתך נגדי באופן בלתי הפיך, היית מודה בכך בפני ליידי קתרין בכנות ובגלוי."

הם שוחחו על העבר; דארסי הודה כי דבריה הנוקבים של אליזבת בנאת'רפילד — "לו היית מתנהג כג'נטלמן" — ייסרו אותו וגרמו לו לבחון מחדש את התנהגותו המתנשאת. הוא סיפר כיצד חונך כילד יחיד להיות אנוכי ויהיר, וכיצד היא זו שהשפילה אותו ולימדה אותו לקח יקר ערך.

דארסי גם חשף את חלקו באירוסיהם של בינגלי וג'יין. הוא הודה בפני חברו כי טעה כשחשב שג'יין אדישה כלפיו, והתוודה בפניו על כך שהסתיר ממנו את נוכחותה בלונדון בחורף שעבר. בינגלי, בטוב לבו, סלח לו במהרה לאחר שהשתכנע שג'יין עדיין אוהבת אותו.

אליזבת חשה אושר עצום, אך גם צביטה של מבוכה ככל שדארסי פירט את עומק רגשותיו. כשהביטו בשעוניהם, גילו שחלפו שעות וכי הגיע הזמן לשוב הביתה. הם נפרדו בפתח הבית, כשבלבם ידיעה ברורה על עתידם המשותף.

פרק נ"ט

כשאליזבת שבה הביתה, היא נאלצת להמציא תירוצים מעורפלים למשך הזמן הארוך שבו נעדרה, אך איש אינו חושד באמת. הערב עובר בשקט; בעוד שג'יין ובינגלי נהנים ממעמדם כזוג רשמי, אליזבת ודארסי שומרים על שתיקה מתוחה, כשאליזבת חוששת מתגובת משפחתה לבשורה, בידיעה שדארסי אינו אהוד עליהם.

בלילה, אליזבת חושפת את סודה בפני ג'יין. תחילה, ג'יין מסרבת להאמין וחושבת שאחותה מתלוצצת, בשל הבוז המופגן שאליזבת חשה כלפי דארסי בעבר. רק לאחר הבטחות חוזרות ונשנות וגילוי עומק רגשותיה, ג'יין משתכנעת ומתמלאת אושר עבור אחותה. אליזבת מסבירה כי רגשותיה השתנו בהדרגה, וחושפת בפני ג'יין את התפקיד המכריע שדארסי מילא בהצלת המוניטין של לידיה.

למחרת בבוקר, כשדארסי ובינגלי מגיעים שוב, מרת בנט עדיין מתייחסת לדארסי בביטול ובחוסר נעימות, ואף מציעה לאליזבת "להקריב את עצמה" ולצאת איתו לטיול רק כדי שלא יפריע לבינגלי וג'יין. במהלך הטיול, דארסי ואליזבת מחליטים שהגיע הזמן לבקש את ברכת ההורים.

המתח מגיע לשיאו כשדארסי נכנס לספרייה כדי לשוחח עם מרת בנט. כשאליזבת נקראת פנימה לאחר מכן, היא מוצאת את אביה המום ומודאג. הוא מטיל ספק בשיקול דעתה ותוהה כיצד היא יכולה להינשא לאדם שכל כך תיעבה. אליזבת נאלצת להסביר בפירוט את השינוי שחל בה, את הערכתה לאופיו האמיתי של דארסי ואת מעשי החסד שעשה למען המשפחה בסתר. מרת בנט, שמשתכנע לבסוף שדארסי ראוי לבת המועדפת עליו, מעניק את ברכתו בשמחה ובשנינות האופיינית לו.

לבסוף, אליזבת מבשרת לאמה את החדשות. התגובה של מרת בנט היא קיצונית: לאחר הלם ראשוני של שתיקה, היא מתפרצת בשמחה היסטרית, כשהיא מוקסמת מהעושר, המעמד והתארים שדארסי מביא עמו. אליזבת חשה הקלה שהעניין הוסדר, אך גם מבוכה מהתנהגותה של אמה, שמתחילה מיד לתכנן תפריטים וסידורי חתונה מפוארים.

פרק ס'

מצב רוחה של אליזבת שב להיות עליז ומשתעשע, והיא החלה "לחקור" את מרת דארסי כיצד בכלל התאהב בה. היא תהתה איך הצליח להתאהב במישהי שהתנהגה אליו בחוסר נימוס והפגינה כלפיו חוצפה. דארסי, בכנות גמורה, השיב כי הוא נשבה בחיות שבשכלה. אליזבת, בדרכה השנונה, פירשה זאת עבורו: הוא פשוט קץ בנימוס המוגזם ובתשומת הלב החנפנית שקיבל מנשים אחרות, והיא, שלא חיפשה את אישורו, עוררה בו עניין דווקא כי הייתה כה שונה מהן.

הם שוחחו על המבוכה שליוותה את פגישותיהם האחרונות. דארסי הודה כי שתיקתו נבעה מחשש ומחוסר ביטחון, בדיוק כפי שהיה אצל אליזבת. הוא הבהיר כי המניע האמיתי להגעתו לנאת'רפילד היה הרצון לראותה ולבדוק אם יש לו סיכוי לזכות בלבה, וכי מאמציה של לידי קתרין להפריד ביניהם היו דווקא אלו שהסירו את ספקותיו והעניקו לו את התקווה לשוב ולבקש את ידה.

דארסי התיישב לכתוב ללידי קתרין כדי לבשר לה על הבשורה המרה (עבורה), בעוד אליזבת כתבה מכתב נלהב לדודתה, גברת גרדינר. היא הודתה לה על עזרתה והכריזה שהיא "היצור המאושר בעולם", ואף הזמינה את הדודים לחגוג את חג המולד בפמברלי. מר בנט, מצדו, שלח מכתב קצר ועוקצני למר קולינס, בו הציע לו לנחם את לידי קתרין אך המליץ לו "לעמוד לצד האחין, כי יש לו יותר מה לתת".

התגובות לא איחרו לבוא: מיס בינגלי שלחה ברכות חמות אך חסרות כנות; ג'ורג'ינה דארסי שלחה מכתב מלא שמחה אמיתית על אחותה החדשה; ומר קולינס ושרלוט הגיעו בעצמם ללוקאס לודג' כדי להימלט מזעמה של לידי קתרין ברוסינגס.

אליזבת נאלצה לצפות בדארסי מתמודד עם חנפנותו של מר קולינס ועם וולגריותה של דודתה פיליפס. דארסי נשא זאת באיפוק ראוי להערצה, מה שגרם לאליזבת להעריך אותו עוד יותר. עם זאת, היא ציפתה בכיליון עיניים לרגע שבו יוכלו לעזוב את החברה המתישה הזו ולעבור לחייהם המשותפים בפמברלי, שם ייהנו מנוחות, אלגנטיות ושקט.

פרק ס"א

יום מאושר לכל רגשותיה האימהיים היה היום שבו נפטרה גברת בנט משתי בנותיה הראויות ביותר. באיזו גאווה מלבבת ביקרה לאחר מכן אצל גברת בינגלי, ובאיזו גאווה דיברה על גברת דארסי – זאת ניתן רק לנחש. הלוואי שיכולתי לומר, למען משפחתה, כי הגשמת תשוקתה העזה בסידורן של כל כך הרבה מבנותיה הניבה השפעה מבורכת כל כך, עד שהפכה אותה לאישה נבונה, נעימה ומשכילה לשארית חייה; אם כי, אולי היה זה מזלו של בעלה, שלא היה נהנה מאושר ביתי בצורה כה בלתי רגילה, שהיא נותרה פה ושם עצבנית ותמיד מטופשת.

מר בנט התגעגע לבתו השנייה עד מאוד; חיבתו אליה משכה אותו מביתו לעיתים קרובות יותר מכל דבר אחר. הוא התענג על הביקורים בפמברלי, במיוחד כאשר הגיע בזמן הכי פחות צפוי.

מר בינגלי וג'יין נשארו בנאת'רפילד רק שנים-עשר חודשים. קרבה גדולה כל כך לאמה ולקרוביה במריטון לא הייתה רצויה אפילו למזגו הנוח או ללבה האוהב. אז התגשמה משאלתן היקרה של אחיותיו: הוא קנה אחוזה במחוז שכן לדרכישייר; וג'יין ואליזבת, בנוסף לכל מקור אושר אחר, חיו במרחק של פחות משלושים מייל זו מזו.

קיטי, לטובתה הממשית מאוד, בילתה את מרבית זמנה עם שתי אחיותיה הגדולות. בחברה כה נעלה מזו שהכירה בדרך כלל, שיפורה היה ניכר. היא לא הייתה בעלת מזג פרוץ כשלה של לידיה; וכשנחלצה מהשפעתה של לידיה, היא הפכה, תחת תשומת לב והדרכה נכונה, לפחות רגזנית, פחות בורה ופחות תפלה. מהנזק הנוסף של חברתה של לידיה היא נשמרה כמובן בקפידה; ואף שגברת ויקהאם הזמינה אותה לעיתים קרובות לבוא ולהתארח אצלה, בהבטחות לנשפים וגברים צעירים, אביה מעולם לא הסכים ללכתה.

מרי הייתה הבת היחידה שנשארה בבית; והיא נאלצה לזנוח את מרדפה אחר הישגים תרבותיים בשל חוסר יכולתה של גברת בנט לשבת לבדה. מרי נאלצה להתערבב יותר עם העולם, אך היא עדיין יכלה להטיף מוסר בכל ביקור בוקר; ומכיוון שלא הושפלה עוד על ידי השוואות בין יופיין של אחיותיה לשלה, אביה חשד שהיא השלימה עם השינוי ללא התנגדות רבה.

אשר לוויקהאם ולידיה, דמויותיהם לא עברו כל מהפכה בעקבות נישואי אחיותיה. הוא השלים בפילוסופיות עם הידיעה שאליזבת ודאי מודעת כעת לכל כפיות הטובה והשקרים שלו שלא היו ידועים לה קודם; ולמרות הכל, לא איבד תקווה שדארסי עוד עשוי להשתכנע לסדר לו את עתידו הכלכלי. מכתב הברכה שקיבלה אליזבת מלידיה לרגל נישואיה הבהיר לה שלפחות מצד אשתו, אם לא מצדו, תקווה כזו אכן קיימת. המכתב היה ברוח זו:

"ליזי היקרה,

אני מאחלת לך אושר. אם את אוהבת את מר דארסי חצי מכפי שאני אוהבת את ויקהאם היקר שלי, את ודאי מאושרת מאוד. זו נחמה גדולה שאת כל כך עשירה; וכשלא יהיה לך משהו אחר לעשות, אני מקווה שתחשבי עלינו. אני בטוחה שוויקהאם היה רוצה מאוד משרה בחצר המלוכה; ואני לא חושבת שיהיה לנו מספיק כסף לחיות עליו ללא עזרה כלשהי. כל משרה תתאים, בסביבות שלוש מאות או ארבע מאות לשנה; אבל בכל מקרה, אל תדברי על כך עם מר דארסי אם את מעדיפה שלא."

מכיוון שאליזבת אכן העדיפה שלא, היא השתדלה בתשובתה לשים קץ לכל הפצרות וציפיות מסוג זה. עם זאת, סיוע ככל שהיה ביכולתה להעניק – באמצעות חיסכון בהוצאותיה הפרטיות – היא שלחה להם לעיתים קרובות. תמיד היה ברור לה שהכנסה כשלהם, תחת הנהגתם של שני אנשים כה פזרנים וחסרי דאגה לעתיד, תהיה בלתי מספקת למחייתם; ובכל פעם שהחליפו את מקום מגוריהם, היה זה ודאי שג'יין או היא עצמה יקבלו בקשה לעזרה קטנה בתשלום חשבונותיהם. אורח חייהם היה לא יציב באופן קיצוני. הם נדדו תמיד ממקום למקום בחיפוש אחר מגורים זולים, ותמיד הוציאו יותר מכפי שהיו צריכים. חיבתו אליה שקעה מהר מאוד לאדישות; שלה החזיקה מעמד מעט יותר; ולמרות נעוריה וסגנונה, היא שמרה על המוניטין שהעניקו לה נישואיה. אף שדארסי מעולם לא הסכים לקבלו בפמברלי, הרי שלמען אליזבת הוא סייע לו בהמשך דרכו המקצועית. לידיה התארחו שם מדי פעם, כאשר בעלה הלך לבלות בלונדון או בבאת'; ואצל בני בינגלי שניהם שהו לעיתים קרובות זמן רב כל כך, עד שגם מזגו הטוב של בינגלי פקע, והוא הגיע לכדי כך שדיבר על רמיזה שעליהם ללכת.

מיס בינגלי הושפלה עמוקות מנישואיו של דארסי; אך כיוון שחשבה שיהיה זה נבון לשמור על הזכות לבקר בפמברלי, היא זנחה את כל מרירותה; הייתה קשורה לג'ורג'ינה יותר מתמיד, קשובה לדארסי כמעט כבעבר, ושלמה כל חוב של נימוס לאליזבת.

פמברלי הייתה כעת ביתה של ג'ורג'ינה; והקשר בין האחיות היה בדיוק כפי שדארסי קיווה לראות. הן הצליחו לאהוב זו את זו כפי שהתכוונו. ג'ורג'ינה רחשה לאליזבת את ההערכה הגבוהה ביותר בעולם; אם כי בתחילה הקשיבה לעיתים קרובות בתדהמה הגובלת בבהלה לאופן הדיבור השובב והמשוחרר שלה עם אחיה. הוא, שתמיד עורר בה כבוד שכמעט גבר על חיבתה, נראה כעת כיעד להתלוצצות גלויה. מוחה ספג ידע שמעולם לא נתקלה בו קודם. דרך הדרכתה של אליזבת היא החלה להבין כי אישה רשאית ליטול חירויות עם בעלה, שאח לא תמיד יאפשר לאחות הצעירה ממנו ביותר מעשר שנים.

ליידי קתרין זעמה עד מאוד על נישואי אחיינה; ומכיוון שנתנה דרור לכל הכנות המולדת של דמותה, היא שלחה לו בתגובה למכתב שהודיע על הנישואים מילים כה פוגעניות, במיוחד כלפי אליזבת, עד שבמשך זמן מה פסק כל קשר ביניהם. אך לבסוף, בשכנועה של אליזבת, הוא נעתר להעלים עין מהעלבון ולבקש פיוס; ולאחר התנגדות קלה נוספת מצד דודתו, מרירותה שככה – אם בשל חיבתה אליו ואם בשל סקרנותה לראות כיצד אשתו נוהגת; והיא הואילה בטובה לבקר אותם בפמברלי, למרות ה"זיהום" שספגו יערותיה לא רק מנוכחותה של גברת בית כזו, אלא גם מביקוריהם של דודה ודודתה מהעיר.

עם בני גרדינר הם תמיד נשארו ביחסים קרובים ביותר. דארסי, כמו גם אליזבת, באמת אהב אותם; ושניהם חשו תמיד הכרת תודה חמה כלפי האנשים שעל ידי הבאתה לדבריישייר, היו האמצעי שאיחד ביניהם.

